

Slavic Alphabet Tables

Volume 3 - Odds and Ends (1530-1963)

Sebastian Kempgen

A T B T Q E H S

L X C Y Z W Y Z T

a o e v A e p s

University
of Bamberg
Press

13 Bamberger Beiträge zur Linguistik

Bamberger Beiträge zur Linguistik

hg. von Sebastian Kempgen, Thomas Becker (†),
Martin Haase, Geoffrey Haig, Manfred Krug und
Patrizia Noel Aziz Hanna

Band 13

Slavic Alphabet Tables

Volume 3 - Odds and Ends (1530-1963)

von Sebastian Kempgen

Bibliographische Information der Deutschen Nationalbibliothek
Die Deutsche Nationalbibliothek verzeichnet diese Publikation in der Deutschen Nationalbibliographie; detaillierte bibliographische Informationen sind im Internet über <http://dnb.d-nb.de/> abrufbar.

Dieses Werk ist als freie Onlineversion über den Hochschulschriften-Server (OPUS; <http://www.opus-bayern.de/uni-bamberg/>) der Universitätsbibliothek Bamberg erreichbar. Kopien und Ausdrücke dürfen nur zum privaten und sonstigen eigenen Gebrauch angefertigt werden.

Herstellung und Druck: docupoint, Magdeburg
Umschlaggestaltung: University of Bamberg Press, Anna Hitthaler
Titelgraphik: Adaptiert von einer Alphabetdarstellung bei Petru Bart, Sibiu 1797, vgl. das Original S. 176

© University of Bamberg Press Bamberg 2016
<http://www.uni-bamberg.de/ubp/>

ISSN: 2190-3298
ISBN: 978-3-86309-446-1 (Druckausgabe)
eISBN: 978-3-86309-447-8 (Online-Ausgabe)
URN: urn:nbn:de:bvb:473-opus4-477206

CONTENTS

Preface	v
Tables vol. 3	1
Šimun Kožičić, Psaltir' (Bukvar)... 1530	2
Šimun Kožičić, Knižice od žitie rimskih arhiereov... 1531	4
Inok Sava, Srpski bukvar... 1597	8
Spiridon Sobol' (ed.), Bukvar sirěč načalo ućenija... 1631	12
Bartolomeo Ginammi (ed.), Psaltir' Davidov'... 1638	14
[Anon.] Bukvar' jazyka slavenska... 1667	16
[Anon.] Azbuka Rukopisnaja... 1698	32
[Karion Istomin:] Načalnoe Ućenie ("Azbuka učebnaja")... 1699	34
Mihai Iștvanovici (ed.), Bucovnă... 1699	42
[Anon.] Bucvar... 1701 (?)	44
Gavrilo Stefanović Venclović, Bukvar... 1717	48
[Ěeofan Prokopovič:] Pervoe ućenie otrokōm... 1726	54
Iacob Putneanul (ed.), Bucvar sau înceapere... 1755	60
[Ěeofan Prokopovič:] Pervoe ućenie otrokōm... 1758	62
Zaharia Orfelin, Pervoe ućenie... 1767	70
Joseph Kurzböck (ed.), Bukvar' ili načalnoe ućenie... 1770	82
Joseph Kurzböck (ed.), Bucvar sau înceapere de învățatură... 1771	88
Joseph Kurzböck (ed.), Načalnoe ućenie čelověkōm... 1774	92
Theodor Janković de Mirijevo, Azbučnaja dštica... 1776	102
Theodor Janković de Mirijevo, Nothwendiges Handbuch... 1776	104
Zaharia Orfelin, Slavenskija Propisy... 1776	110
Zaharia Orfelin, Slaveniască Calligrafia... 1777	116
Zaharia Orfelin, Slavenskaja Kalligrafia... 1778	118

Contents

Joseph Kurzböck (ed.), Bucvariu pentru pruncii ceii rumâneștii... 1781	124
[Georgie Șincai:] ABC sau Alphavit... 1783	128
Joseph Kurzböck (ed.), ABC oder Namenbüchlein / Bucvariu... 1784 & 1790	132
Johann Molnar, Deutsch-Walachische Sprachlehre... 1788	142
Joseph Kurzböck (ed.), ABC oder Namenbüchlein / Bukvar'... 1789	150
Stefan Novaković (ed.), Bukvar radi Serbskagō Junošestva... 1793	166
[Anon.] Alfavit sau Bucoavnă... 1796	170
Petru Bart (ed.), Bucoavnă pentru pruncii... 1797	174
[Anon.] Bucvariu pentru pruncii... 1808	178
Vuk Karadžić, Pismenica serbskoga iezika... 1814	186
Ioan Bădrov, Bucvariul pentru pruncii... 1814	192
Constantin Boghici (ed.), Bucoavnă pentru învățătura pruncilor... 1816	196
P. A. Vavilov, Dragocēnnij podarok dētjam... 1818	200
Ioann Bart (ed.), Bucoavnă pentru învățătura pruncilor... 1821	206
Ioann Bob (ed.), Bucoavnă pentru deprinderea la cetanie... 1823	210
[Anon.] Bukvar' ili Načalnoe Učenie... 1825 & 1826 & 1830	214
Francisc Schobeln & Friedrich August Herfurt (ed.), Bucoavnă pentru învățătura pruncilor... 1826	222
[Anon.] Bucoavnă pentru învățătura pruncilor... 1826	226
Vasilie Manole (ed.), Abețedar Grecoromanu i Bulgaro... 1827	230
Ivan Peninskij, Grammatika slavjanskaja... 1827	234
Grigore Pleșoianul, Abețedar... 1828	238
Petar Njegoš, Srbski Bukvar... 1836	244
Theodosij Sinaitski, Načalnoe Učenie... 1838	248
[Petar Radovanović:] Srbskij Bukvar... 1838 & 1845 & 1848	252
[Anon.] Bukvar' vo upotreblenie junosti... 1842 & 1847 & 1853	260
Xadži Najden Ioannovič, Bukvar' nainačalnoe učenie... 1846	268
[Anon.] Bukvar' Bolgarskij... 1849	272

Contents

[Platon Antanacković:] Bukvar za Srbska učilišta... 1853 & 1855 & 1863	274
Nikola Karastojanov (ed.), Načal'noe učenje čelověkom... 1856	282
Rajko Iliev Blaskov, Nov Bălgarskij Bukvar'... 1856	286
Xadži Ilija Krăstjuvič, Bukvar'. Edna nova metoda... 1857	290
Petăr Slavejkov, Bukvar'... 1858	292
Nikola Karastojanov (ed.), Načal'noe učenje čelověkom... 1861	296
Milovan Janković, Bukvar za staro i mlado... 1862	302
[Anon.] Bukvar za srbska učilišta... 1863	306
[Gavriilo Popović:] Srbski Bukvar... 1864	310
Iovanče Stefanović (ed.), Bukvar' ili načal'noe učenje... 1865	314
I. V. Momčilov, Grammatika za starobălgarskyja jezyk... 1865	318
[Anon.] Russko-slavjanskij bukvar' / Slavjanskij bukvar' 1866	322
[Miloš Mandić:] Bukvar. Za osnovne škole... 1867	326
Lev Tolstoj, Azbuka... 1872	328
[Anon.] Russko-slavjanskaja azbuka... 1889	336
Arsa Pajević (ed.), Crkveno-slavenski bukvar... 1895	340
Antin Krušel'nic'kyj, Hramatka (bukvar)... 1922	344
Karl Tagliavini, Rumänische Konversations-Grammatik... 1938	348
Dimitar pop Eftimov et al., Bukvar so čitanka... 1945	352
A. M. Seliščev, Staroslavjanskij jazyk... 1951	354
A. I. Gorškov, Staroslavjanskij jazyk... 1963	358
Addendum	363
Paleographic Overview of Russian Writing	364
Poluslovica (Russian Cryptography)	370
Wooden Tablet (from Novgorod)	374
Birch Bark Alphabets from Novgorod and Stara Russa	375
The Project "A better Russian alphabet"	380
Selected Sources and Links	383

PREFACE

This third and final volume of our collection of “Slavic Alphabet Tables” rounds out the first two compilations in several respects. The first volume, published in May 2015, presented *Western* sources on Slavic alphabets through the centuries. (Its second, expanded edition was published in December 2015.) The second volume, published in November 2015, focused on works from Slavic philology, on Old Church Slavonic, and on Slavic primers mainly from Russia and Bulgaria. The present third volume, compiled after further extensive research and preparation, concentrates on primers (grammars etc.) from Serbia and Romania, without excluding any additional material from other geographical areas, like Russia. It comprises another 70+ sources.

Just as the second volume, the present album starts with the oldest primer of a given country. In this case, it is the oldest Croatian primer, followed by the oldest Serbian (handwritten) one. The Croatian primer is the only original work printed in Glagolitic in this album.

At first, the inclusion of Romanian works might seem strange, bearing in mind the general title of our series: “Slavic Alphabet Tables” – note, however, the subtitle of this volume! Romania (and Romanian) did use the Slavonic alphabet for a certain period of time, and its primers were often bilingual Old Church Slavonic – Romanian (or Wallachian, as it was called at the time). The Romanian Cyrillic alphabet is nearly the same as the Old Church Slavonic one (Romanian adds one letter, the ‘yn’, <Ѣѣ>), and even the names of the letters are the usual Slavic ones. The order of the letters, however, can differ: Older Romanian primers feature the standard ‘Slavic’ order (ABV), while others choose the unusual Latin order

(ABC; see pp. 130f. and 172f. for such examples, and pp. 212f. for both variants side by side in one and the same book).

Most of the Romanian primers, however, are straight copies of Slavic publications; see, for example, the two “ABC oder Namenbüchlein” from 1789 (Serbian and German) and from 1790 (Wallachian and German), where Romanian simply supplants the Serbian part in an otherwise identical book. (There are also identical primers which feature Hungarian instead of Romanian. Such primers are not featured in our albums.) For an overview of Romanian primers see Onisifor Ghibu, *Din istoria literaturii didactice românești: I. Bucoavnele. II. Abecedarele...*, București, 1916 (An. Acad. Rom. M.S.L., 1915–1916, seria II, t. XXXVIII).

Typographically, there is an additional reason to look closely at the alphabets in these Romanian primers: here, one can see what the Romanian addition to the Old Church Slavonic alphabet looked like in its cursive form, in its handwritten form etc. Thus, as far as the Slavic ‘Linguistic Landscape’ of the Balkans as a whole is concerned, parts of Romania’s history belong here, too. It is no coincidence, though, that many Romanian primers featured here do not have a proper author; this is because they are primarily reworkings of Slavic primers.

The inclusion of the Romanian primers presented a certain challenge with regard to the transliteration of Romanian Old Church Slavonic into Latin. As it turned out, there is no official standard for this. The online library catalogues and the repositories our samples come from use a Latin transliteration today – but mostly into modern Romanian orthography, and even Romanian library catalogues differ among themselves. For our purposes, we have used a linguistic transliteration which is a bit more precise in reproducing the Cyrillic titles. It is based on the recommendations from the Romanian Academy of Sciences (see the entry Tagliavini 1938 near the end of this volume).

The author would like to thank Wolfgang Dahmen for his very helpful input and suggestions on the transliteration of Cyrillic Romanian and for his proofreading of the Romanian part. All mistakes, of course, remain ours. – As there is no universally agreed-upon standard, our transliteration leans towards a Slavist’s tendency to use a one-to-one correspondence for all Slavonic characters and does not follow modern Romanian correspondences everywhere. For example, we will note the presence of the hard and soft signs, and distinguish between them.

Transliteration of OCS Romanian

ш	ș	ъ, ъ	ă	▲	ia (a)
щ	șt	ь	’	Ж	â (î)
ж	j	ѣ	ea	⬆	în, îin
ч	c (č)	’	’		
ц	ț	й	i	8	u
к	c (k, ch)	ю	iu	v	y (u)
х	h	є	ie	w	ō
г	g (gh)	с, С	s	т, Т, III	t
гг	ğ				

Notes: <к> = <k> in кѡр and personal names;
 <к> = <ch> in words like кесапо, буки etc.;
 <▲> = <ia> except when preceded by an <i> (thus <i▲> = <ia>).

Please refer to the table above as a reference to the transliteration we have used. It contains only non-trivial cases and notes several special cases which actually occur in the titles documented here. By the way, the ‘broad’ Cyrillic <с>, which was included into the Unicode standard only in 2016, is quite common in Romanian OCS printing. Our transliteration is generally less strict (or ‘more modern’) for the title and for the reference to pages included as pictures. Here, we omit accents, breathing marks etc. For Slaveno-Serbian, our transliteration is conservative and oriented towards Old Church Slavonic (i.e. cyr. x = x, not h). The same is true, mutatis mutandis, for Bulgarian sources from the 19th century.

Some of the primers from Serbia or the Austro-Hungarian Empire also teach other languages, for example German. It is very interesting to see German letters and sounds explained in Slavic, especially when using Slavonic (OCS) letters. A very rare example are the samples in German and Wallachian (Romanian) handwriting taught by the “ABC oder Namenbüchlein”, printed in Vienna in 1789 and 1790 (see pp. 150ff.). Other primers teach the Greek alphabet instead (see p. 95). We have included samples for German and Greek from these primers in this album.

Many of the earlier Romanian primers presented here do not name an author, but often they do state the printer who assembled the book on the title page. We followed a certain tradition to call the printer the “editor” of the work, even though today we would understand the role of an editor somewhat differently. By adding the printer to the title, the primers become much easier to refer to and much easier to distinguish.

In the Serbian works presented here, it is interesting to see the different treatment of the ‘new’ letters <h>, <ĥ> and <u> received, especially with regard to the uppercase forms of the first two letters. They changed over time until they acquired their contemporary standard form. This can be observed even within subsequent editions of one and the same book (see Radovanović 1838ff., pp. 252ff., or Atanacković 1853ff., pp. 274ff.). Of course, the most unique solution to write Serbian sounds came from Vuk Karadžić himself – see p. 186ff. He created several new letters, one of them still not encoded in Unicode (as of version 9, June 2016).

For primers from Serbia and some other countries, a special web page dedicated to rarities among primers proved to be an excellent source (http://arhiva.unilib.rs/unilib/o_nama/izlozbe/staribukvari/), and there is also a relatively new “short overview of early Serbian primers” by Brankica Čigoja (2010; see “Sources” for the link). However, in her article, all illustrati-

ons are in black and white only. For Romanian primers, the website <https://tiparituriromanesti.wordpress.com/> proved to be very useful.

Certainly, one of the highlights of this volume is, once again, a Russian primer from Sweden: The Slavonic primer from 1667 kept in Uppsala (see pp. 16ff.) has a handwritten translation and explanatory notes in Latin. I am very grateful to Antoaneta Granberg (Gothenburg) who drew my attention to this volume and ordered digital copies.

Another highlight in this volume is kept in Moscow itself: a handwritten primer from 1698 which has not been edited at all so far. For the publication in this volume, we received a paid one-time license from the GIM for the same page which had found its way onto the web in a different photograph some years ago (see pp. 32f.). For the correspondence with the museum, I am very grateful to Erna Malygin (Bamberg).

We will publish separate analyses on different topics separately, but some observations might already be noted here. For example, from today's point of view, one wonders how common-place it was two centuries ago to print alphabets not only in the usual alphabetical order 'from *a* to *z*', but also backwards. There is hardly any practical use in being able to tell the alphabet backwards, one might think.

Another curiosity is the strange grouping of letters that certain books use to present the alphabet: Obviously, the basic idea is similarity in design and structure, but presenting alphabets like this was soon given up again. See p. 103 for an example meant for the classroom.

If the term *skoropis*' originally meant 'handwritten', it can be seen from the samples published here that it changed its meaning to 'cursive printing' after the 'Civil type' introduced by Peter the Great (see Volume 2) gained traction and more typefaces were designed to fit various purposes.

One person who occurs multiple times in this album is Zaharia Orfelin. This Serbian calligrapher published several books in the second half of the

18th century. Although calligraphy as such is not the focus of our collection, several pages from Orfelin's works have been included here because the author shows how to compose Slavic letters from individual strokes. Being a calligrapher, for him this was natural. In linguistics, such an analysis of letters was only introduced much later (and is still not widely known or used).

At the end of the 19th century, the famous Russian writer Leo Tolstoj published his "New Alphabet" which as such was not new at all – only its type was. New among all the primers is, however, his inclusion of an abacus (Russ.: *ščety*) to teach numbers and calculating (see pp. 334f. for two samples), while still continuing the traditional use of Cyrillic letters for numbers.

As the Macedonian literary language came into existence only after WWII, it is natural that it can hardly be featured in our albums. However, the last primer to be presented here (pp. 352f.) is one of the first to be published in Macedonia (in 1945), so that at least one example is included. Similarly, the Ukrainian alphabet is represented by a single primer from 1922 (see pp. 344ff.) Thus, the letter pairs <ЀѠ, Ѐќ, ЀѠ> are present at least once.

To further justify the "odds" from the subtitle of this album, the volume features an *Addendum* where we assemble some additional material: birch barks from Novgorod with alphabets – all of them older than any of the printed books that constitute the core of our three volumes –, a paleographic overview of the development of Cyrillic writing through the centuries, a "real" cryptographic Russian alphabet, and, more as a curiosity, an attempt to improve the Cyrillic alphabet. One area we did not try to include in this section are Slavic alphabets carved in stone or plaster. From Preslav to Kiev they accompany the history of Slavic literacy but lay out-

side of the scope of our albums. Yet another area not included are alphabets on icons and frescoes of St. Cyrill and St. Method.

As before, it was our aim to publish all material at the highest possible quality. Therefore, contrast and sharpness were adjusted, and repairs were made where possible and desirable, i.e. pictures were digitally restored, sometimes patched, distortion was removed or reduced, spots and stamps etc. were removed where possible. Thus, many of the pictures presented here are unique and cannot be found identically elsewhere. The embellishment on the last page was taken from the “*Namenbüchlein*” from 1783 (pp. 128ff.).

Of course, even with three albums full of alphabet charts and tables, the subject is still not exhausted. There are some works we would have liked to include for their historical importance, but they did not seem to be available electronically. Among the more important or interesting ones would be the original primer by Feofan Prokopovič (1720) or Barsov’s *Azbuka* (1758), to name two Russian examples, early works printed in Wilna, the work on Oriental Languages by Josiah Ricraft (1645) or the Slavic alphabet page from Daniel’s *Copybook* from 1664 in high quality. The “*Grammar of the Slavonic Language*” published by archbishop Afanasij Puzin in Kremenec in 1638 (an abridged version of Smotric’kij’s *Grammar*) does not seem to be available electronically, while the quality of the black-and-white electronic reproduction of Timofej Verbic’kij’s *Primer* from 1627 is simply too bad to be reproduced here (<http://litopys.org.ua/verbbuk/ver02.htm>). Of the Romanian primers, two early and important ones were not available, the ‘*Bucovnă*’ from Cluj 1744, and the ‘*Bucovnă*’ from Blaj, 1750 (Onisifor Ghibu reproduces only the title pages, see the link for Iștvanovici 1699). Maybe some of them can be added later to these volumes for an updated edition.

Preface

For all three volumes, our starting point was this: to research the electronically accessible material and to include here what we found to be interesting. Thus, our albums are complementary to the descriptions of Slavic manuscripts held in the libraries of various countries.

Just as the sources of the illustrations presented here are already in the digital domain, all three volumes were made available digitally at the same time as the printed version, and for free. The first two books can be downloaded from these links when entered into

<https://nbn-resolving.org/>:

urn:nbn:de:bvb:473-opus4-265379 (vol. 1)

urn:nbn:de:bvb:473-opus4-454664 (vol. 1, 2nd ed.)

urn:nbn:de:bvb:473-opus4-451306 (vol. 2).

As for the first two volumes, I would like to thank *Anna-Maria Meyer* and especially *Alisa Müller* for proofreading this third one, too. All remaining errors and mistakes are, of course, mine.

With all this material now being compiled and published – more than 160 works on a total of more than one thousand pages –, it is hoped that it can and will be used as the basis for future studies in the domain of Digital Humanities, especially with regard to language didactics, Unicode, the history of printing and typography, the history of the Slavic alphabets etc.

Bamberg, September 9, 2016

Sebastian Kempgen

sebastian.kempgen@uni-bamberg.de

Tables vol. 3

A T B T Q E H S S R T

Q X W Y Z III III T U V W X

a n o r A e f s z n i

q x w y z III III ō u v t k

സ്വരകർമ്മങ്ങളും

✠ ്രീലയംഗം വീഥിരൂപം സ്പദം
 മേലുവേദം സമം കൃത്യം കൃത്യം
 കർമ്മം **നിമിത്തം**

സ്വരകർമ്മങ്ങളും
 ലക്ഷണങ്ങളും: കർമ്മങ്ങളും സമാ
 സ്വരങ്ങളും വാക്യങ്ങളും
 കർമ്മങ്ങളും സമാപ്തങ്ങളും
 കർമ്മങ്ങളും: കർമ്മങ്ങളും
 കർമ്മങ്ങളും: കർമ്മങ്ങളും
 കർമ്മങ്ങളും: കർമ്മങ്ങളും
 കർമ്മങ്ങളും: കർമ്മങ്ങളും
 കർമ്മങ്ങളും: കർമ്മങ്ങളും
 കർമ്മങ്ങളും: കർമ്മങ്ങളും

സ്വരകർമ്മങ്ങളും

പദങ്ങളും: കർമ്മങ്ങളും
 കർമ്മങ്ങളും: കർമ്മങ്ങളും
 കർമ്മങ്ങളും: കർമ്മങ്ങളും
 കർമ്മങ്ങളും: കർമ്മങ്ങളും
 കർമ്മങ്ങളും: കർമ്മങ്ങളും
 കർമ്മങ്ങളും: കർമ്മങ്ങളും
 കർമ്മങ്ങളും: കർമ്മങ്ങളും
 കർമ്മങ്ങളും: കർമ്മങ്ങളും

വർണ്ണങ്ങളും: കർമ്മങ്ങളും
 കർമ്മങ്ങളും: കർമ്മങ്ങളും
 കർമ്മങ്ങളും: കർമ്മങ്ങളും
 കർമ്മങ്ങളും: കർമ്മങ്ങളും

ŠIMUN KOŽIČIĆ, *Knižice od žitie rimskih arbiereov i cesarov...*, Rim (Roma) 1531

Šimuna Kožičića Zadrana biskupa Modruškoga knjižice od' žitič rimskih arhiereov' i cesarov' : od' Petra i Julič : daže do sadanih' Klimenta sedmoga i Karla petoga: let' gospodnih' č.f.ĵ.a. [1531]. [Rim / Roma 1531]

With a handwritten addition by an unknown hand on the last page (1603? 1609?).

Title page and Coat of Arms (below)

Last page with handwritten Glagolitic alphabet and the Lord's Prayer in Latin, written in cursive Glagolica: "Dominica oratio: Pater noster [...] Amen."

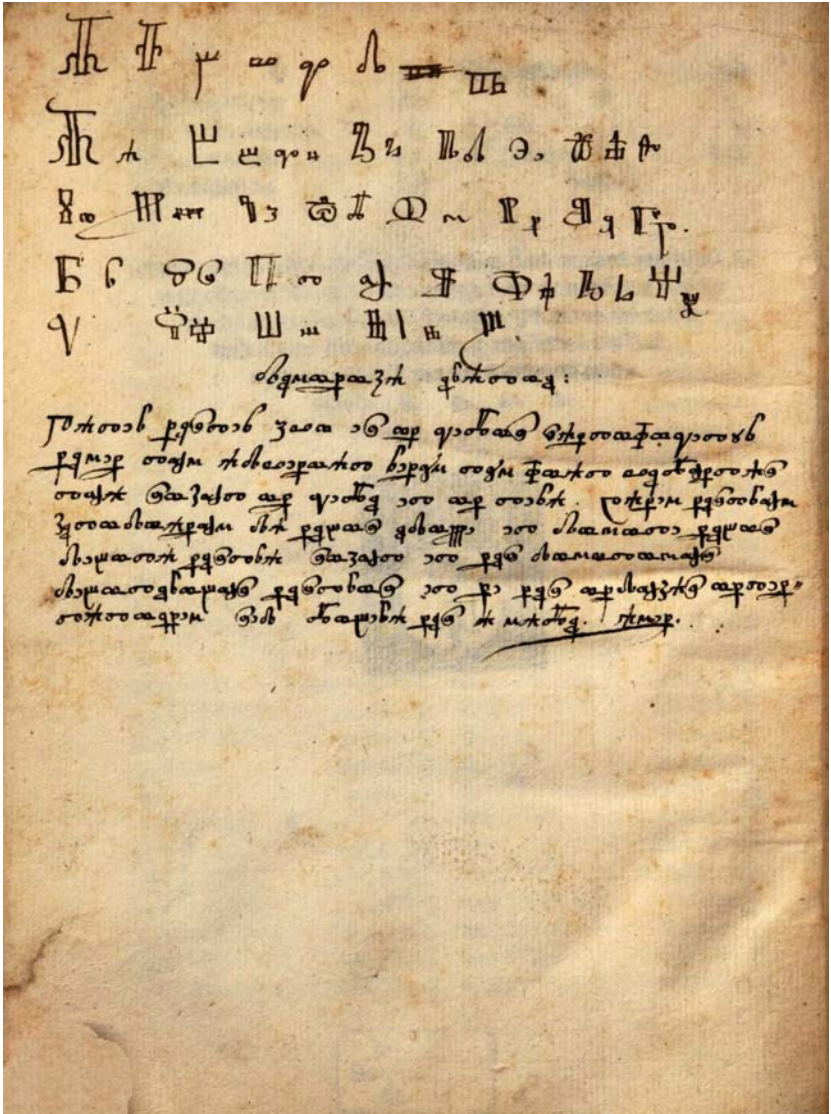
Ш Г М Ж Р Т Ы Ц Ч Д Н К Г В А Т С Т Ь Ь Т Р Г Р Т
 Լ Զ Կ Ժ Ի Ե Մ Ն Յ Ն Շ Ո Ս Զ Ն Ս Կ Վ Ն
 Կ Ն Վ Յ Ն Կ Վ Ն Կ Վ Ն : Յ Ն Ե Կ Վ Ն Կ Վ Ն :
 Ն Կ Վ Ն Կ Վ Ն Կ Վ Ն Կ Վ Ն Կ Վ Ն
 Ն Կ Վ Ն Կ Վ Ն Կ Վ Ն Կ Վ Ն : Ն Կ Վ Ն
 Ն Կ Վ Ն Կ Վ Ն Կ Վ Ն Կ Վ Ն

1602

Handwritten text in a cursive script, likely a historical document or manuscript. The text is arranged in several lines, with some characters appearing to be stylized or possibly representing a specific dialect or code. The script is dense and difficult to decipher without context.

Handwritten text in a cursive script, likely a historical document or manuscript. The text is arranged in several lines, with some characters appearing to be stylized or possibly representing a specific dialect or code. The script is dense and difficult to decipher without context.

INOK SAVA, *Srpski bukvar...*, Venezia 1597

Инок Сава: Српски букваръ. Штампарија Ђовани Антоније Рампацето. Венеција (Млеци) 1597. (Reprint: Први Српски Буквар Инока Саве. Венеција 1597. Приредио Михаило Блечић. Београд 2009.) [Венеција 1597]

Inok Sava: Srpski bukvar. Apud Giovanni Antonio Rampazetto. Venezia, 20.5. & 25.5.1597. (Reprint: Prvi Srpski Bukvar Inoka Save. Venecija 1597. Priredio Mihailo Blečić. Beograd 2009.) [Venezia 1597]

[Colophon:] Вѣ лѣто . љ р ѣ [7105]. А ѿ ро^ж[дѣст]ва . хѣ . ѣ ф љ з [1597].
[мѣс]ѣца маѣа к ѣ [25]. днѣ . оу Венеціѣ^х.

V léto 7105. A ot rož[d'st]va x[risto]v[a] 1597. [měs]eca maia 25. d[']n'. u Veneciex.

[p. 1:] [Азбука • Azbukva • The Alphabet]

[pp. 3-4:] [Имена слова • Imena slova • The names of the letters]

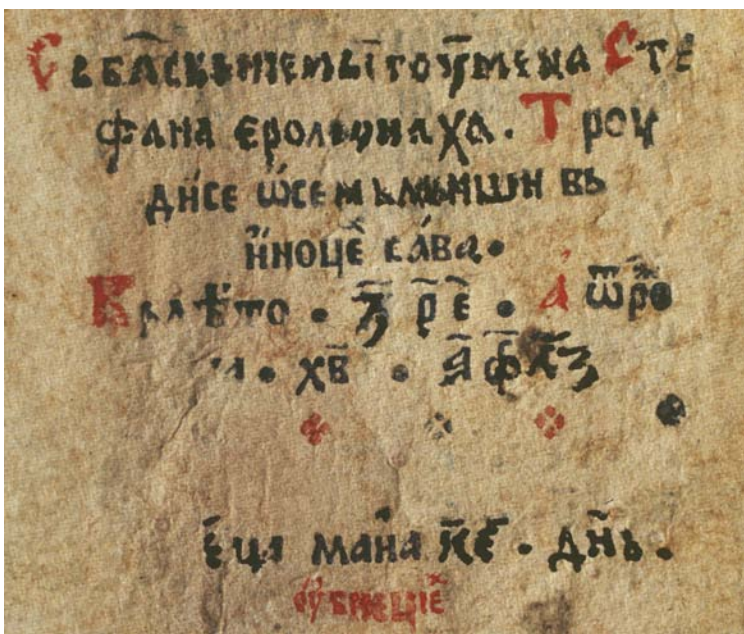
[p. 8:] [Colophon]

[N.B. The third digit of the year in the colophon is unusual. '90' would normally be 'ч'; here, however, the letter looks like a 'c' with an additional stroke to its left; the same glyph is used on the 'numbers' page. This is an unusual interpretation of the Cyrillic 'koppa' <ç> which rarely occurs at all. (Karskij, Paleografija, M. 1928, 356 – see Vol. 2, p. 333 – lists both characters.)

SPIRIDON SOBOL' (ed.), *Bukvar sirěč načalo učenija...*,
Kutejno 1631

Бѣкваръ Сирѣчь, Начало Ѹченїа Дѣте^М начинанци^М чтенїю ѡзвыкати.
в' Кѡтѣйнѣ Иѡзбразїса. в' Тѡпографїи Спиридона Собола. Рокѡ
ꙗхлѧ [1631]. [Kutejno 1631]

Bukvar Sirěč, Načalo Učenija Dětem načinanščim čteniju izvykati. v' Ku-
tejně Izōbrazisja. v' Typografii Spiridona Sobolja. Roku 1631. [Kutejno
1631]

Title page (small)

Азбука Языка Славенскаго. [Az-
buka Jazyka Slavenckagō • The
alphabet of the Slavonic language]
Просвѣда. [Prosōdia • Accents]

[N.B. Another edition was printed in
Mogilëv in 1636]

Ѣ З Б ъ К А И З Ы К А
 СЛАВѢНЕКАГѠ.

Л Б В Г Д Е Ж З И Ї К Л
 М Н О П Р С Т ОУ Д Ф Х Ѡ
 Ц Ч Ш Щ ЦЪ Ъ Ь Ф Е Ю Ж
 Я Ѡ ѡ ѣ ѧ Ѩ ѩ Ѫ ѫ

Ѹ ѡ ѣ ѧ Ѩ ѩ Ѫ ѫ
 Ѵ ѵ Ѷ ѷ Ѹ ѹ Ѻ ѻ Ѽ ѽ
 ѿ ѿ ѿ ѿ ѿ ѿ ѿ ѿ ѿ ѿ
 ѿ ѿ ѿ ѿ ѿ ѿ ѿ ѿ ѿ ѿ

Б В Г Д Ж З К Л М Н П Р С Т
 Ф Х Ц Ч Ш Щ ЦЪ Ъ Ь

Проевѣдіа. Препиннае ет҃ро:
 черта
 ЗАПАТЛА
 ЛВОТОЧІЕ
 ТОЧКА
 РАДІВІЖНА
 БОПРАНА
 БОПРЕКТЕНА
 ОУДНВІТЕНА
 ВМЕТІТЕНА
 НЗМЕТНА
 П І Я

ОХІА
 ВАГІА
 ШБЕЛУЧЕНА
 ПЕІАН
 ЛАСІА
 ПАЕРКЪ
 ЕРНКЪ
 БРАХІА
 МАГКАА

BARTOLOMEO GINAMMI (ed.), *Psaltir' Davidov'...*, Venezia (Venice) 1638

Барто Марковъ сынъ / Бартол Гинами Марковъ, Ψалтирь Дав[и]д[о]въ. [...]. Въ лѣто а́хлїи [1638]. Венеѳіа. [Венеѳіа / Венеѳіа 1638]

Bartol Markov sin [= Bartolomeo Ginammi], *Psaltir' Dav[i]d[o]v'* (en: *Psaltir Davidis*). Venezia 1638. [Venezia / Venice 1638]

This is a reprint of Jerolim Zagurović's Psalter from 1569. It is the last book in Serbo-Slavonic (a so-called “Serbulja”) to be printed in Venice, and the last printed Serbian book for one century. At the same time, it is the first Serbian book to use Arabic numerals for its pagination. – The Swedish copy of the alphabet table (see colour page) was kindly supplied by Antoaneta Granberg. The b/w table (below) is from another copy.

p. 275
[Cyrillic
alphabet
and colo-
phon]

❖ А Б В Г Д Е Ж З І Н К Л М Н
О П Р С Т У Ф Х Ъ Ѡ ѡ Ѱ Ц Ч Ш
Щ Ъ Ю К Ѹ ❖ Ў І І ❖
Ѧ СЕ СІЕ КОЛНКО КОК СЛОВО ДРЪЖНТЬ НАЕРОН
Ѧ Б Г Д Е З Н Ѧ І АІ ВІ ГІ ДІ ЕІ
СІ ЗІ НІ ѦІ К КѦ КВ КГ КД КЕ КС КЗ
КН КѦ Л М Н Ч О П Х Р Е Т ОУ Ф
Х Ѡ ѡ Ц Ѧ ❖ СІЕ ДОЗЛѢ ТНСОУЩЬ ❖
НПАКН ДРОУГА СЛОВА ЗНАМЕНА ПОКННЗѢ ❖
Ѧ ІС Н П Ъ Ы Ы Ч Ш Ш К
Ѧ Л КѦ КО Ѱ П Ѡ КОНЦЬ ❖

❖ а б в г д е ж ѕ з і н к л м н
 о п р с т у ф х ь ѿ ѡ ѱ ц ч ш
 щ ѣ ю к љ ѣ ѵ і і ❖

а се сіе коанко кон слово дръжнтъ наерон
 а в г д е ѕ з н ѣ і аі вї гї дї еї
 ѕї зї нї ѣї к кя кѣ кѣ кд кѣ кѕ кз
 кн кѣ л м н ч о п л р е т оу ф

х ѿ ѡ ц а ❖ сіе дозлѣ тнсоуць ❖
 нпакн дроуга слова знамена покннзѣ ❖
 а іс н п ы ы ч ш щ ѣ
 ѵ л ка ко ѵ п ѡ конць ❖

азъ варто марковъ снѣ
 ѿместа нарнцакъмъ Венѣѣа ❖

сѣпнсахъ сѣн ѱалтнрь ❖
 влѣто • а х л н • а ѿроженіа хѣа • тнсоуць
 ншесѣтъ нтрндесетъ • н • Венѣѣа ❖

1638 a Venezia

• іс •

• хс •

[ANON.] *Bukvar' jazyka slavenska...*, Moskva 1667

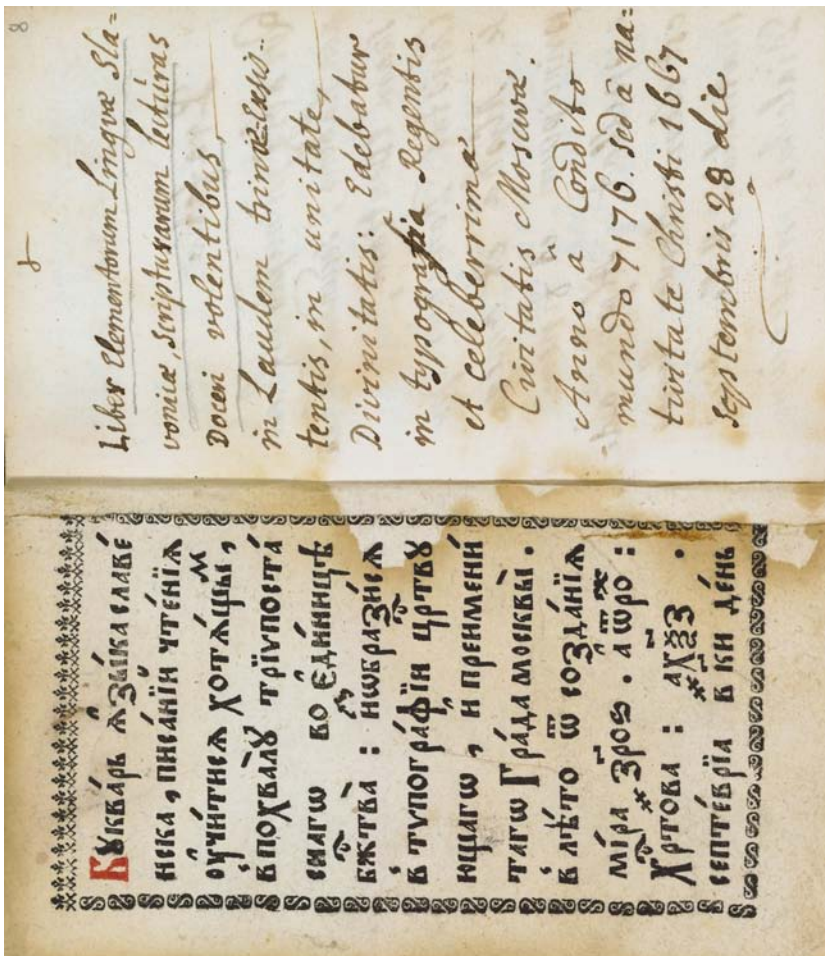
БѢКВАРЬ АЗЫКА СЛАВЕНСКА, ПИСАНИЙ ЧТЕНІА ОУЧИТИСА ХОТАЩЫМ ... и³ш-
бразиса в' типографіи цр̄твѣющагѡ, ѿ преименітагѡ Града москвы. в'
лѣто ѿ созданіа міра ꙗзꙋос . а ѿ ро^ж : Хр̄стова : ꙗх^зз . септѣврѣа в'
кѣи дѣнь. [Москва 1667]

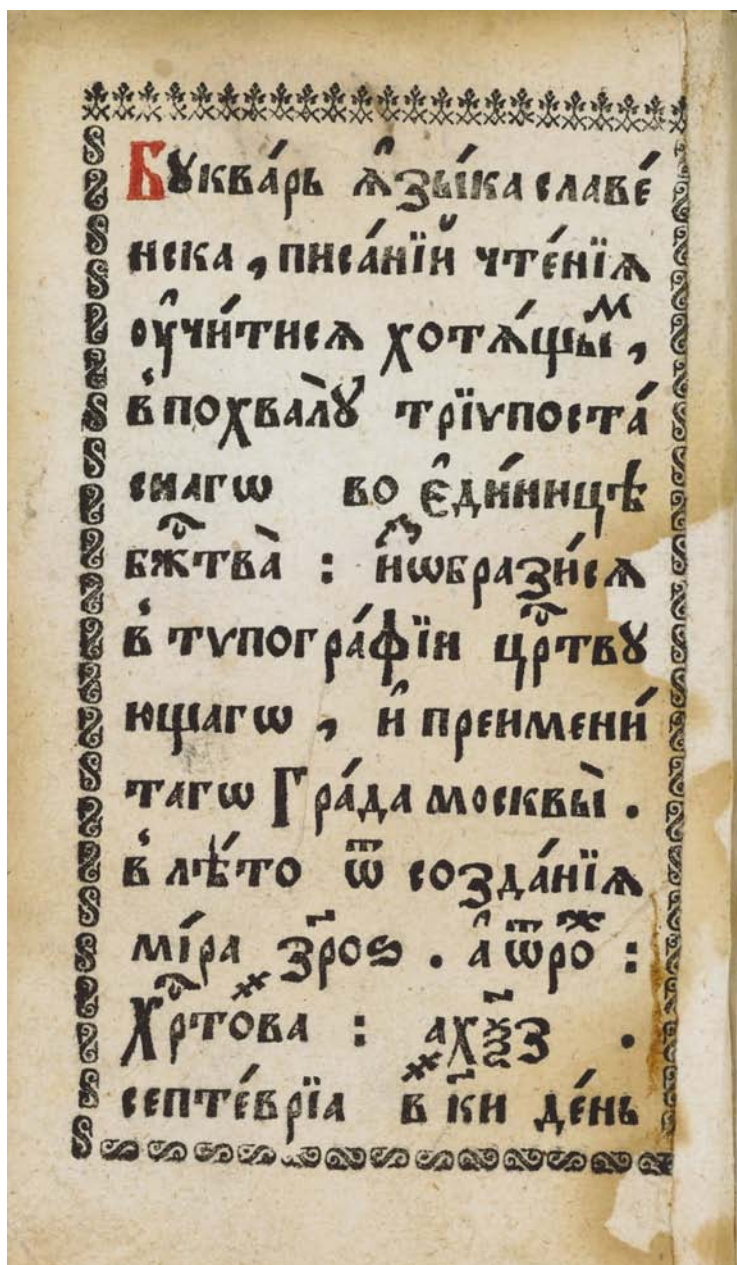
Liber Elementorum Lingvæ Slavonicæ, Scripturarum lecturas Doceri vo-
lentibus ... Edebatur in typografia Regentis et celeberrimæ Civitatis Mos-
covæ Anno â Condito mundo 7176. Sed â nativitate Christi 1667 Septem-
bris 28 die. (Uppsala University Library, Slav 62.) [Москва 1667]

The photographs for this fascinating item, taken by Uppsala University Library Carolina Rediviva, were most kindly supplied by Antoaneta Granberg (Gothenburg). They are being published here for the first time.

The typography is largely identical to a primer attributed to Karion Istomin and published in Moscow in 1699 – see the entry in this volume, pp. 34ff.

J

8

Liber Elementorum Linguae Sla-
 vonicae, scripturarum lecturas
 doceri volentibus,
 in Laudem trinitatis
 tentis, in unitate,
 Divinitatis: Edebatur
 in typographia Regentis
 et celeberrima
 Civitatis Moscuæ.
 Anno à Condito
 mundo 7176. sed à na-
 tivitàte Christi 1667
 septembris 28 die

Hæc secundum
 Orthographiam et pro-
 nunciationem Sueticam
 proferri debent, sicut
 cuius litteræ apud nos
 naturali et proprio.

Ab. Eb. Ib. Ob. üb.
 Ba. wa. gha. da. scha
 ža. Ka. la. ma. na.
 pa. ra. sa. ta. fa.
 cha. Tsa. Tscha. scha. schtscha.
 Be. we. ghe. De. sche.
 že. Ke. Le. me. ne.

Pe. ve. se. te. fe.
che. tse. tsche. schtsche.
Bi. wi. ghi. di. ſchi
ſi. ki. li. mi. ni
Pi. ri. ſſi. ti. fi.
Chi. tſi. tſchi. ſchi. ſch-tſchi.
Bä. wä. ghä. dä. ſchä.
ſä. kä. lä. mä. nä.
Pä. vä. ~~ſä~~. tä. ſä.
Chä. tſchä. tſä. ſchä. ſchtschä.
Bu. wu. ghu. du. ſchu.
ſu. ku. lu. mu. nu.
Pu. ru. ſſü. tu. fü.

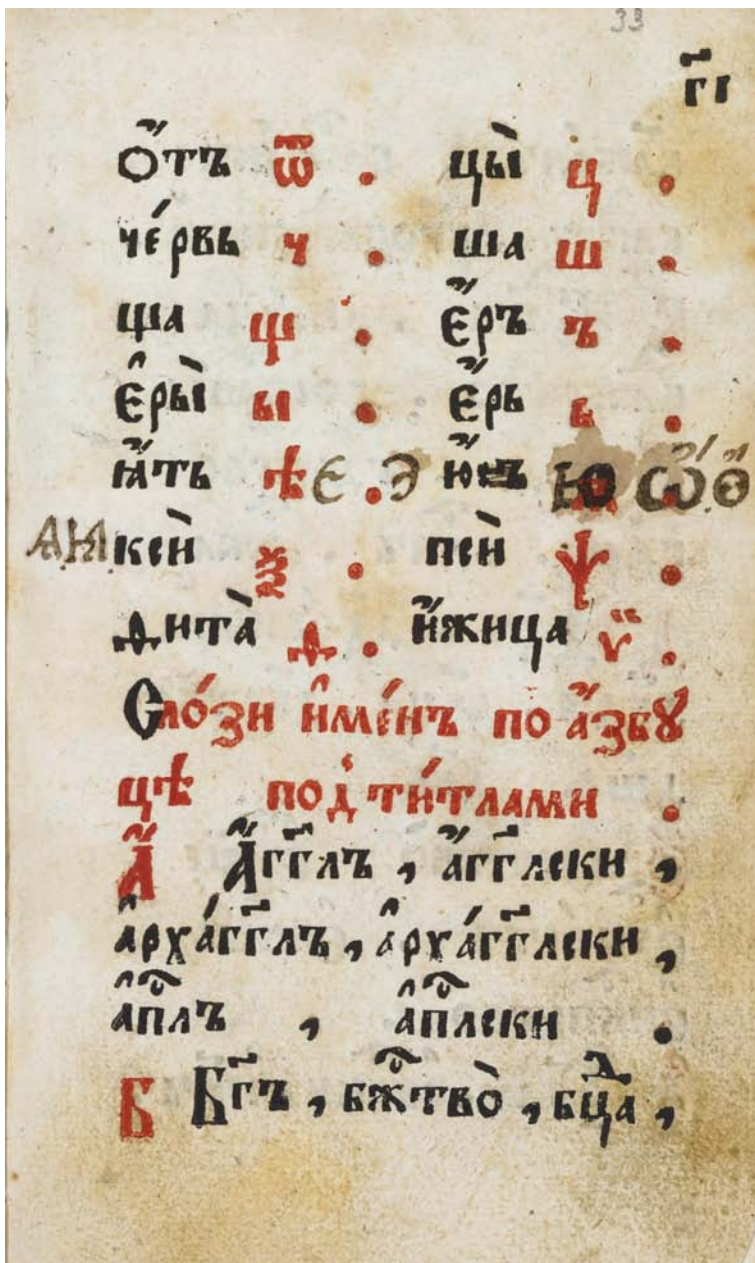
26

пѣ	рѣ	вѣ	тѣ	фѣ
хѣ	цѣ	чѣ	шѣ	щѣ
бн	вн	гн	дн	жн
зн	кн	лн	мн	нн
пн	рн	сн	тн	фн
хн	цн	чн	шн	щн
бо	во	го	до	жо
зо	ко	ло	мо	но
по	ро	со	то	фо
хо	чо	цо	шо	що
бѸ	вѸ	гѸ	дѸ	жѸ
зѸ	кѸ	лѸ	мѸ	нѸ
пѸ	рѸ	сѸ	тѸ	фѸ

sřja. trja. frja. Chja.
 tsřja. tschřja. Schřja. Sch-tschřja.
 Aš. A. Buki. B.
 wjedi. W. Ghlaghali. G.
 Däbrä. D. Jest. E.
 šchijete Šch. šjela š.
 šemlja. š. ische. i. j.
 kakä. K. Ljudi. L.
 mijislyete M. Nasch. N.
 änn. O. Pakäj. P.
 Rtsyi. R. sflawä. Š.
 Twärda. T. Ikk. U.
 färtt. F. Chjerr. Ch.

ätt. Ätt. Tsyi. Is.
 Tschörur. Tsch. Scha. SCH.
 sch-tscha. SCHTSCH
 jävr. finalemsonora Crastafant
 järvi. en y Poloniu. Jellri. utte
 nuitt cons. fin. jaati. Je. ä € ð
 Juss. ju. a. magnum. d. De.
 ja. Ksi. X ex lat. Psi. PS.
 Fitä. TH. ^{illem Fi} Rectius Thita
 ischitsa. y nel v Gradum.
 Compositiones nominum ordine al:
 phabetico, sub abbreviationibus.
 A. Anghjel. Anghjelski. Archanghjel
 archanghjeliski. Apastäl. apastalski.
 B. Bägñ. Deus. Bäschestwä. divinitas
 Bägñaräditsa. Deipara.

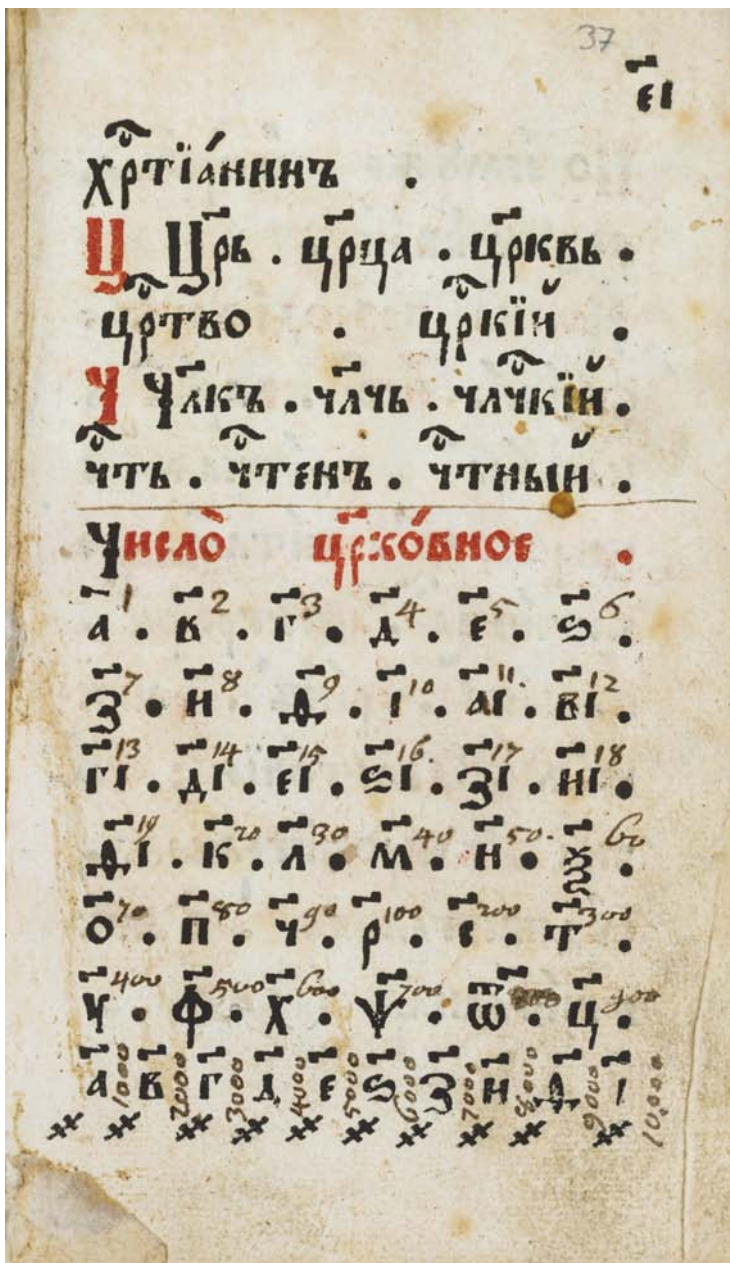

Christianiam Chythianin.
 Ts. Tsaari. Tsaritsa. Tserkawi.
 Tsarstwä. Tsarskij.
 Tsch. Tschelowjek. Tschelowjetsch.
 Tschelowjetscheskij. Tschästi.
 tschästäm. Tschästnyj.

Numerus Ecclesiasticus.

1	2	3	4	5	6	7	
a.	w.	g.	d.	e.	s	z	
8	9	10	11	12	13		
L.	Th.	j	ai.	wi	gi		
14	15	16	17	18	19	20	
di.	ei.	si	zi.	ij	Thi.	K.	
30	40	50	60	70	80	90	100
L.	m.	n.	x.	o.	p.	tsch.	R.
200	300	400	500	600	700	800	
f.	T.	u.	f.ph.	ch.	ps.	ätt	
900							
Ts							

1000	2.	3	4	5	6	7	8	9000	10000
a	w	g	e	s	z	i	Th	j	
y	y	y	y	y	y	y	y	y	y

По семѣ же и прочая
разумѣванъ .

Имена проходимъ .
Озѣна . **н**во . **б**аріа .
камора . **к**раткая .
звѣтелцо . **т**итла . **с**ло-
вотитла . **л**построфъ .
кавыка . **ѣ**роикъ . **з**апла-
та , **д**воеточіе : **т**о-
чка . **в**опрошительная ,
оудивительная ! **в**мѣ-
стительная () .

Post, et secundum huc, et ali:
qua interlege.

Nomina Prosodij.

Oxija 1. Isä. 2. Warija.

Kamora. 3. Brevis. 4.

Swatältsä. 5. Titla. 6.

slawätitla. 7. apästraf. 8.

Kawjika. 9. jäväek. 10.

Šapjataja. 11. Dwäjetätschie. 12.

Tattschka. 13. Wäpräsitelnaja. 14.

Udiwitelnaja. 15. W'mje-

stitelnaja ().

[ANON.] *Azbuka rukopisnaja*, Moskva 1698

Азбука. Рукописная книга 1698 г. [Москва 1698]

Azbuka. Rukopisnaja kniga 1698 g. (GIM, Muz 3179). [Moskva 1698]

p. 45 of the beautiful calligraphic manuscript, letter “u”, published with a special one-time permission of the Historical Museum in Red Square, Moscow. All rights reserved by the museum.
– Special thanks to Erna Malygin (Bamberg) for the communication with the Museum.

[KARION ISTOMIN:] *Načalnoe Učenie...* (“*Azbuka učebnaja*”), Moskva 1699

[Карионъ Истоминъ:] Началное Оученіе чловѣкъмъ, хотящымъ оучитиса книгъ бжѣтвеннагw писаніа. [Colophon: ꙗзѣи (7208) лѣта мѣца октѡврія :] [Москва 1699]

[Karion Istomin:] Načalnoe Učenie člověkōm, hotjaščym učitisja knig b[o]ž[e]stvennagō pisanija. [Colophon: 1699 lěta m[ě]s[ja]ca oktōvrija :] [Moskva, October 1699]

pp. 1-2: [The Slavonic alphabet +] Грѣческаа писмена. [Grečeskaja pismena • The Greek letters]

[N.B. The place of publication and the attribution to Karion Istomin are given according to our electronic source. The year can be seen from the colophon (see below).]

ꙗзѣи лѣта мѣца октѡврія :
1699. - 7208.

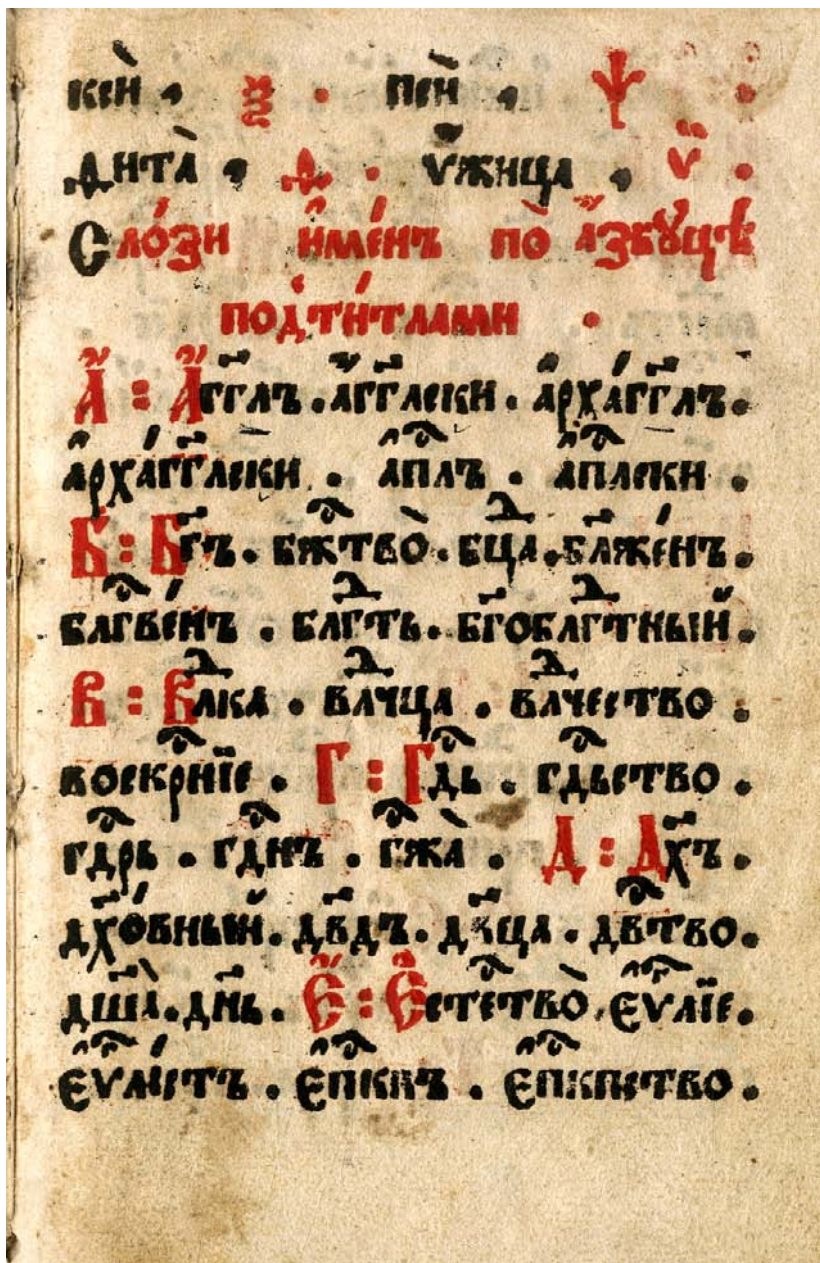

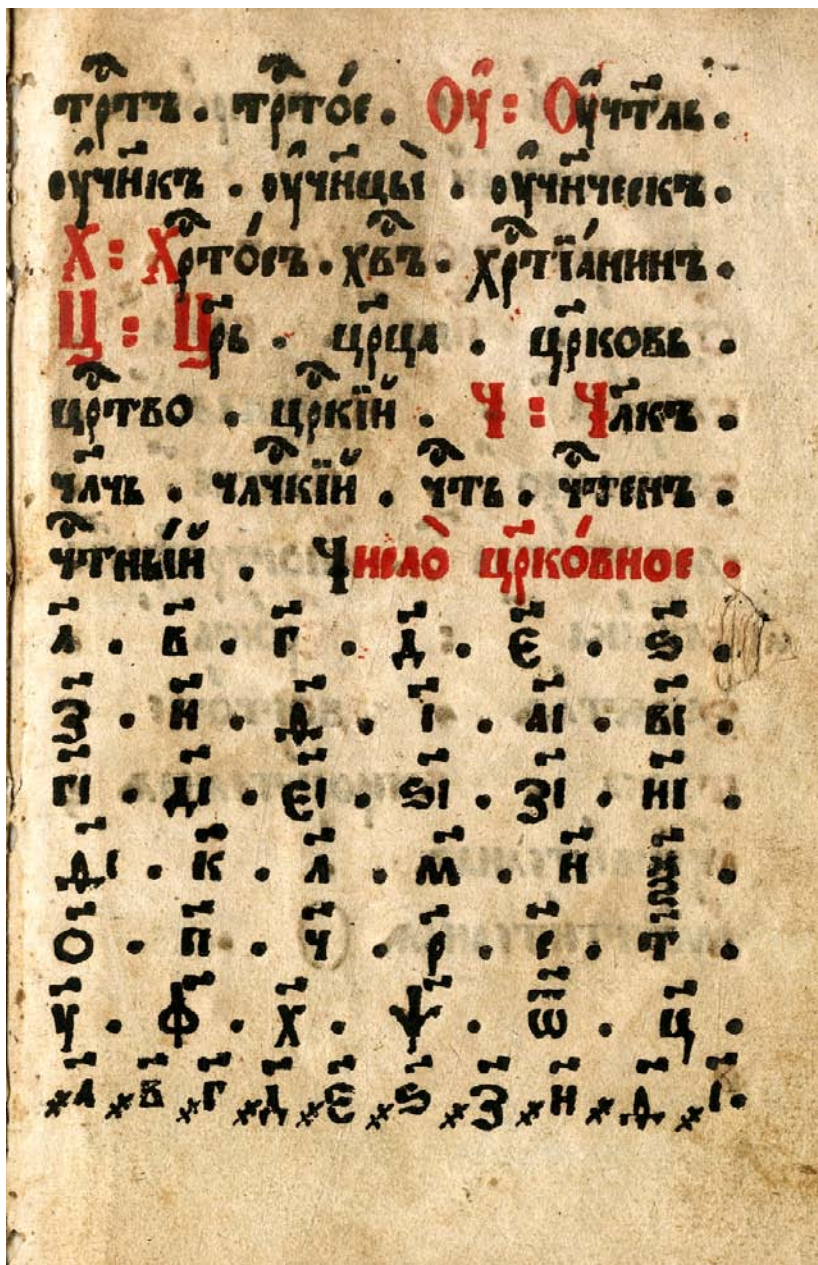

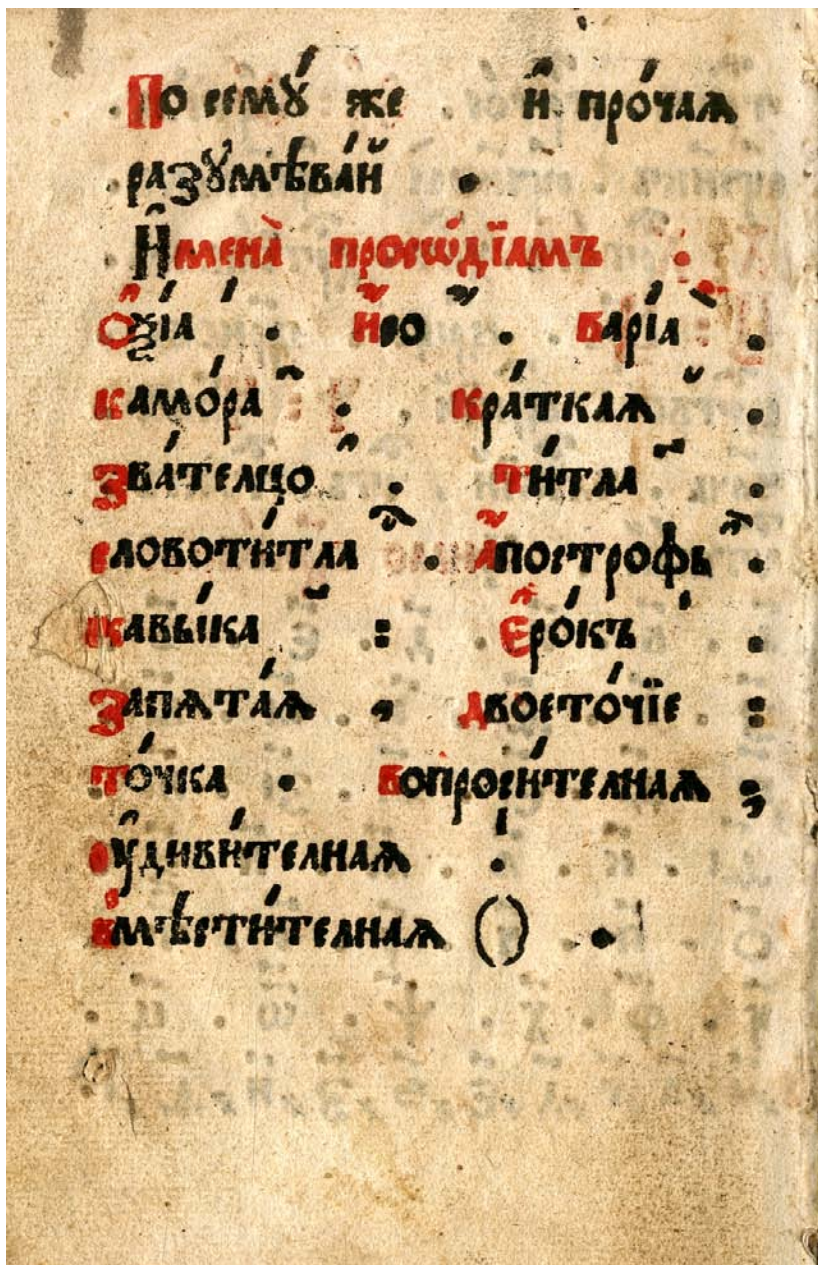
У	УѢ	Р	РѠ	Ф	ФѢ
Н	НѢ	Р	РѠ	Ф	ФѢ
Ѣ	ѢѢ	С	СѢУМА	Х	ХѢ
И	ИѢ	С	СѢГМА	Х	ХѢ
Ѡ	ѠМІКΡΟΝ	Т	ТѢУ	Ѡ	ѠѢ
О	ѠМІКΡΟΝ	Т	ТѢУѢ	Ѡ	ѠѢ
П	ПѢ	У	УѢЛѠН	Ѡ	ѠМѢУА
П	ПѢ	У	УѢЛѠ	Ѡ	ѠМѢУА

Ѡ	А	БА	ГА	ДА	КА	ЗА	КА
	ЛА	МА	НА	ПА	РА	СА	ТА
	ФА	ХА	ЦА	ЧА	ША	ЦА	
Б	ВѢ	ГѢ	ДѢ	ЖѢ	ЗѢ	КѢ	
	ЛѢ	МѢ	НѢ	ПѢ	РѢ	СѢ	ТѢ
	ФѢ	ХѢ	ЦѢ	ЧѢ	ШѢ	ЦѢ	
Б	ВН	ГН	ДН	ЖН	ЗН	КН	
	ЛН	МН	НН	ПН	РН	СН	ТН

MIHAI IȘTVANOVICI (ed.), *Bucovna...*, Belgrad (Bălgad) 1699

Бѣковнъ Че ѿре ꙗсине деприндерѣ ꙗвѣцѣтѣрїи Копилуръ ла кѣрте. [...] Кѣ воа прѣ сфнїцѣтѣлѣи Кѣѣ ꙗѣнѣсїе Митрополїтѣлѣ цѣржїи ꙗрдѣлѣлѣи. ꙗкѣмѣ ꙗтѣжїи ꙗтрачѣста чїѣ токмїтѣ, шїи тѣпарїтѣ ꙗ сфнїта Митрополїе ꙗ Бѣлградѣ. Де Мїхѣи Ицвановїчѣ, Тѣпографулѣ. Анулѣ Дѣмнѣлѣи ахѣѣ [1699]. [Бѣлградѣ 1699]

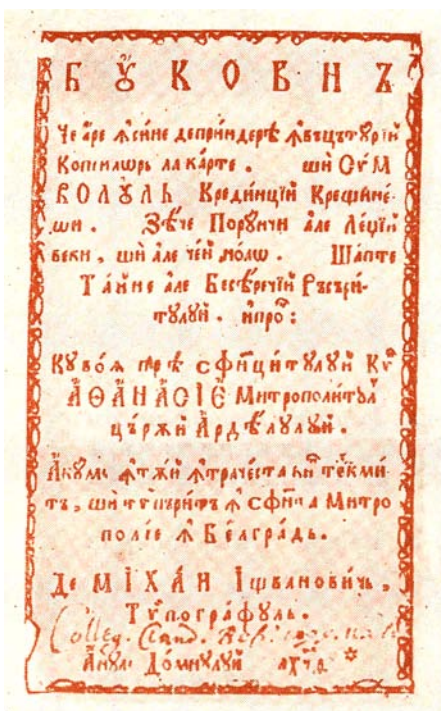
Bucovna Ce are însine deprinderea învățaturii Copiilor' la carte. [...] Cu voia prea sf[i]nțitului Kyr Athanasie Mitropolitul' țării Ardealului. Acum' întâi întracesta cip tocmită, și typarită în sf[i]nta Mitropolie în Belgrad'. De Mihai Iștvanovic' Typografuľ. Anul' Domnului 1699. [Belgrad / Bălgad 1699]

Title page (from Onisifor Ghibu, *Din istoria...*, 248)

Слѣвеле Галвїзнѣ – Слѣвеле май мїчѣ. [Slövele Galvizne – Slövele maj mic' • Large and smaller letters]

[N.B. The first Romanian primer]

СЛОВЕЦЕ ГЛАВНІЗНЕ

Ѧ Б В Г Д Ё Ж З
З Н І К Л М Н О П Р
С Т њ Ф Х Ѡ Ц Ч Ш
Щ Ъ Ы Ь Ъ Ю Ж Ђ Л
Ѡ Ѣ Ѥ Ѭ ѭ Ѯ ѯ Ѱ ѱ Ѳ ѳ Ѵ ѵ Ѷ ѷ

СЛОВЕЦЕ МАИ МНТЬ .

Ѧ А Б В Г Д Д Ђ Є ж з з з н
ї к л м н о о п р с т о y њ
ф х Ѡ ѡ ц ч ш щ ѣ ѵ Ѷ ѷ
ж и л . Ѡ ѡ Ѵ ѵ Ѷ ѷ

Ѧ ГЛАВНН

[ANON.] *Bucvar...* [București 1701 ?]

[The title page for this book has not been preserved. The year of publication does not seem plausible to us, because the alphabet page uses printing types from the second half of the 18th century – see an nearly identical alphabet page on p. 61, printed in 1755, and on p. 90, printed in 1771. The library catalogue, however, somehow assumes the date given (see Sources, p. 383).]

p. 11: Буки сау Слове. [Buchî sau slove • The letters]

p. 15: [The names of the letters]

p. 55: Нумъруль [Numărul' • The numbers]

ꙗꙗ ❄ ꙗꙗ ꙗꙗ
ВІА СѦ СЪСЕ АДЪ СГЪ СПРЕ ВОИ, ШН СПРЕ
ФЕУОРИИ ВОЦРИ, АМНЬ.

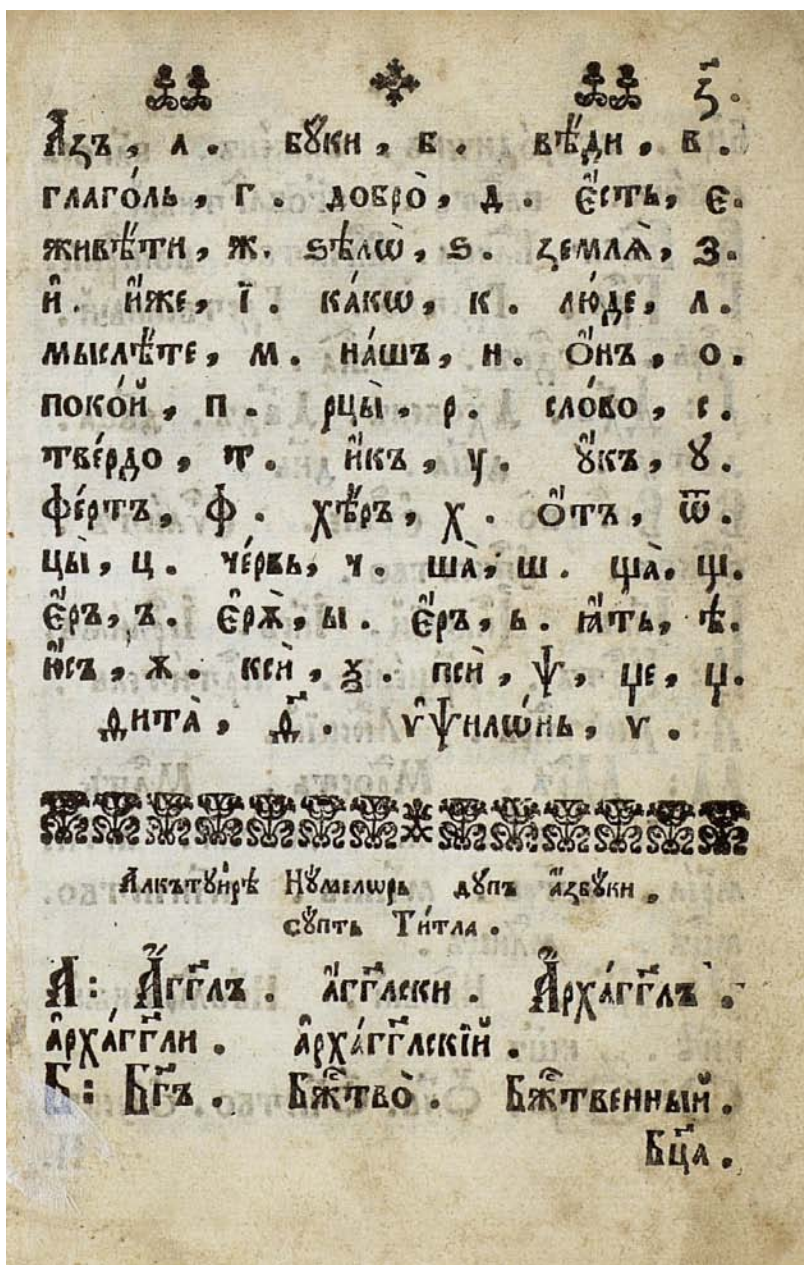
БѸКИ СѦВ СЛОВЕ.

А Б В Г Д Е Ж З И І К
Л М Н О П Р С Т У Ф
Х Ѡ Ц Ч Ш Щ Ъ Ы Ь Ы
Ю Ж Ѡ ІА Ѡ А З У Ц
Л О У.

А Б В Г Д Е Ж З И І К Л
М Н О П Р С Т У Ф Х Ѡ Ч Ч
Ш Щ Ъ Ы Ь Ы Е Ю Ж Ѡ ІА Ѡ
А З У Ц Л О У.

У О Ц Л У А Ѡ ІА Ѡ Ж Ю Е Ъ Ы
Ъ Щ Ш Ч Ц Ѡ Х Ф у Ѣ Т С Р П О Н М
Л К І І ѵ З С Ж Ё Д Г В Ё А.

Лакъ.

Gavriilo Stefanović Venclović, *Bukvar...*, Sent-Andreja (Szentendre) 1717

[Reprint:] Венцловићев Сентандрејски буквар 1717. Фототипско издање са рашчитаним текстом и савременим преводом. Приредили и пропратне студије написали Томислав Јовановић и Димитрије Е. Стефановић. Уредник: Петар Милошевић. Будимпешта и Београд 2013. [Сентандреја 1717 & Будимпешта / Београд 2013]

[Reprint]: Venclovićev Sentandrejski bukvar 1717. Fototipsko izdanje sa raščitanim tekstem i savremenim prevodom. Priredili i propratne studije napisali Tomislav Jovanović i Dimitrije E. Stefanović. Urednik: Petar Milošević. Budimpešta i Beograd 2013. [Szentendre 1717 & Budimpešta / Beograd 2013]

Title page (Грамати́ка или Ученію • Gramatika ili učenija)

Alphabet page (composed by S.K.)

p. 1b: Буква, или писмена [Bukva, ili pismena • The letters]

p. 2a: [The letters continued: the alphabet backwards]

[N.B. The oldest primer among the Serbs, but not printed at the time. The manuscript was written under the influence of Polikarpov's *Bukvar* from 1701 (see Vol. 2, pp. 68ff.). – The black and white versions were derived by us from the greyscale versions; they are not identical to the versions in the reprinted edition.]

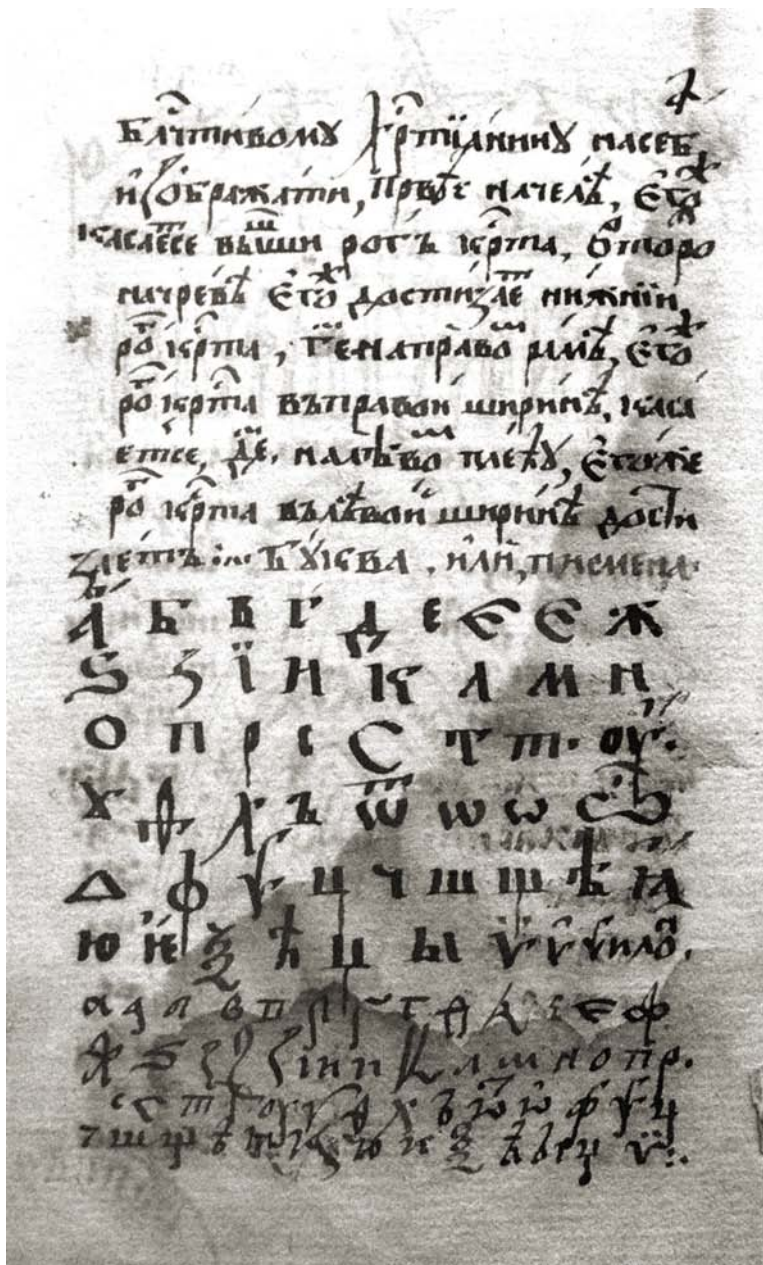
Ѣ Ѧ Ѧ Ѣ ѣ ѥ Ѧ

Ѥ Ѧ Ѩ Ѩ Ѩ Ѩ Ѩ Ѩ Ѩ
Ѧ Ѧ Ѧ Ѧ Ѧ Ѧ Ѧ Ѧ Ѧ Ѧ
Ѧ Ѧ Ѧ Ѧ Ѧ Ѧ Ѧ Ѧ Ѧ Ѧ Ѧ
Ѧ Ѧ Ѧ Ѧ Ѧ Ѧ Ѧ Ѧ Ѧ Ѧ Ѧ
Ѧ Ѧ Ѧ Ѧ Ѧ Ѧ Ѧ Ѧ Ѧ Ѧ Ѧ
Ѧ Ѧ Ѧ Ѧ Ѧ Ѧ Ѧ Ѧ Ѧ Ѧ Ѧ

This page composed by S.K.

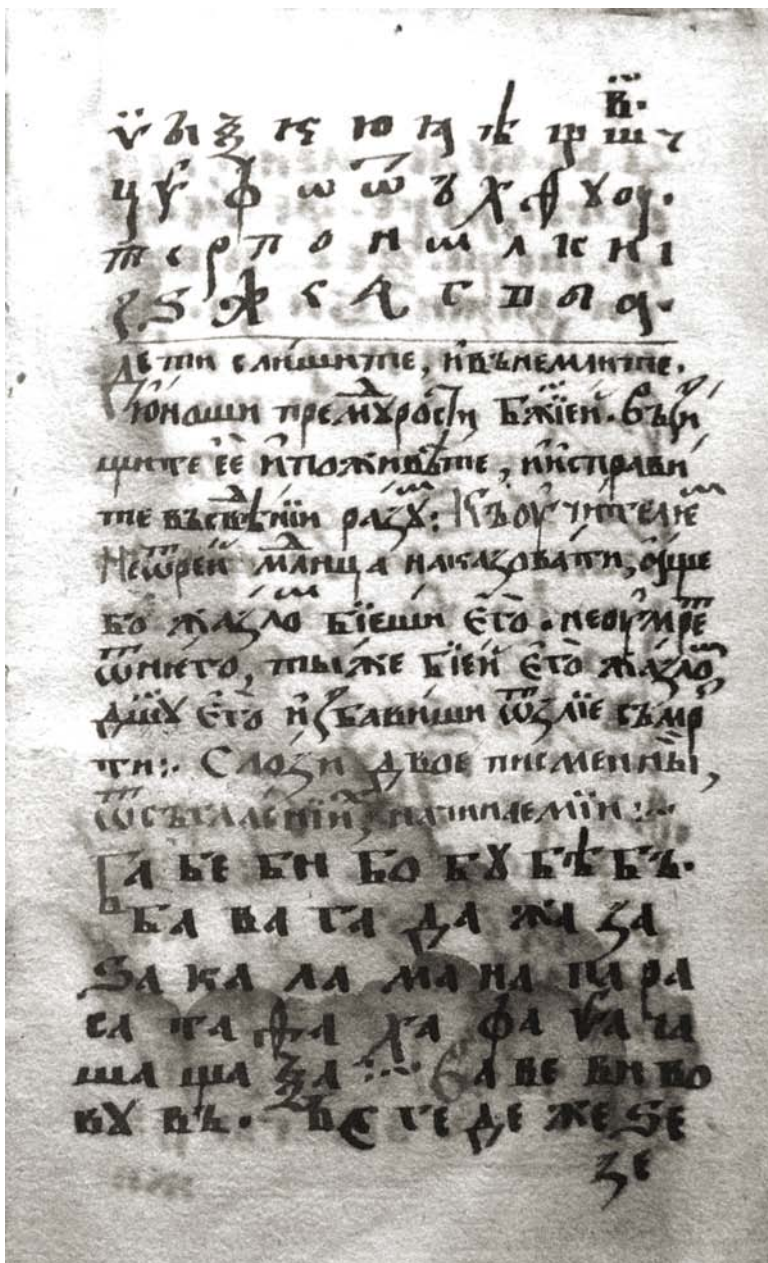
Ѧ Ѧ Ѧ Ѧ Ѧ Ѧ Ѧ Ѧ Ѧ Ѧ Ѧ
Ѧ Ѧ Ѧ Ѧ Ѧ Ѧ Ѧ Ѧ Ѧ Ѧ Ѧ
Ѧ Ѧ Ѧ Ѧ Ѧ Ѧ Ѧ Ѧ Ѧ Ѧ Ѧ
Ѧ Ѧ Ѧ Ѧ Ѧ Ѧ Ѧ Ѧ Ѧ Ѧ Ѧ

Ѧ Ѧ Ѧ Ѧ Ѧ Ѧ Ѧ Ѧ Ѧ Ѧ Ѧ
Ѧ Ѧ Ѧ Ѧ Ѧ Ѧ Ѧ Ѧ Ѧ Ѧ Ѧ
Ѧ Ѧ Ѧ Ѧ Ѧ Ѧ Ѧ Ѧ Ѧ Ѧ Ѧ
Ѧ Ѧ Ѧ Ѧ Ѧ Ѧ Ѧ Ѧ Ѧ Ѧ Ѧ

v̇ ð ð̄ t̄ ɹ ɿ ʒ ʒ̄ ɸ ɸ̄
 ɸ̄ ɸ̄ ɸ̄ ω ω̄ ɸ̄ ɸ̄ ɸ̄ ɸ̄
 π ɸ ρ π ο η μ λ κ η ι
 ρ̄ ɸ̄ ɸ̄ ɸ̄ ɸ̄ ɸ̄ ɸ̄ ɸ̄

ᾀ ᾆ ᾇ ᾈ ᾉ ᾊ ᾋ ᾌ ᾍ
 ᾎ ᾏ ᾑ ᾒ ᾓ ᾔ ᾕ ᾖ ᾗ
 ο π ρ ι σ τ π̄ οϋ̄
 χ ɸ̄ ɸ̄ ɸ̄ ω̄ ω̄ ω̄ ɸ̄
 Δ φ ψ ɸ ɸ̄ ɸ̄ ɸ̄ ɸ̄ ɸ̄
 ɿ ɿ̄ ɿ̄̄ ɿ̄̄̄ ɿ̄̄̄̄ ɿ̄̄̄̄̄
 α β γ δ ε ς ζ η θ ι κ λ μ ν ο π ρ
 ς σ ς̄ ς̄̄ ς̄̄̄ ς̄̄̄̄ ς̄̄̄̄̄
 τ υ φ ɸ̄ ɸ̄̄ ɸ̄̄̄ ɸ̄̄̄̄ ɸ̄̄̄̄̄

[ĖEOFAN PROKOPOVIČ:] *Pervoe učenie otrokōm...*, Râmnic (Râmnicu Vâlcea) 1726

[Ѧеофанъ Прокоповичъ:] Пѣрвое Ученіе Отрокѡмъ, внѣмъ же БѢквы, ѡ слоги. [...] Напечатаса же повелѣніемъ, и блѣгословѣніемъ, и всакиимъ ѡздивѣніемъ Пречѣстнѣйшаго, и Превѣснѣннѣйшаго ГѢдна Мѡѡсѣа Петровича Православнаго Архіепѣкопа и Митрополита Белиграда, и ѡннихъ странъ, Въ епѣкопїи Рымнической. Лѣто ГѢдне: ѣ̄ а̄ ѡ̄ к̄с [1726]. Иліа ѡ Чернаводы: Тѡпографъ. [Рымнику-Вылча / Рамницъ 1726]

[Ėeofan Prokopovič:] *Pervoe Učenie Otrokōm*, v nem že Bukvy, i slogi. Napечатasja že povelēniem, i bl[a]gosloveniem, i vsjakim izdiveniem Preč[e]stnějšagō, i Preōs[ve]ščennějšagō G[o]s[po]d[i]na Mōyseja Petroviča Pravoslavnagō Arxiep[i]skopa i Mitrōpolita Beligrada, i innyx stran, V ep[i]skopii Rymničeskoj. Lēto G[o]s[po]dne: 1726. Iliā ot Černavody: Typograf. [Râmnicu 1726]

Title page

The alphabet (with subtitle: Началное учение Чловѣкум, хоташым учитиса Книг Божественнаго писанїа), letter names, numbers (Число церковное) and punctuation marks (Имена просвѣдам).

[N.B. This edition is considered a reprint of the original which was published in Moscow in 1720 and soon became the official primer in Russia. It was brought to Serbia in 1724 and reprinted – with additions in Romanian! – soon after.]

ПЕРВОЕ УЧЕНИЕ
ОТРОКѢМЪ

ВНЕМЪ ЖЕ БУКВЫ, И СЛОГИ.

ТАЖЕ

КРАТКОЕ ТОЛКОВАНИЕ ЗАКОННАГО ДЕСЯТОСЛОВІА, МАТВЫ ГДНА, СЪМВОЛА БУКВЫ, И ДЕСЯТИ БЛАЖЕНСТВЪ. НАПЕЧАТАНО ЖЕ ПОВЕЛЕНІЕМЪ, И БЛГОСЛОВЕНІЕМЪ, И ВСАКИМЪ ИЖДНВЕНІЕМЪ ПРЕЧТНѢИШАГО, И ПРЕЩЩЕННѢИШАГО ГДНА МОУСѢА ПЕТРОВИЧА ПРАВОСЛАВНАГО АРХІЕПКОПА И МИТРОПОЛИТА БЕАНГРАДА, И НИИНЫХЪ СТРАНЪ,

ВЪ ЕПКОПИИ СЪМНИЧЕСКОИ.

ЛѢТО ГДНЕ: 1726. (1726.)

ИЛІА СЪ ЧЕРНАВОДЫ: ТИПОГРАФЪ.

А

НАЧАЛО
ОУЧЕНІЕ

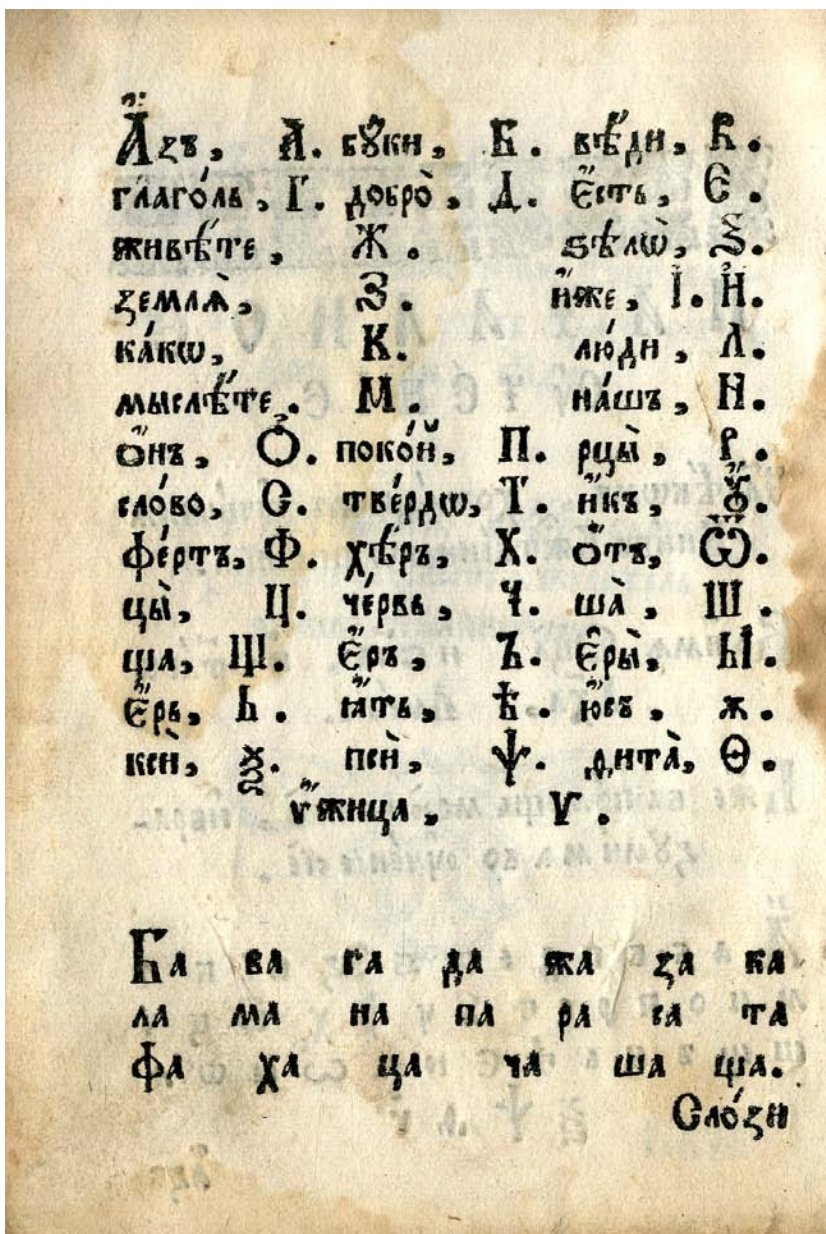
ЧЛВЪКОМЪ, ХОТЯЩИМЪ ОУЧИТИСЯ
КНИГЪ БЖІТВЕННАГО ПИСАНІА.

ВОНМА ОЦА, И СНА, И СТАГО
ДХА, АМНЪ.

БЖЕ ВЪ ПОМОЩЬ МОЮ ВОИМИ, И ВРА-
ЗУМИ МА ВО ОУЧЕНІЕ СЕ.

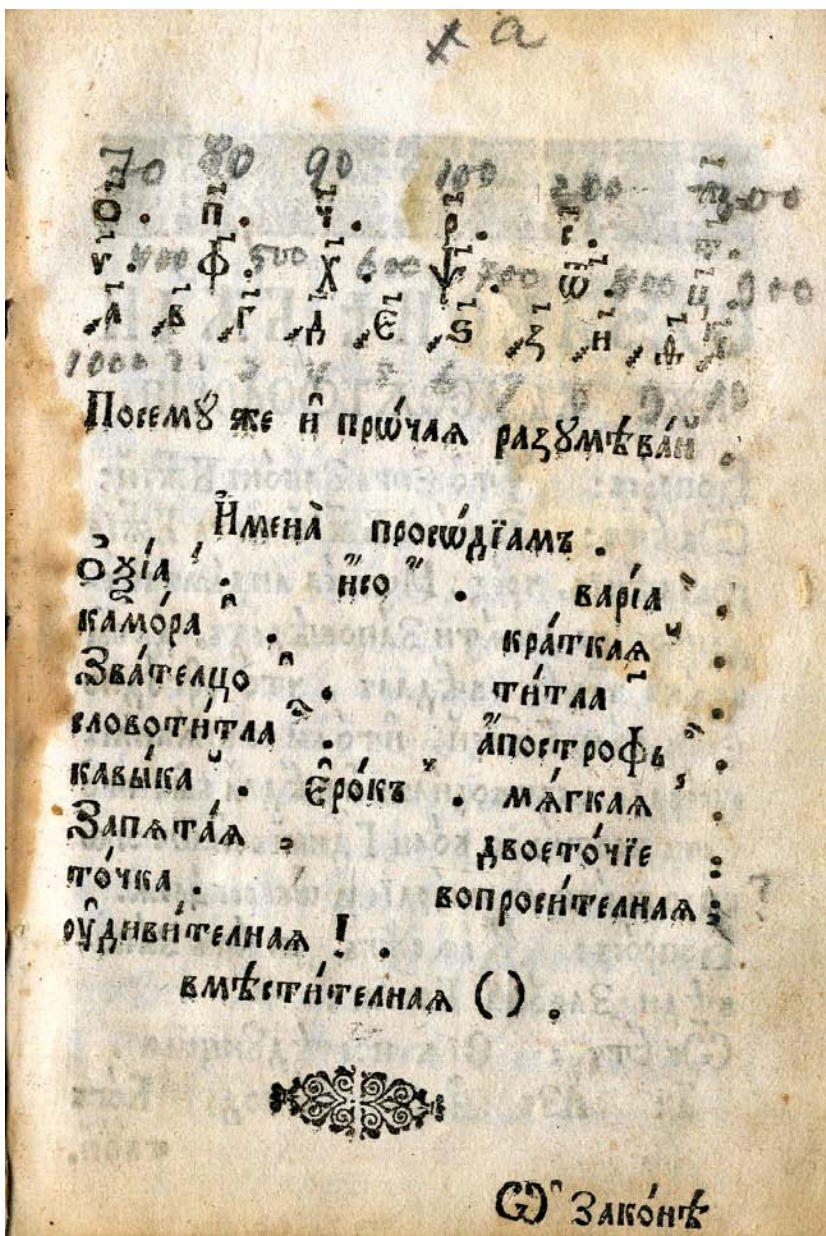
А Б В Г Д Е Ж З И К Л
М Н О П Р С Т У Ф Х Ц Ч
Ш Щ Ъ Ы Ь Ѡ Ѣ Ю Ж Ѡ И Ш А
Ѧ ѧ Ѩ ѩ Ѫ ѫ Ѭ ѭ Ѯ ѯ Ѱ ѱ Ѡ ѡ

АЗЪ

О: Оцъ . Очъ . Очѣтъ .
 Очкъ . П: Премреть . прѣъ .
 прѣolz . прѣнъ . прѣнъ . прѣкъ .
 прѣча . прѣо . Р: Ржтво .
 ржтвѣнъ . С: Стъ . Сѣинникъ .
 санце . вѣце . вѣтъ . вѣръ .
 вѣва . вѣль . Т: Трца . трѣнъ .
 трѣъ . трѣое . Оу: Оучтъ .
 оучкъ . оучнъ . оучнѣскъ . Х: .
 Хртовъ . Хртовъ . Хртіиннъ . Ц: .
 Цръ . црца . црковъ . цртво .
 цркѣн . Ч: Члкъ . члчъ . члчѣн .
 ччъ . ччѣнъ . ччннн .
 Члго црковное .

А. 1. В. 2. Г. 3. Д. 4. Е. 5. З. 6.
 З. 7. И. 8. Л. 9. Т. 10. М. 11. В. 12.
 Г. 13. А. 14. С. 15. С. 16. З. 17. И. 18.
 А. 19. К. 20. Л. 21. М. 22. Н. 23. О. 24.

IACOV (IACOV) PUTNEANUL (ed.), *Bucvar sau înceapere...*, Iași 1755

Букварь Савъ ачъпере де аьвцътъръ чельоръ че вуръ съ аьвце карте кь слове Словенещи, че савъ Түпъритъ акѡмъ аѣжъ, Кь порѡнка Прѣвосфичитѡлѡй Митрополитъ аь Молдѡвѡй, Күрь Іаковъ. а сфнѣта Митрополие а Аши. Лѣтъ 7333 г [7263 = 1755]. [Аши 1755]

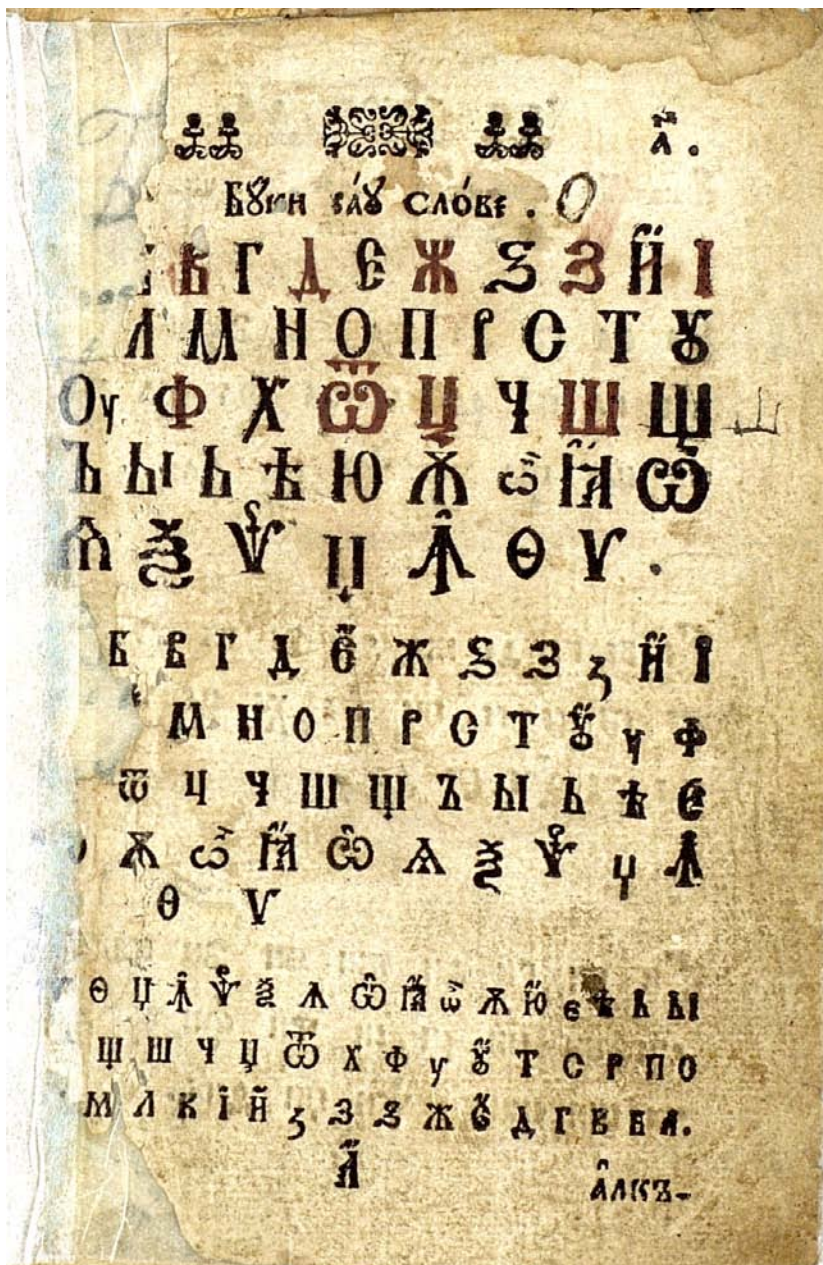
Bucvar' Sau înceapere de învățatură celōr' ce vōr' să învețe carte cu slove Slovenești, ce sau Turărit' akum' întâi, Cu porunca Preaōsfințitului Mitropolit' al' Moldovii, Kur' Iacov'.
în sf[î]nta Mitropolie în Iași.
Leat' 7263 [1755]. [Iași 1755]

Title page (small, restored)

p. 1: Буки сау слове [Buchii sau slove • The letters]

[ĖEOFAN PROKOPOVIČ:] *Pervoe učenie otrokōm...*, Moskva 1758

[Θеофанъ Прокоповичъ:] Пѣрвое Ѹчѣніе Ѹтрокѡмъ, Въ нѣмже бѣквы и слѡги, [...] Напечатаса въ Црѣтвѣющемъ Великомъ градѣ Москвѣ : въ лѣто ѡ сотворѣніа мѣра ꙗꙗꙗꙗꙗ [7266]. Ѹ ржѣтвѣ же по плѡти Бѣга Слова ꙗꙗꙗꙗ [1758]. Індікта 6, Мѣца Априлліа. [Москва 1758]

[Ėeofan Prokopovič:] *Pervoe Učenie Otrokōm, V nem že bukvy i slogi, [...]* Napечатasja v C[ar]stvujuščem Velikom gradě Moskvě: v lěto ōt sotvorenija mira 7266, Ōt r[o]ž[e]stva že po ploti B[o]ga Slova 1758, Indikta 6. M[ě]s[ja]ca Aprillia. [Moskva, April 1758]

Title page

Impressum for the 1758 edition

Subtitle “Началное Ученіе челоѡѡкѡмъ, хотацѡмъ учитиса книгъ б[о]жественнаго писаніа.”

The alphabet, letter names, numbers (Число церковное) and punctuation marks (Имена просѡдіам).

[N.B. The book is a reprint of the original edition, which came out in 1720, with newer additions]

П Р В О С

УЧЕНІЕ ОТРОКѢМЪ ,

ВЪ НЕМАЖЕ БѢКВЫ Н СЛОГИ ,

ТАЖЕ :

КРАТКОЕ ТОЛКОВАНІЕ ЗАКОН-

НАГО ДЕСЯТОСЛОВІА , МЛТВЫ

ГДНИ , СѸМВОЛА ВѢРЫ ,

И ДЕВЯТИ БЛЖЕНСТВЪ .

Повелѣніемъ Благочестивѣйшіа Само-
 державнѣйшіа Великіа Гѣрни Наша
 ІМПЕРАТРИЦЫ ВЛАДИСЛАВТИ
 ПЕТРОВНЫ всеа Россіи: при Наслѣдникѣ
 Ея, Внукѣ ПЕТРА ПЕРВАГО
 Благочестивомъ Гѣрѣ: Великомъ Кнзѣ
 ПЕТРѢ АВОДѢРОВИЧѢ,
 и при Супругѣ Егѡ, Благочестивой Гѣрнѣ
 Великой Кнжнѣ ЕКАТЕРІНѢ
 АЛЕКСІЕВНѢ, и при Благочестивомъ
 Гѣрѣ: Великомъ Кнзѣ ПАВЛѢ
 ПЕТРОВИЧѢ, и при Благочестивой Гѣрнѣ
 Великой Кнжнѣ АННѢ ПЕТРОВНѢ.
 Благословеніемъ же Свѣтѣйшаго Правител-
 ствующаго СѢНОДА: Напечатана
въ Печатницѣ Великомъ градѣ Москвѣ:
 въ лѣто ш сотвореніа міра, 7355.
 СѢ ржтва же по плоти Бга Слова 24 ЮНІА.
 ІНДІКТА 5. МЦА АПРІЛІА.

1758.

Н **А** **У** **Я** **Л** **Н** **О** **В**
ОУЧЕНІЕ ЧЕЛОВѢКАМЪ ,
ХОТАЩЫМЪ ОУЧИТИСЯ КНИГЪ
ВЖЕТВЕННАГО ПИСАНІА .

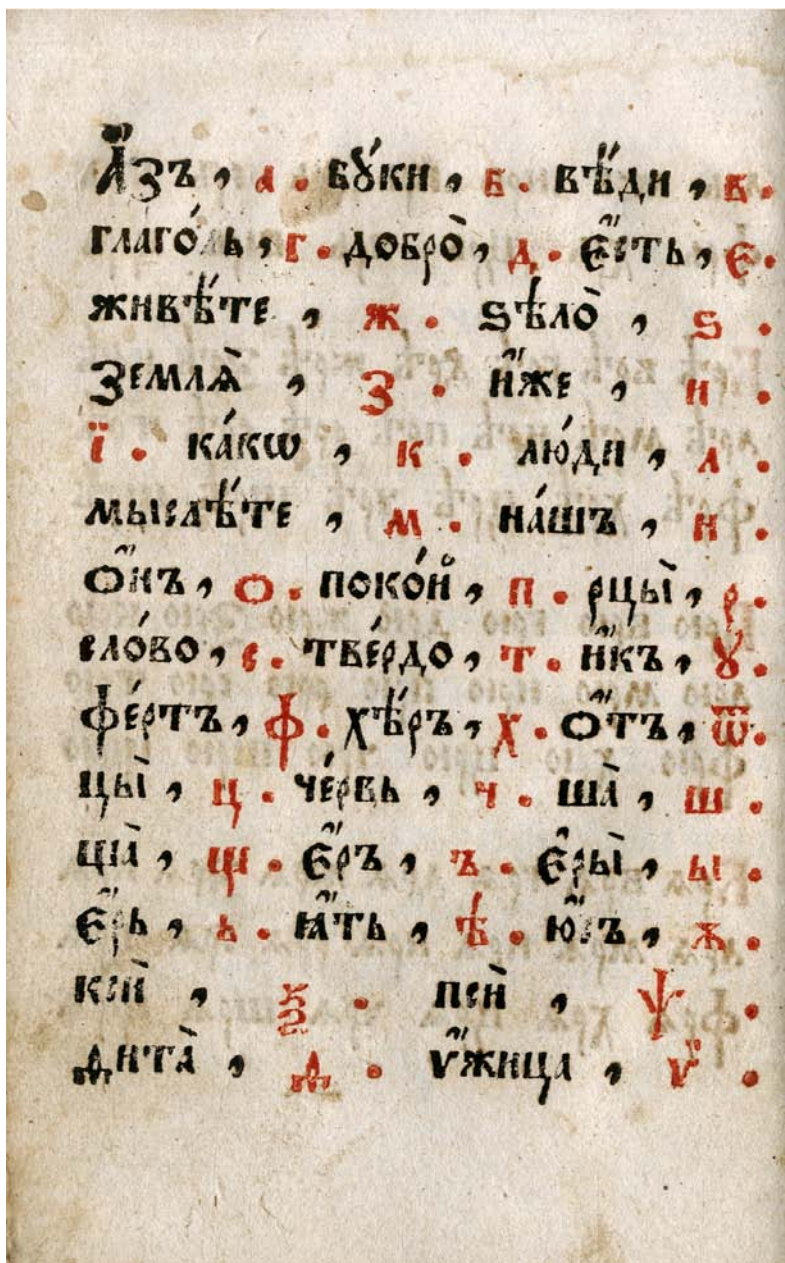
В О ИМА ОЦА , И СНА ,
И СТАГО ДХА , АМИНЬ .

БЖЕ ВЪ ПОМОЩЬ МОЮ ВОИМИ ,
И ВРАЗУМИ МА ВО ОУЧЕНІЕ СІЕ .

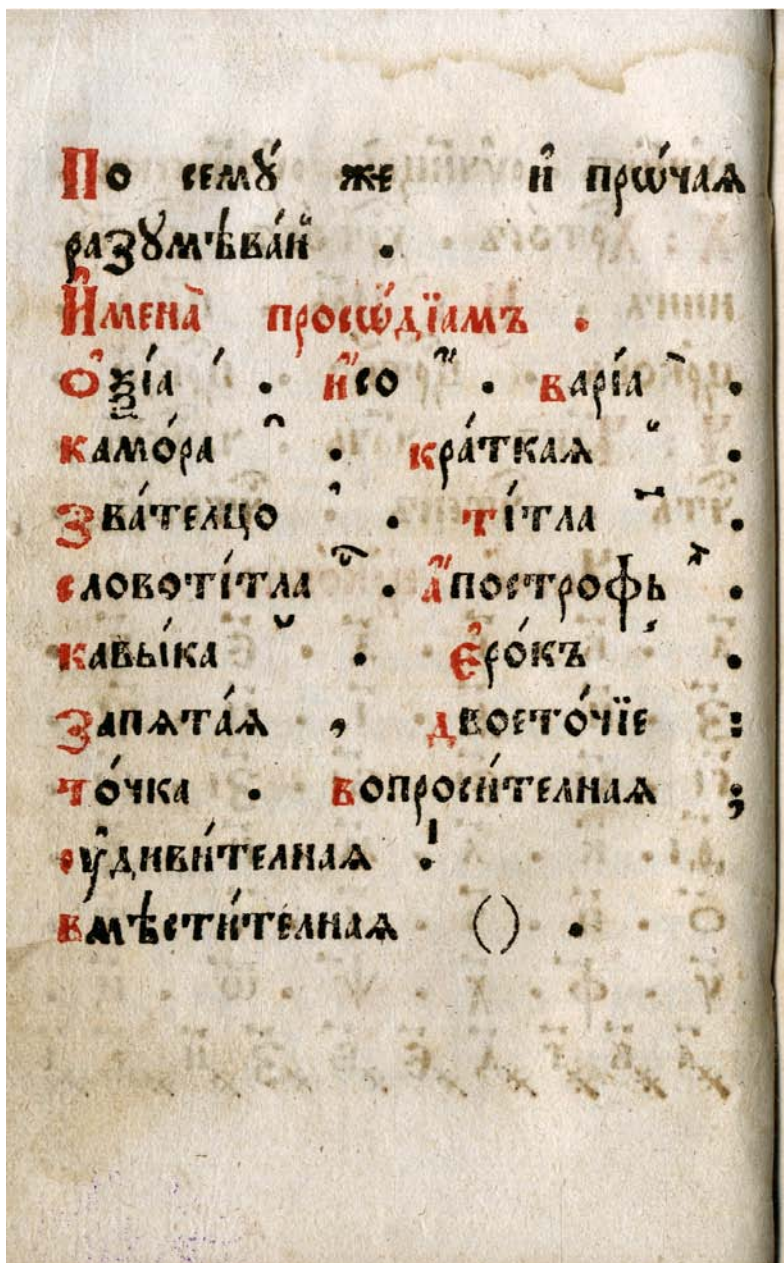
Г
А

ZAHARIA (ZACHARIJA, ZAHARIJE) ORFELIN, *Pervoe učenie... / Bukvar', Venezia 1767*

[Захарија Орфелинъ:] Пѣрвое Оученіе Хотѣщимъ оучитиса книгъ писмены Славѣнскими, называемое Бѣкваръ. Съ многими полѣзными ѿ потребными Наставлѣніями, по котѣрыма возмѣжно въ краткомъ врѣмени Отрака, не токмо Церковныя, но ѿ Гражданскіа Славѣнскаго ѡзыка Писаніа совершѣнну читати Ѡбучити; къ прѣмому Бѣгопознанію ѿ Бѣгопочитанію наставити; ѿ къ понѣтію рѣзныхъ въ Гражданскомъ житіи нѣждныхъ вещей привести: Нынѣ пѣрвѣ ради оупотребленіа Сѣрбскаго Юношества изданъ. [Въ Венеціи: кодъ Димитріа Теодосіа 1767.] [Венеция 1767]

[Zacharija Orfelin:] Pervoe Učenie Hotjaščym učitsja knjig pismeny Slavenскими, nazyvaemoe Bukvar'. S mnogimi poleznymi i potrebnymi Nastavlenijami, po kotoryma vozmožno v kratkom vremeni Otroka, ne tokmo Cerkovnyja, no i Graždanskija Slavenskago jazyka Pisanija soversennō čitati Obučiti; k prjamomu B[o]gopoznaniju i B[o]gopočitaniju nastavit; i k ponjatiju raznyx v Graždanskom žitii nuždnyx veščej privesti: Nyně pervěe radi upotreblenija Serbskago Junošestva izdan. [V Venecii: kod Dimitrija Teodosia 1767.] [Venezia 1767]

Title page (plus last page from Preface, p. 6)

pp. 7–11: Глава первая. Ѡ Писменахъ. [Chapter 1: About the letters]

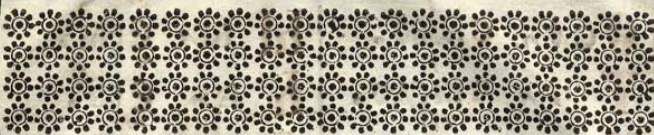
pp. 12–14: Начертаніа гражданскихъ писменъ. [The glyphs of the Civil Type]

pp. 15: Глава вторая. Ѡ слогахъ. [Chapter 2: About the syllables]

восполагъ довало бы , когда бы родители емъ за скорое кждаго писмени показаніе даръ во общіи или въ другомъ чемъ ни ебде даати шеѣщали . Бить опытныхъ примѣршкъ , что такимъ образомъ маленкіе дѣти , которые только проговарывати начнѣтъ , въ десять или въ 15 дней выучили азбѣкѣ .

ГЛАВА ПЕРВАЯ

О ПИСМЕНАХЪ.

Славенская Церковная Азбука имѣетъ двадцать девять писменъ, коихъ начертанія и имена суть слѣдующія:

А а, азъ.	И и, иже.
Б б, бѣки.	І і, і.
В в, вѣди.	К к, какъ.
Г г, глаголь.	Л л, люди.
Д д, добро.	М м, мыслѣте.
Е е, естъ.	Н н, наши.
Ж ж, живѣте.	О о, онъ.
З з, зѣло.	П п, покон.
З зѣ, земля.	Р р, рцы.

С	с	С	ЛОВО.	Ы	ы	Ѣ	РЫ.
Т	т	Т	ВЕРДО.	Ь	ь	Е	РЬ.
У	у	У	УКЪ.	Ѣ	ѣ	И	ТЬ.
Ф	ф	Ф	ЕРТЪ.	Е	е		
Х	х	Х	ЬРЬ.	Ю	ю	Ю	
Ѡ	Ѡ	Ѡ	ТЬ.	Ѳ	Ѳ	Ѳ	Ѳ.
Ц	ц	Ц	Ы.	Ѡ	Ѡ	Ѡ	Ѡ.
Ч	ч	Ч	ЕРВЬ.	Ѣ	Ѣ	К	СН.
Ш	ш	Ш	А.	Ѵ	Ѵ	П	СН.
Щ	щ	Щ	ЧА.	Ѳ	Ѳ	Ѳ	ИТА.
Ъ	ъ	Ъ	ЕРЬ.	Ѵ	Ѵ	И	ЖИЦА.

ПРИМѢЧАНІЕ I. Первыя большія писмена суть писмена начальныя, или прописныя, которыхъ поставляютъ въ началѣ рѣчей и известныхъ реченій. Имена писменъ поставлены здѣ ради того, чшобы опроку абіе вначалѣ наспавишися доброму шѣхъ изговарыванію: ради чего учшсель долженъ въ самомъ началѣ показовати ему каждое писмя першомъ, именуя оное, напрымѣр: сіе писмя **А**, именуется **АЗЪ**; сіе писмя **Б**, именуется **БВКИ**; и шако дальше.

Чшобы опроку лучше поняши и зашвердили начерпанія писменъ, поставляемъ мы здѣ Азбуку прями осбенны-

ПРИМ. II. Знаши раздѣленія писменъ есть тако нужно, что безъ того правильно и добръ ни чишали ни писали неможно : ради того нужно есть , чшобы дѣшемъ въ томъ въ самомъ началѣ поняшѣ сколько возможно подаши , и показавши , что Славенскія писмена раздѣляются 1] на САМОГЛАСНЫЯ , 2] СОГЛАСНЫЯ , и 3] ПРИПРЯЖНОГЛАСНЫЯ , или безгласныя .

1] ПИСМЕНА САМОГЛАСНЫЯ :

а е и ѳ о у ѝ ы ѣ ю ш љ

Тако нарицаюшя по тому , что сама собою гласъ издаюшъ , напаче же что кромѣ сихъ ни одного слога составиши неможно .

2] ПИСМЕНА СОГЛАСНЫЯ :

б в г д ж з к л м н п р с т
ф х ц ч ш щ ѝ ѡ ѣ

Нарицаюшя Согласными по тому , что не сама о себѣ , но съ Самогласными слогъ составляютъ , и гласъ издаюшъ .

3] ПИСМЕНА ПРИПРЯЖНОГЛАСНЫЯ , или паче БЕЗГЛАСНЫЯ :

ѣ ѡ

Нарицаюшя тако по тому , что сама собою гласа издаши не могушъ ; въ Слогашъ же Согласнымъ припряжена ,

ѣ дебелое , и ѡ тонкое окончаніе , и шѣмъ въ реченіяхъ раздѣлейте знаменій шокмо шворяшъ , како :

ЧАСТѢ , [частый] ЧАСТЬ , [шадъ , доля] и прочія .

Писмя **Ш** сосавляеѣ собою болѣ Предлогѣ нежели писмя, и сосавлено оно изѣ Гласнаго **Ш** и Согласнаго **Т**, ради шого не обрѣщается ни вѣднѣмъ раздѣленіи.

Писмя **Щ** которое чепыредесытымъ вѣ азбукѣ писменемъ быши говорилса, принадлежиѣ до валахійскаго языка, и для шого оно не внесено здѣ вѣ славенскую азбуку, пошому, что Славенской языкѣ шого нимало неспребуеѣ.

Писмена **Н** и **Ы** имущѣ вѣ слогахѣ почти равное произношеніе, и кажеѣса; якобы послѣднее излишнѣ было; однакѣ свойсво языка оногѣ спребуеѣ для распознанія нѣкоихѣ реченій, которыѣ едно изговарываніе а два знаменованія имущѣ, напр: **БИТИ**, значилѣ бой, а **БЫТИ**, шо, что присуществовани, и проч.

ПРИМ. III. Сичевое Писмейѣ раздѣленіе поставлено здѣ изѣ Славенской Грамматики печати Московскія, вѣ которой пространше видѣши можно, но ради ошроковѣ кромѣ смѣхѣ, прочія не шолико нужды.

ПРИМ. IV. Когда ошрокѣ совершенно позналѣ начертанія Церковныхѣ писменѣ, и каждое, о коемъ нивопрошенѣ будешѣ, безѣ малѣйшаго запинанія именовани возможеѣшѣ; шогда наставляши его познати Гражданскія писмена, которыхѣ порядокѣ и имена равни церковнымъ, шолко что меньше шѣхѣ число, и начертаніе инакое.

НАЧЕРТАНІЯ ГРАЖДАНСКИХЪ ПИСМЕНЪ.

А а,	Ѧ,	Р р,	Ѯ,
Б б,	Ѣ,	С с,	Ѣ,
В в,	Ѥ,	Т т,	Ѥ,
Г г,	Ѧ,	У у,	Ѹ,
Д д,	Ѧ,	Ф ф,	Ѧ,
Е е,	Ѣ,	Х х,	Ѥ,
Ж ж,	Ѥ,	Ц ц,	Ѥ,
З з,	Ѥ,	Ч ч,	Ѥ,
И и,	Ѧ,	Ш ш,	Ѥ,
І і,	Ѧ,	Щ щ,	Ѥ,
К к,	Ѧ,	Ъ ъ,	Ѥ,
Л л,	Ѧ,	Ы ы,	Ѥ,
М м,	Ѧ,	Ь ь,	Ѥ,
Н н,	Ѧ,	Ѣ Ѣ,	Ѥ,
О о,	Ѧ,	Ю ю,	Ѥ,
П п,	Ѧ,	Я я,	Ѥ,

Ради лучшаго тѣхъ понятія , поспавляемъ мы здѣ азбуку Начальныхъ и подначальныхъ писменъ по особѣ .

Азбука Начальныхъ пиcменъ :

А Б В Г Д Е Ж З И І К Л
М Н О П Р С Т У Ф Х Ц
Ч Ш Щ Ъ Ы Ь Ъ Ю Я .

Азбука Подначальныхъ пиcменъ :

а б в г д е ж з и і к л м
н о п р с ш у ф х ц ч ш щ
ѡ ѣ ѥ ѧ ю я .

Греческія ѡ , ѡ .

ПРИМ. V. Въ Гражданскихъ сочиненіяхъ есть еще одно писма ѡ . сіе изговаривается какъ Латинское E , напр: роета , поэта , ѡ есть сложено изъ двухъ самогласныхъ , шоесть , изъ І и О , съ кобкою съ верху , и изговаривается въ единъ слогъ , како въ Сербской рѣчи югу-НАСТЬ . [упрямый .]

ПРИМ. VI. Гражданскія писмена раздѣляются такожде на 1] ГЛАСНЫЯ , 2] СОГЛАСНЫЯ , и 3] БЕЗГЛАСНЫЯ .

1) Гласнымъ сѣтъ девять :

а е и о у ы ѡ ю я ;

2) Согласнымъ двадцать :

б в г д ж з к л м н п р с
ш ф х ц ч ш щ ;

3) Безгласнымъ двѣ : ѡ ѡ .

ПРИМ.

ПРИМ. VII. Серби имушь еще единое писмя, которое имъ нужно быши кажеши; начертаніе онаго есть

К Ъ,

Писмя сіе имѣеть произношеніе въ слогахъ двойное. Первое произношеніе бываеши како у Россіановъ **ТЬ**, и тогда именуеши его: **ТЬЕРВЪ**. Второе произношеніе како **ДЬ**, именуеши его **ДЬЕРВЪ**.

Въ случаи произношенія перваго многіе, да и по справедливости, прибавляюши ему шокное **Ь**, напр: **ХОИЬУ**, [хойу, хошу] **ВЕИЬ** [вель, уже] **БУДУИЬИ**, [будучи] и проч.

Въ случаи втораго произношенія слыаши у него дебелое **Ь**, како: **ЧАИЬ**, [сажа,] **ИЬЯВО**, [дьяволь] и проч. Сіе дѣлаеши ради шѣхъ, копорые въ членіи различія шого не знаюти.

ПРИМ. VIII. Когда опрокъ обоихъ писаній писмена уже совершенно позналъ, и имена ихъ число изговариваши научаши; надобно шогда раздѣленія писменъ ему показавши, и между шѣмъ часно вопрошаши его: 1] **КІЯ СУТЬ ПИСМЕНА САМОГЛАСНЫЯ?** 2] **КІЯ СУТЬ ПИСМЕНА СОГЛАСНЫЯ?** 3] **КІЯ СУТЬ ПИСМЕНА БЕЗГЛАСНЫЯ?** Во отвѣтъ долженствуеши опрокъ первѣе всѣ шѣ раздѣленія по числамъ першомъ показываши; а когда такимъ образомъ у вѣдомнася довольно, надобно ему научаши знаши число писменъ Самогласныхъ, и кія сущъ оныя именно, наипаче же умѣлъ бы найзусиъ Гражданскія Самогласныя; ибо прочія [кромѣ **Ь** и **И**] сущъ всѣ Согласныя.

ГЛАВА ВТОРАЯ
 ѿ СЛОГАХЪ.

Изъ Самогласныхъ и Согласныхъ писменъ
 составляющаеся разные слоги.

СЛОГИ ИЗЪ ДВУХЪ ПИСМЕНЪ:

Ба бе би бо бѹ бы бѣ бю ба
Ва ве ви во вѹ вы вѣ вю ва
Га ге ги го гѹ гы гѣ гю га
Да де ди до дѹ ды дѣ дю да
Жа же жи жо жѹ жы жѣ жю жа
За зе зи зо зѹ зы зѣ зю за
Ка ке ки ко кѹ кы кѣ кю ка
Ла ле ли ло лѹ лы лѣ лю ла
Ма ме ми мо мѹ мы мѣ мя ма
На не ни но нѹ ны нѣ ню на

JOSEPH KURZBÖCK (ed.), *Bukvar' ili načalnoe učenie...*,
Vienna (Wien) 1770

БѸкваръ или Началное Оученіе хотѧщимъ оучитиса книгъ писмены сѣрбско-славѣнскими, напечатаса въ ЦѧрствѸющемъ Градѣ Вѣннѣ, въ Цѣсаро-Крѧлевской Їллырической и Восточной придвѸрной Типографіи кѸръ Їосифа Курцбека, Лѣта ѿ Воплощеніа Бѣга Слова 1770 [1770], Мѣца Їюніа перваго. [Вѣнна 1770]

Bukvar' ili Načalnoe Učenje hotjaščym učitisja knjig pismeny serbsko-slavenskimi, napečatasja v Carstvujuščem Gradě Věnně, v Cesaro-Krakovskoj Illyričeskoj i Vostočnoj pridvornoj Typografii kyr Iōsifa Kurcbeka, Lěta ot Voploščeniya B[o]ga Slova 1770, M[ě]s[ja]ca Ijuniya pervago. [Vienna / Wien, June 1, 1770; handwritten addition '1700' corrected to '1770']

Title page

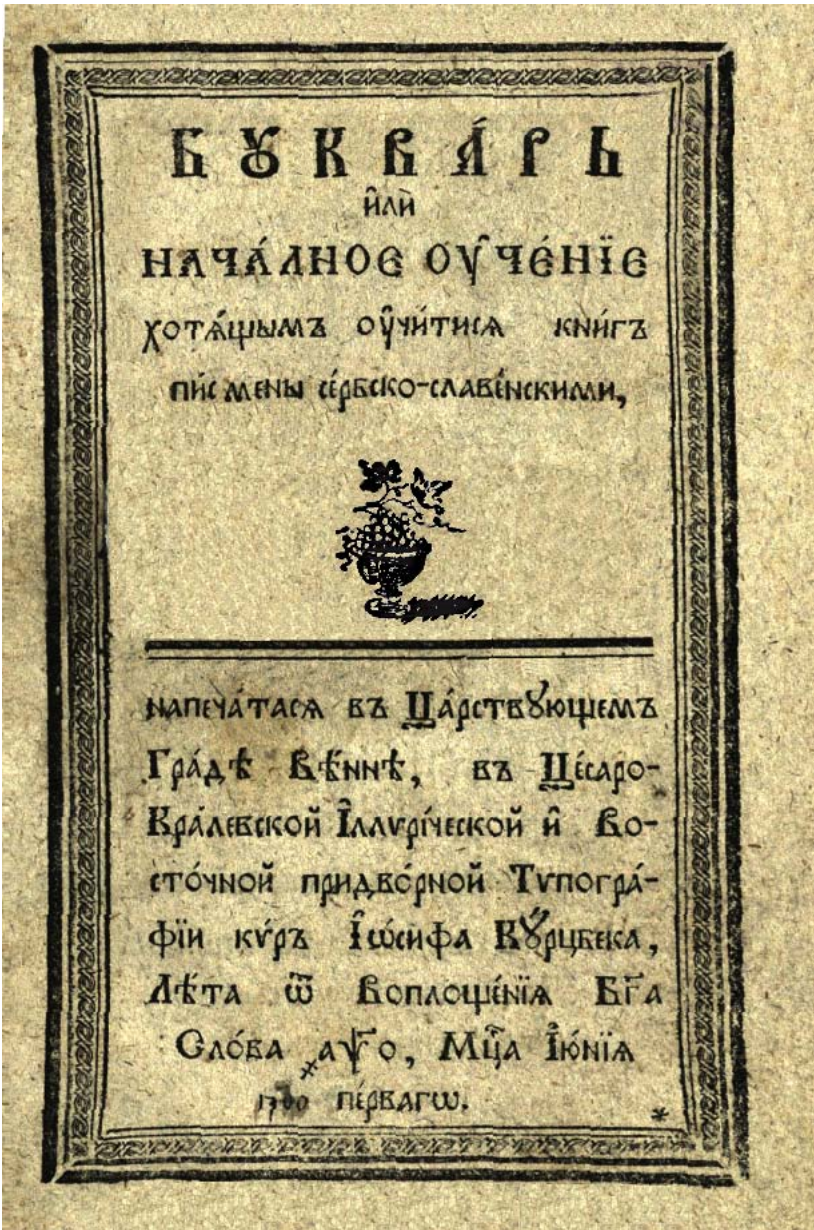
p. 2: Буквы или писмена. [Bukvy ili pismena • The Letters]

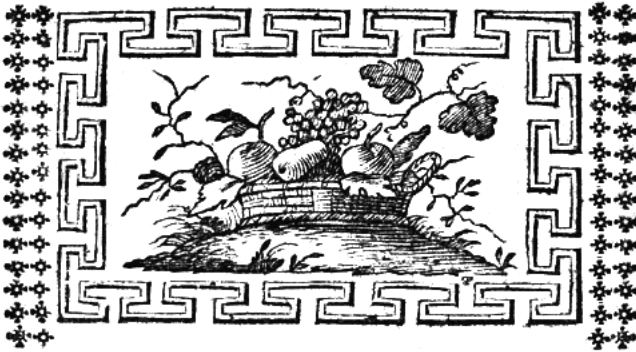
p. 3: [The alphabet backwards]

p. 4: [The names of the letters]

p. 6: Имена просодіамъ. [Imena prosodijam • The names of the accents and punctuation marks]

[N.B. This is the first book to be printed by Joseph Ritter von Kurzböck in Vienna for the Serbs (Illyrians), having received a privilege from Maria Theresia. Many more followed until 1792 when he sold his printing house to Stefan Novaković. More primers from Kurzböck, printed in various languages, are included below.]

БѢКВѢ ИЛИ ПИСМЕНА.

А Б В Г Д Е Ж З И
І К Л М Н О П Р С Т
У Ф Х Ц Ч Ш
Щ Ъ Ы Ь Ъ Є Ю Ж
Ѡ ѡ ѣ ѱ ѿ ѳ.

А Б В Г Д Е Ж З И І К Л
М Н О П Р С Т У Ф Х Ц
Ч Ш Щ Ъ Ы Ь Ъ Є Ю Ж Ѡ
ѡ ѣ ѱ ѿ ѳ.

А Б V

 V Ѡ Ѱ ѧ ѡ ѣ ѡ̄ ж ю є
 Ѡ ѡ ѡ ѡ ѡ ѡ ѡ ѡ ѡ ѡ
 оу т в р п о н м л к ѣ н з
 з с ж е д г в б л.

СЛОЗИ ДВОПИСМЕННИИ, ѡ СОГЛАСНЫХЪ
НАЧИНАЕМИИ.

БА ВА ГА ДА ЖА СА ЗА КА ЛА МА
 НА ПА РА СА ТА ФА ХА ЦА ЧА ША
 ЦА ѧА ѰА ѠА.

БЕ ВЕ ГЕ ДЕ ЖЕ СЕ ЗЕ КЕ ЛЕ МЕ НЕ
 ПЕ РЕ СЕ ТЕ ФЕ ХЕ ЦЕ ЧЕ ШЕ ЦЕ
 ѧЕ ѰЕ ѠЕ.

БИ ВИ ГИ ДИ ЖИ СИ ЗИ КИ ЛИ
 МИ НИ ПИ РИ СИ ТИ ФИ ХИ ЦИ
 ЧИ ШИ ЦИ ѧИ ѰИ ѠИ.

Бо

А

ѿдѣ, ѿды, внѣ, мнѣ, тѣю,
 нѣю, тлѣю, тлѣ.

Азъ, а. бѣки, б. вѣди, в. глаголь,
 г. добрѣ, д. ѣсть, е. живѣте, ж.
 сѣлѣ, з. землѣ, з. ѿже, и. ѿ. какѣ,
 к. люди, л. мыслѣте, м. нашѣ, н. онѣ,
 о. покой, п. рѣцѣ, р. слово, с. твердо,
 т. ѿкъ, у. ѣкъ, ѱ. фѣртѣ, ф. хѣртѣ,
 х. отѣ, ѿ. цѣ, ц. чѣрѣ, ч. шѣ, ш.
 цѣ, ц. ѣртѣ, з. ѣрѣ, ы. ѣръ, ь. ѣтъ,
 ѣ. ѿсъ, ж. кей, з. пей, ѱ. антѣ,
 а. ѿжица, v.

Слози, ѿмѣнѣ по азбѣцѣ, по
 тѣтлѣмн.

А : Аггѣ. аггѣскѣ. Архѣггѣ.
 архѣггѣ. архѣггѣскѣ.

Б : Бгѣ. бжтѣвѣ. бжтѣвѣннѣ.
А
БЦД.

А Д

 Х : ХѢТОСЪ. ХѢТОВЪ. ХѢТІАН-
 СІИ.

Ц : ЦѢ. ЦѢЦА. ЦѢКОВЪ. ЦѢТВО.
 ЦѢКІИ.

Ч : ЧѢКЪ. ЧѢЧЪ. ЧѢКІИ. ЧѢТЬ.
 ЧѢЕНЪ. ЧѢНЬИ.

ИМЕНА ПРОСВѢДІАМЪ.

ОУІА . ВАІА . КАМОРА . ИСО .
 КРАТКАА . ЗВАТЕЦО . ТІТЛА .
 СЛОВОТІТЛА . АПОСТРОФЪ .
 КАВЬІКА . ЕРОКЪ . ЗАПАТЛА ,
 ДВОЕТОЧІЕ : ТОЧКА .

ВОПРОСИТЕЛНАА ;
 ОУДИВИТЕЛНАА !
 БЛѢСТИТЕЛНАА ()

МЛТВЫ

JOSEPH KURZBÖCK (ed.), *Bucvar sau înceapere de învățatură...*, Beč (Vienna) 1771

БѸкварь СѧѢ ѠчѢпере де ѡвѣцѣтѢрѢ чѣлшрѢ че вшрѢ сѢ ѡвѣце Кѧрте кѢ слѡве СловенѣцѢ: тѢпѢрѣтѢсаѡ ѡ Кѣсарѡ-КрѢѡска ЧетѧтѢ БѣчѢ, ѡ привилегѣѧта ТѢпогрѧфѣе ѧ прѢвѢлѣцѧти Кѣсарѡ-КрѢѣщѢ КѢрци принѢ КѢрѢ ІѡсифѢ Лаврѣнтѣе КѢрѣбекѢ. ѠнѢль ꙗѡѡѡ [1771] ЛѢна АвгустѢ, кѢ [27]. [БѣчѢ / ВѢнна 1771]

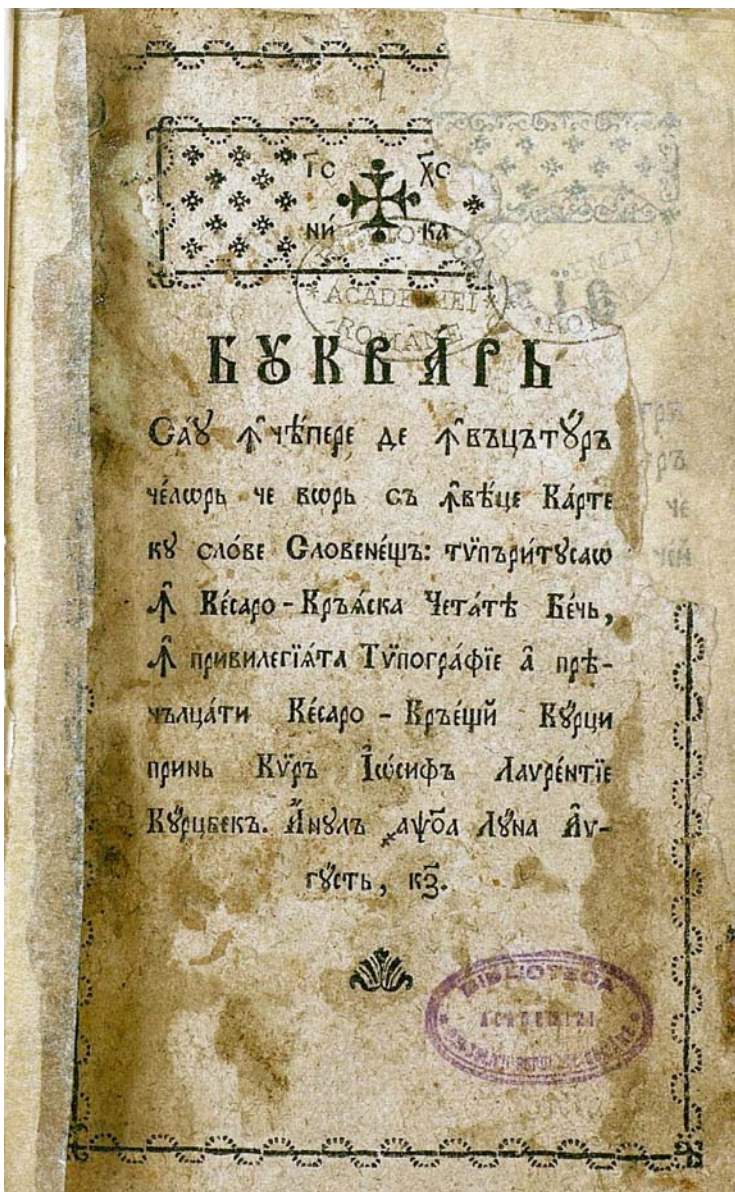
Bucvar' Sau înceapere de învățatură celor' ce vōr' sǎ înveațe Carte cu slove Sloveneștǎ: τυπᾱritusaō În Chesaro-Crǎiasca Cetatea Beč', În privileghiata Typografie a preanǎlțati Chesaro-Crǎești Curți prin' Kyrǎ Iōsifǎ Laurentie Curțbecǎ [= Joseph Ritter von Kurzböck]. Anulǎ 1771 Luna Avgust', 27. [Beč / Vienna, August 27, 1771]

Title page

Буки сау слове. [Buchi sau slove • The letters]

[The names of the letters]

БѸки сѧѤ слѠвѣ.

А Б В Г Д Е Ж З И К
Л М Н О П Р С Т У Ф
Х Ѡ Ц Ч Ш Щ Ъ Ы Ь Ы
Ю Ж Ѡ Н Ѡ М Ѡ У Ц
Ф Ѡ У.

А Б В Г Д Е Ж З З И И К Л
М Н О П Р С Т У Ф Х Ѡ Ц Ч
Ш Щ Ъ Ы Ь Ы Е Ю Л Ѡ Н Ѡ
М Ѡ У Ц Ф Ѡ Г.

У Ѡ Ц Ф У Ѡ М Ѡ Н Ѡ Ж Ю Е К Ы
Ъ Ш Ш Ч Ц Ѡ Х Ф У Ѡ Г Р П О Н М
Л К И И З З Ж Е Д Г В Б Я.

Алкс-

Иакътѣиѣ семнаѣтъ, днѣ трѣи слоѣе.

Тмѧ, мнѧ, зѧо, тлѧ, гдѣ, ктѧ,
чтѧ, мнѧ, слѧ, ѧдз, ѧдз, ѧдѣ,
внѣ, мнѣ, тѧю, нѧю, тлѧ, тлѧ.

ѧдз, а. бѧки, б. вѣди, в. гла-
голь, г. добрѧ, д. ѣстз, е. жи-
вѣти, ж. стлѧ, з. землѧ, з.

и. иже, и. кѧкѧ, к. лѧди, л. мы-
слѣте, м. нѧшз, н. онз, о. по-
кой, п. рѧцѧ, р. слѧво, с. тѣрѧдо,

т. икз, ч. ѧкз, ѧ. фѣртз, ф.
хѣртз, х. ѧтз, ѧ. цѧ, ц. чѣрѧвѧ,

ч. шѧ, ш. щѧ, щ. ѣрз, з. ѣ-
рѧ, ѧ. ѣрѧ, в. ѧть, в. ѧз, ж.
кѧи, ж. пѧи, ѧ. цѧ, ц. антѧ, ѧ.

ѧѧилѧнѧ, в.

Иакътѣиѣ семнаѣтъ двѧз ѧзѧѧки.
сѧпѧ тѧтлѧ.

ѧ: ѧггѧз. ѧггѧски. ѧрхѧггѧз, ѧрхѧггѧи.
ѧрхѧггѧскѧи. **Б:**

JOSEPH KURZBÖCK (ed.), *Načalnoe učenie čelověkōm...*,
Vienna (Wien) 1774

Начáльное Оученіе Человѣкъмъ хотащымъ оучитиса славенскомѸ
чтенію напечатанное. Съ дозволѣніемъ ПравителствѸющихъ. При ІѸ-
сифѸ КѸрцбекѸ ТѸпографѸ восточномѸ придвѸрномѸ 1774. во ВіѣннѸ.
[Vienna 1774]

Načalnoe Učenie Čelověkōm хотјаščym učitisja slavenskomu čteniju nape-
čatannoe. S dozvoleniem Pravitelstvujuščix. Pri Iōsifě Kurcbek [= Joseph
Kurböck] Typografě vostočnom pridvornom 1774. vo Vienně. [Vienna /
Wien 1774]

Title page

- [p. 3:] ABC
- [p. 4:] Греческая писмена. [Grečeskaja pismena • Greek letters]
- [p. 8:] [The names of the letters]
- [p. 11:] Число церковное. [Čislo cerkovnoe • Church Numbers]
- [p. 12:] Имена просвѣдамъ. [Imena prosōdiam • The names of the accents and punctuation marks]
- [pp. 17-19:] Начальное учение немецкому чтению. [Načalnoe učenie ne-
meckomu čteniju • Erste Anleitung zum deutschen Lesen]

НАЧАЛНОЕ
ОУЧЕНИЕ ЧЕЛОВѢКѢМЪ
ХОТЯЩИМЪ ОУЧИТИСЯ
СЛАВЕНСКОМУ ЧТЕНІЮ
НАПЕЧАТАННОЕ

ПРОДАНО
ЮЩЕ ВУЛИЦА из Сенте
УНИВЕРСИТЕТ. БИБЛИОТЕКА
У БЕОГРАДУ

Съ дозволеніемъ Правительствующихъ.

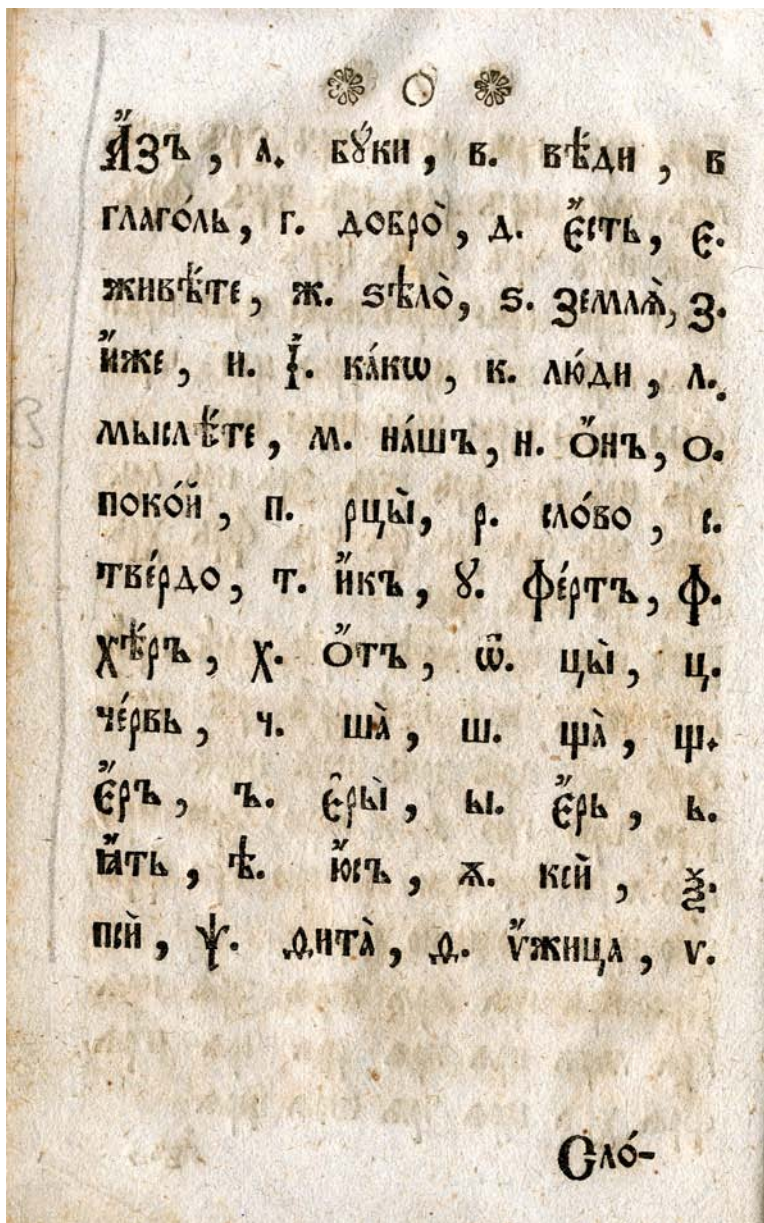
При Іоаннѣ Квѣцекѣ Тѣпографѣ восточномъ
придворномъ 1774. въ Кіевѣ.

❁ ○ ❁

ΓΡΕΓΟΡΙΚΑ ΠΙΣΜΕΝΑ.

α, ἄλφα.	ι, ἰώτα.	ρ, ρό.
Α ἄλφα.	Ι ἰώτα.	Ρ ρό.
β, βήτα.	κ, κάππα.	σ, σήγμα.
Β βήτα.	Κ κάππα.	Σ σίγμα.
γ, γάμμα.	λ, λάμβδα.	τ, τάν.
Γ γάμμα.	Λ λάμβδα.	Τ τάν.
δ, δέλτα.	μ, μί.	υ, ὑψίλον.
Δ δέλτα.	Μ μί.	Υ ὑψιλόνη.
ε, ἐψίλον.	ν, νί.	φ, φί.
Ε ἐψιλόνη.	Ν νί.	Φ φί.
ζ, ζήτα.	ξ, ξί.	χ, χί.
Ζ ζήτα.	Ξ ξί.	Χ χί.
η, ἦτα.	ο, ὀμικρόν.	ψ, ψί.
Η ἦτα.	Ο ὀμικρόνη.	Ψ ψί.
θ, θήτα.	π, πί.	ω, ὠμέγα.
Θ θήτα.	Π πη.	Ω ὠμέγα.

Β α βα γα δα **Ж** α κα λα μα
 ηλ πα ρα σα τα **Ф** α χα ца ча ша ца
Б е ве ге δε **Ж** е зе ке ле ме не пе
 ре се те **Ф** е хе це че ше че
Б и

ХРѢТОВЪ. ХРѢТІАНИНЪ. Ц : ЦРЬ.
 ЦРЦА. ЦРКОВЬ. ЦРТВО. ЦРКІЙ. Ч :
 ЧЛКЪ. ЧЛЧЬ. ЧЛЧКІЙ. ЧТЬ. ЧТЕНЪ.
 ЧТНЫЙ.

Число ЦРКОВНОЕ.

а.	б.	г.	д.	е.	ѕ.	з.
и.	ѡ.	ї.	аї.	бї.	гї.	дї.
еї.	ѕї.	зї.	нї.	ѡї.	к.	
л.	м.	н.	ѕ.	о.	п.	ч.
р.	ї.	т.	ѳ.	х.	ѳ.	ѡ.
ц.	і	ѳ.	г	л	е	ѕ
	і	ѳ.	г	л	е	ѕ
	і	ѳ.	г	л	е	ѕ
	і	ѳ.	г	л	е	ѕ
	і	ѳ.	г	л	е	ѕ
	і	ѳ.	г	л	е	ѕ

По

По земѣ же и прѣшла разумѣ-
ваніи.

Именѣ прѣсѣдѣламъ.

Оѣіа ' . иго " . варіа ` . камора ~ .
краткаа ~ . звѣтелцо ~ . тѣла ~ .
словогѣла ~ . а́построфъ ~ . кабы-
ка . е́рокъ ' . запѣтаа , дво-
то́чїе : то́чка . вопро́ителнаа ;
Оудивѣтелнаа ! вмѣстѣителнаа ○ .

МО-

Erste Grundlage zum deutschen Lesen.

Началное обученіе немецкому чтенію.

Die deutsche Sprache hat sechs und zwanzig Buchstaben, als :

Немецкій языкъ има двѣдесеть и шесть писмена
іакко :

A, B, C, D, E, F, G, H, I,
 a, be, ce, de, e, efz, ge, ha, i,
 j, K, L, M, N, O, P, Q, R,
 ioa, ka, elz, emz, enz, o, pe, kv, erz,
 S, T, U, V, W, X, Y, Z.
 sz, te, v, oy, faz, ve, izz, vncilom, cetz.

a, b, c, d, e, f, g, h, i,
 a, be, ce, de, e, efz, ge, ha, i,
 j, k, l, m, n, o, p, q, r, s,
 ioa, ka, elz, emz, enz, o, pe, kv, erz, iesz,
 t, u, v, w, x, y, z.
 te, v, faz, ve, izz, vncilom, cetz.

Б

Ѣ

✻ ○ ✻

љ, њ, ѓ, ѣ, ѵ, џ, Ѡ, ѡ, Ѣ, ѣ,
 ЦѢТЪ, ѸПѢІА., ІЖЪ, ВЕ, ФАѸ, Ѹ, ТЕ, ІЕЪ,
 Р, Қ, Р, Ѡ, Ѣ, Ѣ, І, Ё, Ј,
 ЕРЪ, КѸ, ПЕ, О, ІЕНЪ, ІМЪ, ЕЛЪ, КА, ІОДЪ,
 І, Ђ, Г, Ф, Е, Д, С, Б, А.
 І, ХА, ГЕ, ІФЪ, Е, АЕ, ЦЕ, БЕ, А.

а. е. і. ѡ. ѡ. ѡ.
 а. е. іа. о. Ѹ. ѸПѢІАОНЪ.

ѡ, ае. ѡ, ѡе. ѡ, ѡе.
 ѡѡ. ѡѡ. ѡѡ.

б, с, д, ф, г, ѡ, і, ё, л, м,
 ке, це, де, ефъ, ге, ха, іодъ, ка, елъ, емъ,
 п, р, қ, р, ф, т, ѡ, ѡ, ѡ, ѡ,
 енъ, пе, кѸ, еръ, елъ, те, фавъ, ке, іжъ, цѣтъ.

аі. аі. аі. еі. еі. еі. ѡі. ѡі. ѡі.
 аі. аі. аі. еі. еі. еі. ѡі. ѡі. аі.

аа. ее. іе. ѡѡ. | аѡ, еѡ, іѡ, ѡѡ, ѡѡ.
 аа. ее. іе. ѡѡ. | аѡъ, еѡъ, іѡъ, ѡѡъ, ѡѡъ.

бб. дд. дд. фф. гг. ѡѡ. ѡѡ. ѡѡ. рр. ее. іі.
 бб. аа. ат. фф. гг. аа. ааѡѡ ѡѡ. ѡѡ. рр. ее. тт.

ѡѡ.

[THEODOR JANKOVIĆ DE MIRIJEVO / TEODOR JANKOVIĆ-MIRIJEVSKI:] *Azbučnaja dštica (dščica)/ABC Täflein* [Vienna / Wien 1776]

[Теодор Јанковић-Миријевски / Teodor Janković de Mirijevo:] *Азбучнаа дшцица. ABC Täflein.* [Въ Виеннѣ, при Ивсифѣ К8рцбекѣ, 1776] [Vienna / Wien 1776]

[N.B. This publication consists of this single printed page only. The instructions how to use this table can be found in another book by the same author: *Notwendiges Handbuch für Schulmeister der illyrischen nicht unirten Trivial-Schulen in den Kayf. Königlichen Erblanden. Zweyter Theil.* Wien, bey Joseph Kurzböck, k.k. illyrischen Hofbuchdr. und Univerfitäts Buchhändlern, 1776, pp. 29ff. See the following entry. – For a Russian publication by the same author see Vol. 2, pp. 116ff.]

АБВУЧНАА ДЩЦА.

A B C Däßein.

Первый рядъ писменъ.

Die erste Klasse der Buchstaben.

І Г Т, П И Н, Ц Щ Ш Щ,

і г т, п и н, ц щ ш щ,
і г т, п и н, ц щ ш щ,

Второй рядъ писменъ.

Die zweyte Klasse der Buchstaben.

Л М Д, А І А, А Ж, У У Х У,

л м д, а і а, а ж, у у х у,
л м д, а і а, а ж, у у х у,

Третій рядъ писменъ.

Die dritte Klasse der Buchstaben.

Ч Ъ З Ы, Б В, К Ж, К Ъ

ч ъ з ы, б в, к ж, к ъ,
ч ъ з ы, б в, к ж, к ъ,

Четвёртый рядъ писменъ.

Die vierte Klasse der Buchstaben.

Є, О, Ю, Ѡ ѡ ѡ, Р Ф,

є, о, ю, Ѡ ѡ ѡ, р ф,
є, о, ю, Ѡ ѡ ѡ, р ф,

Пятый рядъ писменъ.

Die fünfte Klasse der Buchstaben.

С З З З Д,

с з з з д,
с з з з д,

[THEODOR JANKOVIĆ DE MIRIJEVO / TEODOR JANKOVIĆ-MIRIJEVSKI:] *Nothwendiges Handbuch für Schulmeister...* Wien / Vienna 1776

[Теодор Јанковић-Миријевски / Theodor Janković de Mirijevo]: *Nothwendiges Handbuch für Schulmeister der illyrischen nicht unirten Trivial-Schulen in den Kaif. Kōniglichen Erblanden. Zweyter Theil. Kostet ungebunden 45. Kr. Mit Erlaubniß der Obern. Wien, bey Joseph Kurzböck, k.k. illyrischen Hofbuchdr. und Univerfitäts Buchhändlern. 1776. [Wien 1776]*

Рѣчнаа Книга потребнаа Магіструмъ Іллѳріческихъ Неуѳнітскихъ Мальхъ Школъ въ Цесаро-Кралѳвскихъ госѳдарствахъ. Часть вторая. Стоитъ без' преплета 45. Кр. С дозволѣніемъ Правителствуѳщихъ. Въ Віеннѣ, при Іосифѣ Кѳрцбекѣ Ц. К. Іллѳріч. дворн: Тѳпогр. ѳ Академ. Книгопродавцѣ. 1776. [Віенна 1776]

Buchstabiertafel

Title pages

pp. 44–45: [How to teach the letters]

[N.B. See also the previous entry. – For a Russian publication by the same author see Vol. 2, pp. 116ff.]

Б	Б	А	А	АН	Т	Т
В	В	Б	Б	Н	Ф	Ф
Г	Г	В	В	И	Х	Х
Д	Д	Г	Г	Ї	Ѡ	Ѡ
Ж	Ж	Д	Д	Ѡ	Ц	Ц
З	З	Е	Е	ѡ	Ч	Ч
З	З	И	И	Ѣ	Ш	Ш
К	К	Й	Й	ѣ	Щ	Щ
Л	Л	Ѡ	Ѡ	ѡ	Ъ	Ъ
М	М	ѡ	ѡ	Ѣ	Ь	Ь
Н	Н	Ѣ	Ѣ	ѣ	Ѣ	Ѣ
П	П	ѣ	ѣ	ѡ	ѣ	ѣ
Р	Р	ѡ	ѡ	Ѣ	ѡ	ѡ
С	С	Ѣ	Ѣ	ѣ	Ѣ	Ѣ

Р У Ч Н А Ъ

К Н И Г А

ПОТРЕБНАА

МАГІСТРОМЪ

Іллустріческихъ Неѹнітскихъ

МАЛЫХЪ ШКОЛЪ

ВЪ

Цесаро - Кралѣвскихъ гоударствѣхъ.

ЧАСТЬ ВТОРАЯ.

Стѣитъ вѣзъ прѣлета 45. Кр.

Съ дозволеніемъ Правительствующихъ.

* * * * *

Въ Вѣннѣ,

при Іосифѣ Кѹрцбекѣ Ц. К. Іллустріч.

Дворн: Тѹпогр. и Академ. Книгопродавцѣ.

1776.

Nothwendiges
Sandbuch

f ü r

Schulmeister

der illyrischen nicht unirten

Trivial - Schulen

in den

Kaif. Königl. Erblanden.

Zweiter Theil.

Kostet ungebunden 45. Kr.

Mit Erlaubnis der Oberr.

W J E R,
bey Joseph Kurzböck, k. k. illyrischen Hofbuchdr. und
Universitäts Buchhändlern,
1776.

РАЗНИТСА; ДА ВОПРОСИТЬ ПО СЕЛЛЪ : НАЗЫВАЕТСЯ ПИСЛАА
ПО УЧИНѢННОЙ ПРЕЛѢНѢ ТАКЪ, КАКЪ ПРЕЖДЕ ; ВЪ
ТОЛЛЪ ЖЕ ДА ПОСТЪПИТЬ ПО СЛѢДУЮЩЕМАУ РАДУ :

І Г Т П Н Ц Ц Ш Ш Л М Д А І
 Ѡ ѡ V У Х Ѱ Ч Ъ Ъ Ы Б В К Ж
 К Ъ К Е О Д Ю Ѡ ѡ ѡ Р Ф С З
 З Ѥ Ѧ.

§. 2.

Прелѣна БУКВЪ ПОЛЪЗУЕТЪ МЕЛЛАО, ИБО ТОЮ
ѠЛѢННОСТИ ИХЪ ДѢТЕМАУ УКАЗУЮТСА, И ВНИМАНІЕ
ИХЪ ВЕСЛА ПООЦІРАЕТСА. ВО УГОЖДЕНІЕ ОНЫМАУ, КО-
ТОРЫ ТАКОВОЕ ЕЩЕ НЕВИДѢЛИ, ЗАБЪ ПРИЛАБРОЛАЪ НѢКОЛИ-
КИХЪ ПИСЛЕНЪ ИЗАСНИТИ БУДЕМАУ. КОГДА НА ПРИЛАБЪРЪ,
І НА ДАСКѢ СТОИТЬ, И ДѢТИ УЖЕ ПИСЛАА ТОЕ ИЗ-
ГОВОРИЛИ, УЧИТЕЛЪ ХИТРО ИЗБЕРИСЕТЕЪ ДВѢ ГОРЪ НА-
ХОДАЩІАСА ТОЧКИ, И ПОСТАВАЕТЕЪ НА ДЕСНО ПРЕ-
ПРЕЧНУЮ ЧЕРТУ СЪ ПОВѢШЕННОЮ ТОЧКОЮ. ПО СЕЛЛЪ
ВОПРОШАЕТЕЪ : НАЗЫВАЕТСА ЛИ ТОЕ ПИСМА ЕЩЕ І?
ДѢТИ ДѢТЕ СКАЗАТИ БУДУТЪ, ЧТО ТОЕ НЕ І, НО Г:
НО ТОМАУ ЧТО ГОРЪ НА ДЕСНО ПРЕПРЕЧНАА ЧЕРТА СЪ
ПОВѢШЕННОЮ ТОЧКОЮ НАХОДИТСА. КОГДА Ѡ БУКВЫ І
 ДВѢ

dadurch ein Buchstab von dem andern unterschieden wird; Er frage hierauf, ob nach den gemachten Veränderungen der Buchstab noch den Namen führe, den das Kind zuvor angab. Er bediene sich dabey folgender Ordnung:

İ Γ Τ Π Η Η Ц Ц Ш Ш Л
 М Д А ІА ІВ ІГ ІД ІЕ
 Ч Ъ Ы Ь Б Б К Ж Т Ъ І
 Е О А Ю Ѡ ѡ Ѣ ѣ Ѥ Ѧ
 З С Х Ѩ Ѣ

§. 2

Das Verändern der Buchstaben ist von großem Nutzen, weil dadurch den Kindern die Merkmale der Buchstaben wohl eingepräget werden, und die Aufmerksamkeit, und Aufmerksamkeit ungemein geschärfet wird. Denen zu gefallen, die dergleichen nicht gesehen haben, wollen wir das Verändern hier wenigstens an etlichen Buchstaben beschreiben, wenn z. B. ein İ auf der Tafel stehet, und die Kinder diesen Buchstaben eben genannt haben, so löschet der Lehrer geschwind die zween oben stehenden Punkte aus, und ziehet zur Rechten ein Querstrichlein mit einem angehängten Punkte. Nun fraget er, ob der Buchstabe

ZAHARIA (ZAXARIA) ORFELIN, *Slavenskija Propisy...*,
Sremski Karlovci 1776

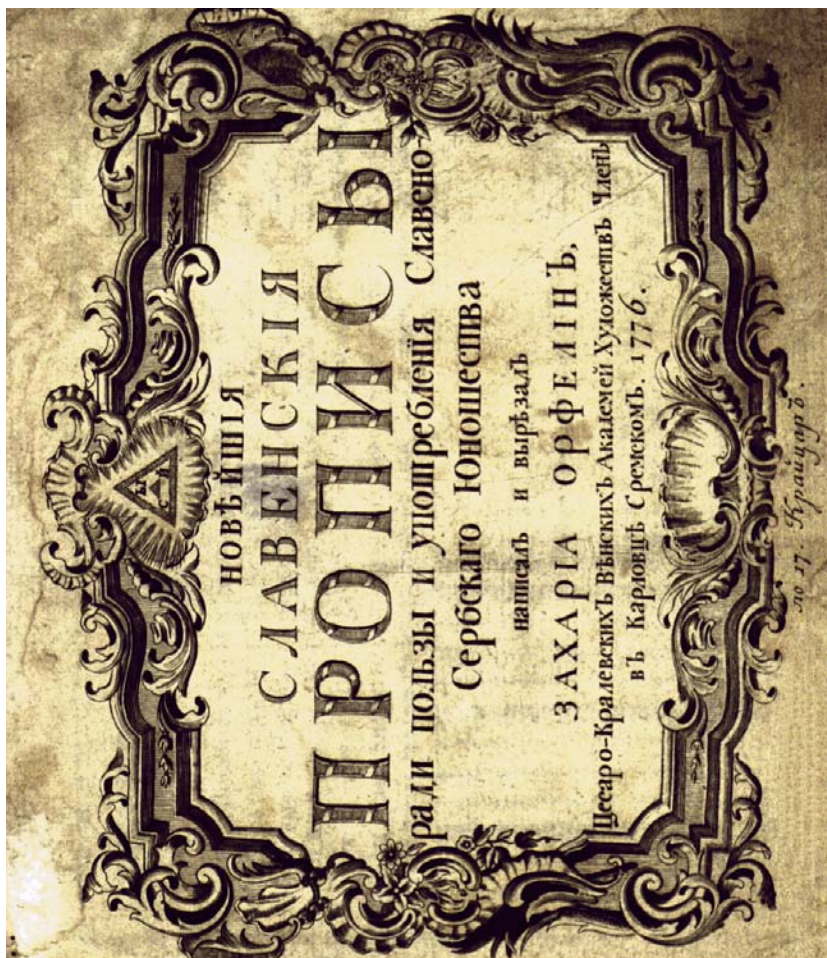
Новѣйшія Славенскія Прописы ради пользы и употребленія Славено-Сербскаго Юношества написалъ и вырѣзалъ Захарія Орфелінъ, Цесаро-Кралеvскихъ Вѣнскихъ Академей Художествъ Членъ въ Карловцѣ Сремскомѣ. 1776. по 17. Крайцарѣ. [Сремски Карловци 1776]

Novějšíja Slavenskija Propisy radi pol'zy i upotreblenija Slaveno-Serbskago Junošestva napisal i vyrěžal Zaxaria Orfelin, Cesaro-Kralevskix Věnskix Akademiej Xudožestv Člen v Karlovcě Sremskom. 1776. po 17. Krajcar. [Sremski Karlovci 1776]

Title page

[Various tables of cursive letters and how to write them]

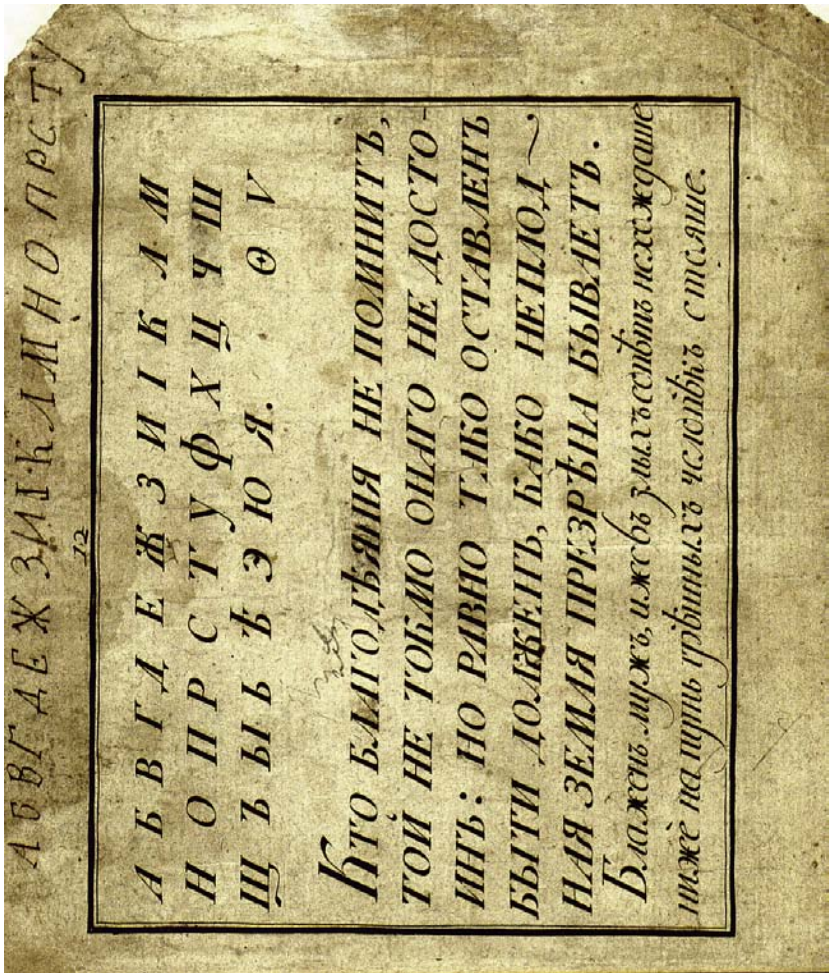

А а. ѿ ѿ ѿ ѿ. в в п п. г г. q q q q q.
 Я я. с с с с. ж ж ж ж ж. з з з з з. и и. і і.
 к к к к к. л л л л л. м м м м м. н н. о о о о о.
 л п п и. р р р р р. с с. т т т т т. у у
 ч ч у у у. ф ф ф ф ф. х х х х х. у у у. з з.
 ш ш. щ щ щ щ щ. ѿ ѿ ѿ. ы ы ы. ь ь. ъ ъ ъ
 ѣ ѣ. э э. ю ю ю ю ю. я я я я я.
 Третоя Писма ѣ ѣ ѣ. ф ф. ѿ ѿ ѿ ѿ ѿ.
 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15.
 16. 17. 18. 19. 20. 30. 40. 50. 60. 70. 80. 90. 100.
 105. 130. 160. 507. 1000. 5642. 8931. 64329. 10674500.

10

А а б в г д е ж з з и і к л
м н о п р с т у ф х ц ч
ш щ з ы ь в э ю я .

Ѣ Ѣ Ѣ . в г д е ж з з и і
к к к к к л л л л л м о о р р
р у у ф ф ф ц ц ц ю ю я я

ZAHARIA (ZAXARIA) ORFELIN, *Slaveniască Calligrafia...*, Sremski Karlovci (Carloviț) 1777

Славеняскъ Калліграфіа [...]. ау скрисѣ Захаріа Орфелінъ, А Цесаро-Крѣщи динь Бечи Академіеи двѣцашури Мѣдуларь. † Карловець. 1777. [Сремски Карловци 1777; reprint: Београд 1992]

Slaveniască Calligrafia [...]. au scrisă Zaharia Orfelină, A Chesaro-Crăești din' Beci Academiei învățaturi Mădular'. în Carloveț. 1777. [Carloviț / Sremski Karlovci 1777; reprint: Beograd 1992]

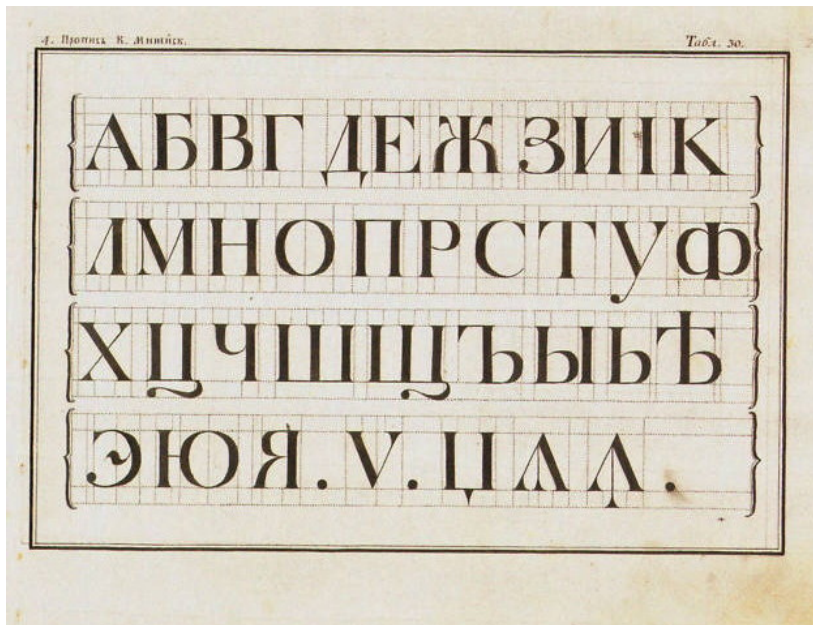
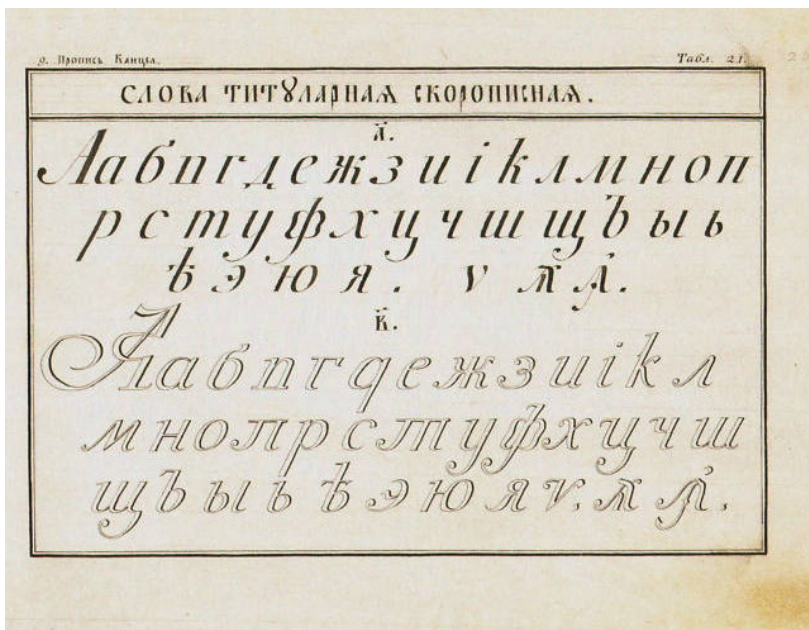

Title page (below)

Table 21: Слова титѸларнаа скорописнаа [Slova titularnaja skoropisnaja
• Cursive headline letters]

Table 30: [Headline letters]

ZACHARIA (ZACHARIA) ORFELIN, *Slavenskaja Kalligrafia...*, Sremski Karlovci 1778

Славенская и Валахійская Калліграфія, или Наставленіе къ правилному писанію, во упошребленіе учащяся въ малыхъ школахъ Славено-Сербскія и Валахійскія Юноспы, сочинилъ, написалъ и рѣзалъ Захарія Орфелінъ, Цесаро-Кралевскихъ Віенскихъ Академей Художеспвѣ Членъ, въ Карловцѣ Сремскомъ. 1778. Цѣна Крайцарѣ. [Сремски Карловци 1778]

Slavenskaja i Valaxijskaja Kalligrafia, ili Nastavlenie k pravilnomu pisaniju, vo upotreblenie učaščyjasja v malyx školax Slaveno-Serbskija i Valaxijskija Junosti, sočinil, napisal i režal Zaxaria Orfelin, Cesarevo-Kralevskix Vienskix Akademiej Xudožestv Člen, v Karlovcě Sremskom. 1778. Cěna Krajcar. [Sremski Karlovci 1778]

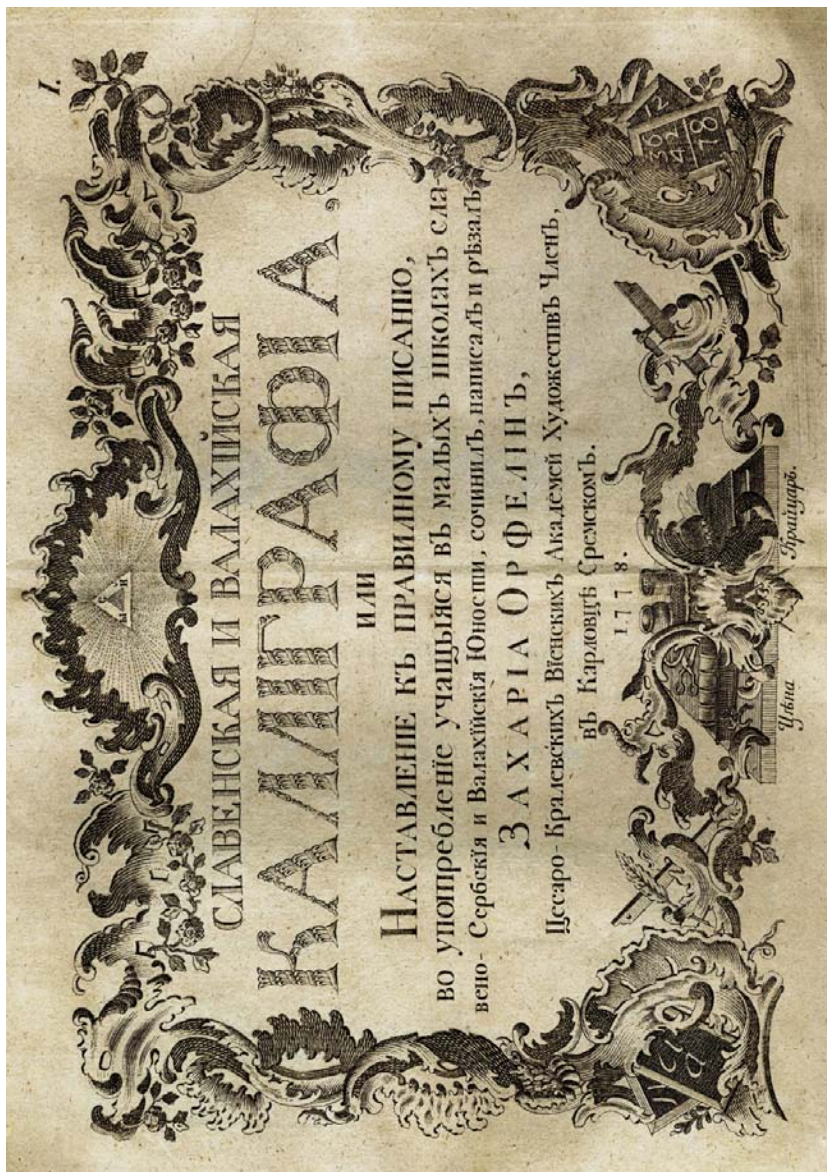
Title page

Table 12: Части и сложеніе слов писаніа канц: минейскаго. [Časti i složenie slov pisanija kanc: minejskago • The parts and construction of the chancery hand for the minor orders]

Table 15: Новая Валахійская Канцелларія. [Novaja Valaxijskaja Kancel-laria • The new Walachian Chancery hand]

Table 13: Три алфавита словъ минейскихъ подзачныхъ. [Tri alfavita slov minejskix podzačalnyx • Three alphabets for running text]

Table 14: Три алфавита словъ минейскихъ зачныхъ. [Tri alfavita slov minejskix začalnyx • Three alphabets for headers]

Части и сложеніе слогъ писанїа кащѣ; минейскаго.

а. Части , и сложеніе изъ частей слогъ подзачальныхъ.

а. Части , и сложеніе изъ частей слогъ подзачальныхъ.
 а. Части , и сложеніе изъ частей слогъ подзачальныхъ.
 а. Части , и сложеніе изъ частей слогъ подзачальныхъ.
 а. Части , и сложеніе изъ частей слогъ подзачальныхъ.
 а. Части , и сложеніе изъ частей слогъ подзачальныхъ.

б. Части и сложеніе изъ частей слогъ зачальныхъ.

б. Части и сложеніе изъ частей слогъ зачальныхъ.
 б. Части и сложеніе изъ частей слогъ зачальныхъ.
 б. Части и сложеніе изъ частей слогъ зачальныхъ.
 б. Части и сложеніе изъ частей слогъ зачальныхъ.
 б. Части и сложеніе изъ частей слогъ зачальныхъ.

Гречи: О. УУ.

Влаше: ІІ Ц. / А Д. А.

Табл. 15.

НОВА ВАЛХІЙСКА КАНЦЕМАРІА.

{	а	б	в	г	д	е	є	і	к	л	м	н	}
{	о	п	р	с	т	у	ѳ	х	ц	ч	ш	щ	ъ
{	ы	ь	ѣ	ѵ	Ѷ	ѷ	Ѹ	ѹ	Ѻ	ѻ	Ѽ	ѽ	Ѿ

{	а	б	в	г	д	е	є	і	к	л	м	н	}
{	о	п	р	с	т	у	ѳ	х	ц	ч	ш	щ	ъ
{	ы	ь	ѣ	ѵ	Ѷ	ѷ	Ѹ	ѹ	Ѻ	ѻ	Ѽ	ѽ	Ѿ

{	а	б	в	г	д	е	є	і	к	л	м	н	о	п	р	с	}
{	т	у	ѳ	х	ц	ч	ш	щ	ъ	ы	ь	ѣ	ѵ	Ѷ	ѷ	Ѹ	ѹ

Табл. 13.

Три алфавита словъ минейкихъ подзачалныхъ.

а б в г д е ж з и і к л м н о п р с ш
 у ф х ц ч ш щ ь ы в б ь э ю я . ъ . љ . њ . џ .

а б в г д е ж з и і к л м н о п р с ш у
 ф х ц ч ш щ ь ы в б ь э ю я . ъ . љ . њ . џ .

а б в г д е ж з и і к л м н о п р с
 ш у ф х ц ч ш щ ь ы в б ь э ю я .

Табл. 14.

Три алфавита словъ минейскихъ зачальныхъ.

Ѧ	А	Б	В	Г	Д	Е	Ж	З	И	К	Л	М	Н	О	П	Р	С	Т	У	Ф
	Х	Ц	Ч	Ш	Щ	Ъ	Ы	Ь	Э	Ю	Я	У	Л	Ц	Ц					

Ѧ	А	Б	В	Г	Д	Е	Ж	З	И	К	Л	М	Н	О	П	Р	С	Т	У	Ф	Х	Ц	Ч	Ш	Щ	Ъ	Ы	Ь	Э	Ю	Я	

Ѧ	А	Б	В	Г	Д	Е	Ж	З	И	К	Л	М	Н	О	П	Р	С	Т	У	Ф	Х	Ц	Ч	Ш	Щ	Ъ	Ы	Ь	Э	Ю	Я	У	Л	Ц	Ц

JOSEPH KURZBÖCK (ed.), *Bucvariu pentru pruncii ceii rumâneştii...*, Beč (Vienna) 1781

Букварю пентр8 прѣнчій чéйй рѣмжнѣщій кáрий съ ѣфль дѣкрѣа оун-
гѣрѣскъ, шй хотáреле ёй дѣпреднáте. кѣ довоирѣ стѣпънитѣрилурь.
Сá8 тѣпѣрѣтъ дѣ Бѣчь ла Їѡсифь де Курѣбекъ Рѣсьрѣитѣлѣй Тѣпо-
графъ дела кѣртѣ. лá Анѣль 1781. [Бѣчь 1781]

Bucvariu pentru pruncii ceii rumâneştii carii să află în' Crăia Ungurească,
şi hotarele iei îm'preunate. cu dovoirea stăpănitorilŃr'. Sau typărită În Beč
la IŃsif' de CurŃbec' Răsăritului Typograf' dela Curtea. la Anul' 1781. [Beč /
Vienna 1781]

Title page

p. 2: [Letters; incomplete; see pp. 136–137 for a complete alphabet]

p. 42v: [Numbers; incomplete; see pp. 183ff. for a full set]

Гречеши	Арапци.	Латинци.	
оу	400	CD	пѣтрѣ ѡте.
ф	500	D	чинчи ѡте.
х	600	DC	шѣтъ ѡте.
ѡ	700	DCC	шѣпте ѡте.
ѡ	800	DCCC	ѡпть ѡте.
ц	900	CM	ноѡѡ ѡте.
*а	1000	M	ѡ Міе.
*б	2000	II	доѡѡ мін.
*г	3000	III	трѣи мін.
*д	4000	IV	пѣтрѣ мін.
*е	5000	V	чинчи мін.
*с	6000	VI	шѣтъ мін.
*з	7000	VII	шѣпте мін.
*и	8000	VIII	ѡпть мін.
*ѡ	9000	IX	ноѡѡ мін.
*і	10000	X. CCCD	зѣче мін.

[GEORGIE ȘINCAI:] *ABC sau Alphavit / ABC oder Namenbüchlein...*, Blasendorf (Blaj) 1783

[Georgie Șincai:] ABC fáu Álhávit pentru folosul si procopsála schoálelor celor normalesci á némului Românefc. ABC oder Namenbüchlein, zum Gebrauche der Walachifchen National-Schulen. Blasendorf. Gedruckt mit den Buchftaben des Seminarij. 1783. [Blasendorf / Blaj 1783]

Title page

pp. 2–3: Die Buchftaben des lateinischen, walachifchen und deutſchen Alphabets nach der gewöhnlichen Ordnung. [The letters of the Latin, the Wallachian, and the German Alphabet in their usual order]

A B C

í á u

Á L P H Á V I T

PENTRU FOLOSUL SI PROCOPSALA
SCHOALELOR CELOR NORMALESKI A
NEMULUI

Romãnesc.

A B C

oder

Namenbüchlein,

zum Gebrauche
der

Walachischen National-Schulen

BRUCENDORF.

Gedruckt mit den Buchstaben des Seminarij.

1783.

Die Buchstaben des lateinischen, walachischen
chen D

Litterele cèle Lateinesci, cu qväre áu traít Romãniá

Á á, B b, C c, ç, D d, E e, F f, G g, H h, I
T t, U u, X x, Y y, Z z, J j, V v.

Dyphtongii cëi Lateinesci, cu qvãrii áu traít Romãniá

Ā ā - Ē ē - Ī ī a - à É é - ea ei

Λίπτερελε γέλε Ἰλλυρηγίση, κὺ κάρε τραίεκ Ρομλίηη ἀκῶμα.

Α α Β β Υ υ Ц ц Λ λ Ἐ ε Φ φ Γ γ
Ω ω - Ο ο Π π Ϛ ϛ С с Ш ш Т т

Λίπτερελε Ἰλλυρηγίση γέλε Ἰσπανικάντε, шη Ἰσμερδα Ш ш

Ш ш Θ θ Ψ ψ Σ σ

Λυφτόσηη Ἰλλυρηγίση γέη Πρόσηη.

Λ λ ж з К к єй

Λυφτόσηη Ἰλλυρηγίση γέη Ηερόσηη

М м - Ѡ ѡ Ю ю

Grosse, und Kleine deutsche Buchstaben.

A a B b C c D d E e F f G g H h I i J j K k
L l M m N n O o P p Q q R r S s T t U u V v W w X x Y y Z z.

I.
und deutschen Alphabets nach der gewöhnlichen
nung.

dedemult.

Kk, Ll, Mm, Nn, Oo, Pp, Qq, Rr, Ss

si dedemult.

И и X x І і-Н н R r A a M m H h
-Ѣ ѣ З з V v З з Ж ж К к

Ll Mm Nn Oo Pp Qq Rr Ss Tt

JOSEPH KURZBÖCK (ed.), *ABC oder Namenbüchlein / Bucvariu...*, Wien 1784 & 1790

ABC oder Namenbüchlein, zum Gebrauche der Serbischen Wallachischen Jugend im Königreiche Hungarn, und den dazu gehörigen Theilen. Mit Erlaubniß der Obern. Wien, bey Joseph Edlen von Kurzbeck k. k Hofbuchdrucker Groß- und Buchhändler. 1784. [Wien 1784]

1790: [...] zum Gebrauche der walachischen Jugend [...]. 1790. [Wien 1790]

БѸкварю пентрѸ прѸнчій чѸій рѸмжнѸщій кáрии съ афль дкрѸа оун-
грѸскъ, ши хотáреле ей дпрѸнате. кѸ довоирѸ стѸпънитóрилурѸ. д
Виенна Ла ІѸсиф нобжл де КѸрцбекѸ дпърѸ: ш КрѸ: де КѸрте, а неѸ-
ницилор РѸмжнй, ши а СжрѸилор ТѸпограф, ши възьторѸ де КрѸци.
д Анул 1790. [Виенна 1790]

p. 53: [Romanian alphabet (from the 1784 edition)]

Title pages (1790)

pp. 4–5: [Alphabets]

pp. 22–23: [Punctuation]

pp. 26–27: [Sample texts, handwritten]

[N.B. This edition is nearly identical to the entry from 1789, with Romanian substituted for Serbian. We have actually repaired the German title page with a segment from that edition. – No transliteration for the Cyrillic title is given here, because the book also has a title in Latin letters.]

§. XI.

МѢСНАРѢКЪ НОЩЕРІЙ СЛОВЕЦОРЪ, АИ-

УѢ СПРЕ ТРІЙ ЛЪ КРЪРІ СЪ КВІНИ А СОКОТІ.

І. НЪМЪРЪДЪ СЛОВЕЦОРЪ: ДИМВА РЪМЪ-

НЪСКЪ АРЕ ПАТРЪЗЕЧИ ШІ ПАТРЪ ДЕ СЛОВЕ, АДЕКЪ =

А, Б, В, Г, А, Ё, Ж, С, З, И, Ї, К, ЛЪ

М, Н, О, П, Р, І, Т, Ъ, ОУ, Ф, Х, Ш,

Ц, Ч, Ш, Щ, З, Ш, В, Т, Е, КЖНА ФАЧЕ А ОАУ

ГЛАСНИЧЕ · Я, СЪ, А, ЗЪ, Ъ, Ч, Ф, А, V. А, Ж, Ш,

БУКВАРЮ

ПВНГРЪ

ПРЪНУИИ ЧЪИИ РЪМЖ-
НЕЩИИ ВАПИ СЪ АФЛЪ ФВРЪ-
ІА ОУНГЪРЪІКЪ, ШИ ХОТЪ-
РАІЕ ЕИ ПРЪДНАТЬ

КЪ ДОВОИРЪ СТЬПЪНИТОРИ-
ЛШРЪ.

Ѧ ВІВНА

ДА ІОСИФ НОВАКЪ ДЕ КВРЦБЕНЪ ПЪРЪ: Ш,
КРЪ: ДЕ КВРТЕ, А НЕВНИЦИЛОСЪ РЪМЖНИ, ШИ
А СЪРБИЛОСЪ ТУПОГРАФЪ, ШИ ВЪИЗЪ-
ТОРЪ ДЕ ВРШИ. Ѧ ЯНВА 1790.

W.

4

§.

Типъ ртиѣ, ши скрѣе де мѣнѣ,

а б в г д е ж з з н

д б в г д в ж з з н ѿ

а о п т д е ж з з и ѿ

А Б В Г Д Е Ж З З И Т

Ф Х ѿ ц ч ш ѿ ѿ ѿ ѿ

Ф Х ѿ ц ч ш ш ѿ ѿ ѿ ѿ

ф х ѿ ц ч ш ш ѿ ѿ ѿ ѿ

ф х ѿ ц ч ш ш ѿ ѿ ѿ ѿ

- b. Der Strichpunkt (;).
 - c. Der Doppelpunkt (:).
 - d. Der Schlusspunkt (.).
 - e Die Pau e (—).
3. Zur Veränderung der Stimme.
- a. Das Abschnittszeichen (§).
 - b. Das Fragzeichen (?).
 - c. Das Ausrufungszeichen (!).
 - d. Das Einschließungszeichen [] () .
 - e. Das Anführungszeichen („ „) .
 - f. Das Anmerkungszeichen (*).

S. VII.

Mein Kind! hal-te dich an Gott,
 und weiche nicht von ihm; ver-trau-e
 ihm, und er wird dir aus-hel-fen.
 Ge-hor-che dei-nen El-tern: wer sei-nen
 Va-ter eh-ret, deß Sün-de wird nicht
 ge-strafet; eh-re a-ber dei-nen Va-
 ter, und dei-ne Mut-ter mit der That
 und mit Wor-ten, auf daß der Segen
 von ih-nen ü-ber dich kom-me; der
 Ge-

тла̃, апостроф̃. кавѣика̃. ѿр-
 мѣикъ. запѣтла̃. точка кѣ запѣ-
 тла̃; двѣ лотѣкѣ: тѣчка. ѿтре-
 кѣтѣоре ѿ Грѣчнѣшрѣ, ѿрѣ ѿ Латѣннѣшрѣ?
 мнѣнѣтѣоре! кѣпрѣнѣзѣтѣоре ○.
 ѿрѣтѣтѣоре*. ѿпрѣдѣнѣтѣоре - ѿдѣ-
 ѿдѣкѣтѣоре ,, . параграфѣ ѿ.

§. VII.

Фѣю-ле! ли-пѣ-ще-те дѣ дѣ-мнѣ-
 зѣѣ, шѣнѣ те дѣ-пѣр-тѣ дѣ дѣнѣ-
 ѣдѣ; крѣзѣнѣ лѣнѣ, шѣнѣ те ба ѿ-пѣ-рѣ,
 ѿ-ѣдѣ-тѣ пѣ-рѣнѣ-ѣнѣ тѣнѣ: ѣ-ла
 ѣ чѣнѣ-ѣтѣѣ - ѣ пре тѣтѣѣль ѿшѣ кѣ-
 рѣ-ѣѣѣ пѣ-кѣ те-ле ѣлѣ; ѿ-ѣѣ кѣ
 фѣпѣ-тѣ-шѣ-кѣкѣ-ѣнѣтѣѣль чѣнѣ-ѣтѣѣ-
 ѣ пре тѣ-тѣѣль тѣѣѣ, шѣнѣ пре мѣ-ма

Mein Kind! fürch - te Gott und
 die „br ihu. Direr dri „nen Köni-
 ge ge „tun „lich, und sag ge „nu
 ihu ihu „ne „bin „tig und auß „richt „tig.
 Lob „prei „se die „nen Herren vor „
 den sei „nen un „und „lich „nen Man „
 schen „lin „be, un „and „schon „lich „nen
 Lamm „schon „zig „kriit, und wun „der „
 la „nen Ge „richt „tig „kriit. Der Kö „
 nig a „ber oh „er als ein auß Got „
 der Lu „st ge „salb „ter Hanzt,
 und die „ne ihu auß „richt „tig und
 of „en Mün „nen, ne mögen dann
 die „nen Lamm „schon „be „lo „wert wor „
 den sagen o „der nicht. Es giebt ein „
 in der Welt, die da Got „ter Ge „
 sch „en nicht auß „ten, und un „blut zu
 thun nicht auß „fo „nen.

Fürch.

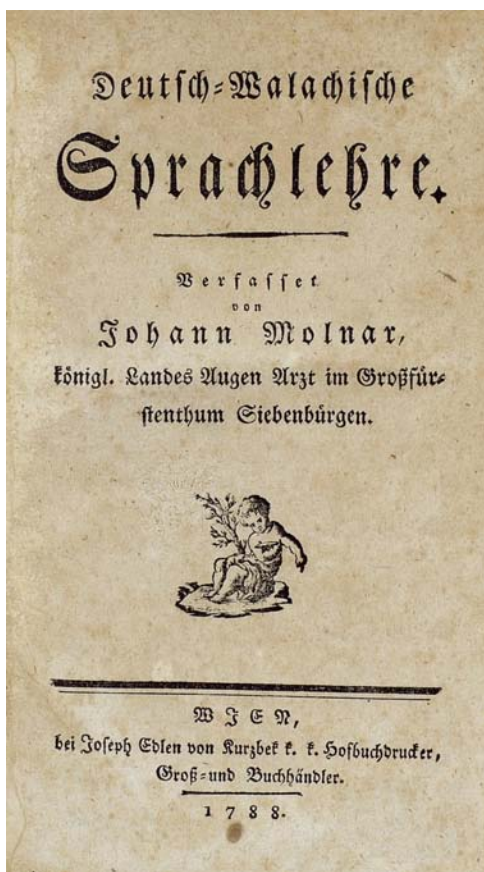
Ѡѡ-ю-ле! тѣ-ме-те дѣ дѣ-мне-зѣв,
 шиль ю-оѣ-ще пре ѡль, ѡ-рѣ-н-пѣ
 ра-тѣ-лѣи тѣѣ нѣ пре-дѣн-цѣ слѣ-
 жѣ-щеи, шѣ ѡѡѡи пѣ-тѣрѣ-дѣ-н-сѣлѣ
 тѣн-сте шѣ ѡ-ми-лѣн-цѣ. Пре
 дѣ-мнѣль тѣѣ ѡль про-сѣ-тѣ-ще
 пѣн-тѣрѣ-цѣ ѡ-рѣ-дѣ-мѣ-сѣ-рѣ-ѡ-лѣи
 ю-оѡ-рѣ-дѣ-ѡ-мени, пѣн-тѣрѣ-нѣ
 сѣ-сѣ-дѣ-рѣ-ра-ре, шѣ пѣн-тѣрѣ-ми-нѣ
 на-тѣ-шѣ дѣ-рѣ-тѣ-ѣ-дѣ-на-та
 лѣи. ѡ-рѣ-пре-дѣ-пѣ-ра-тѣль, ѡль
 тѣн-стѣ-ще на-пѣ-лѣ-тѣ-лѣ-ѡ-нѣ-сѣ
 дѣ-тѣ-по-рѣ-на-лѣи дѣ-мне-зѣв, шѣ
 слѣ-жѣ-ще лѣи нѣ тѣ-ѡ-тѣ-ѡ-ни-ма
 шѣ ѡ-рѣ-рѣ-ро-пѣ-щѣ-ре, мѣ-ѡ-арѣ-дѣ
 арѣ-сѣ-слѣ-жѣ-ѡ-лѣ-тѣ-лѣ-пѣ-тѣ-
 тѣ-ѡ-дѣ-нарѣ-сѣ: мѣ-щѣ-ѡ-мени
 на-ѡ-тѣ-щѣ-сѣ-нѣ-тѣ-дѣ-лѣ-ме, на-рѣ-
 на-лѣ-пѣ-лѣ-цѣ-лѣи дѣ-мне-зѣв, шѣ нѣ
 дѣ-тѣ-тѣ-зѣ-ѡ-ѡ-тѣ-рѣ-дѣ-нар-тѣ
 ѡ-ѡ-цѣ-дѣ-дѣ-пѣ-рѣ-тѣ-шѣ-рѣ-ѡ-тѣ-сто-
 ра, на-сѣ-нѣ-тѣ-ѡ-тѣ-рѣ-пѣ-щѣ-дѣ-пѣ-
 ни-нѣ-лѣ-лѣ-рѣ.

JOHANN MOLNAR, *Deutsch-Walachische Sprachlehre...*,
Wien 1788

Deutsch-Walachische Sprachlehre. Verfasst von Johann Molnar, königl. Landes Augen Arzt im Großfürstenthum Siebenbürgen. Wien, bei Joseph Edlen von Kurzbek k. k. Hofbuchdrucker, Groß- und Buchhändler. 1788. [Wien 1788]

- pp. 1-2: Anfangsbuchstaben
- pp. 2-5: Von der Bedeutung der Buchstaben
- pp. 6-7: Von den Tonzeichen, oder Accentibus

Deutsch-Walachische Sprachlehre

Erster Theil

Von der Rechtschreibung.

Erstes Kapitel

Von der Aussprache der Buchstaben.

S. I.

Die Buchstaben, deren sich die Walachen bedienen, sind die illyrischen, an der Zahl 43; deren Ordnung und Bedeutung folgende ist:

Anfangs-Buchstaben.

A Ahs.	İ İche.
B Bukě.	K Kako.
B̂ Vide.	L Lude.
T Glagol.	M Mifslete.
A Dobro.	H Nasch.
B̂ Jest	O On.
Ж Schuvete.	И Pokoi.
S Selo.	P Rize.
B̂ Semlia.	G Sslovo.
H I.	T Tverdo.

A

8

2

У Uk.	Ж Jeat.
УУ U.	Ж Ж Jufs.
Ф Fité.	Ю Ju.
Х Chier.	ІА Јакѡ.
О O.	А Ja.
ІІ Zi.	Ѡ Thita.
Ч Tſcherf.	Ѳ Pfsi.
Ш Scha.	Ѣ Kfsi.
ШШ Schta.	У Ypsilon.
Ъ Jor.	↑ en.
Ы Jory.	Ѹ Dſcha.
Ь Ihr.	

Von der Bedeutung der Buchſtaben.

§. 2.

А а wie A a. *А́рме* Arme Waffen.

Б б, В в. *Бѣне* Bine gut.

В в, V v. *Вѣдѣе* Vedearé das Sehen.

Г г, G g. *Гард* Gard der Saun.

Д д, D d. *Дѣд* Dau ich gebe.

Е е, E e. mit einem Accent wie ie, und ohne Accent wie ein lateiniſches e. z. B. *Ѣ те вѣде*, iel te veáde, er ſiehet dich.

Ж ж wie ein gelindes Sch. z. B. *Жѣдек* ſchudek ich richte, oder wie im Franzöſiſchen j. juger, jaloux, und im Ungariſchen zs, mázsa.

З з bedeutet in der Zahl 6.

З з wie das deutſche S ſ, z. B. *Зик* ſik ich ſage; und im Ungariſchen das z, zöld.

И

- И и, I i.** Ѣнѣма Inima das Herz.
І і, I. Ѣрархіа Ierarchiia die Jerarchie.
К к, K k. кал kal das Pferd.
Л л, L l. лат lat breit.
М м, M m. Марє mare groß.
Н н, N n. ной noi wir.
О о, O o.
Ѡ ѡ, O o. ѡс ofs das Wein.
П п, P p. партє parte der Theil.
Р р, R r. рар rar selten.
С с wie im deutschen S s. und Lateinischen s s. z.
В. Старк Istarea die Lage: und im Un-
 garischen sz, z. В. szem.
Т т, T t. так tak ich schweige.
У у, U u, Оуѣ urfs der Vär.
Ф ф, F f. фїѣр fiér das Eisen.
Х х, Ch ch. Черувим Cheruvim der Cherubim.
Ц ц, wie das deutsche Z z. z. С. цїѣ zie dir; und
 wie im Ungarischen das cz, als czegér.
Ч ч, Tsch tsch. Чара Tschara das Wachs.
Ш ш, Sch sch. wird stark ausgesprochen, z. С.
 Шѣѣ Schéfu ich sitze; und das Ungarische
 s, als sereg.
Щ щ, Scht scht. щїица schtiínza die Wissen-
 schaft.
Ъ ѡ wie das e, so nicht gänzlich durch die Gur-
 gel ausgesprochen wird, wie im Deutschen
 der Ton dieser Silbe che in den Wörtern:
 Wucherei, Wucherer.

X x dieser Buchstabe wird ganz durch die Nase, und tiefer, als das a in dem englischen Worte malign bößhaft, ausgesprochen. Daher wollen wir diesen Buchstaben x, wenn wir uns lateinischer Buchstaben bedienen, der deutlichen Aussprache wegen durch æ, oben mit einem länglichten Strich ausdrücken. z. B. Μάχνα Mæna die Hand.

И и dieser Buchstabe wird nur bey illyrischen Wörtern gebraucht.

h h wird nur angehangen an die Wörter, die sich in Consonantes endigen. Man spricht ihn nicht aus, und er kann frei ausbleiben oder da seyn.

k k wie ea. Das e aber soll in einem gelinden Ton und zwar geschwind mit dem a zusammen fließen. Μάρεκ muiarea das Weib.

Α α, ia. νόα voia der Wille.

Η η, ra, Ja. ηαρε ηαρε wieder.

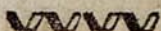
Ю ю, Ju. Юбѣск jubélsk ich liebe.

Θ θ, Fth fth. ist eigentlich das griechische θ, dessen Aussprache ebenfalls nicht ohne Schwierigkeit ist. Es kömmt etwas mit dem englischen th überein. Das adspirirte F muß sehr delikat ausgesprochen werden, und mit dem T sehr fein zusammen fließen; als Θάρσις Tharsis, die Stadt Tharsis.

Ψ ψ. Psi. Ψάλλω Psalm, der Psalm.

Ξ ξ, Xi. Ξενοφών Xenofon, Xenofon.

Υ υ, Y. wird nur in den griechischen Wörtern geschrieben

schrieben, und deswegen wie in der griechischen Sprache nach einem vocal wie ein v, z. E. ЄВАНГЕЛІЕ, Evangelie, das Evangelium: nach einem Consonanten aber wie i ausgesprochen. z. E. АѦТЪСРІЕ Liturgie, die Lyturgie.

Ѧ Ѧ, en stark durch die Nase. ѦАѦРЪНТ Ѧnderept, zurück.

Ѧ Ѧ, Dsch. ѦМ, dschem; ich ächze, und wie im Wälischen g vor e und i, z. B. geme-re, ächzen, giacere, liegen.

Vocales sind:

а, е, і, о, ѡ, Ѹ, ѹ, Ѻ, ѻ, Ѽ, ѽ, ѿ, ѿ, ѿ, ѿ.

Diphthongi sind:

ѡ, Ѣ, Ѥ, Ѭ, Ѯ, die übrigen sind Consonantes.

Анмерkung

і wird zu Anfange eines Wortes gebraucht, wenn darauf ein vocalis folget, am Ende wird solches nicht gesetzt. z. B. ІѡАН, Ioan; ꙖЕЧОРІИ Fetfchorii.

Ѧ vor einem vocalis wird niemallen geschrieben, sondern і, oder ein Diphthongus. z. E. ДѦМНІЕ Domnie, nicht ДѦМНІЕ. МѦНІѡѸ, Mēniōs nicht МѦНІѡѸ. ЈѦТЕ, Jute nicht ЈѦТЕ.

Ѧ, Ѣ, Ѥ werden nur zu Anfange der Wörter geschrieben. Ѯ und ѿ aber werden sowohl zu Anfange als in der Mitte und zu Ende gebraucht.

Ѧ, Ѣ, Ѥ, Ѭ, Ѯ, ѿ werden entweder in der Mitte oder zu Ende gesetzt.

Anmerkung. Wenn man die rechte Aussprache in ihrer Vollkommenheit und Feinheit erlernen will, so reicht der schriftliche Unterricht nicht zu, sondern man muß, wie bei allen Sprachen, die etwas eigenes haben, den Mund eines geschickten Sprachlehrers zu Hilfe nehmen.

Zweytes Kapitel.

Von den Tonzeichen, oder Accentibus.

§. 3.

Die Accentus sind zweyerlei Art ` gravis, und ´ accutus.

Der Accentus gravis verlängert die Silbe, über welche er gesetzt wird. z. B. ουμάλᾱ umblē, er gieng herum.

Der Accentus accutus aber macht, daß die Silbe, über welche er stehet, geschwinder ausgesprochen wird. z. E. φερνίητ feritschit, der Selige. Νοροσίητ norotschírea, die Glückseligkeit. Φοάρτε foárte, sehr. βίλητ viázè, das Leben.

Auf diese Accente muß man sehr wohl acht geben, um in der Aussprache die wahre Quantität der Silben nicht zu verfehlen.

Dieses Zeichen wird gesetzt über den Buchstaben z, welches im Lateinischen nur mit e kann geschrieben werden. Siehe oben bei dem Buchstaben z das Nöthige hievon.

— Dieses Zeichen ist nemlich angenommen worden bei den Wörtern, welche den Buchstaben *z* haben, und im lateinischen mit einem *ae* ausgedrückt werden, da sodann über dieses *ae* das Zeichen gesetzt wird. z. E. МѢНѢ *mæne* die Hand. АѢНѢ *laene* die Wolle. СѢПТѢМѢНѢ die Woche.

” Dieses Zeichen kommt auf das *ε*, welches den Ton wie im Lateinischen das *ie* von sich giebt, z. E. Ѣ *ieu* ich. Wie auch auf *iu*. z. E. ѡѡ *okii* die Augen.

— Das Zeichen des Circumflexus deutet eine abbreviatur an, daß man einen oder mehrere Buchstaben ausgelassen hat; als: АМНѢЗѢ *anstatt* АСМНѢЗѢ *Dumnefeu* Gott. ІѢ *anstatt* ІСѢ *Ihsus* Jesus. ХѢ *anstatt* ХѢРОС *Christos* Christus.

• Wenn folgendes Zeichen über einer Silbe stehet, so wird solche kurz, daß man kaum die Hälfte davon vernimmt; als: ѡѡ *du* das *ey*. Кѡѡ *der* *Dchs*. Фѡѡ *fatschi* du machest.

, Der Beistrich, comma.

(.) Der Schlusspunkt, punctum.

; Der Strichpunkt, semicolon.

? Das Fragzeichen, signum interrogationis.

! Das Ausrufungszeichen, signum exclamationis.

‡ Der Doppelpunkt, duo puncta.

() Das Einschlußzeichen, parenthesis.

— Das Trennungszeichen, signum diacreseos.

JOSEPH KURZBÖCK (ed.), *ABC oder Namenbüchlein / Bukvar'...*, Wien / Vienna 1789

Букварь ради Сербскаго Юношества въ Хѳнгѳрскомъ крѳлевствѳ, и присовокупленныхъ емѳ предѳлехъ. Съ дозволѳніемъ правителствуѳщихъ. Напечатанъ во Виѳннѳ, при Іосифѳ блѳгородномъ ѳ Кѳрцбекѳ, Востѳчномъ дворномъ Тѳпографѳ: въ лѳто 1789. [Виѳнна 1789]

ABC oder Namenbüchlein, zum Gebrauche der Servifchen Jugend im Kőnigreiche Hungarn, und den dazu gehőrigen Theilen. Mit Erlaubniſſ der Obern. Wien, bey Joseph Edlen von Kurzbeck k. k Hofbuchdrucker Groſſ- und Buchhändler. 1789. [Wien 1789]

Title pages (black and white; colour)

pp. 4–5: Печатанныя, и рукописныя малыя, и великія буквы по радуду. [Pečatannyja, i rukopisnyja малыja, i velikija буквы по rjadу
• Printed and handwritten lowercase and uppercase letters in their usual order]

p. 5: Die Buchstaben des deutschen Alphabets nach der gewöhnlichen Ordnung. (b/w page composed by us, S.K.)

pp. 30–31 [The names of the letters, in German and Slavonic]

[N.B. A very similar, although monolingual, primer came out in 1793, edited by Kurzböck's successor Stefan Novaković. It bears the same title. See the next entry!]

Б У К В А Р Ъ

Г А Д И

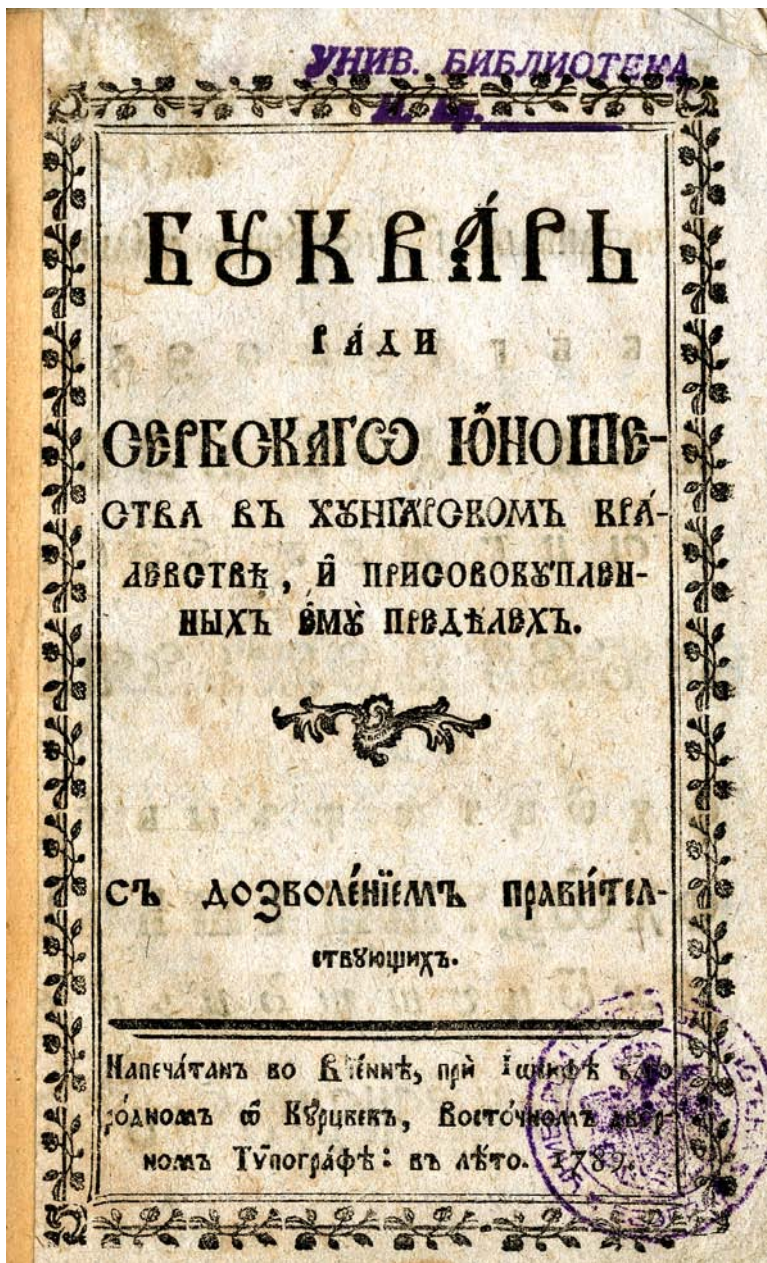
СЕРБСКАГО ЮНОШЕ-
СТВА ВЪ ХЪНІАГОМЪ КРА-
ДВЪСТВѢ, И ПРИСОВОКУПЛЕН-
НЫХЪ ѠМЪ ПРЪДЪЛЪХЪ

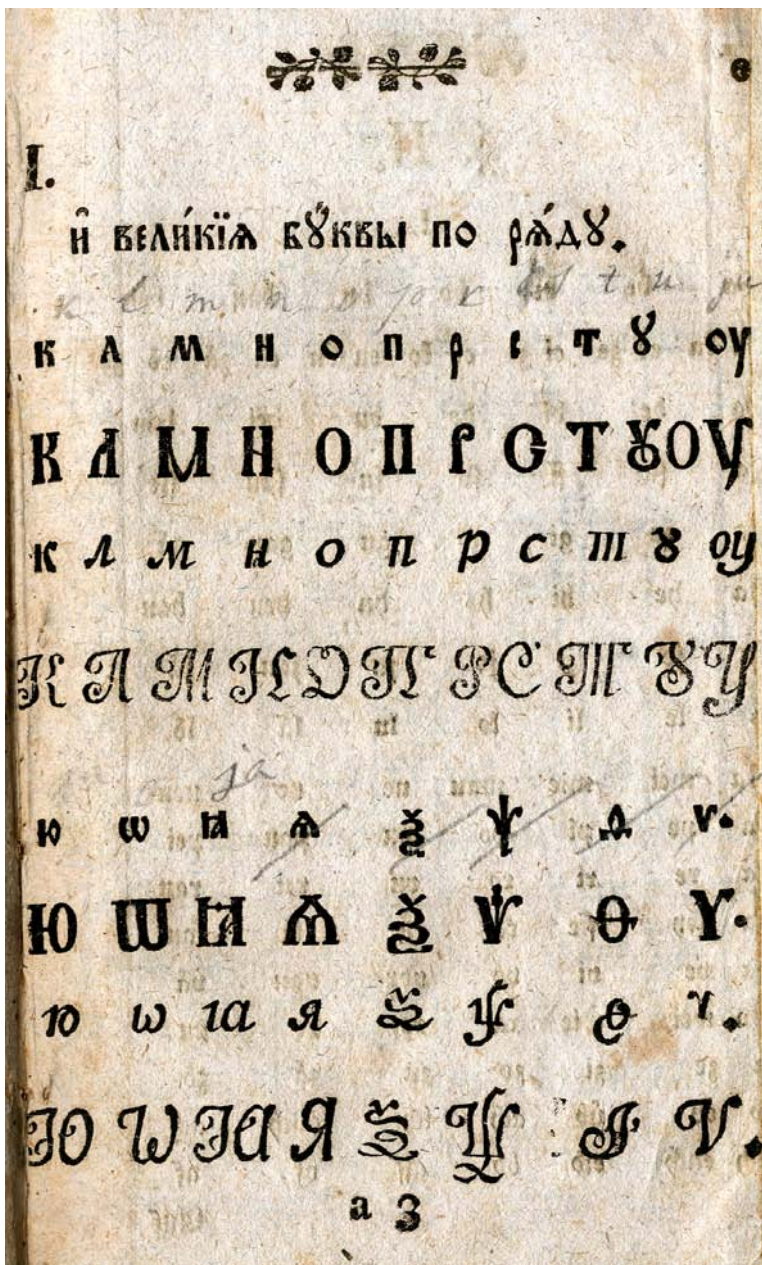
СЪ ДОЗВОЛЕНІЕМЪ ПРАВИТЕЛ-
СТВУЮЩИХЪ.

НАПЕЧАТАНЪ ВО ВІЕННѢ, ПРИ ІОСИФѢ КЪГО
РОДНОМЪ Ѡ КЪРЦЕВЪ, ВОСТОЧНОМЪ ДВЪС-
НОМЪ ТИПОГРАФѢ: ВЪ ЛѢТО. 1789.

Die Buchstaben des deutschen Alphabets
nach der gewöhnlichen Ordnung.

Kleine deutsche Druckbuchstaben.

a b c d e f g h i k l m n
o p q r s t u v w x y z

Kleine deutsche Kurrentbuchstaben in Handschriften.

a b c d n f g f i k l m n o
p q r s t u v w x y z

Große deutsche Druckbuchstaben.

A B C D E F G H I J K L M N
O P Q R S T U V W X Y Z

Große deutsche Kurrentbuchstaben in Handschriften.

A B C D E F G H I J K L M N
O P Q R S T U V W X Y Z

S. I.

Die Buchstaben des deutschen Alphabets nach der gewöhnlichen Ordnung.

Kleine deutsche Druckbuchstaben.

a b c d e f g h i k l m n o p q r s t u v w x y z

Kleine deutsche Kurrentbuchstaben in Handschriften.

a b c d e f g h i k l m n o p q r s t u v w x y z

Große deutsche Druckbuchstaben.

A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T U V W X Y Z

Große deutsche Kurrentbuchstaben in Handschriften.

A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T U V W X Y Z

S. Die in der ersten Zeile mit einem Striche angemerkten Buchstaben sind die einfachen lauten Buchstaben.

ā

§. V.

A, a. b, be weich. c, ce. d, de weich.
e, e. f, ef. g, ge. h, ha. i, i. k, ka. l, el.
m, em. n, en. o, o. p, pe hart. q, eu.
r, er. s, es. t, te hart. u, u. v, sau. w, we.
x, ix. y, ipsilon. z, zet.

ā, ae. ch, ch. ff, efes. ll, elcl. ō, oe.
sch, eschea. ß, ff, eses. st, este. ũ, ni. z,
tezet.

§. VI.

N a m e n

Der Ton- und Untertheilungszeichen.

Diese Zeichen kommen vor:

A. Bey den Wörtern.

1. Das Abkürzungszeichen, oder Apostroph (')
2. Das Abtheilungszeichen (=)

B. Bey den Sätzen

1. Zur Abtheilung der Sätze.

a Der Beystrich (.)

b.

§. V.

ЯЗЪ, А. БѢЖИ, Б. БѢДИ, В.
 ГЛАГОЛЪ, Г. ДѢВРО, Д. СІТЬ, Е.
 ЖИВѢТЕ, Ж. СѢЛО, С. ЗЕМЛА, З.
 ИЖЕ, И. І. КАКѠ, К. ЛЮДИ, Л. МЫ-
 СЛѢТЕ, М. НАШЪ, Н. ОНЪ, О. ПОКОН, П.
 РЦЫ, Р. СЛОВО, С. ТВѢРДО, Т. ОУКЪ
 Ш. ОУ. ФІРТЪ, Ф. ХѢРЪ, Х. ОТЬ,
 Ц. ЦЫ, Ц. ЧЕРВЪ, Ч. ША, Ш. ЦА,
 Щ. ЁРЪ, Ъ. ЁРЫ, Ы. ЁРЬ, Ь. ИТЬ,
 Ъ. Е. Ю. Ѡ. ІА. ѡ. КИ, Ѣ. ПИ, Ѥ.
 ДИТА, Д. ВѢЖИЦА, В.

§. VI.

ИМЕНА ПРОСѠДІАМЪ.

О ѡІА . БАІА . КАМОРА . ИСО .
 КРАТКАА . ЗВАТЕЛНАА СЛАВАНОВЪ .
 ЛАТИНОВЪ ЖЕ ! ПІТЛА . СЛОВОПІТЛА .
 АПО-

78

- b. Der Strichpunkt (;).
 - c. Der Doppelpunkt (:).
 - d. Der Schlusspunkt (.)
 - e Die Pause (—).
2. Zur Veränderung der Stimme.
- a. Das Abschnittszeichen (§).
 - b. Das Fragzeichen (?).
 - c. Das Ausrufungszeichen (!).
 - d. Das Einschließungszeichen [] ()
 - e. Das Anführungszeichen („ ,“).
 - f. Das Anmerkungszeichen (*).

§. VII.

Mein Kind! hal-te dich an Gott,
und weiche nicht von ihm; verstrau-e
ihm, und er wird dir aus-hel-fen.
Ge-hor-che dei-nen El-tern: wer sei-nen
Ba-ter eh-ret, deß Sün-de wird nicht
ge-strafet; eh-re a-ber dei-nen Ba-
ter, und dei-ne Mut-ter mit der That
und mit Wor-ten, auf daß der Segen
von ih-nen ü-ber dich kom-me; der
Ge-

ѦПОСТРОФЪ . КАВЫКА . ЄРОКЪ . ЗА-
 ПАТѦМ , . ТОЧКА І ЗАПАТЮ ; ДВОЕ-
 ТОЧІЕ : ТОЧКА . ВОПРОСИТЕЛНАМ ГРЕ-
 КШЪ ; ЛАТИНШЪ ЖЕ ? ОУДИВИТЕЛ-
 НАМ ! ВМѢСТИТЕЛНАМ () . ПРИМѢ-
 ТИТЕЛНАМ * . ЄДИНИТЕЛНАМ = ИЛИ ≡
 ВНОСИТЕЛНАМ ,, . ПАРАГРАФЪ § .

§. VII.

ЧѦ-ДО! ПРИ-ЛѢ-ПИ-СА-ВО-ГѦ, И НЕ
 Ѧ-ИТѦ-ПИ Ѧ НЕ-ГѦ; ВѢ-РѦИ Є-МѦ,
 И ЗА-ИТѦ-ПИТЪ ТѦ ПО-ІАѦ-ШАИ-ІВО-
 ИХЪ РО-ДИ-ТЕ-ЛЕИ : ПО-ЧИ-ТѦ-ИИ Ѧ-
 ЦѦ Ѧ-ЧИ-ІТИТЪ ГРѢ-ХИ ІВО-Ѧ; НО
 ДѢ-ЛОМЪ, И ІЛО-ВОМЪ ЧТИ Ѧ-ЦѦ
 ТВО-Є-ГО, И МА-ТЕРЬ, ДА НАИ-ДЕТЪ
 НА ТѦ БЛА-ГО-ІЛО-БІ-НИ-Є Ѧ НИХЪ; БЛА-
 С ГО-

AA

Ge-gen des Va-terß be-fe-sti-get dein
 Haus, der Fluch der Mut-ter aber
 reißt es vom Grun-de aus nieder;
 Greif dei-nem Va-ter in sei-nem Al-
 ter un-ter die Ar-me, und be-trü-be
 ihn nicht in sei-nem Leben. Wie ehr-
 los ist der-je-ni-ge, der sei-nen Va-
 ter ver-läßt, und der sei-ne Mut-ter
 er-zür-net, ist von dem Herrn ver-
 flucht. Wen-de dei-ne Au-gen von
 dem Dürf-ti-gen nicht ab; ver-sa-ge
 dem Be-äng-stig-ten sei-ne Bit-te
 nicht, und wen-de dein An-ge-sicht
 von dem Ar-men nicht ab, und gieb
 ihm sei-nen An-lasß dir nach-zu-flu-
 chen.

Mⁱⁿ

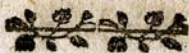
ГО-ЛО-ВѢ-НІ-Е Ѡ-ЧЕ-Е ОУ-ТВЕР-ДІТЪ
 ДОМЪ ТВОЙ, КЛА-ТВА ЖЕ МА-ТЕРЬ-
 НА ИС-КО-РЕ-НІТЪ ДО Ѡ-ИНО-ВѢ-НІА;
 ЗА-СТУ-ПІ ВЪ СТА-РО-СТИ Ѡ-ЦА ТВО-
 Е-ГО, И НЕ Ѡ-КОР-БИ Е-ГО ВЪ ЖИВО-
 ТѢ Е-ГѠ; КОЛЬ ХУ-ЛЕНЪ Ѡ-СТА-
 ВЛА-МІ Ѡ-ЦА, И ПРО-КЛАТЪ ГО-
 СПОДЕМЪ РАЗ-ДРА-ЖА-МІ МА-ТЕРЬ,
 СВО-Ю. НЕ Ѡ-ВРА-ЩАЙ О-ЧЕИЪ Ѡ
 ПРО-ІА-ЩА-ГѠ : РА-БА ИКОР-БА-ЩА НЕ
 Ѡ-РѢИ, И НЕ-Ѡ-ВРА-ТИ ЛИ-ЦА ТВО-Е-
 ГѠ Ѡ НИ-ЩА-ГѠ, И НЕ ДАЖДА МѢ-
 СТА ЧЕ-ЛО-ВѢ-КУ КЛА-ТИ-ТѢ.

Mein Kind! fürch - zu Gott und
 dir, wo ich. Direr dri, umm Köni-
 gn gn, ten, luf, und fag gn, gn
 ich nfe, ur, bin, tig und auf, wif, tig.
 Lob, gn, für dri, umm Gnuen wo,
 gn für, umm im, und, li, fhu Mann
 fhu, luf, wo, im, and, fhu, li, fhu
 Larm, fhu, zig, kuit, und win, der,
 wo, um Gnu, wif, tig, kuit. Der Kö,
 nig a, ber of, um als ein auf Got,
 tes Lu, fuf, gn, fall, tes Gängt,
 und dir, un ich auf, wif, tig und
 of, um Mä, um, wo mögen dann
 dir, um Luf, dir, um, wo be, lof, um, wo,
 der fag, un, dir nicht. Es gibt ein,
 in der Welt, die da Got, tes Gnu,
 fhu, gn nicht auf, ten, und un, bleib, zu
 fhu nicht auf, fhu, um.

Fürch.

Са-до! оіоі-ся оіо-та, и лю-оіи е-то,
 Ца-рѣ же спо-е-мѣ шѣр-но слѣ-жѣ,
 и и-мѣи по не-мѣ по-шѣ-ні-ей оу-
 сѣр-дѣ-е. Го-спо-да спо-е-то про-
 сла-шлѣи да грѣ-мѣр-но-е ге-ло-шѣ-
 по-лю-оіи-е, не спа-зан-но-е ми-ло-
 сѣр-дѣ-е, и за ге-д-но-е пра-по-сѣ-дѣ-е
 е-ти. Ца-рѣ же по-ти-тѣи іа-ноу по-
 ма-зан-но-у гла-пѣ по оіо-жѣ-е-мѣ
 по-пе-лѣ-ні-ю, и слѣ-жѣ е-мѣ оу-
 сѣр-дѣ-е, и оіе-з роп-тѣ-ні-я, а-ще оіи
 оіи-ли за-слѣ-ти тпо-и на-тра-жде-
 ны, и-ли не оіи оіи-ли: мно-го та-
 нѣхъ лю-дѣи по шѣ-тѣ е-сть, по-и
 за-ноу оіо-жѣи с-про-пер-тѣ-ютѣ,
 и сло-е тпо-ри-ти не-тре-ста-ютѣ:
 да-ле-но оіи-тѣи та-но-шѣхъ бо-го-же
 же-дѣ-ні-я да не за-ра-зи-ти-ся
 іа-дѣ-мѣ и-хъ.

STEFAN NOVAKOVIČ [NOVAKOVIĆ] (ed.), *Bukvar radi Serbskagō Junošestva...*, Vienna 1793

Букв́аръ рáди Сѣрбскагѡ Юношества въ Хѳнгáрскомъ Крáлевствѣ, ѡ присовокѹпленныхъ ѣмѸ предѣлехъ. Съ дозволѣнїемъ правїтелствуѹщихъ. Въ Вѣннѣ, при Г. СтефанѸ ѿ Новаковичъ, въ Славенно-Сербской, Валахїйской ѡ Востѹчныхъ Языковъ Привилег. ТѸпографїй 1793. [Вѣнна 1793]

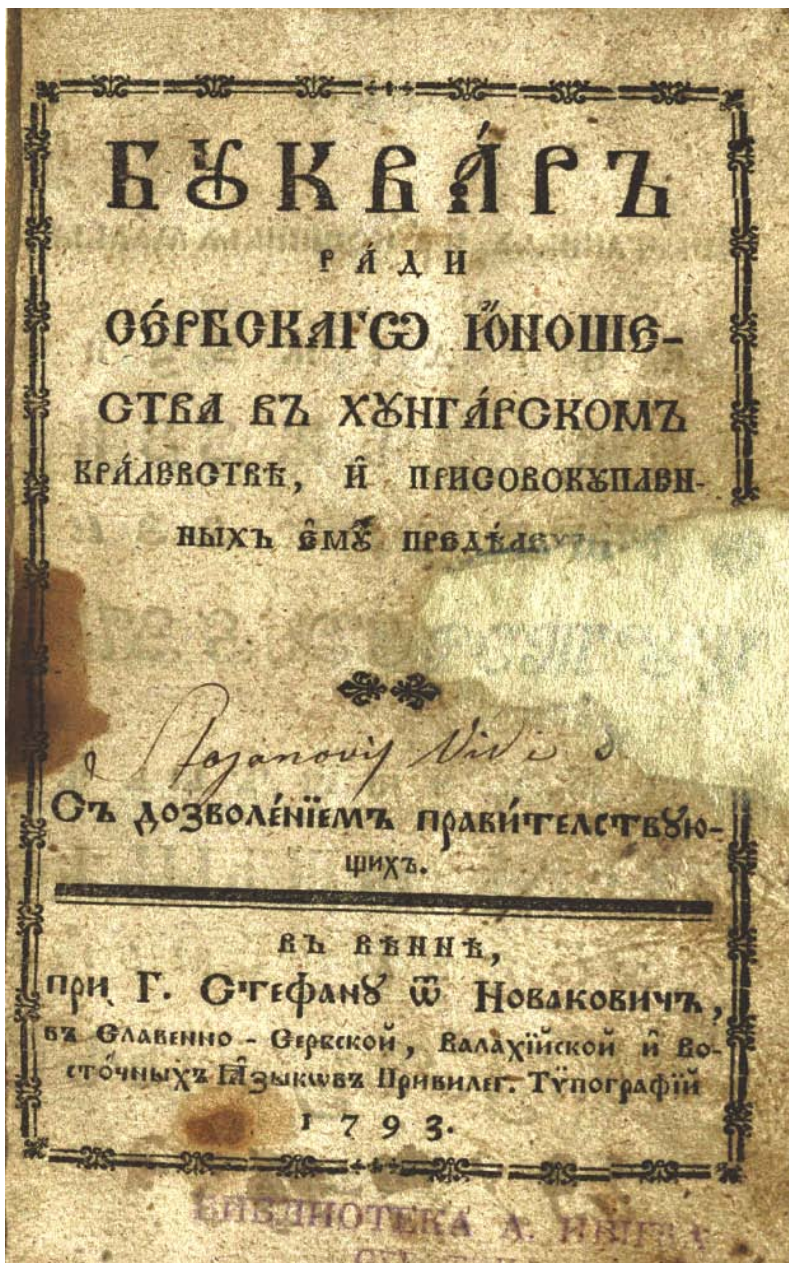
Bukvar radi Serbskagō Junošestva v Xungarskom Kralevstvĕ, i prisovokuplenných emu predĕlex. S dozvoľeniem pravitelstvujušĉix. V Vĕnnĕ, pri G. Stefanu ot Novakoviĉ, v Slavenno-Serbskoj, Valaxijskoj i Vostoĉnyx Jazykov Privileg. Typografii 1793. [Vienna / Wien 1793]

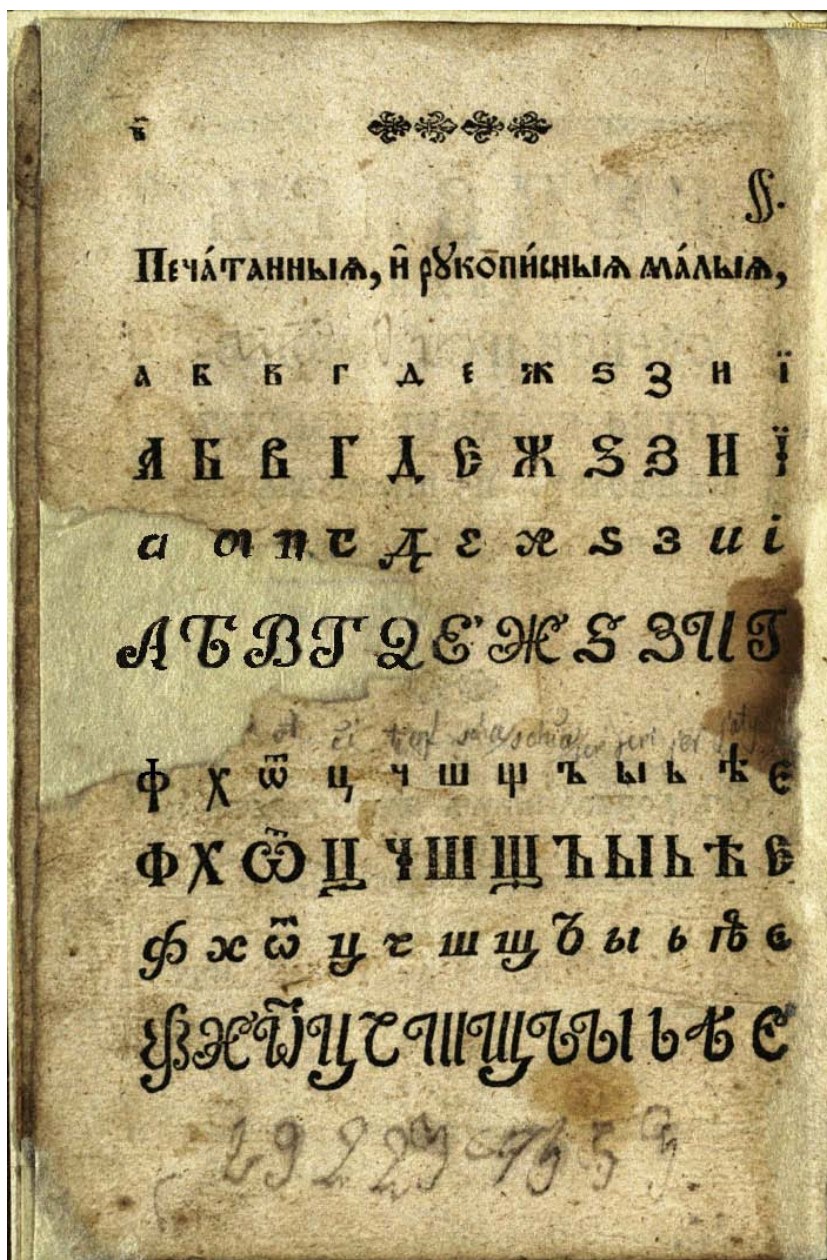

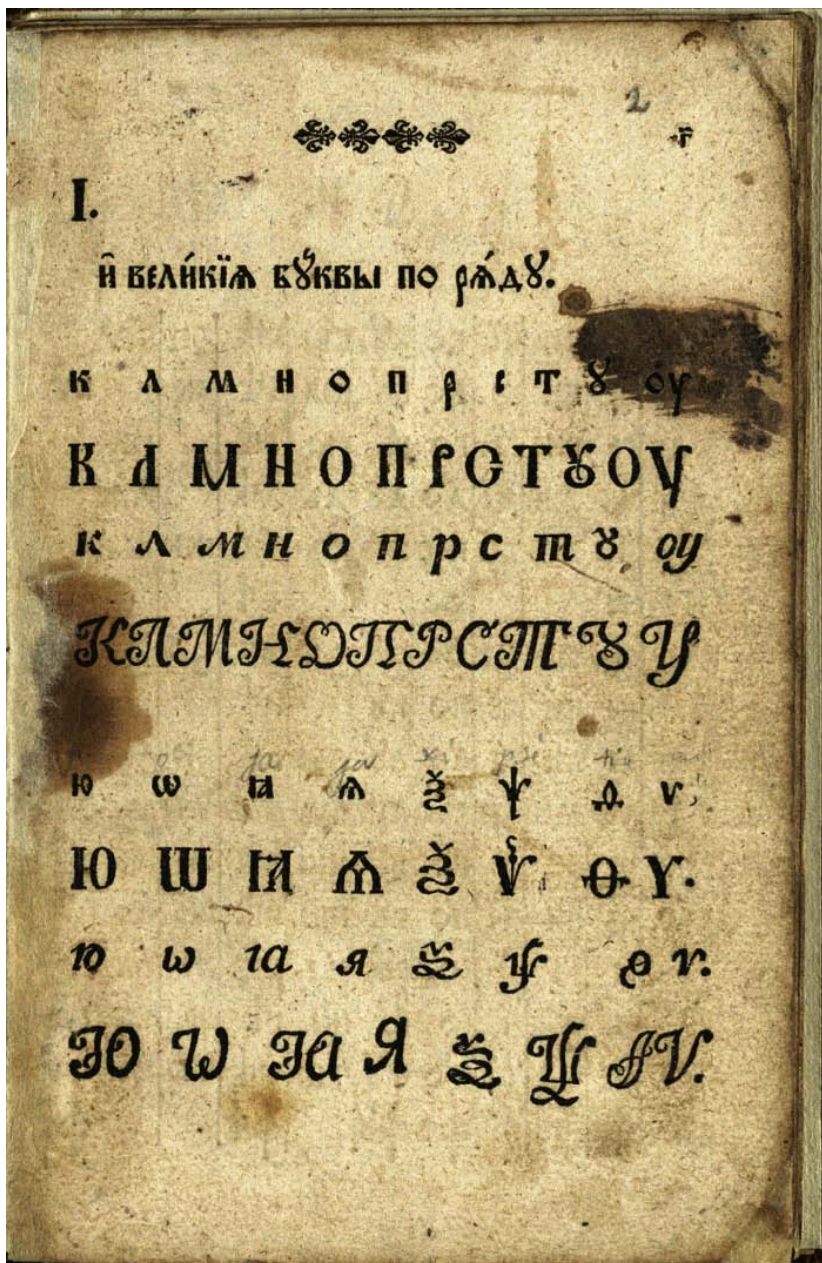
Title page

pp. 1–2: Печатанныя, и рукописныя малыя, и великия буквы по радду. [Peĉatannyja, i rukopisnyja malyja, i velikija bukvy po rjadu
• Printed and handwritten lowercase and uppercase letters in their usual order]

[N.B. This is the first item from printer Stefan Novakoviĉ to be included here. He had bought Joseph Kurzböck's printing house in 1792. The first book Novakoviĉ published that same year was the first edition of this entry. It was originally printed by Joseph Kurzböck.]

[ANON.] *Alfavit sau Bucovna...*, Blaj 1796

Алфавитъ сѣѢ БѢКѡѡѡвнѣ [sic] ПентрѢ фолѡсѢль шиѢ прокѡпсѢла Шкѡ-
алелѡрѣ нѣмѢлѢй РѢмжнѢскѣ. Тѡпаритѣ Ѣ БлѢжѣ. кѢ ТѡпѢрюл Семи-
нѢрѢмѢлѢй ѢнѢл ДѢмнѢлѢй ѣ а ѡ ч з [1796]. [БлѢжѣ 1796]

Alfavit' sau Bucovna Pentru folosul' și prokopsala Școalelor' neamului
Rumănesc'. Typarită în Blaj'. cu Typariul Seminariumului Anul D[o]mnu-
lui 1796. [Blaj 1796]

Title page (b/w small and colour – dirty)
«Die Buchstaben des lateinischen, wala-
chischen, und deutschen Alphabets nach
der gewöhnlichen Ordnung.» [The let-
ters of the Latin, the Wallachian, and the
German Alphabet in their usual order]

Latin letters for Romanian

Illyrian [= Slavonic] letters for Ro-
manian

German letters

А А Ф А В Н Т Ъ
С Ѣ Ѣ
Б Ѣ К Ѣ Ѣ Ѣ Н Ѣ
ПентрѢ фолѡсѢла шиѢ прокѡпсѢла Шкѡ-
алелѡрѣ нѣмѢлѢй РѢмжнѢскѣ .

Тѡпаритѣ Ѣ БлѢжѣ . кѢ ТѡпѢрюл
СеминарѢмѢлѢй ѢнѢл ДѢмнѢлѢй
ѣ а ѡ ч з

[N.B. The first primer in Blaj was printed
in 1750. – Incorrect ‘ѡ’ in the title
corrected in the transliteration.]

A 255b. 598

Съставъ Римъ
Таршолу Миклеш. № 6.

А Л Ф А В И Т Ъ

С А Ъ

Б Ъ К Ѡ Й Б Н Ъ

Питеръ фолшеле шї прокшпсала Шко
лаварь нѣмцѣи рѣмжнѣка

Туркитъ ѿ Блѣжъ . къ Туркитъ
Семинарїѣмѣлѣи Анѣл Дѣлѣлѣи
АѢѢѢ

Petru

Die Buchstaben des lateinischen, walachisch
lichen

Литериле чѣле Латиниѣши, кѣ каре аз прѣи
Aa, Bb, Cc, Dd, Ee, Ff, Gg, Hh
Ii, Jj, Kk, Ll, Mm, Nn, Oo, Pp, Qq, Rr, Ss, Tt, Uu, Vv, Xx, Yy, Zz, Jj, Vv.

Гласни челе чѣле оугруѣши кѣ каре прѣи оу
a e i o u ö ü

Литериле чѣле Нанриѣши, кѣ каре прѣи Рѣма

А а Б б Ч ч Ц ц Д д Ё ё Ф ф Г г
С с Ш ш Т т

Литериле Нанриѣши чѣле Рѣма, шѣ Нѣ

Ш ш О о У у З з

Литериле Нанриѣши чѣле Прѣи.

А а Б б Ч ч Ц ц

Литериле Нанриѣши чѣле Непрѣи.

М м А а Ю ю

Grosse, und kleine deuntsche Buchstaben.

Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh Ii
Jj Kk Ll Mm Nn Oo Pp Qq Rr Ss

PETRU BART (ed.), *Bucoavnă pentru pruncii...*, Sibiu 1797

БѸкоѡвнѸ пѣнтрѸ прѸнчій чѣй рѸмжнѣщій, кѣрий съ ѡфлѸ ꙗ мѣреле
принципат ѡл ѡрдѣлѣлѣй. ꙗкѸм ѡдоѡв ѡварѸ тѸпѣритѸ, ши' ѡдрептѣтѸ.
СаѸ тѸпѣрит ꙗ Сибію ꙗ ТѸпографіа лѣй ПѣтрѸ Бѣрт, кѸ прив. ѡпѣръ-
тѣщ. Крѣещ. Мѣрирѣй. 1797. [Сибію 1797]

Bucoavnă pentru pruncii cei rōmânești, carii să află în marele prințipat al
ardealului. Acum a doao oară tyărită, și' îndreptată. Sau tyărit în Sibiu în
Tyrografia lui Petru Bart, cu priv. împărateșt. Craeșt. Măririi. 1797. [Sibiu
1797]

Title page (small)

p. 4: [The names of the letters]

pp. 2–3: [Different alphabets]

[N.B. The first edition of this book appeared in 1792, and a later editon in 1810.]

4

А	—	азъ.	Ф	—	фнѣтъ.
Б	—	бѣже.	Х	—	хѣеръ.
В	—	видѣ.	Є	—	о.
Г	—	глаголъ.	Ц	—	цнѣ.
Д	—	добрѣ.	У	—	уерѣ.
Є	—	їестъ.	Ш	—	шлѣ.
Ж	—	жвѣтъ.	Щ	—	щлѣ.
З	—	зѣло.	Ъ	—	їеръ.
З	—	зѣмлѣ.	ДІ	—	їарѣ.
И	—	ї.	Л	—	лрѣ.
І	—	їже.	Ѣ	—	їатѣ.
К	—	како.	Ж	—	юсѣ.
Л	—	лѣдѣ.	Ю	—	ю.
М	—	мислѣтъ.	ІА	—	їако.
Н	—	нашѣ.	А	—	а.
О	—	онѣ.	Ѧ	—	аѣта.
П	—	покоѣ.	Ѩ	—	пснѣ.
Р	—	рице.	Ѣ	—	ксіѣ.
С	—	слово.	У	—	їпсилонѣ.
Т	—	твѣрдѣ.	Ѧ	—	лнѣ.
Ѧ	—	ѣнѣ.	Ц	—	цлѣ.
Оу	—	ѣ.			

Ѧ. Ц

§.

А Б В Г Д Е Ж З
 С Т Ъ ОУ Ф Х Ѡ Ц Ч
 Ѡ Ѡ Ѳ ѳ ѵ Ѷ ѷ Ѹ

А Б В Г Д Е Ж З И К Л М Н О

П Р С Т У Ф Ѡ ѡ Ѣ ѣ Ѥ Ѧ

А Б В Г Д Е Ж З И К Л М Н О
 Ѡ ѡ ж ю и ѡ ѡ Ѳ ѳ ѵ Ѷ ѷ Ѹ

а б в г д е ж з и к
 л м н о п р с т у ф Ѡ ѡ Ѣ ѣ Ѥ Ѧ

I.

З Ї І К Л М Н О П Р
Ш Щ Х Ы Ь Ъ Ѡ Ю Я

Ж Л М Н О П Р С Т У
Ю Я Ѡ ѡ Ѣ Ѥ Ѧ ѧ Ѩ ѩ

п р с т у ѡ ф х ѡ ц ч ш щ х ѡ

и л м н о п р с т у ѡ
ѡ ѡ Ѣ Ѥ Ѧ ѧ Ѩ ѩ

A 2

Ѧ —

[ANON.] *Bucvariu pentru pruncii cei rumânești...*, Buda
1808

Бѹкварію пѣнтрѹ прѹнчій чей рѹмжнѣщій, карій съ ѡфль ꙗ Крѣѡ Оўн-
гѹрѣскъ, шїи Хотáреле ѣй ꙗпреѹнáте. Прецѹдл фъръ легѹтѹрѹ 6 кр. Ла
Бѹда ꙗ Крѣáска Тѹпографіе ѡ Оўниверситѣцій Оўнгѹрѣщій. 1808. [Бу-
да 1808]

Bucvariu pentru pruncii cei rumânești, carii să află în Crăia Ungurească, și
Hotarele ici împreunate. Prețul fără legătură 6 cr. La Buda În Crăiasca Ty-
pografie a Universității Ungurești. 1808. [Buda 1808]

Title page

pp. 2–3: [Different alphabets]

p. 11: [The names of the letters (and accents)]

p. 40–42: Пѣнтрѹ Нумѣре. [Pentru Numere • The Numbers]

[N.B. The Buda University printing house was originally owned by Joseph
von Kurzböck and then Stefan Novaković and located in
Vienna. It was transferred to Hungary in 1796. This explains
why the typography of publications from Buda is identical to
earlier editions from Vienna – see above, entries starting in
1770.]

Б У К В А Р Ю

П Ё Н Т Р Ж

П Р Ы Н Ч И Й Ч Ъ Й Р У М Ж Н Ё -

Ш Й, К А Р Й С Ъ Я Ф Л Ъ

А К р з ѡ О у н г в р ж с к ѡ, ш и Х о т ѡ -

р е л е ѿ А п р е ж н а т е

П р е ц ѡ Ф ѡ р ѡ л е г ѡ т ѡ р ѡ 6 к р .

Л Я Б Ж Д Я

А К р з ѡ с к а Т ѡ п о г р а ф и е ѡ О у н и в е р с и т ѡ т ѡ и й
О у н г в р ж е щ и й . 1808 .

§. V.

ЁЗЬ, а. БУКИ, б. ВЪДИ, в. ГЛАГОЛЬ,
 г. ДОБРО, д. ЁТЬ, е. ЖИВѢТЕ, ж.
 ЗѢЛО, з. ЗЕМЛЯ, з. ИЖЕ, н. І.
 КАКЪ, к. ЛЮДИ, л. МЫСЛѢТЕ, м.
 НАШЬ, н. ОНЬ, о. ПОКОЙ, п. РЦЫ,
 р. СЛОВО, с. ТВЕРДО, т. ОУКЪ, ѱ.
 ОУ. ФЕРТЪ, ф. ХЕРЬ, х. ОТЬ,
 ѿ. ЦЫ, ц. ЧЕРВЪ, ч. ША, ш. ЦА,
 ш. ЁРЪ, ѣ. ЁРЫ, ы. ЁРЬ, ь. ЁТЬ,
 ѣ. Ю. ЮЬ, ж. Ѡ. ЁКО. Ё. Ѡ. КИ, ѳ.
 ПИ, ѱ. ЦЕРВЪ, ц. ЛНЬ, л. ДИ-
 ТА, д. ВЖИЦА, в.

§. VI.

НУМЕЛЕ ПРОСОДИНОР.

ОѲІА . ВАРІА . КАМОРА . ИСО .
 ИВРТЪ . КІЕМЪТОАРЪ ѿ СЛАВѢННАСЪР .
 ЁРЬ ѿ ЛИТІННАСЪР! ТІТЛА . СЛОВО-
 ТІТЛА

§. XII.

ПѢНТРЪ НЪМЕРЕ.

| Грече-
щи :	Арапѣцѣи :	Латинѣцѣи :	
А	1	I	Оу́ндл.
В	2	II	дой.
Г	3	III	трѣй.
Д	4	IV	пѣтръ.
Е	5	V	чинчѣи.
ВѢ	6	VI	шѣсѣ.
ВѢ	7	VII	шѣпте.
Н	8	VIII	опт.
Ф	9	IX	нолау.
Г	10	X	зѣче.
А	11	XI	оу́нспрезѣче.
В	12	XII	дойспрезѣче.
П	13	XIII	трѣйспрезѣче.

| Грече-
щи :	Арапѣши	Датїнѣши :	
Δ	14	XIV	патрѣспрезѣче.
Ε	15	XV	чинчїспрезѣче.
Β	16	XVI	шас спрезѣче.
Ζ	17	XVII	шаштееспрезѣче.
Η	18	XVIII	оптспрезѣче.
Θ	19	XIX	ноаωспрезѣче.
Κ	20	XX	доаωзечї.
Λ	30	XXX	треїзечї.
Μ	40	XL	патрѣзечї.
Ν	50	L	чинчзечї.
Ξ	60	LX	шасзечї.
Ο	70	LXX	шаштеезечї.
Π	80	LXXX	оптзечї.
Ρ	90	XC	ноаωзечї.
Σ	100	C	ω ѿѿтѣ.
Ϛ	200	CC	доаωѿтѣ.
ϛ	300	CCC	треї ѿѿтѣ.

D

| Грече-
щи :	Арапѣщи :	Латїнещи :	
ѠѸ	400	CD	пѧтрѸ ѡте.
ѠѸ	500	D	чїнчї ѡте.
ѠѸ	600	DC	шѧсѣ ѡте.
ѠѸ	700	DCC	шѧпте ѡте.
ѠѸ	800	DCCC	ѡпт ѡте.
ѠѸ	900	CM	ноѡѡ ѡте.
ѠѸ	1000	M	ѡ Мїѣ.
ѠѸ	2000	II	дѡѡѡ мїѣ.
ѠѸ	3000	III	трѣѣ мїѣ.
ѠѸ	4000	IV	пѧтрѸ мїѣ.
ѠѸ	5000	V	чїнчї мїѣ.
ѠѸ	6000	VI	шѧсѣ мїѣ.
ѠѸ	7000	VII	шѧпте мїѣ.
ѠѸ	8000	VIII	ѡпт мїѣ.
ѠѸ	9000	IX	ноѡѡ мїѣ.
ѠѸ	10000	XCCCLXX	зѣче мїѣ.

VUK STEFANOVIĆ KARADŽIĆ, *Pismenica serbskoga jezika...*, Vienna (Wien) 1814

Писменица сербскога језика, по говору простога народа написана Вуком Стефановићем Србијанцем. У Виенни, 1814. У Печатњи Г. Јоанна Шнирера. [Виенна 1814]

Pismenica serbskoga jezika, po govoru prostoga naroda napisana Vukom Stefanovićem Serbiјancem. U Vienni, 1814. U Pečatnji G. Ioanna Šnirera. [Vienna / Wien 1814]

Title page

pp. 8–11: Азбука. Раздјеленје писмѐна. [Azbuka. Razdielenje pismêna •
The alphabet. The classification of the letters]

N.B. In this famous text, special interest merits the “invention” of three new ‘soft’ letters which the author combined from their parts (д, л, н + њ). Two of them became part of the standard orthography, one didn’t (Љ). For this one, <ћ> was instead split up into two, <ћ> and <ђ>, to represent <č> and <đ> respectively.

For other (later) works by Karadžić see Vol. 2, pp. 140ff. (Lexikon, 1818) and pp. 170ff. (Bukvar, 1827) of this series.

Љ, Љ, Њ.

**ПИСМЕНИЦА
СЕРБСКОГА ЈЕЗИКА.**

ПО

ГОВОРУ ПРОСТОГА НАРОДА

НА ПИСАНА

ВУКОМ СТЕФАНОВИЋЕМ

СЕРБИЈАНЦЕМ.

**У ВИЕННИ, 1814.
У печашњи Г. Јоанна Ширера.**

бов, љешто; свешинѡа, машернѡи, гнѡурац, гнѡев, и пр.

Писме е никакав родѡени Сербљин не- може изговорити макар колико намјешпао успа и подвѡао ѡезик; залуду споѡи на- писано: *Т о м о, А п о ш е к а*; кад сви Сербљѡи говоре: *Т о м о, А п о ш е к а*. Него ако оѡе ко нека пише на мјесто е, пх, као што Нѡемци и Французи пишу, и као што Г. Меркаило каже; ако ли неѡе, а он не- ка пише као што се и говори, ѡербо ни Грци за Сербске рѡечи ни ѡесу нови писме- на правила, него су писали, и пишу, в на мјесто б.

Сад к овим писменима, коѡа ѡе Г. Мер- каило избрао, пребаѡу Сербскоме ѡезику ѡошп 3 писмена: дѡе, ељ, *) ењ, а чеп- верпо имамо ѡ, коѡе нишпа друго ни ѡе него у ѡедно саспављено п и ѡ, само што ѡе прѡга од оздо изоспављена, а од озго додѡш репиѡ ѡепшега вѡда ради; зашто ми- слим да више ни ѡе полпробно на ѡедним мјеспима писати ѡ или чѡ, а на другим пѡ, него свуда ѡ гди се год ѡегов глас чуѡе.

Сад ѡа мислим: кад се ѡ са п саспави- ти моѡло, оно се може (барем у печаша- нѡу) и са д, л, н, саспавити, ево ѡа ве- лим овако: *дѡ, ѡ, ѡ.* **) епо гопов посао.

*) Сваки разуман човек, само ако оѡе, може ласно видѡети да писме л ни ѡе ељ, него ѡе ел, иначе не би му пребало шанко ѡер н. п. учитељ, поље и пр.

**) Ово ако се узвиди коме да ни ѡе мѡцо начинѡано, а

Сад наша Азбуна, или, како проспи Сербљи по Сербїи и по Херцеговини говоре, Буквица, има 29 писмена, медју којима ни једно ни је сувнше, ни једно звукопремиенљиво, ниши које недоспаје, него и је пшаман онолико, колико своїство Сербског језика изискује:

а, б, в, г, д, ђ, е, ж, з, и, ї, к, л,
љ, м, н, њ, о, п, р, с, ш, ћ, у, ф, х,
ц, ч, ш. *)

Раздјеленје писмѣна.

Писмена се раздјелују на самогласна и на согласна.

1. Самогласна. Самогласно писме зовесе оно, које само од себе глас дати може и рич представити без помоћи другога писмена; или: самогласно писме јесп оно, којега се звук самом паром на опворена успа изговорити може; и пшави писмена у нас има 5. која јесу: а, е, и, о, у.

2. Согласна. Согласно писме зовесе оно, које само од себе неможе дати гласа, ни ричи представити без помоћи самогласнога писмена; или: согласно писме јесп оно, којега се звук самом паром из љспа не-

он нека изволи начинити љепше, пак ће онда и вени бити миліе.

*) Споје ли ова писмена у добром реду, и пменују ли се добро, о томе нека размишљавају они, који Сербска Буквар усправе, пак онде шо нека уреде

може изговорити без помоћи **у**спана, **ї**езика, **з**уба и **о**спали **о**рудїа **г**оворенња, и **п**акови **п**исмена у нас има 24. коїа **ї**есу: **б**, **в**, **г**, **д**, **ѣ**, **ж**, **з**, **ї**, **к**, **л**, **љ**, **м**, **н**, **њ**, **п**, **р**, **с**, **ш**, **ћ**, **ф**, **х**, **ц**, **ч**, **ш**.

Їедно самогласно писме само, или са-спављено са **ї**едним, или са више **с**огласни писмене, **з**овесе **с**л **о** **г**.

Примѣтба.

1. Ово писме **ї**, по имену **њ**еговом доста **ї**е налик на самогласно писме, али кад се погледа како се оно слива са писменима самогласним, а само по себи никакву реч означаити неможе, онда друго ништа неможе се рећи, него да **ї**е оно писме **с**огласно, као **ш**по и **ї**есп. Оно кад **с**поји пред самогласним писменима: **ї**а, **ї**е, **ї**и, **ї**о, **ї**у, изговарасе као у Славенскоме **л**, **е**, **ю**, и **п**. **ї**а **б**у **к**а, **ї**е **л**е **н**, **Б**о **ж**їи, **ї**о **ш**п, **ї**у **г**. и **п**. А кад **с**поји после самогласнога, онда значи као у Славенскоме **д**же **с**аслпшном (**й**) и **п**. **д**аї, **х**еї, **п**її, **м**ої, **ч**уї, и **п**.
2. Писме **ф**, само **ї**е за **т**удје речн, а **С**ербске ни **ї**едне речн неїма гди би оно **п**ребало; и **з**апо га **п**ростн **С**ербљи у **г**овору, **с**вуд **г**одоцо, **п**ромїе-**њ**уїу на **в**.
3. Писме **х**, **С**ербљи **п**ростн **в**ерло **т**ежко **ї**зговараїу; него, или га са **с**рим **ї**зоставе и **п**. **Х**р **ї**с **п**ос, **х**о **ћ**у, **о**ра **х**, они **г**оворе: **Р**їс **п**ос, **о**ћу, **о**ра; али га **п**ромїене у **д**руго **к**акво писме, **а** особитпо у **в**и **к**и **п**. **с**у **к**и, **ж**ени **х**, они **г**оворе **с**у **в**и, **ж**ени **к**. А **С**ербљи по **Х**ерцеговини и по **Ц**ерної **Г**ори у **г**лаголима у **в**ремену **п**рошавшем **п**ростом **г**ом **п**ромїењуїу га у **г**и **н**. **у** **б**и **х** **в**ид **ї**е **х**, на **ї**дох, они **г**оворе: **у** **б**и **г**, **в**ид **ї**е **г**, на **д**ог, до **д**о **ф** и **п**. **З**апо ово писме **х** кад **с**поји у **п**очеткју пред самогласним писменом, или у **с**реди **м**едју два самогласна, онда се може у

— II —

Сербскоме Језику изоставили н. п. х ђ у, ма о вина, духовник, може се писати: о ђ у, ма овина, дуовник. Или, могло би се учинити да се пише свуда, гди се год у Славенском Језику находи, али да се неизговара пвердје него Нѣмецко ђ без с; и на тај начин могло би нам (х) на много мјеста од велике потребе и од помоћи бити.

В. о Гласоударенју.

Свака реч состојисе из једнога, или из више слогова; но ови слогови како уговору, пако и учинању неизговарају се свуд једнаким гласом, него се на неким слоговима глас мање или више продужује, на неким пак скраћује, а на неким подиже; запо су измисљени неки знаци, с којима се назначује по премјенљивање гласа. Такова знака имају 4 и именујусе пригласила.*)

1. Пригласило одуљујуће ('), које се пише над оним самогласним писменом, на коме се самом, глас прошеже н. п. шр ва, рана, дуга, воз, спрук.

2. Пригласило преодуљујуће (^), које се пише над оним самогласним писменом, на коме се глас пако верло прошеже да и слѣдујућим њему самогласним писменима (јербо оно по највише у среди, а рједко на крају или упочешку долази) од свога продуживања нешто предаје н. п. десе ш л љ ђ ди; шесе ш к ђ ња; седам њ ђ зика; и пр. Ово пригласило сваки може ла-

*) Као што и Г. Лука Миловаков, у Опису писмаваденја к Сербској сличности, именује.

IOAN BĂDROV, *Bucvariul pentru pruncii...*, Buda 1814

БѢКВА́РЮЛ ПЕНТРЪ ПРЪНЧИЙ ЧЕЙ РОМЖНѢЩИЙ КАРІЙ Се а́фль ꙗ́ Крѣимѣ Оу́нгѢрѢ́скъ, шѣ ꙗ́пѣрциле ѣй ꙗ́превнѣте. Ачаста Картѣ ꙗ́сте алѣй. Іо́ан Бѣдров 1815. Ла Бѣда, Крѣаска Тѣпографіе ꙗ́ Оу́ниверситѣтеи Оу́нгѢрѣ́щій. 1814. [Buda 1814]

Bucvariul pentru pruncii cei rōmānești carii Se află în Crăimea Ungurească, și în părțile ȳei împreunate. Aceasta Cartea iaste alui. Ioān Bădrov 1815. La Buda, Crăiasca Typografie a Universitȳtei Ungurești. 1814. [Buda 1814]

Title page (small)

p. 47: [Letter names (in Slavic) and accents (in Romanian)]

pp. 2-3: [Alphabets]

А Д А Ѡ Ц Е Р Е.

Аз а. бѣки б. вѣди в. глагол г.
 добро д. есте е. живѣте ж. зѣла з.
 зѣлаѣ з. иже и. ѿ. какъ к. люди л.
 мислѣте м. наш н. он о. покой п.
 рци р. слово с. твердо т. ук ъ.
 ѹ. ферт ф. черв ч. ша ш. шта щ.
 эр з. ейт ѣ. ю ю. ан ѣ. дчѣ ц.
 си з. пси. оита о. ижица у.

Ѡксѣа (') варѣа (') кѣмзѣорѣ
 (^) исо (") апострофѣа (^) скдр-
 га сав амѣрцѣорѣ (^) тѣгла (^)
 кома сав ѡпрѣорѣ (,) семиколон
 сав ѡпрѣорѣ пѣнкѣаѣз (;) ко-
 лон сав дола пѣнкѣѣри (:) пѣн-
 ѣѣа (.) пѣѣзз сав ѡдѣхнѣорѣ
 (—) параграфѣа (§) ѣтрѣкѣорѣ
 (?) ѣр ѣ кѣрциле бесерѣѣѣи (;)
 минѣнѣорѣ сав сѣригѣѣорѣ (!)

ПАРЕН-

✱ (2) ✱

§

ФОРМА ТИПЪРІТЕЛШР,

Б Б Г Д Е Ж З И І

А Б В Г Д Е Ж З И І

а о п г д е ж з и і

А В В Т Д Е Ж З И І

оу ф х ц ч ш щ ъ ѓ ю

У Ф Х Ц Ч Ш Щ Ъ Ѓ Ю

оу ф х ц ч ш щ ъ ѓ ю

У Ф Х Ц Ч Ш Щ Ъ Ѓ Ю

✱ (3) ✱

I.

ШН СКРНБЕЛШР ЛНТЕРЕ.

к л м н о п р с т ъ

К Л М Н О П Р С Т Ъ

к л м н о п р с т ъ

К Л М Н О П Р С Т Ъ

ѡ Ѣ Ѥ Ѧ ѧ Ѩ ѩ Ѫ ѫ Ѭ ѭ Ѯ ѯ Ѱ ѱ Ѳ ѳ Ѵ ѵ

Ѡ ѡ Ѣ Ѥ Ѧ ѧ Ѩ ѩ Ѫ ѫ Ѭ ѭ Ѯ ѯ Ѱ ѱ Ѳ ѳ Ѵ ѵ

ѡ ѡ Ѣ Ѣ Ѥ Ѥ Ѧ Ѧ ѧ ѧ Ѩ Ѩ ѩ ѩ Ѫ Ѫ ѫ ѫ Ѭ Ѭ ѭ ѭ Ѯ Ѯ ѯ ѯ Ѱ Ѱ ѱ ѱ Ѳ Ѳ ѳ ѳ Ѵ Ѵ ѵ ѵ

Ѡ ѡ Ѣ Ѣ Ѥ Ѥ Ѧ Ѧ ѧ ѧ Ѩ Ѩ ѩ ѩ Ѫ Ѫ ѫ ѫ Ѭ Ѭ ѭ ѭ Ѯ Ѯ ѯ ѯ Ѱ Ѱ ѱ ѱ Ѳ Ѳ ѳ ѳ Ѵ Ѵ ѵ ѵ

CONSTANDIN BOGHICI (ed.), *Visoavnă pentru învățătura pruncilor...*, Brașov (Brașov) 1816

Бѣкоавнѣ пентрѣ дѣцѣтъра прѣнчилшр [...]. Тѣпѣритѣ кѣ тоатѣ Кіелтѣала Дмнѣлѣи Кѣрѣѣ Констандин Богич. Дѣ Привелегіата Тѣпографіе дин Брашов. Прин Тѣпографѣл Фрідрѣхи Хѣрфѣрт, 1816. [Brașov 1816]

Visoavnă pentru învățătura pruncilor [...] Țurărită cu toată Kieltuiala D[o]mnealui Kyriu Constandin Boghič. În Priveleghiata Țyografie din Brașov. Prin Țyografal Fridrihi Herfurt, 1816. [Brașov / Brașov 1816]

Title page (small)

p. 4: [Letter names]

pp. 2–3: [Alphabets]

[N.B. Later editions of this book were printed in 1822 and 1826, see below, pp. 222ff.]

БѢКОАВНѢ

ПЕНТРЕ

ДѢЦѢТѢРА

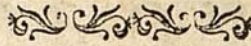
ПРѢНЧИАСѢ

ДѢ АСѢ ДѢПРІНДЕ АТѢТ ЛА КѢНОЛЦЕРѢ
СЛОВЕЛШР, ЛА СЛОВЕНІРЕ, ШІ ЛА
ЧЕТАНІЕ; КѢТ ШІ ЛА РѢНДѢЛА
ВЕЧЕРНІЕН, ОУТРЕНІЕН, ШІ
А СФІТЕН АУТѢРГІН.

Тѣпѣритѣ
кѣ тоатѣ ВІЕАТѢЛА ДМНѢЛѢИ
КѢРѢѢ КОНСТЯНДИН БОГИЧ.
Дѣ Привелегіата Тѣпографіе дин
Б Р Я Ш О В.
Прин Тѣпографѣл Фрідрѣхи Хѣрфѣрт,
1 8 1 6.

4			
Ѧ	Ѧз.	Ф	Фнѣтъ.
Б	Бѣже.	Х	Хіѣр.
В	Вѣде.	Ѡ	о.
Г	Глаголъ.	Ц	ци.
Д	Доброу.	Ч	чѣрф.
Ѣ	Ѣст.	Ш	ша.
Ж	Жвѣте.	Щ	ща.
З	Зѣло.	Ъ	ѣр.
З	Зѣмлѣ.	Ы	ѣру.
И	Иже.	Ь	ѣр.
Н	И.	Ѣ	ѣт.
К	Како.	Ѧ	юс.
Л	Лѣде.	Ю	ю.
М	Мислѣте.	И	ѣко.
Н	Наш.	Ѧ	ѣ.
О	Он.	Ѡ	ѣнта.
П	Покон.	Ѧ	кѣн.
Р	Рѣце.	Ѧ	пѣн.
С	Словш.	Ц	ца.
Т	Твердш.	Ѧ	ѣн.
Ѣ	Ѣк.	Ѧ	ѣпсилон.
Ѡ	Ѡу.		

А Ѧ Б В Г Д Ё Ж

О П Р С Т Ъ ОУ

Ъ Ш Ъ Ж Ю ІА

Ѧ Б В Г Д Ё Ж С З І Н К

Х Ѡ Ц Ч Ш Щ Ъ Ы Ь Ъ Ж

А Б В Г Д Е Ж С З І Н

Ф Х Ѡ Ц Ч Ш Щ З Ы Ь

А Б В Г Д Е Ж С З І Н К Л

Ц Ч Ш Щ Ъ Ы Ь Ъ Ж Ю ІА

P. A. VAVILOV, *Dragocěnnij podarok dětjam...*, Moskva 1818

[П. А. Вавиловъ:] Драгоцѣнный подарокъ дѣтамъ, или новая и полная энциклопедическая Россійская Азбука, содержащая въ себѣ Всѣ нужныя и полезныя [sic!] познанія для дѣтей и другаго нѣкопорого возраста и званія людей. С 5-ю вишьетами и 15-ю искусно-гравированными картинами. Москва, въ типографіи Рѣшетникова (Всеволожскаго). 1818. [Москва 1818]

[P. A. Vavilov:] Dragocěnnij podarok dětjam, ili novaja i polnaja ěnciklopedičeskaja Rossijskaja Azbuka, soderžaščaja v sebě Vše nužnyja i poleznyja poznanija dlja dětej i drugago někotorigo vozrasta i zvanija ljudej. S 5ju vin'etami i 15ju iskusno-gravirovannymi kartinami. Moskva, v tipografii Rěšetnikova (resp. Vsevoložskago). 1818. [Moskva 1818]

Title page (greyscale)

- p. 1: Россійская Азбука. [Rossijskaja Azbuka • The Russian Alphabet]
p. 2: Строчныя буквы. Курсивныя, или косыя прописныя буквы. Курсивныя строчныя буквы. [Stročnyja bukvy. Kursivnyja, ili kosyja propisnyja bukvy. Kursivnyja stročnyja bukvy • Lowercase letters. Uppercase cursive or oblique letters. Lowercase cursive letters]
p. 3: Примѣчаніе. [Priměčanie • Note]

Inner title page (the transliteration follows the inner title page; there are some differences between the two title pages)

ДРАГОЦѢННЫЙ ПОДАРОКЪ

ДѢТЯМЪ или НОВАЯ И
ПОЛНАЯ Энциклопедическая
РОССІЙСКАЯ АЗБУКА;

*содержащая въ себѣ
все нужное и полезное познание
для дѣтей и другихъ нѣкто-
раго возраста и званія людей*

*съ 5^ю виньетами и 15^ю искусно
Гравированными Картинами.*

МОСКВА,

въ Типографіи Н.С. Всеволожскаго.

1818.

РОССИЙСКАЯ АЗБУКА.

Въ Россійскомъ языкѣ употребляется
тридцать пять буквъ, кои суть :

Пронисныя буквы.

А Б В Г Д Е
азъ. буки вѣди. глаголь. добро. ешь.

Ж З И І К Л
живеше. земля. иже. і. како. люди.

М Н О П Р С
мыслете. нашъ. онъ. покой. рцы. слово.

Т У Ф Х Ц Ч
твершо. у. фершъ. херъ. цы. червь.

Ш Щ Ъ Ы Ь Ъ Э
ша. ща. еръ. еры. еръ. лшь. э.

Ю Я Ѳ ѱ.
ю. я. ѳша. ѱжица.

(2)

Строчныя буквы.

а. б. в. г. д. е. ж. з. и. і. к. л.
м. н. о. п. р. с. ш. у. ф. х. ц. ч.
ш. щ. ъ. ы. ь. ѣ. э. ю. я. ѳ. ѵ.

Курсивныя, или косыя прописныя буквы.

А. Б. В. Г. Д. Е. Ж. З. И. І.
К. Л. М. Н. О. П. Р. С. Т. У.
Ф. Х. Ц. Ч. Ш. Щ. Ъ. Ы. Ь. Ъ.
Э. Ю. Я. ѳ. ѵ.

Курсивныя строчныя буквы.

а. б. в. г. д. е. ж. з. и. і. к. л.
м. н. о. п. р. с. т. у. ф. х. ц. ѳ.
ш. щ. ъ. ы. ь. ѣ. э. ю. я. ѳ. ѵ.

(3)

П Р И М Ъ Ч А Н І Е.

Нынѣ, когда заведены по Высочайшему повелѣнію народныя Училища, выговорѣ буквѣ употребляется въ нихъ самой легкой, и онѣ есть слѣдующій:

А.	Б.	В.	Г.	Д.	Е.	Ж.
а.	бе.	ве.	ге.	де.	е.	же.
З.	И.	І.	К.	Л.	М.	Н.
зе.	и.	і.	ка.	ель.	емб.	енѣ.
О.	П.	Р.	С.	Т.	У.	Ф.
о.	пе.	эрѣ.	эсѣ.	те.	у.	эфѣ.
Х.	Ц.	Ч.	Ш.	Щ.	Ъ.	Ы.
ха.	це.	че.	ша.	ща.	ерѣ.	еры.
Ь.	Ѣ.	Э.	Ю.	Я.	Ѳ.	Ѵ.
ерь.	ѣ.	э.	ю.	я.	ѳе.	ѵ.

Въ церковной печати еще употребляющіяся шесть буквѣ, какъ то: ЗѢло, Икѣ, Опѣ, Юсѣ, Кси, Пси; но изѣ гражданской азбуки какъ излишнія изключены: поному что онѣ особливаго голоса не имѣютѣ, а означаютѣ или одной буквы, или двухѣ, сокращенное изображеніе.

ДРАГОЦѢННЫЙ ПОДАРОКЪ
Д Ъ Т Я М Ъ ,
и л и
НОВАЯ И ПОЛНАЯ
ЭНЦИКЛОПЕДИЧЕСКАЯ
РОССИЙСКАЯ АЗБУКА ,

содержащая въ себѣ

Всѣ нужныя и полезныя познанія

Д Л Я Д Ъ Т Е Й

и другаго нѣкотораго возраста и званія людей.

*Съ 5 ю виньетами и 15 ю искусно-гравирован-
ными картинами.*

МОСКВА,
ВЪ ТИПОГРАФІИ РѢШЕТНИКОВА.
1 8 1 8.

IOANN BART (ed.), *Bucoavnă pentru învățătura pruncilor...*, Sibiu 1821

Букованъ пентрѣ ѡвѣцѣтѣрѣ прѣнчѣйлур. [...] Сѣбѣи, ꙗ Тѣпографїа
лѣи Іоанн Барт. 1821. [Сибѣю 1821]

Bucoavnă pentru învățătura pruncilor. [...] Sibii, În Typografia lui Ioann
Bart. 1821. [Sibiu 1821]

Title page

p. 2: [The Alphabet]

p. 3: [Three-letter syllables and Slavic words]

Б У К О Я В Н З

пентрѸ

Ѡ В З Ц Ч Т Ѣ Р Я

П Р Ѣ Н Ч Ы Л О Р.

Чѣ кѡрѣнде Ѡ сѣне РандѸла Вечѣрнѣи, шѣ
Ѡ Оуѡрѣнѣи, шѣ Ѡ Сфѣтелѡр ЛѡтѢрѣи, кѢ
Прѣчѣслѣ дѣ прѣте Сѡитѡмѣна, шѣ лѡ Прѡз-
анѣ Лѡзрѡтѣи Грѣчѣе шѣ Рѡмѡнѣи.

Шѣ чѣлѣ ЗѢчѣ Пѡрѡчнѣи Ѡлѣ лѡи
ДѡнезѢѸ, шѣ Ѡлѣ ЛѡзѡчѡѢрѣи
Вѣтерѣи.

ERDELYI MUZEUM
KÖNYVTÁRA

С Ы Б Ы Ы,

Ѡ Тѡпогрѡфѣл лѡи Іѡѡнн Бѡрѣт.

1 8 2 1.

Бра бра гра дра жра зра кра лра
 мра нра пра сра тра дра Фра Хра
 цра чра шра щра ѝра ѱра цра.

Бре вре гре дре жре зре кре лре
 мре нре пре сре тре дре Фре Хре цре
 чре шре щре ѝре ѱре цре.

Бри бри гри дри жри зри кри
 лри мри нри при сри три дра Фри
 Хри цри чри шри щри ѝри ѱри цри.

Бро бро гро дро жро зро кро
 лро мро нро про сро тро дра Фро
 Хро цро чро шро щро ѝро ѱро цро.

Брѡ врѡ грѡ дрѡ жрѡ зрѡ крѡ
 лрѡ мрѡ нрѡ прѡ срѡ трѡ дрѡ Фрѡ
 Хрѡ црѡ чрѡ шрѡ щрѡ ѝрѡ ѱрѡ
 црѡ.

Тма мна зло гла где кто чѣѡ
 скаю вѣѡ мнѣѡ.

IOANN BOB (ed.), *Vucoavnă pentru deprinderea la cetanie...*, Blaj 1823

Бѣкоавнѣ Пентрѣ депріндерѣ ла четаніе, шї ла теміеул ѿвѣцѣтѣрїй крещинѣщїй. Шї чѣле лалте: КѢ Бл҃гословѣніа Ёѣселѣнцій сале Прѣ ЛѢминатѣлѣй, шї прѣ СѢсфнїцїтѣлѣй Дмнѣлѣй Дмн. Іѡанн Бѡбб. Влѣдїкѣл Фѣгѣрашѣлѣй, а Прѣ ѿнѣцѣтеї Кесарѡ Крѣщїй Мѣрїмїй Сфѣтнїк дин лѣѣнтрѣ, шї ѡрдѣлѣй ѡл ѡ : Лѣопшлѣ Комендѣтур ѿ Блаж ла Мѡтрошлїе, Аѣлѣ аѡкѣ [1823]. [Блаж 1823]

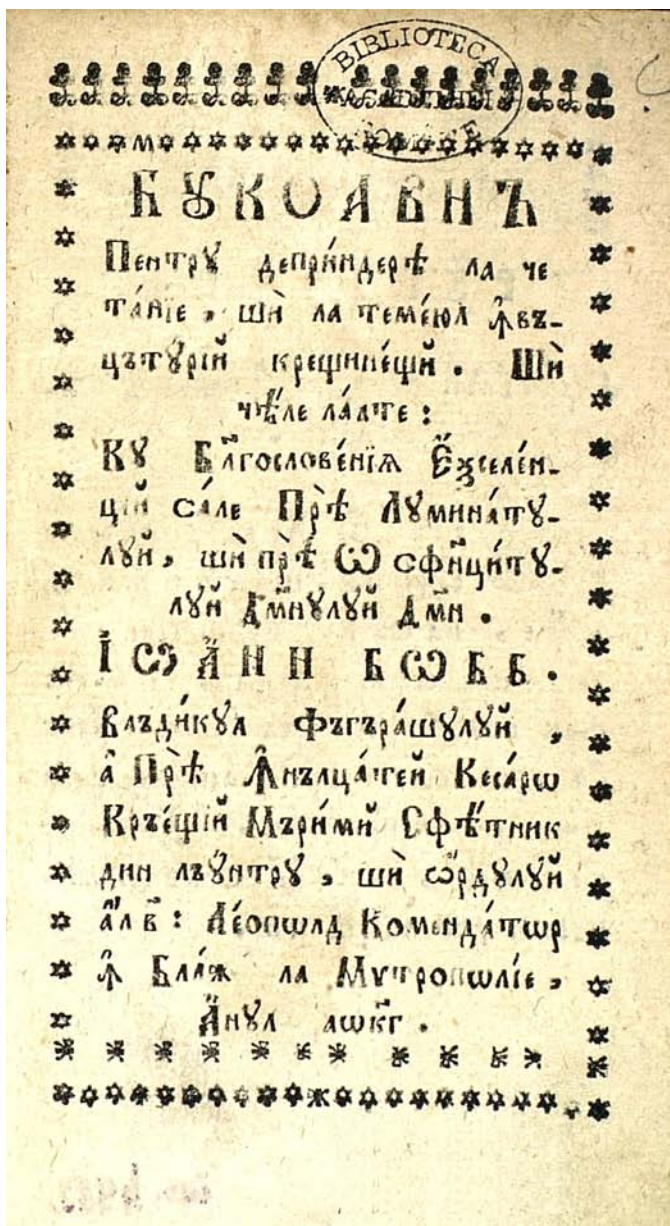
Vucoavnă Pentru deprinderea la cetanie, și la temeiul învățaturii creștinești. Și ceale lalte: Cu Bl[a]goslovenia Exselenții Sale Prea Luminatului, și prea Ōsf[i]nțitului D[o]mnului D[o]mn. Iōann Bōbb. Vlădicul Făgărașului, a Prea Înălțatei Chesarō Crăeștii Mărimi Sfeatnic din Iăuntru, și ōrdului al ̄ [doilea / 2.]: Leopōld Comendătōr în Blaj la Mytropōlie, Anul 1823. [Blaj 1823]

Литериле чѣле Илиричещи, кѣ кареле трѣеск Рѡманїй акѣма. [Literile ceale Iliricești, cu carele trăesc Rōmanii akuma • The Illyrian Letters Romanians now live with]

Словеле Главижноаре : Словеле май мичи. [Slovele Glavijnoare : Slovele mai mici • Capital letters : smaller letters]

[N.B. Modern sources spell the last name as ‘Bob’ or as ‘Bobb’; historically the spelling is ‘Bobb’; in German, his name is Johannes Babb.]

ДѢТЕРАЛЕ ЧѢЛЕ НѢННЧѢЩИ ꙗко кѢРЕЛО
ПРОЗѢСІС РИМАНИИ АНѢМА .

А	а	Б	в	У	у	Ц	ц
Д	д	Е	е	Ф	ф	Т	т
Ц	ц	Х	х	І	і	Н	н
К	к	Л	л	М	м	Н	н
Ѡ	ѡ	Ѣ	ѣ	Ѥ	ѥ	Ѧ	ѧ
Т	т	Ѧ	ѧ	Ѩ	ѩ	Ѫ	ѫ
Ж	ж	В	в				

ДѢТЕРАЛЕ НѢННЧѢЩИ ЧѢЛЕ РАДѢПЛЕКАТѢ
ШИ НѢМѢРА ШѢСЕ .

Ш ш Ѡ ѡ Л ѡ З з .

АНДОНГІИ НѢННЧѢЩИ ЧѢИ ПРОПРІИ .

А а Ѧ ѧ Ѩ ѩ Ѫ ѫ .

АНДОНГІИ НѢННЧѢЩИ ЧѢИ НЕ ПРОПРІИ .

Г и Ѡ ѡ Ю ѩ

Ѧ .

СЛО .

СЛОВЕЛЕ ГЛАВНОУСАРЕ :

А Б В Г Д Е Ж З
 З І Н К Л М Н О
 П Р С Т У Ф
 Х Ц Ч Ш Щ Ъ
 Ы Ю Я ІІ А Ѡ Ѣ Ѥ Ѧ ѧ Ѩ ѩ
 Ѫ ѫ Ѭ ѭ Ѯ ѯ Ѱ ѱ Ѳ ѳ Ѵ ѵ Ѷ ѷ Ѹ ѹ

СЛОВЕЛЕ МАЙ МІЧІ.

А Б В Г Д Е Ж З І Н К Л
 М Н О П Р С Т У Ф Х Ц
 Ч Ш Щ Ъ Ю Я ІІ Ѡ ѡ Ѣ ѣ Ѥ ѥ Ѧ ѧ Ѩ ѩ
 Ѫ ѫ Ѭ ѭ Ѯ ѯ Ѱ ѱ Ѳ ѳ Ѵ ѵ Ѷ ѷ Ѹ ѹ

СЛОВЕЛЕ ГЛАВІЧНЕ.

А Е І Н О (Ѥ Ѧ) Ѡ ѵ

Дн. Ѡ н г ѡ

Ѹ ю ж и с а ѹ ѡ

Но

[ANON.] *Bukvar' ili Načalnoe Učenie...*, Budin (Budim, Buda) 1825 & 1826 & 1830

Букварь или Начальное Оучение Хотящимъ оучитиса Книгъ писмени Славенскими. Въ Бѣдинѣ (1830: Бѣдимѣ) градѣ, Писмени Кралев. Всеѣчилища Венгерскаго. 1825 / 1826 / 1830. [Будинъ 1825 /1826; Будимъ 1830]

Bukvar' ili Načalnoe Učenie Hotjaščym učitisja Knig pismeni Slavensкими. V Budině (1830: Budimě) gradě, Pismeny Kraleev. Vseučilišča Vengerskago. 1825 / 1826 / 1830. [Budin 1825 / 1826; Budim / Buda 1830]

p. 5v: Имена просодіамъ. [Imena prosodiam • The names of the punctuation signs]

Title pages (1830: black and white; 1825: colour)

p. 2: Буквы или писмена. [Bukvy ili pismena • The letters]

pp. 3v–4: [Letter names]

[N.B. The only difference between the three editions is that the city is given as 'Budin' for the first two, and 'Budim' for the 1830 edition.]

— 0 —
ИМЕНА ПРОВІДІАМЪ.

ѢКСІА́ . ВАРІА́ . КАМО́РА .
ИСО́ . КРА́ТКАА́ . ЗВА́ТЕЦО́ ,
ТІ́ТЛА́ . СЛОВОТІ́ТЛА́ .
А́ПО́СТРОФЪ́ . КАВЫ́КА́ .
Е́РОКЪ́ . ЗАПА́ТЛА́ , .
ДВОЕ́ГО́ЧІЕ : ТО́ЧКА .
ВОПРО́СИТЕЛНАА́ ; ?
ОУ́ДИВИ́ТЕЛНАА́ !
ВМѢ́СТИТЕЛНАА́ () .

МЛТВЫ

Б У К В А Р Ъ

И Л И

НАЧАЛНОЕ ОУЧЕНІЕ

ХОТЯЩЫМЪ ОУЧИТИСЯ КНИГЪ ПИСМЕНИ
СЛАВЕНСКИМИ.

ВЪ ВЪДИМЪ ГРАДѢ,

ПИСМЕНЪ КРАЛѢВ-ВСЕУЧИЛИЩА ВЕНГЕРСКАГО.

1 8 3 0.

Б У К В А Р Ъ

Ѣ Л Ъ

НАЧАЛНОЕ ОУЧЕНИЕ

ХОТЯЩИМЪ ОУЧИТИСЯ КНИГЪ ПИСМЕНИ
СЛАВЕНСКИМИ.

Поклон
ЮЦЕ ВУЛИТА из Сенте
УНИВЕРЗИТЕТ СЕБЛНСТЕЦИ
У БЕГРАДУ

ВЪ БУДИНѢ ГРАДѢ,

Писмены Кралѣв. Всеучилища Венгерскаго.

1 8 2 5.

БѸКВЫ ꙗЛИ ПИСМЕНА.

Ѧ Б В Г Д Е Ж З Ѹ И І К
Л М Н О П Р С Т Ѹ ОУ Ф Х
Ѡ Ц Ч Ш Щ Ъ Ы Ь Ы Є Ю Ж
Ѡ И Ш Ѡ ѡ Ѣ Ѥ Ѧ.

А Б В Г Д Е Ж З Ѹ И І К
Л М Н О П Р С Т Ѹ ОУ Ф Х
Ѡ Ц Ч Ш Щ Ъ Ы Ь Ы Є Ю Ж
Ѡ И Ш Ѡ ѡ Ѣ Ѥ Ѧ.

Ѹ ѡ Ѣ Ѥ Ѧ Ѡ ѡ Ѣ Ѥ Ѧ
Ь Ы З Ц Ч Ш Щ Ѡ Х Ф ОУ Ѹ
Т С Р П О Н М Л К І И З З Ѹ
Ж Е Д Г В Б А.

А 2

ВЛО.

— 0 —

Бра бра гра дра жра зра кра
 лра мра нра пра рра сра тра фра хра
 цра чра шра щра зра ҃ра ѡра.

СЛО́ЗИ ЗНАМЕНА́ТЕЛНІИ , ТРИПІ́СМЕН-
НІИ.

Тма, мна, здо, тло, гдѣ,
 ктѡ, чтѡ, мнѡ, слѡ, ддз, іадз,
 іадь, внѣ, мнѣ, тгю, нгю, тгю,
 тла.

Їзз, а. кѡки, б. вѣди, в. гла-
 голь, г. добро, д. есть, е. живѣ-
 те, ж. свѣлѡ, з. зѣмла, з. иже, и.
 і. какѡ, к. люди, л. мыслѣте, м.
 нашз, н, онз, о, покой, п. рцы,
 р. слово, с. твѣрдо, т. оукз, ѡ. оу.
 фѣртз, ф. хѣрз, х, ѡтз, ѡ. цы, ц.
 чѣрвь, ч. ша, ш. ца, ц. ѣрз. з.
 ѣры,

— о —

Ѧ

Ѣрѣ, ѡ. Ѣрь, ѡ. ѡтъ, Ѣ. Ѣ. ю. юсѣ
 ж. ш. л. м. кси, ѣ. пси, ѣ. ѡита, ѡ.
 ижица, ѣ.

Слѡзи ѡмѣнѣ по ѡзвѣщѣ, подѣ
 тѣтлами.

А. Аггѣлз. аггѣлски. архѣггѣлз. арх-
 аггѣли. архѣггѣлскій.

Б. Бгѣ. бжѣтвѡ. бжѣстѣвенный. бѣцѣ.
 бѣгорѡдиченз. блѣженз. блѣвенз.
 блѣтъ. бѣоблагѡдатный.

В. Вѣлка. вѣлча. вѣчѣство, вѡскрѣнїе.

Г. Гѣдѣ. гѣстѣво. гѣтѣвенный. гѣрѣ.
 гѣдїнз. гѣжа.

Д. Дѣхз. дѣхѡбенз. дѣвѣз. дѣвѣцѣ.
 дѣтѣво. дѣша. дѣнь. дѣнсь.

Ѣ.

FRANCISC SCHOBELN & FRIEDRICH AUGUST HERFURT
(ed.), *Bucoavnă pentru învățătura pruncilor...*, Brașov
1826

Бѣкоавнѣ пентрѣ двѣцѣтѣра прѣнчилур де асъ депрѣнде аѣжѣ ла Кѣ-
ноащерѣ слѣвелур, ла Словенѣре, ши ла Четанѣе; кѣжѣ ши ла ржндѣ-
ала Вечѣрнѣей, Оутрѣнѣей, ши а сфѣнтѣй Лвтѣргѣй. Брашов, саѣ тупѣ-
рѣт а Тупографѣа Домнѣлѣй Франциск де Шѣбелн, прин Фрѣдрых
Автѣст Хѣрѣфѣрт, 1826. [Brașov 1826]

Bucoavnă pentru învățătura pruncilor de așă deprinde atât la Cunoașterea
slovelor, la Slovenire, și la Cetanie; cât și la rânduiala Vecerniei, Utreniei,
și a sf[i]ntei Lyturgii. Brașov, sau tupařit în Typografia Domnului Franțisc
de Șobeln, prin Fridrih August Her-
furt, 1826. [Brașov 1826]

Title page (small)

- p. 4: [The names of the letters]
- pp. 2-3: [The Alphabet, large and small sizes]

4			
Ѧ	аз.	Ф	фнѣтъ.
Б	бѣке.	Х	хѣръ.
В	вѣде.	Ѡ	о.
Г	глагол.	Ц	цнѣ.
Д	добрѣ.	Ч	чѣрф.
Е	ѣст.	Ш	шлѣ.
Ж	жѣвѣте.	Щ	щлѣ.
З	зѣло.	Ъ	ѣръ.
З	зѣмлѣ.	Ы	ѣръ.
И	иже.	Ь	ѣръ.
И	и.	Ѣ	ѣтъ.
К	како.	Ѥ	юс.
Л	лѣде.	Ю	ю.
М	мнѣлѣте.	Ѧ	ѣко.
Н	наш.	Ѩ	ѣ.
О	онѣ.	Ѧ	ѣта.
П	покоѣ.	Ѧ	кѣнѣ.
Р	рѣце.	Ѧ	пѣнѣ.
С	слово.	Ц	цлѣ.
Т	твѣрдѣ.	Ѧ	ѣнѣ.
Ѧ	ѣкѣ.	Ѧ	ѣнѣ.
Ѧ	ѣу.	Ѧ	ѣнѣ.
		Ѧ	ѣнѣ.

А Б В Г Д Ё Ж

О П Р С Т Ў ОУ

Ъ Ы Ь Ъ ЖЮІА

Ѧ Б В Г Д Ё Ж З І Н К

Х Ѡ Ѳ Ч Ш Щ Ъ Ы Ь Ъ Ж

а б в г д е ж з і н

ф х ѡ ѳ ч ш щ ѡ ѡ ѡ

а б в г д е ж з і н к л

ѳ ч ш щ ѡ ѡ ѡ ж ю ѡ ѡ

[ANON.] *Bucoavnă pentru învățătura pruncilor...*, Bucu-
rești 1826

[The original title page for this book has not been preserved.]

Letter names (small)

p. 1: [Large alphabet]

pp. 2-3: [Smaller sizes
of the alphabet]

А	Б	В	Г	Д
Е	Ж	З	И	І
Н	К	Л	М	Н
О	П	Р	С	Т
Ѹ	ѹ	Ф	Х	Ѡ
Ч	Ѹ	Ш	Щ	Ъ
Ѣ	Ѥ	Ѧ	Ѩ	Ю
Ѭ	Ѯ	Ѱ	Ѳ	Ѵ
Ѷ	Ѹ	Ѻ		Ѽ

А Б В Г Д Е Ж
О П Р С Т У Ф
Х Ц Ч Ш Щ Ъ Ы Ь Ю

Б В Г Д Е Ж З И Н
К Ѡ ц ч ш щ ѡ ѣ ѧ

Б В Г Д Е Ж З И
Ф Х ѡ ц ч ш щ ѡ ѣ ѧ

VASILIE (VASILE) MANOLE (ed.), *Abețedar Grecoṛōmanu i Bulgarō...*, București (Bukurešt) 1827

Абецедар ГрекоṛωмáнѠ и Бѣлгарω Ѡ трѣй Лѣмбѣй, кѠ фрѠмѠасе ДѣалѠгѠрѣй, РѣгѣчѠѡнѣй, Лѣцѣй Мораличѣщѣй, Идѣй Фѡзичѣщѣй, Геωграфи-чѣщѣй, шѣй Їсторичѣщѣй. ѠкѠм Ѡтѣжѡ тѡпѣрѣтѣ пентрѣ фолѠсѣл копи-лѡр. КѠ келтѣѠла Дѣмнѣлѣй Васѣлие МанѠле, Ёписѣтѣл Тѡпогрѣ-фѣй. Ѡ Бѣкѣрѣщѣй ла Чишмѣ. 1827. [Букурещ 1827]

Abețedar Grecoṛōmanu i Bulgarō În trei Limbi, cu frumoase Dialoguri, Rugăciuni, Leģi Moralicești, Idei Fizicești, Geōgraficești, și Istoricești. Acum întâiu tyărită pentru folosul copiilŃr. Cu cheltuiala Dumnealui Vasilie Manole, Epistatul Typografiei. În București la Cișmea. 1827. [Bukurešt / București 1827]

Title page

The Romanian alphabet with Greek explanations, the Greek alphabet with Romanian explanations

The Romanian alphabet with its letter names in Greek, the Greek alphabet with its letter names in Romanian

А Б В Ц С Д Я Р

Г Р Ё К О Р Ѡ М Я Н Ъ

И

Б Ъ Л Г Я Р Ѡ

А трей дѣмѣн, кѣ фѣмѣоае Діалогѣрѣ, Рѣгѣчнѣ-
нѣ, дѣцѣ Моралѣчѣнѣ, Идѣн Фвзѣнѣнѣ, Гѣѣ-
графѣчѣнѣ, шѣ Иѣторѣчѣнѣ.

А кѣм лѣтѣю тѣпѣрѣтѣ пѣнтѣрѣ фолѣѣѣ копѣнѣѣ.

Кѣ кѣлѣѣѣ дѣмѣѣѣѣ

В Я Ѡ І Л Ъ М Я Н Ѡ Л Ѡ

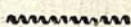
Ѡпѣѣтѣѣѣ Тѣпѣѣрѣѣѣѣ.

А Б В Г Д Е Ж З И Л Ч И Ш Ѡ Ѡ

1827.

Προσηνυία, λυ χητηρѣ лигерилор пре-
 бдинчюме, дѣпѣ методѣл чѣл ѿн-
 леинитѣр.

α, μπε, βε, γε, δε, ε, α, β̄ι, γλ̄, δ̄ι, ε, ε,
 Α, Β, Γ, Δ, Ε, Α, Β, Γ, Δ, Ε,
 ζιε, ζε, η, ε, κα, ε̄λ, β̄ι, ι, ω̄ι, ι, κα,
 Ж, Б, Н, І, К, Л, Z, Н, Θ, I, К,
 ε̄μ, ε̄ν, ο, πα, ε̄ρ, ε̄ς, λ̄ι, μ̄ι, ν̄ι, κ̄σ̄ι, ο,
 Μ, Η, Ο, Π, Ρ, Θ, Α, Μ, Ν, Ξ, Ο,
 τε, ε, ε̄φ, χα, τζε, τσε, π̄ι, ρο, σ̄ι, τα, υ,
 Т, Ё, Ф, Х, Ц, Ч, П, Р, Σ, Т, Υ,
 σιε, σιε, ια, φ̄ι, χ̄ι, π̄σ̄ι, ω.
 Ш, Щ, Ъ, Ы, ѿ. ѿ. ѿ. Ф, Х, Ψ, Ω,
 τσε, ιν, εα, ιβ, πσ, ισ,
 Ц, Λη, Ъ, Ю, Ψ, ѿ,
 ϑ, υ,
 ϑ, Υ.

α, β, β, γ, δ, ε, ζ, α, β, γ, δ, ε, ζ,
 ε, ι, ι, κ, λ, μ, η, θ, ι, κ, λ, μ.
 ο, π, ρ, ς, τ, ϑ, φ, ν, ξ, ο, π, ρ, σ,
 χ, ψ, λ, ω, υ, ч, ш, τ, υ, φ, χ, ψ, ω.
 ψ, υ, υ.

α̃ς, μπένε, βήδε, γλαγόλ,	ἀλφα, βήτα, γάμα
А, Б, В, Г,	А, В, Г,
δόμερο, ιές, ζεβέτε, ζέλο,	δέλτα, εΨιλον, ζήτα,
Δ, Ε, Ζ, Σ,	Δ, Ε, Ζ,
ζέμελε, ἴζε, ἴ, κάκο,	ήτα, θήτα, ιότα,
З, І, Н, К,	Η, Θ, Ι,
λόμε, μησλέτε, νās, ὄν,	κάπα, λάμβδα, μή
Λ, Μ, Ν, Ο,	Κ, Λ, Μ,
ποκόη, ῥέτσι, σλόβω, τβέρδω,	νή, ξή, ὀμικρον,
Π, Ρ, Θ, Τ,	Ν, Ξ, Ο,
ς̃, θήτα, φήτα, χέρο,	πί, ρό, σίγμα,
Υ, Φ, Φ, Χ,	Π, Ρ, Σ,
ωά, τζή, τζέροφ, σία,	τάφ, ύψιλον, φή,
Ω, Ц, Ч, Ш,	Τ, Υ, Φ,
στιά, ιόρ, ιορι, έττ,	χι, ψή, ωμέγα.
Ш, З, Ж, Ъ,	Χ, Ψ, Ω.
ιάκο, ιά, ιε, ει,	
И, Ѡ, Ю, Ѣ,	
φι, δεα, ήν, ύψιλον,	
Ψ, Ц, А, У	

Α̃ς φέλι сз читѣск δδпз
сз рѣіε.

Α̃ β̃

IVAN PENINSKIJ, *Grammatika slavjanskaja...*, Sanktpe-
terburg 1827

[Иван Пенинский:] Грамматика славянская. Изданіе преепіе, вновь
изправленное. [...] Санктпетербургъ. Въ Типографіи Департамента
народнаго просвѣщенія. 1827. [Санктпетербургъ 1827]

[Ivan Peninskij:] Grammatika slavjanskaja. Izdanie tretie, vnov' izpravlen-
noe. [...] Sanktpeterburg. V Tipografii Departamenta narodnago prosvě-
ščeniija. 1827. [Sanktpeterburg 1827]

pp. 3–4: Буквы в Славянском языкѣ [Bukvy v Slavjanskom jazykě •
The letters of the Slavonic language]

ГРАММАТИКА
СЛАВЯНСКАЯ.

**Издание прешіе,
вновь исправленное.**

**Сихъ послѣшакъ, оуразумѣеть и зкнѣтѣ
слобѣсъ. Пришч. I. 3 — 5.**

САНКТПЕТЕРБУРГЪ.

ВЪ ТИПОГРАФИИ ДЕПАРТАМЕНТА НАРОДНАГО ПРОСВЕЩЕНІЯ.

1827.

ПРАВОПИСАНІЕ.

§ 3. Правописаніе естъ часпъ Грамматики, показывающая, какъ изображапъ буквы, слоги, слова и цѣлыя рѣчи, а шакже знаки надспрочные и спрочные, согласно принятымъ правиламъ.

Г Л А В А I.

О начертаніи, различіи и сходствѣ буквъ.

§ 4. Буквъ въ Славянскомъ языкѣ считаешся 40; оныя пишущся и произносящся слѣдующимъ образомъ:

А а,	азъ.	Ж ж,	живѣте.
Б б,	бѣки.	З з,	зѣлѣ.
В в,	вѣди.	З з,	земля.
Г г,	глаголь.	И и,	иже.
Д д,	добро.	І і,	і.
Е е е,	ѣсть.	К к,	какъ.

**

4

Л л,	люди.	Ш ш,	ша.
М м,	мыслѣте.	Щ щ,	шча.
Н н,	нашь.	Ъ ъ,	ѣръ.
О о о,	онъ.	Ы ы ы,	ѣръи.
П п,	покой.	Ь ь,	ѣръ.
Р р,	рцы.	Ѣ ѣ,	ѣтъ.
С с,	слово.	Ю ю,	ю.
Т т,	твѣрдо.	Ѥ ѥ ѥ,	юсъ.
OU ou,	} звукъ.	Ѧ ѧ ѧ,	ѡ.
У у,		ІА іа,	} іа.
Ф ф,	фертъ.	ІІ-ІІ ІІ,	
Х х,	хѣръ.	Ѫ ѫ ѫ,	кѣн.
Ѧ ѧ,	отъ.	Ѭ ѭ ѭ,	пѣн.
Ц ц,	цы.	Ѯ ѯ ѯ,	ѡнтѡ.
Ч ч,	чѣръ.	Ѱ ѱ ѱ,	ѣжица.

Приѣбаніе 1. Число буквъ языка Славянского въ разныхъ букваряхъ различно полагаешся. Нѣкоторые насчишывающъ до 42-хъ и даже до 44-хъ буквъ, отдѣляя особо разныя начертанія одной и той же буквы, напр. ou и У, ѡ и Ѧ, ѣ и Ѣ, іа и ІІ. Встарину считалось не болѣе 38-ми буквъ (см. о *Писменехъ Черноризца Храбра* въ Іо.

GRIGORE PLEȘOIANUL, *Abetedar...*, Craiova 1828

Абецедар' жнлеснітор' пентрѠ жмвѣцѣтѠр'а Копіілор'. де Г. Плешоіанул'. Професор' де жмпрѠмѠтат'а жмвѣцѣтѠрѣ ал' шкоалелор' Націонале дін Краіов'а. 1828. [Краіова 1828]

Abetedar' înlesnitor' pentru învățatur'a Copiilor'. de G. Pleșoianul'. Profesor' de împrumutat'а învățatură al' șkoalelor' Naționale din Craiova. 1828. [Craiova 1828]

Title page

pp. 4-5: [The Alphabet; large letters]

pp. 6-7: Mai mici. [Mai mici • Smaller ones etc.]

А Б В Г Д Е Ж

Ж И Л Е С Н І Т О Р

П Е Н Т Р Ъ Ж М В З Ц З Т Ъ Р ' А К о п і л о р ' .

А Є

Г . П Л Е Ш О І А И У Л

Професор' де импрѣмѣтат'а жмвзцзтѣръ
ал' школлелор' Национале .

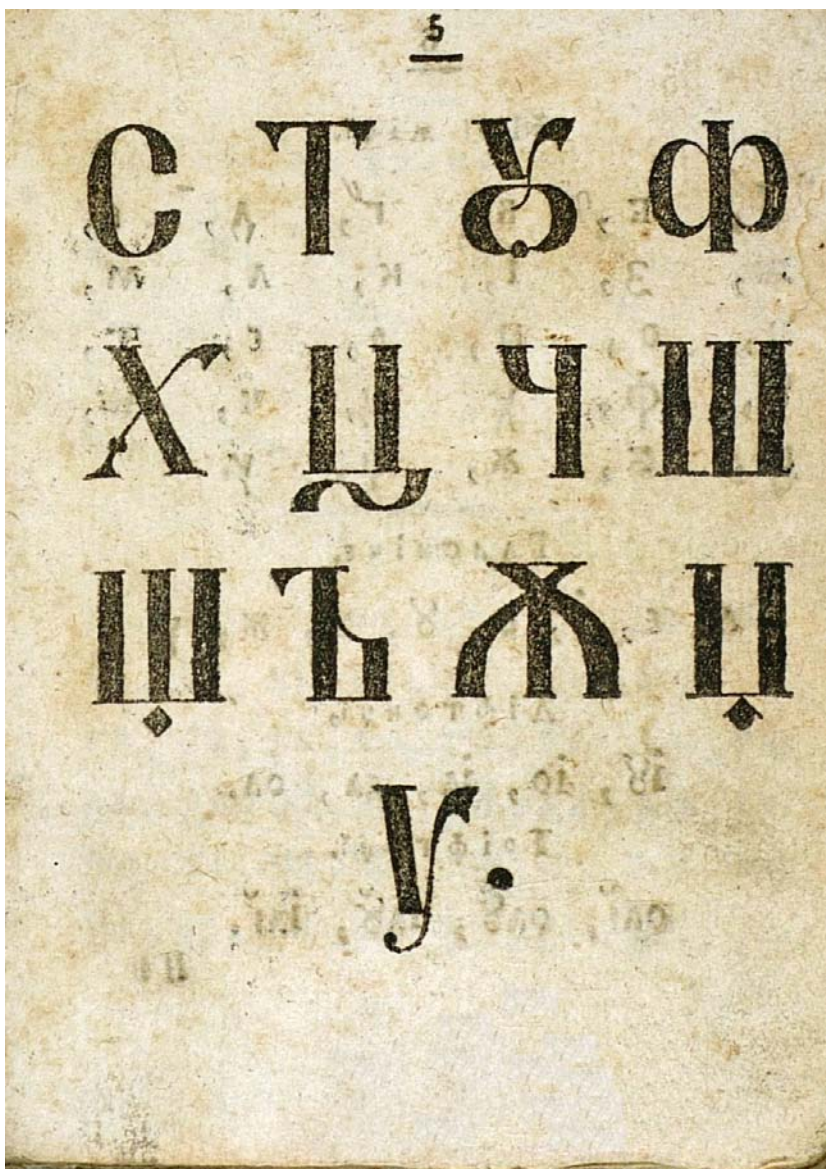
А і н

К р а і о в ' а .

1 8 2 8 .

б
←

Маїмічі.

Д,	Б,	В,	Г,	А,	Е,
Ж,	З,	і,	К,	Л,	М,
Н,	О,	П,	Р,	С,	Т,
Ѹ,	Ф,	Х,	Ц,	Ч,	Ш,
Щ,	Ъ,	Ѣ,	Ѵ,	Ү.	

Гласніче.

А, Е, і, О, Ѹ, Ѥ, Ѧ, Ү.

Діфтон҃и,

іѸ, іо, іа, еа, оа.

Трифтон҃и.

оаї, оаѸ, іаѸ, іаї.

№

7

Не гласніче.

Б, В, Г, Д, Ж, З,
К, Л, М, Н, П, Р,
С, Т, Ф, Х, Ц, Ч,
Ш, Щ, Ъ.

БА, БЕ, БІ, БО, БѸ, БЗ, БЖ, БУ.
ВА, ВЕ, ВІ, ВО, ВѸ, ВЗ, ВЖ, ВУ.
ГА, GE, ГІ, ГО, ГѸ, ГЗ, ГЖ, ГУ.
ДА, ДЕ, ДІ, ДО, ДѸ, ДЗ, ДЖ, ДУ.
ЖА, ЖЕ, ЖІ, ЖО, ЖѸ, ЖЗ, ЖЖ, ЖУ.
ЗА, ЗЕ, ЗІ, ЗО, ЗѸ, ЗЗ, ЗЖ, ЗУ.
КА,

РЕТАР НЈЕГОШ, *Srbski Bukvar...*, Cetinje 1836

[Петар II Петровић-Његош:] Србски Букваръ ради ђчена младежи Црковномъ и Гражданскомъ читаню. У Црној Гори. У Митрополитској књигопечатњи. 1836. [Цетиње / Црна Гора 1836]

[Petar II Petrović-Njegoš:] Srbski Bukvar radi ućenja mladeži Crkovnomu i Graždanskomu čitanju. U Crnoj Gori. U Mitropolitskoj knjigopечатnji. 1836. [Cetinje / Crna Gora 1836]

Title pages (inner title page: small & b/w; outer title page: greyscale)
pp. 3–4: Азбука Црковна.

1. Велика Писмена.

2. Мала Писмена.

[Azбука Crkovna • Church Alphabet, large and small letters]

part II:

pp. 1–2: Азбука Гражданска.

1. Велика Писмена.

2. Мала Писмена.

[Azбука Graždanska • Civil Type, large and small letters]

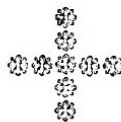
СРБСКИ БУКВАРЪ

РАДИ

ЃЧЕНА МЛАДЕЖИ

ЦРКОВНОМЪ И ГРАЖДАНСКОМЪ

ЧИТАНЮ.

У ЦРНОЈ ГОРИ.

У Митрополитској књигопечатњи.

1836.

ИЗБУКИ ЦРКОВНА.

1. ВЕЛИКА ПИСМЕНА.

Ѧ Б В Г Д Ђ Ж
 З Ѕ Н Њ Р Л М
 Н О П Р С Т Ў
 У Ф Х Ѓ Ц Ч
 Ш Щ Ъ Ы Ь Ы
 Ю Ѡ ѡ Ѣ ѣ
 Ѥ Ѧ ѧ

2. МАЛА ПИСМЕНА.

А Б В Г Д Е Ж З
 И Ї К Л М Н О П Р
 С Т Ѣ У Ф Х Ы Ц
 Ч Ш Щ Ъ Ы Ь Ы
 Ю Ѡ ѡ Ѣ ѣ ѧ ѧ

ЂА БА ГА ДА ЗА
 ЛА МА НА ПА РА
 ФА ХА ЦА ЧА
 БЕ МЕ РЕ ПЕ РЕ
 ФЕ ХЕ ЦЕ ЧЕ
 КА ТА ЦА КЕ ТЕ
 ЗА СА ША ЗЕ СЕ
 ШЕ

АЗБУКА ГРАЖДАНСКА.

Како обликѣ тако и числомъ писменѣ Гражданска азбука разликуе се одъ Славенскѣ; обликѣмъ ѣ Гражданска милѣвнѣмъ, а числомъ прѣмѣ мѣна, за Српскѣмъ ѣзыкъ совершнѣ. И у числу писменѣ нѣсте Гражданскѣ азбуке наши Спикатели нѣ су сви согласни; но мы држећи се веќа части примамо у ню ова:

1. Велика Писмена.

А Б В Г Д Ђ Е Ж З И
Й І К Л М Н О П Р С
Т Р У Ф Х Ц Ч Џ Ш
Ъ Ы Ь Ъ Ь Ю Я.

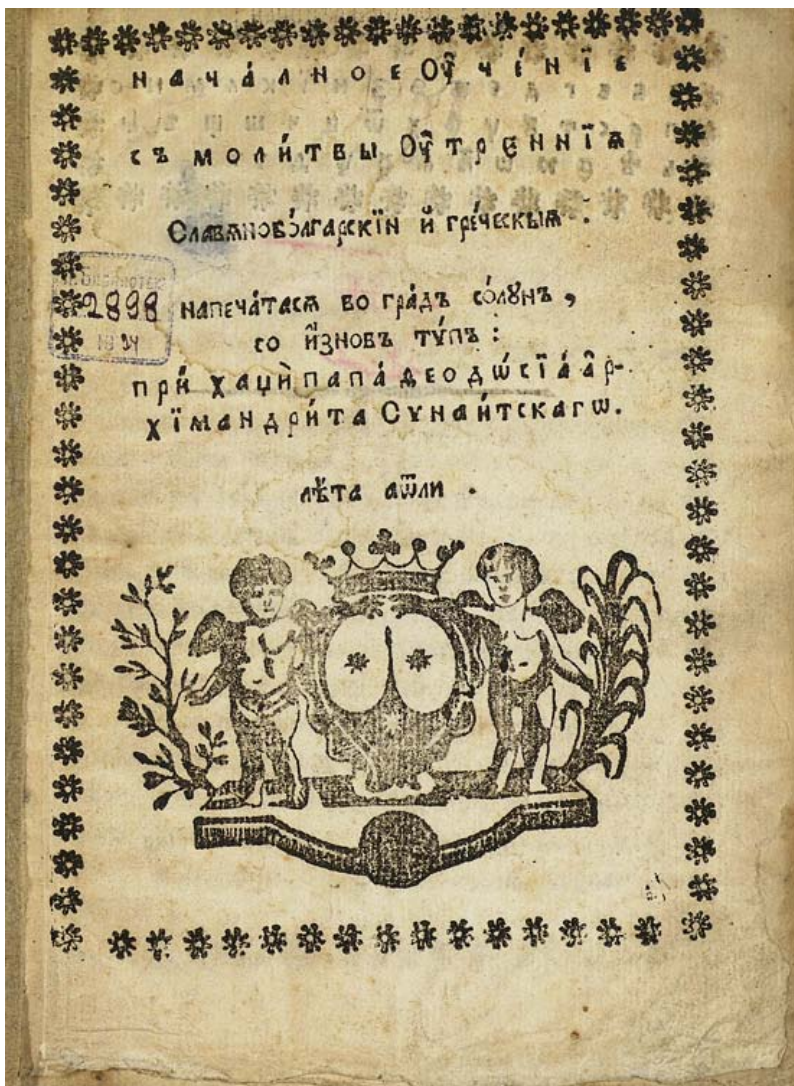
1

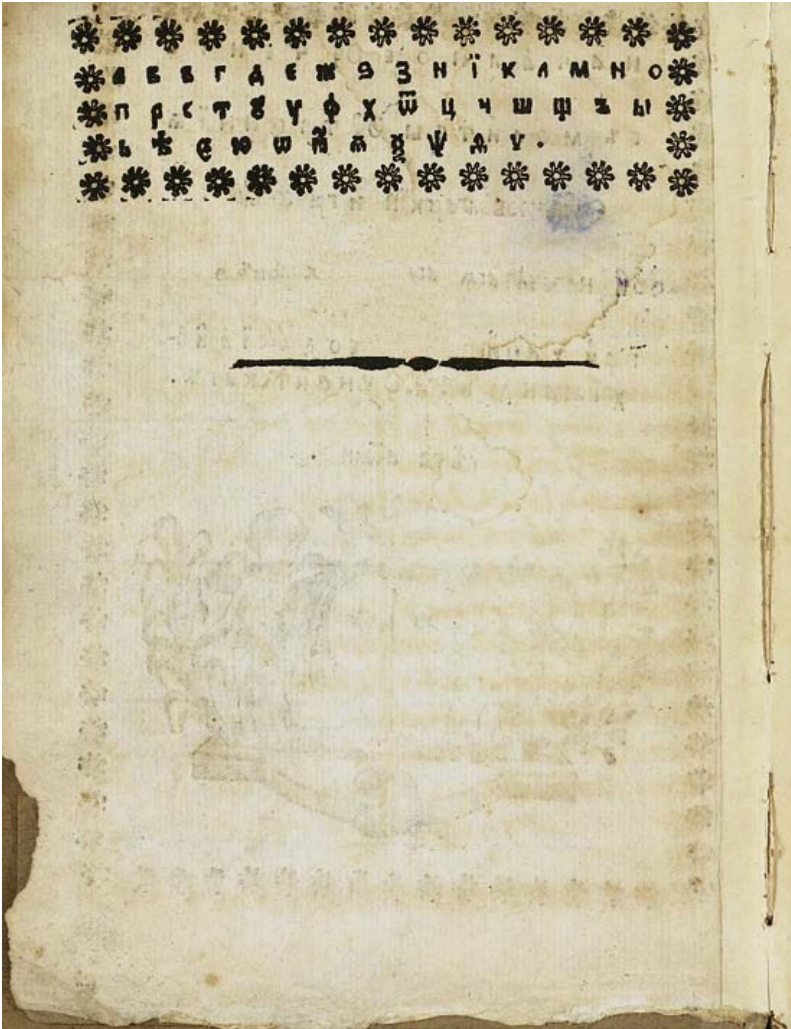
2. Мала Писмена.

а б в г д ђ е ж з и й і к л
м н о п р с т њ у џ х ц ч ш
щ њ њ њ њ ю я.

Примѣчаніе. У Гражданской азбуки имаду три писмена, које у Славенской не имаду, то естъ: Б Ђ, П Ђ, Ц и. Ова су три писмена срьбљима необходимо нужна и изговараю се:

1. Б Ђ, као дѣ, н. п. рѣѡъ, маѡи, роѡак, наѡи, и т. д.
2. П Ђ, као тѣ, н. п. брѡѡъ, краѡи, неѡакъ, проѡи, и т. д.
3. Ц и, које има гласъ нзъ меѡу ц и ч, и, готово само за тѡѡе у српскомъ ѣзыку наѡаѡе се рѣчи, нужно, н. п. Даѡаѡъ, оѡакъ, маѡакъ, и т. д.

[PETAR RADOVANOVIĆ:] *Srbskij Bukvar...*, Beograd
1838 & 1845 & 1848

[Петар Радовановић:] Србскій Букваръ, или Нова азбучна книжица за прво наставленіе младежи у народнымъ нормалнымъ школама Княжества Сербіе. У Бѣограду, При Княжеско-Србској книгопечатни. 1838. // ... (Невезано стои 6 кр. сребра.) У Бѣограду, При Типографіи Княжества Србскогъ. 1845. [Бѣоградъ 1838 / 1845]

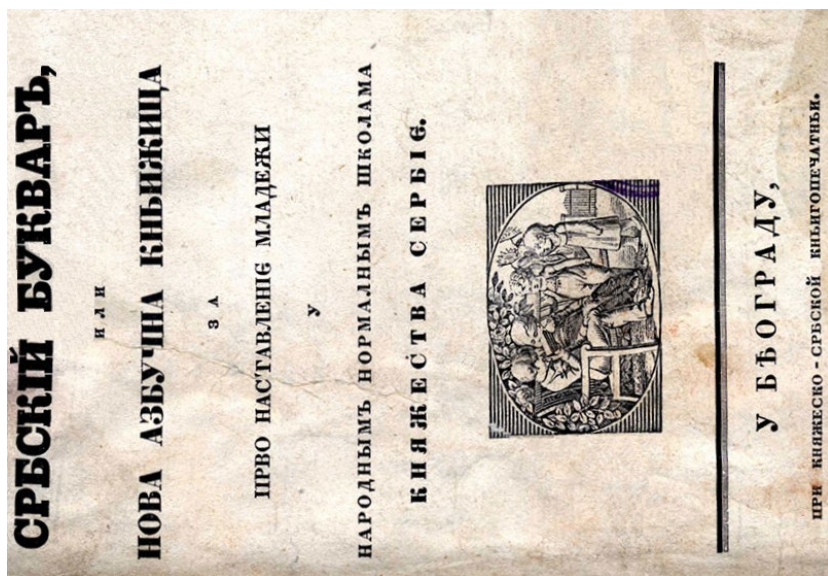
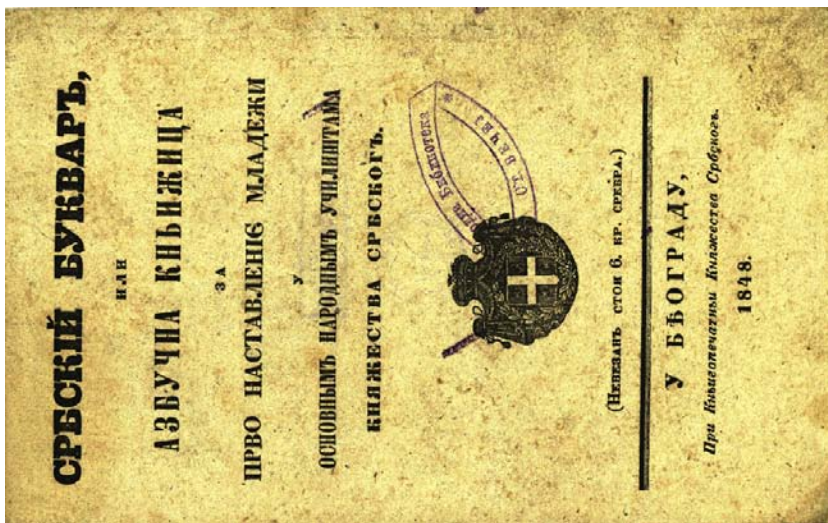
[Петар Радовановић:] Србскій Букваръ, или Азбучна книжица за прво наставленіе младежи у основнымъ народнымъ училиштама Княжества Србскогъ. (Невезанъ стои 6 кр. сребра.) У Бѣограду, При Книгопечатни Княжества Србскогъ. 1848. [Бѣоградъ 1848]

[Petar Radovanović:] Srbskij Bukvar, ili Nova azbučna knjižica za prvo nastavljenje mladeži u narodnym normalnym školama Knjažestva Srbije. U Běogradu, pri Knjažesko-Srbskoj knjigopečatnji. 1838. // ... (Nevezano stoi 6. kr. srebra.) U Běogradu, Pri Tipografii Knjažestva Srbskog. 1845. [Běograd 1838 / 1845]

[Petar Radovanović:] Srbskij Bukvar, ili Azbučna knjižica za prvo nastavljenje mladeži u osnovnym narodnym učilištama Knjažestva Srbskog. (Nevezan stoi 6 kr. srebra.) U Běogradu, Pri Knjigopečatnji] Knjažestva Srbskog. 1848. [Běograd 1848]

- p. 3 resp. 1: Печатана грађанска мала и велика писмена по азбучномъ реду. [Pečatana građanska mala i velika pismena po azbučnom redu • Printed small and large civil letters in alphab. order]
- p. 4 resp. 2: Рукописна мала и велика писмена по реду [Rukopisna mala i velika pismena po redu • Small and large handwritten letters side by side]
- p. 25 resp. 43: Печатана црковна писмена мала и велика по реду [Pečatana cerkovna pismena mala i velika po redu • Large and small printed church letters side by side]

§ 1.

П Е Ч А Т А Н А

**ГРАЃАНСКА МАЛА И ВЕЛИКА ПИСМЕНА ПО
АЗВУЧНОМЪ РЕДУ.**

а б в г д е ж з и
А Б В Г Д Е Ж З И

азъ буи вди глаголь добро есть живте земля иже

і к л м н о п р с
І К Л М Н О П Р С

іако люди мыслѣте нашъ онъ покой рцы слово

т у ф х ц ч ш ъ ы
Т У Ф Х Ц Ч Ш Ъ Ы

тьердо у ферть хръ цы червь ша еръ еры

1*

— 4 —

Ь Ъ ъ ю я ѣ ѣ.
Ь Ъ Є Ю Я ѣ ѣ.
єрѣ ѣѣ ѣ ю я ѣѣ ѣѣѣѣ

РУКОПИСНА

МАЛА И ВЕЛИКА ПИСМЕНА ПО РЕДУ.

а б в г д е ж з и і
Ѧ Ѣ Ѥ Ѧ Ѧ Ѧ Ѧ Ѧ Ѧ
к л м н о п р с т у
Ѧ Ѧ Ѧ Ѧ Ѧ Ѧ Ѧ Ѧ Ѧ
ф х ц ч ш ѡ ѡ ѡ ѡ
Ѧ Ѧ Ѧ Ѧ Ѧ Ѧ Ѧ Ѧ Ѧ
ѡ ѡ ѡ ѡ ѡ ѡ ѡ ѡ ѡ
Ѧ Ѧ Ѧ Ѧ Ѧ Ѧ Ѧ Ѧ Ѧ

§ 1.

П Е Ч А Т А Н А

ГРАФАНСКА МАЛА И ВЕЛИКА ПИСМЕНА ПО
АЗБУЧНОМЪ РЕДУ.

а б в г д е ж з и

А Б В Г Д Е Ж З И

азъ буви вѣди глаголь добро есть живѣте земля иже

і к л м н о п р с

І К Л М Н О П Р С

і како люди мыслѣте нашъ онъ покой рцы слово

т у ф х ц ч ш ъ ы

Т У Ф Х Ц Ч Ш Ъ Ы

твердо у фертъ хѣръ цы червь ша еръ еры

ѣ ѣ е ю я ѣ ѣ ц.

Ѣ Ў Є Ю Я Ъ Ы Ц.

ерь ѣъ е ю я хервь хервь цѣ.

— 2 —

— Р У К О П И С Н А .

МАЛА И ВЕЛИКА ПИСМЕНА ПО РЕДУ.

а б в г д е ж з и і
А Б В Г Д Е Ж З И І

к л м н о п р с ш у
К Л М Н О П Р С Ш У

ф х ц ч ш ъ њ њ
Ф Х Ц Ч Ш Ъ Њ Њ

ѣ е ю я љ њ њ
Ѣ Е Ю Я Љ Њ Њ

ПЕЧАТНА ЦЕРКОВНА ПИСМЕНА

МАЛА И ВЕЛИКА ПО РЕДЪ.

§ 20.

А	Б	В	Г	Д	Е	Ж	З	З
Ѧ	Ѣ	Ѧ	Ѣ	Ѧ	Ѣ	Ѧ	Ѣ	Ѣ
азъ	буки	вѣди	глаголь	добро	естъ	живѣте	зѣло	земля
И	ї	К	Л	М	Н	О	П	Р
И	І	К	Л	М	Н	О	П	Р
иже	і	како	люди	мислѣте	нашѣ	онѣ	покой	рцы
С	Т	Ѧ	У	Ѧ	Х	Ѧ	Ц	Ч
С	Т	Ѧ	У	Ѧ	Х	Ѧ	Ц	Ч
слово	твердо	укъ	у	ѣртъ	хѣръ	отъ	цы	червъ
Ш	Щ	Ъ	Ы	Ь	Ѣ	Є	Ю	Ѡ
Ш	Щ	Ъ	Ы	Ь	Ѣ	Є	Ю	Ѡ
ша	ща	ерь	сры	т. ерь	яль	є	ю	о
Ѧ	Ѧ	Ѧ	Ѧ	Ѧ	Ѧ	Ѧ	Ѧ	Ѧ
Ѧ	Ѧ	Ѧ	Ѧ	Ѧ	Ѧ	Ѧ	Ѧ	Ѧ
и	и	иси	иси	онга	ишца.			

ПЕЧАТАНА ЦЕРКОВНА ПИСМЕНА
МАЛА И ВЕЛИКА ПО РЕДЪ.

§ 1.

Д	Б	В	Г	Д	Е	Ж	С	З
Ѧ	Ѣ	Ѥ	Ѧ	Ѩ	Ѫ	Ѭ	Ѯ	Ѱ
азъ	буки	вѣди	глаголь	добро	вѣсть	живѣте	зѣло	земля
Н	І	К	Л	М	Н	О	П	Р
Ѧ	Ѣ	Ѥ	Ѧ	Ѩ	Ѫ	Ѭ	Ѯ	Ѱ
иже	і	нако	люди	мислѣте	нашъ	онъ	покой	рцы
С	Т	Ѣ	У	Ѧ	Х	Ѫ	Ц	Ч
Ѧ	Ѣ	Ѥ	Ѧ	Ѩ	Ѫ	Ѭ	Ѯ	Ѱ
слово	твердо	укъ	у	ферть	хѣръ	отъ	цы	червь
Ш	Щ	Ъ	Ы	Ь	Ѣ	Є	Ю	Ѡ
Ѧ	Ѣ	Ѥ	Ѧ	Ѩ	Ѫ	Ѭ	Ѯ	Ѱ
ша	ща	ерьъ	еры	т. ерьъ	ахъ	е	ю	о
Ѧ	Ѣ	Ѥ	Ѧ	Ѩ	Ѫ	Ѭ	Ѯ	Ѱ
Ѧ	Ѣ	Ѥ	Ѧ	Ѩ	Ѫ	Ѭ	Ѯ	Ѱ
и	я	вси	псн	онга	нижа.			

[ANON.] *Bukvar' vo upotreblenie junosti...*, Budin (Buda) 1842 & 1847 & 1853

БѸкваръ во оупотребленіе юности Славено-Сѣрбскаго народа во Оунгарскомъ королевствѣ принадлежащихъ емѸ предѣлехъ находящагоса. Съ дозволеніемъ правительствующихъ. Цѣна безъ преплета 4 кр. среб. Въ БѸдинѣ градѣ, Печатанъ при Кралевскомъ Оуніверситѣтѣ писмены Славено-Сербскіа печатни. 1842. [Будинъ 1842 / 1847 / 1853]

Bukvar' vo upotreblenie junosti Slaveno-Serbskago naroda vo Ungarskom kralevstve prinadlezascix emu predelax nachodjascagosja. S dozvoleniem pravitelstvujuščix. Čena bez prepleta 4 kr. sreb. V Budině gradě, Pečatan pri Kralevskom Universitetě pismeny Slaveno-Serbskija pečatni. 1842. [Budín / Buda 1842 / 1847 / 1853]

Title page (b/w)

pp. 2–3: Печатанныя, и рукописныя малыя, и великіа буквы по ряду [Pečatannyja, i rukopisnyja malyja, i velikija bukvy po rjadu
• Printed and handwritten uppercase and lowercase letters] (in colour resp. black and white)

pp. 14–15: [The names of the letters and the accents]

Б У К В Ё Р Ы

Б О

ОУ ПОТРЕБЛЕНІВ

Ю Н О Г Т И

ОЛАВНО-СВРБОКЯГСО НАРОДА

К О

ОУНГАРСКОМЪ КРАЛЕВСТВЕ ПРИБАДЛЖАЩИХЪ

СМЪ ПРИБЛЕХЪ НАХОДАЩАГСА.

СЪ ДОЗКОЛЕНІВЪ ПРАКТЕЛЕТВЮЩИХЪ.

ЦЕНА СЕЗЪ ПРИБЛЕТА 4 КР. СРБ.

ВЪ БУДИНЪ ГРЯДЪ,
ПЕЧАТАНЪ ПРИ КРАЛЕВСКОМЪ ОУНИВЕРСИТЕТЕ
ПИСМЕНЪ ОЛАВНО-СВРБСКІА ПЕЧАТНИ.

1 8 4 2.

Б

Имп. бр. 223508

§.

ПЕЧАТАННЫЯ, И РУКОПИСНЫЯ МА-

А Б В Г Д Е Ж З И І

а а п е д е ж з з и і

А Б В Г Д Е Ж З И І

А Б В Г Д Е Ж З

З И І

Ф Х Ѡ Ц Ч Ш Щ Ъ Ы Ь Ъ

ф х ѡ ц ч ш щ ѡ ѡ ѡ ѡ

Ф Х Ѡ Ц Ч Ш Щ Ъ Ы Ь Ъ

ф х ѡ ц ч ш щ ѡ ѡ ѡ ѡ

Б

§.

ПЕЧАТАННЫМЪ, И РЪКОПИСНЫМЪ МА-

А Б В Г Д Е Ж З И І

а б в г д е ж з и і

А Б В Г Д Е Ж З И І

А Б В Г Д Е Ж З И І

Ф Х Ѡ Ц Ч Ш Щ Ъ Ы Ь Ъ Ё

ф х ѡ ц ч ш щ ѣ ы ь ѣ ё

Ф Х Ѡ Ц Ч Ш Щ Ъ Ы Ь Ъ Ё

ф х ѡ ц ч ш щ ѣ ы ь ѣ ё

I.

ЛША, И БЕЛІКІА БУКВЫ ПО РАДУ

К Л М Н О П Р С Т У ОУ

к л м н о п р с т у оу

К Л М Н О П Р С Т У ОУ

К Л М Н О П Р С Т У

Ю Ѡ Ѣ Ѧ ѧ Ѩ ѩ Ѫ ѫ Ѭ ѭ Ѯ ѯ Ѱ ѱ Ѳ ѳ Ѵ ѵ Ѷ ѷ Ѹ ѹ

ю ѡ ѣ ѧ Ѩ ѩ Ѫ ѫ Ѭ ѭ Ѯ ѯ Ѱ ѱ Ѳ ѳ Ѵ ѵ Ѷ ѷ Ѹ ѹ

Ю Ѡ Ѣ Ѧ ѧ Ѩ ѩ Ѫ ѫ Ѭ ѭ Ѯ ѯ Ѱ ѱ Ѳ ѳ Ѵ ѵ Ѷ ѷ Ѹ ѹ

Ю Ѡ Ѣ Ѧ ѧ Ѩ ѩ Ѫ ѫ Ѭ ѭ Ѯ ѯ Ѱ ѱ Ѳ ѳ Ѵ ѵ Ѷ ѷ Ѹ ѹ

1*

1А

2.

КЗ ТѢ-БѢ		КЗ БО-ГЪ		КЗ ЗЕ-МЛИ
СЗ ТѢ-МИ		СЗ ТО-БОУ		СЗ БА-МИ
ВЗ СЕ-БѢ		ВЗ ДОМЪ		ВЗ МОРИ

3.

НѢНѢ-ШНІЙ		ВЧЕРА-ШНІЙ
ВСЕГДА-ШНІЙ		МОЖЕ-СТВЕНЪ
ТОРЖЕ-СТВО		ДѢВ-СТВО
ЗДѢ-ШНІЙ		РОЖДЕ-СТВО
СЪЩЕ-СТВЕНЪ		ИСКУС-СТВО

§. V.

АЗЪ, а. БУКИ, б. ВѢДИ, в.
 ГЛАГОЛЪ, г. ДОБРО, д. ЕСТЬ, е.
 ЖИВѢТЕ, ж. СѢЛО, з. ЗЕМЛА, з
 ИЖЕ, н. І. КАКЪ, к. ЛЮДИ, л. МЫ-
 СЛѢТЕ, м. НАШЪ, н. ѠНЪ, о по-
 КОИ, п рцы, р. СЛОВО, с. ТВѢР-
 ДО,

ѐ

до, т. оу́къ, ъ. оу̇. Фѐртъ, ф.
 хѣръ, х. О́тъ, ѿ. цы, ц. чѣръ,
 ч. ша, ш. ша, ш. ѣръ, ѣ. ѣръ,
 ы. ѣръ, ь. ять, ѣ. ю. ѿ. я.
 ѡ. кн̄, ѣ. пн̄, ѡ. дн̄та, д. ѡ.
 жнца, в.

§. VI.

ИМЕНА́ ПРОСѢДИМЪ.

О́зїа . барїа . камора . н̄со .
 кра́ткаа . зва́телнаа или о́уди-
 вн̄телнаа . Слава́ншвъ . Латї-
 ншвъ же! тїтла . слово́тїтла .
 а́построфъ . кава́ка . ѣро́къ .
 запя́таа , то́чка ио запято́ю ;
 двоето́чїе : то́чка . вопро́сн̄телнаа
 Гре́кшвъ ; Латїншвъ же? влѣ-
 стн̄-

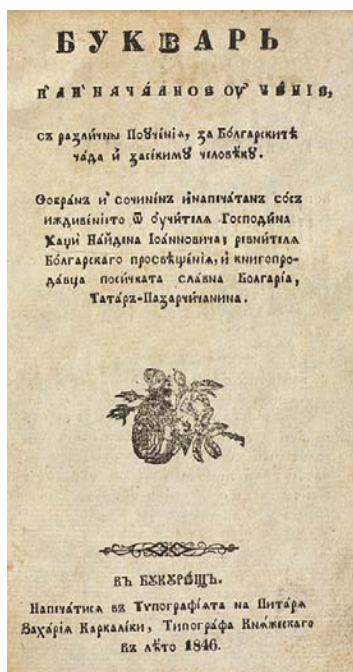
XADŽI NAJDEN IOANNOVIČ, *Bukvar' nainačalnoe uče- nie...*, Bukurešt (Bukurești) 1846

Букваръ Найначалное Оучение, съ различни Почения, за Болгарски-
тъ чада и за сѣкимѸ человекѸ. Собранъ и сочиненъ и напечатанъ съсь
иждивеніето ѿ оучителя Господина Хаџи Найдена Іоанновича, рев-
нитела Болгарскаго просвѣщенія, и книгопродавца по сичката славна
Болгарія, Татаръ-Пазарчичанина. Въ Букурещъ. Напечатиса въ ТѸпо-
графіата на Питара Захаріа Каркалеки, Типографа Кнѧжескаго Въ
лѣто 1846. [Букурещъ 1846]

Bukvar' Nainačalnoe Učenie, s različny Poučenija, za Bolgarskitě čada i za
sekimu člověku. Sobran i sočinen i napečatan sos iždivenieto ot učitelja
Gospodina Xadži Najdena Ioannoviča, revnitelja Bolgarskago prosvěščenija, i
knigoprodavca po sičkata slavná Bolgaria, Tatar-Pazarčičanina. V Bukurešt. Napeča-
tisja v Typografijata na Pitarja Zaharija Karkaleki, Tipografa Knjažeskago V lěto
1846. [Bukurešt / Bukurești 1846]

Title pages (from different copies)
pp. 3-4 [The alphabet, syllables, letter
names, and accents]

БУКВАРЬ

ИЛИ ПЯЧАДНОЕ ОУЧЕБНОЕ,

СЪ РАЗЛИЧНЫ ПОУЧЕНІА, ЗА БОЛГАРСКИТЕ
ЧАДА И ЗА СЕКИМЪ ЧЕЛОВѢКЪ.

Освѣщенъ и сочиненъ и напечатанъ съез
иждивеніи то ѿ обучителя Господина
Хаѿи Найдена Іоанновича, ревнителя
Болгарскаго просвѣщенія, и книгопро-
давца посичката славна Болгарія,
Татарх-Пазарчичанина.

ВЪ БЪКЪРЪЩЪ.

Напечатана въ Типографіата на Цитара
Захарія Каркалеки, Типографа Княжекаго
ВЪ ЛѢТО 1846.

) 4 (

Бри бри гри дри жри зри кри лри мри нри
 при рри сри три фри хри цри чри шри цри
 Бри бри гри дри жри зри кри лри мри нри
 при рри сри три фри хри цри чри шри цри
 Бро бро грѡ дро жро зро кро лро мро нро
 про рро сро тро фро хро цро чро шро цро
 БрѢ врѢ грѢ дрѢ жрѢ зрѢ крѢ лрѢ мрѢ нрѢ
 прѢ ррѢ срѢ трѢ фрѢ хрѢ црѢ чрѢ шрѢ црѢ
 Брз врз грз дрз жрз зрз крз лрз мрз нрз
 прз ррз срз трз фрз хрз црз чрз шрз црз
 Бры вры гры дры жры зры кры лры мры нры
 пры рры сры тры фры хры цры чры шры цры
 Брь врь грь дрь жрь зрь крь лрь мрь нрь
 прь ррь срь трь фрь хрь црь чрь шрь црь
 Брѣ врѣ грѣ дрѣ жрѣ зрѣ крѣ лрѣ мрѣ нрѣ
 прѣ ррѣ срѣ трѣ фрѣ хрѣ црѣ чрѣ шрѣ црѣ
 Брю врю грю дрю жрю зрю крю лрю мрю нрю
 прю ррю срю трю фрю хрю црю чрю шрю црю
 Бра бра гра дра жра зра кра лра мра нра
 пра рра сра тра фра хра цра чрѣ шра цра
 Дзѣ, а. ѣзи. е. вѣди, в. глаголь. г. роко, д.
 ѣсть, е. живѣти, ж. вѣло, в. зимаа. з. йжи, и. і.
 каkw, к. люди, л. мыслѣти, м. нашѣ, н. онѣ о.
 покой, п. ры, р. слово, с. твердо. т. йкз, у.
 ѣкз, ъ. фертѣ, ф. хѣрѣ, х. ѡтѣ, ѿ. цы, ц.
 чѣрвь, ч. ша, ш. ца, ц. ѣрѣ, з. ѣры, ы. ѣрь, ь.
 ять, ѣ. юсѣ, ж. кеи, з. пси, ѷ. оита, о. ѣжица, в.

ИМЕНА просодіамъ.

О́зѣа. йѣѣ. ва́рѣа. камо́рѣа. кра́ткаѣа. Зва́тиѣѣѣ.
 тѣтѣа. сло́воѣтѣа. а́посто́рѣѣа. ка́выѣа, ѣѣѣѣа.

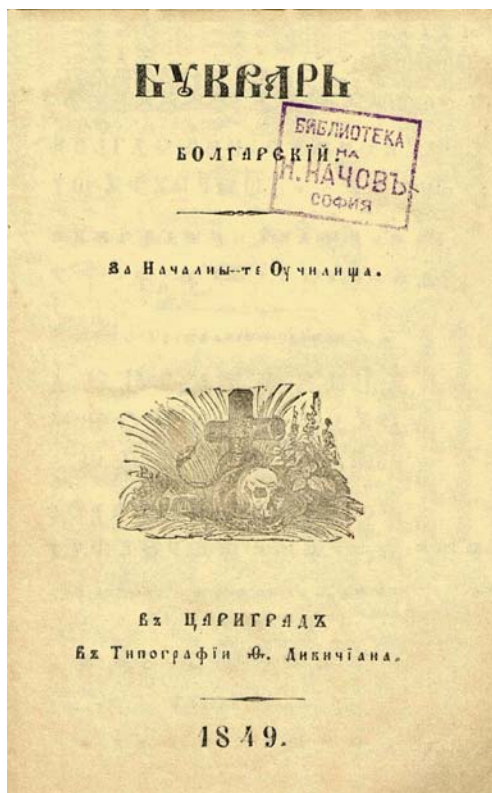
[ANON.] *Bukvar' Bolgarskij...*, Carigrad 1849

Букварь Болгарскій. За Началны-те Оучилища. Въ Цариградъ Въ Типографіи Ф. Дивичіана. 1849. [Цариградъ 1849]

Bukvar' Bolgarskij. Za načalny-te Učilišta. V Carigrad V Tipografii T. Divičiana. 1849. [Carigrad / Konstantinopel 1849]

p. 3: [Slavonic letters] •
Граждански букви
[Graždanski bukvi •
Civil letters]

[PLATON ATANACKOVIĆ:] *Bukvar za Srbska učilišta...*,
Beč (Wien) 1853 & 1855 & 1863

[Платон Атанацковић:] Букваръ за Србска училишта у Аустријскомъ Царству. Круто везанъ и следъа у платну за 8 кр. к. м. У Бечу 1853. Трошкомъ ц. к. администраціе училиштныхъ кнѣга у Иовановској улици кодъ Св. Анне. Печатано кодъ Леополда Грунда. [Бечъ 1853]

[Platon Atanacković:] Bukvar za Srbska učilišta u Austrijskom Carstvu. Kruto vezan i s ledja (1863: leđa) u platnu za 8 kr. k. m. U Beču 1853. Troškom c. k. administracie učilištnyx knjiga u Iovanovskoj ulicy kod Sv. Anne. Pečatano kod Leopolda Grunda. [Beč / Wien 1853]

Title pages 1853 (b/w, small) and 1863 (colour, large)

pp. 18–19: ABC (1853 & 1863, b/w & colour)

p. 51 (1853, b/w) & p. 52 (1863, colour): Рукописна велика и мала писмена. [Rukopisna velika i mala pismena • Handwritten uppercase and lowercase letters]

p. 65 (1855) & p. 67 (1863): Церковна велика и мала писмена. [Cerkovna velika i mala pismena • Uppercase and lowercase church letters]

[N.B. Note the strange alphabetical order the modern letters are presented in in 1863, and the differences in orthography. Identical editions by the same author have been published in 1854, 1857, 1859, 1863, and 1867.]

БУКВАРЪ

за

СРБСКА УЧИЛИШТА

у

Аустрійскомъ Царству.

Круто везанъ и съ леѣа у платну за 16 новчиѣа.

У Б Е Ч У.

Трошкомъ ц. кр. Дирекціе училиштныхъ кнѣга.

1863.

А	а	азъ.	І	і	і.
Б	б	буки.	К	к	како.
В	в	въди.	Л	л	люди.
Г	г	глаголъ.	М	м	мысльте
Д	д	добро.	Н	н	нашъ.
Е	е	есть.	О	о	онъ.
Ж	ж	живъте.	П	п	покой.
З	з	земля.	Р	р	рцы.
И	и	иже.	С	с	слово.

Т	т	тврдо.	Ѣ	ѣ	ѣтъ.
У	у	у.	Є	е	е.
Ф	ф	фертъ.	Ю	ю	ю.
Х	х	хѣръ.	Я	я	я.
Ц	ц	цы.	ТЬ	ть	тьервъ (ѣ)
Ч	ч	червъ.	ДЬ	дь	дьервъ (ѣ)
Ш	ш	ша.	Ъ	ъ	дебело еръ,
Ы	ы	еры.	Ь	ь	танко еръ.

С	с	слово.	Е	е	есть.
В	в	вѣди.	Ж	ж	живѣте.
Ѣ	ѣ	яѣ.	З	з	земля.
Д	д	добро.	И	и	иже.
О	о	онѣ.	І	і	і.
Ч	ч	червь.	К	к	како.
Б	б	буки.	Л	л	люди.
А	а	азѣ.	М	м	мыслѣте.
Г	г	глаголь.	Н	н	нашѣ.
П	п	покой.	Ы	ы	еры.
Р	р	рцы.	Є	є	є.

Т	т	тврдо.	Ю	ю	ю.
У	у	у.	Я	я	я.
Ф	ф	фертъ.	Ѣ	ѣ	ѣервь.
Х	х	хѣръ.	Ѣ	ѣ	ѣервь.
Ц	ц	цы.	Ѣ	ѣ	дебело еръ.
Ш	ш	ша.	Ѣ	ѣ	танко еръ.

1.

Рукописна велика и мала писмена.

А	Б	В	Г	Д	Е	Ж	З
а	б	в	г	д	е	ж	з
И	І	К	Л	М	Н	О	
и	і	к	л	м	н	о	
П	Р	С	Т	У	Ф	Х	Ц
п	р	с	т	у	ф	х	ц
Ч	Ш	Ы	Ѳ	Є	Ю	Я	
ч	ш	ы	ѳ	є	ю	я	
Ѣ	Ѧ	ѢѦ	(Ѣ)	ѦѦ	(Ѣ)		
ѣ	ѧ	ѧѧ	(ѣ)	ѧѧ	(ѣ)		

1.

Рокописна велика и мала писмена.

А	Б	В	Г	Д	Е	Ж	З
а	б	в	г	д	е	ж	з
И	Ј	К	Л	М	Н	О	
и	ј	к	л	м	н	о	
П	Р	С	Т	У	Ф	Х	Ц
п	р	с	т	у	ф	х	ц
Ч	Ш	Ъ	Ѣ	Є	Ю	Я	
ч	ш	ъ	ѣ	є	ю	я	
		Ѣ	Ѧ	Ѩ	Ѭ		
		ѣ	ѧ	ѩ	ѭ		

Церковна велика и мала писмена.

А а
азз	Б б
бѣки	В в
вѣди	Г г
глаголаз	Д д
добро
Е е
есть	Ж ж
живѣте	З з
зѣлау	З з
землаа	И и
иже
І і
і	К к
како	Л л
люди	М м
мыслѣте	Н н
нашз
О о
онз	П п
покой	Р р
рцы	С с
слово	Т т
твердо
Ѣ ѣ
ѣкз	Оу оу
у	Ф ф
фертз	Х х
хѣрз	Ѡ ѡ
отз
Ц ц
цы	Ч ч
червз	Ш ш
ша	Щ щ
ща	Ъ ѡ
дебело ерз
Ы ы
еры	Ь ь
танко ерз	Ѣ ѣ
ать	Е е
е	Ю ю
ю
Ѡ ѡ
оо	Ѧ ѧ
а	Ѭ ѭ
а	Ѯ ѯ
ксп	Ѱ ѱ
пси
Ѳ ѳ
дита	Ѵ ѵ
ѣжица.			

Церковна велика и мала писмена.

Я а Б б В в Г г Д д

азъ бѣки вѣди глаголъ добро

Є є Ж ж С с З з И и

єсть живѣте зѣлаъ земля иже

І і К к Л л М м Н н

і како люди мыслѣте наши

О о П п Р р С с Т т

онъ покой рцы слово твердо

Ѹ ѹ Оу оу Ф ф Х х Ѧ ѿ

Ѹкъ ѹ ѿ фертъ хѣръ отъ

Ц ц Ч ч Ш ш Щ щ Ъ ѡ

цы червъ ша ща дѣло еръ

Ы ы Ь ь Ъ ѣ Є є Ю ю

еры танко еръ іать е ю

Ѧ ѡ Іа іа Ѧ Ѧ Ѫ ѫ Ѯ ѯ

оо Ѧ Ѧ кси пси

Ѧ Ѧ V v.

днта ѡжица.

NIKOLA KARASTOJANOV (ed.), *Načal'noe učenje čelověkom...*, Samokov 1856

[Никола Карастоянов, ред.:] Начальное оученіе чelовѣкомъ, хотащымъ оучитиса книгъ бжѣтвеннагw писаніа. [Кнажеско-срѣбска кнѣгопечатня, Самоковъ 1856]

[Nikola Karastojanov, ed.:] Načal'noe učenje čelověkom, hotjaščym učitisja knig b[o]ž[c]stvennagō pisanija. [Кнјаžеско-срbsка knjigopečatnja, Samokov 1856]

Title page

p. 1: [The alphabet]

p. 5: [The names of the letters]

p. 8: Имена просодіамъ: [Imena prosodiam • The names of the punctuation marks]

[N.B. The first edition of this book had been printed in Kraguevac in 1834, under the title “Bukvar ili načalnoe učenje”. For the third edition, which differs in certain details of the layout and typesetting, see pp. 296ff.]

НАЧАЛЬНОВ

ОУЧЕНІЕ ЧЕЛОВѢКѢМЪ , ХОТЯ-
ЩЫМЪ ОУЧИТИСЯ КНИГЪ
БЖІТВЕННАГѢ ПИСАНІА .

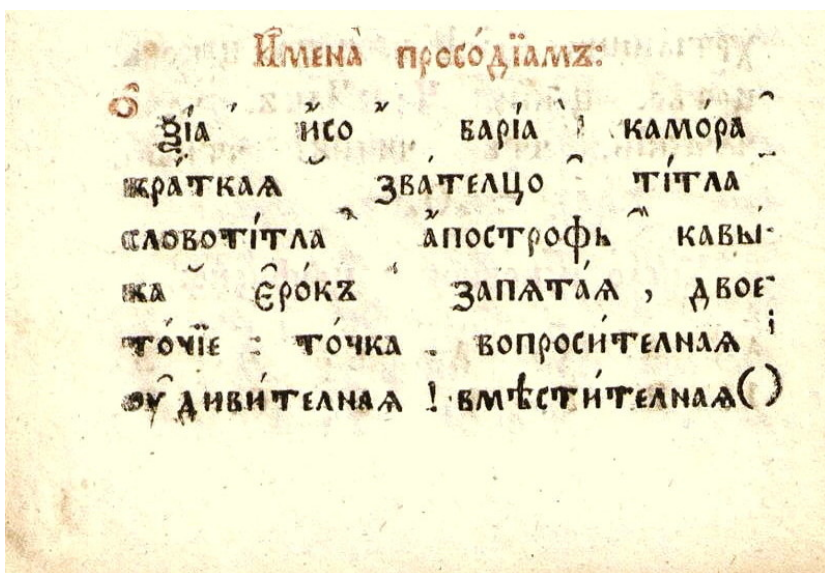
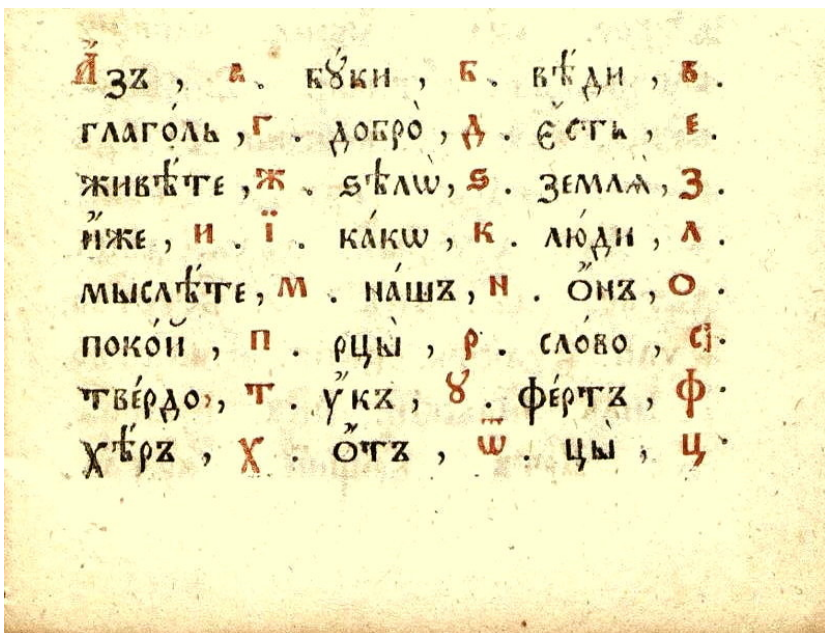
[2. чд.]

ВЪ ИМА ОЦА , И СНА , И
СІАГѢ ДУХА , АМИНЬ .

КЪ ВЪ ПОМОЩЬ МОЮ ВОЗМИ , И
ВРАЗУМИ МА ВО ОУЧЕНІЕ СІЕ .

1856

RAJKO (RAŠKO) ILIEV BLÄSKOV, *Nov Bälgarskij Bukvar’...*, Bukurešt 1856

Новъ Българскій Бѣкваръ. Въ Ползж на първоначални-тѣ ученицы и за всякъ, что желеа да ся научи да срычя, да прочитж и да записва лѣсно. Събранъ и нареденъ споредъ най-новыи способъ на учение-то, от Взаимноучителя. Камено-петренскаго Райка И. Блжскова. Бѣкѣ-рець. Въ Печѣтницѣ-тѣ I. Романовъ и съдружеско. 1856. [Букурець 1856]

Nov Bälgarskij Bukvar’. V polzâ na pärvonačjalni-të učenicu i za vsjak, čo želae da sja nauči da sryčja, da pročitâ i da zapisiva lësno. Säbran i naređen spored naj-novyj sposob na učenie-to, ot Vzaïmnoučitelja. Kameno-petrenskago Rajka I. Bläskova. Bukurešt. V Pečjatnicâ-tâ I. Romanov i sädružesko. 1856. [Bukurešt / Bukarest 1856]

Title page (black and white)

Title page (colour)

p. 3: Граждански буквы: [Graždanski bukvy • Civil letters]

p. 4: Църковни. [Čárkovni • Church letters]

p. 5: Славянска азбука. [Slavjanska azbuka • The Slavonic Alphabet]

НОВЪ

Българскій Бѣкварь

Въ полѣж на първоначални-тъ ученицы и за всякъ,
что желеа да ся научи да срычи, да прочитѣ и
да записва лѣсно.

Събранъ и нареденъ споредъ най-новый способъ
на учение-то, отъ Взаимоучителя.

Камено-петрешкаго
РАЙКА И БЛѢСКОВА.

БѢКВРЕЦЪ.

Въ Печѣтницѣ-тъ І. Романовъ и съдружеско.
1856.

15-4-1874
Зрзр
НОВЪ
Българскій Букварь

Въ поѣзд на първоначални-тъ ученици и за всѣхъ, что желе да ся научи да срѣца, да прочитж и да записва љбено.

Събранъ и нареденъ споредъ най-новый способъ на учение-то, отъ Взаимоучители.

Камено-петрелскаго
РАЙКА И БЪЛЪСКОВА.

БЪКРЕЩЪ.
Въ Печтишид-тъ І. Романовъ и съдружеско.
1856.

Свѣдѣн. 56.22
348
22.11.67

НОВЪ
БУКВАРЪ ЗА ПЪРВОНАЧАЛНИ-ТЪ.

Въ Българскій азъкъ са употребляващъ 35 буквы, кон-то съ сабѣдин-тъ начертаниа.

Граждански буквы:

УРОКЪ 1.

*** А Б В Г Д Е Ж
З И К Л М Н О
П Р С Т У Ф Х Ц
Ч Ш Щ Ъ Ы Ъ
Ю Ѥ І-Ѥ Я Ю.**

* Поставро-то проѣзномение: азъ, кѣни бѣди и пр: а сѣти, споредъ ново-го, изговорагъ са само гласове-тъ на буквы-тъ: а, бѣ, вѣ гѣ и пр: кое-то е и полѣсно за сръчанье-то.

ЦРКОВНИ.

УРОКЪ 2.

Я Б В Г Д Е Ж З И Й К Л М Н О П Р С Т Ф
 К Л М Н Ч Ш Ф Ю Я Ц Ч Ш Ф Ю Я Ц Ч Ш Ф

МАКРЫ.

А Б В Г Д Е Ж З И Й К Л М Н О П Р С Т Ф
 (У) Ф Х Ц Ч Ш Ф Ю Я Ц Ч Ш Ф Ю Я Ц Ч Ш Ф

УРОКЪ 3.

А Б В Г Д Е Ж З И Й К Л М Н О П Р С Т Ф
 Ш Щ Ю Я Ф Ф Ф Ф Ф Ф Ф Ф Ф Ф Ф Ф

УРОКЪ 4.

а в г д е ж з и й к л м н о
 п р с т ф х ц ч ш щ ъ ы ъ
 ѣ ю ж ѡ а ѡ.

СЛАВЯНСКА АЗБУКА.

СЛАВЯНСКІЙ АЗБУКА СЯ ПИШЕ СЪ СЛАВЯНЫМЪ—ТЪ 43 БСНОВЫ.

а б в г д е ж з и й к л м н о
 п р с т ф х ц ч ш щ ъ ы
 ѣ ѣ ю ж ѡ а ѡ ѣ ѣ ѡ.

УРОКЪ 5.

ПРАВЫ СЛОГОВЕ ОТЪ АЗБУ БСНОВЫ.

а, е, и, ѣ, о, у, ы, ѣ, ю, ѡ, ѡ, ѡ,
 бѣ, вѣ, кѣ, лѣ, мѣ, нѣ, оѣ, пѣ, рѣ, сѣ, тѣ,
 фѣ, хѣ, цѣ, чѣ, шѣ, щѣ, ѡѣ, ѡѣ,
 гѣ, ге, ги, гѣ, го, гѣ, гу, гѣ, гѣ, гѣ,
 дѣ, де, ди, дѣ, до, дѣ, ду, дѣ, дѣ, дѣ.

* Бѣжето бѣжета і-жъ написана бѣжъ (прочитанье-го іа: зачото іа бѣжаше пематица-та сѣженино за рѣви-тѣ).

XADŽI ILIJA KRĀSTJUVIČ, *Bukvar'. Edna nova metoda na decata...*, Bukurešt (București) 1857

Букварь. Една нова метода на децата е като единъ новъ методъ за философіе на мажете. Издавъ отъ Хаџи Илія кръстјовичъ свищовчанина и Теодор Т. Хрулевъ взаимноучителя свищовскаго. Изданіе перво. Букурещъ. Книгопечатница на Типографіа І. Романовъ. Страда Немска ханъ Германъ Но. 27. [s.a.] [Букурещъ 1857]

Bukvar'. Edna nova metoda na decata e kato edin' nov metod za filosofie na mažete. Izdan ot Xadži Ilija Krăstjuvič svištovčanina i Teodor T. Xrulev vzaimnoučitelja svištovskago. Izdanie pervo. Bukurešt'. Knigopečjatnica na Tipografia I. Romanov. Strada nemska han German No. 27. [s.a.] [Bukurešt' / București 1857]

БУКВАРЬ.

Една нова метода на децата е като единъ новъ методъ за философіе на мажете.

Издавъ отъ Хаџи Илія кръстјовичъ свищовчанина и Теодор Т. Хрулевъ взаимноучителя свищовскаго.

Изданіе перво.

БУКУРЕЩЬ.

Книгопечатница на Типографіа І. Романовъ.
Страда Немска ханъ Германъ Но 27.

Title page (small)

p. 16: [Consonants and vowels, the alphabet]

— 16 —

НЕ ГЛАСНИ.

**Б В Г Д Ж З К Л М Н О П Р С Т
Ф Х Ц Ч Ш Щ.**

ГЛАСНЫ.

А, Е Ъ, П Ы, О W, Ъ У, Ю, А, Ж, З Ъ, ІЖ.

ЕДИННОГЛАСНИ, А, Е, І, О, У,

ДВОЕГЛАСНИ, Ъ, П Ы, Ю, А, W Ъ

МАЛОГЛАСНИ, Ж, З Ъ, ІЖ.

**А, Б, В, Г, Д, Е, Ж, З, И, І, К, Л, М, Н, О, П, Р,
С, Т, У, Ф, Х, Ц, Ч, Ш, Щ, Ъ, Ж, Ъ, Ы, Я, Ю, Ъ, Ѳ.**

**а, б, в, г, д, е, ж, з, и, і, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у,
ф, х, ц, ч, ш, щ, ъ, ж, ъ, ы, я, ю, ъ, ѳ.**

КРАЙ.

PEŤĀR SLAVEJKOV, *Bukvar'...*, Carigrad–Galata (Konstantinopel) 1858

(Учебни книжки за дѣца-та. Книжка I.) БѸкварь нареденъ отъ Петра Р. Славейкова. [...] Цариградъ–Галата. Книгопечатницата на Д. Цанкова и Б. Миркова. 1858. [Цариградъ 1858]

(Učebni knižki za děca-ta. Knižka I.) Bukvar' nareden ot Petra R. Slaveikova. Carigrad–Galata. Knigopečetnicata na D. Sankova i B. Mirkova. 1858. [Carigrad / Konstantinopel 1858]

Cover page

Title page

p. 3: [The Alphabet]

УЧЕБНИ ВНИЖВИ ЗА ДѢЦА-ТА.

КНИЖКА I.

БЪКВАРЬ

НА РЕДЕНЪ

ОТЪ

ПЕТЪА Р. СЛАВЕИВОВА.

— Преподаваніе-то на уроци-тѣ е и то̀ навка, и за да са осъвършенствѣва не е възможно никакъ освѣнъ съ много опыты, съ много придѣрки на челоуѣческа-та дѣша. . .

К о р а њ.

Ц а р и г р а д з - Г а л а т ѡ

Книгопечатница на Д. Цанкова и Б. Миркова.

1858.

А Б В Г Д Е Ж З
И І К Л М Н О П
Р С Т У Ф Х Ц Ч
Ш Щ Ъ Ы Ь Ъ Ю
Ѡ ѡ.

А Б В Г Д Е Ж З И І К Л
М Н О П Р С Т У Ф Х Ц
Ч Ш Щ Ъ Ы Ь Ъ Ю Ѡ ѡ
(і-е и ѡ шт).

а-ѡ, и-ѡ-ѡѡ, е-і-е-ѡ, и-ї-ы, о, ѡ-ю, з-ѡ
в-п-в-ф-г-к-х-д-т-ж-ш-з-с-л-р-ц-ч-
м-н-щ.

NIKOLA KARASTOJANOV (ed.), *Načal'noe učenie čelověkom...*, Belgrad 1861

[Никола Карастоянов, ред.:] Начальное оучѣніе человѣкомъ, хотѣщымъ оучитиса книгъ божественнаго писанія. [Књаžеско-срѣбска књигопечатња, Бѣлградъ 1861]

[Nikola Karastojanov, ed.:] Načal'noe učenie čelověkom, hotjaščym učitisja knig božestvennagō pisanija. [Knjažesko-srbska knjigopечатnja, Bělgrad / Belgrad 1861]

Title page

p. 3: [The alphabet]

pp. 6–7: [The names of the letters]

pp. 7–8: Число церковное и цыфрително(е). [Číslo cerkovnoe i cyfritelno(e) • Church numbers and Roman numbers]

[N.B. The first edition of this book had been printed in Kraguevac, 1834, under the title “Bukvar ili načalnoe učenie”. For the second edition, printed in Samokov in 1856, see pp. 282]

1861/531

Инд. № 5668/49

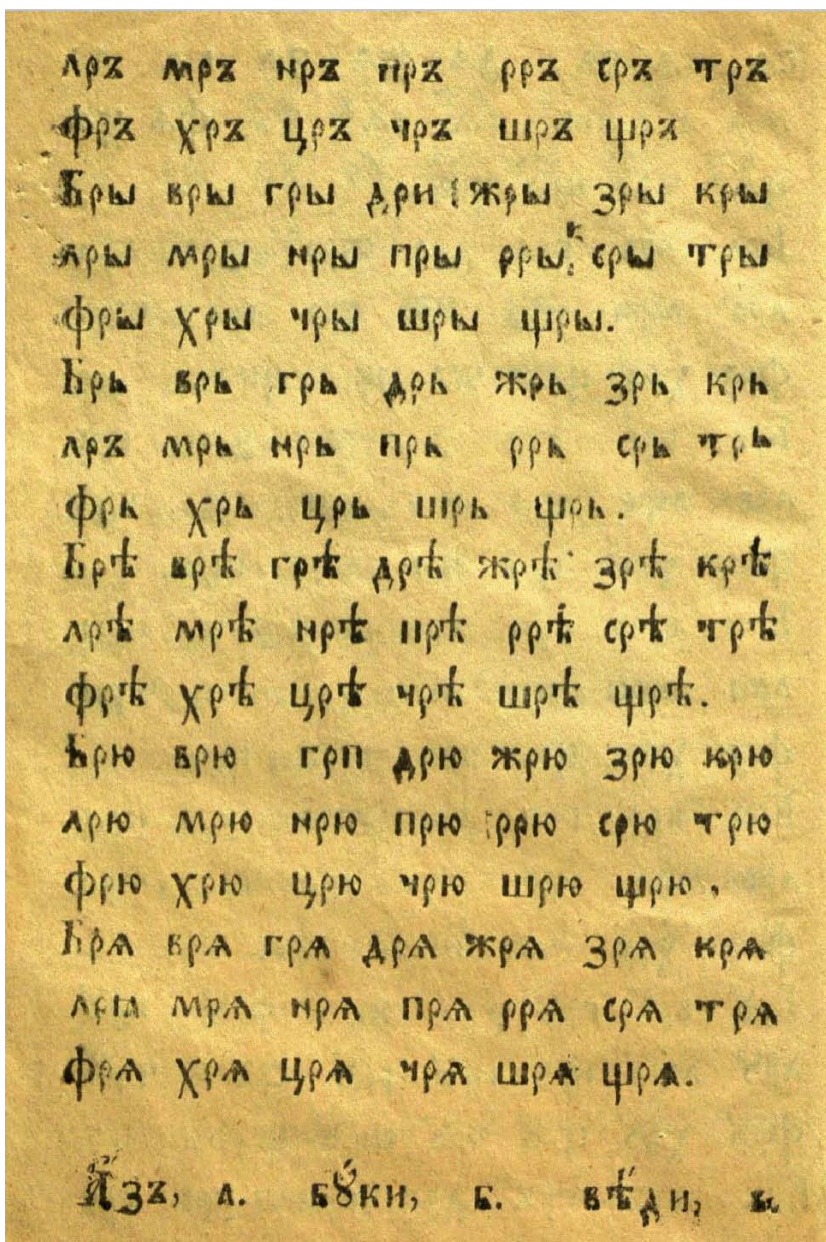
Н А Ч А Л Ь Н О Е

[1861]

оученіе челоѣкомъ, хота-
щымъ оучитиса книгъ
божественнаго писанія .

Во имя Отца, и Сына, и
святаго Духа, аминь .

Боже въ помощь мою
и вразуми мя во оученіи твоёмъ .

ГАГОЛХ, Г. ДОБРО, Д. ЁСТЬ, Е.
 ЖИВѢТЕ, Ж. ЗѢЛО, З. ЗЕМЛА, З.
 ИЖЕ, И. І. КАКО, К. ЛЮДИ, Л.
 МЫСЛѢТЕ, М. НАШХ, Н. ОНХ, О.
 ПОКОИ, П. РЦК, Р. СЛОВО, С.
 ТКЕРДО, Т. У. Ё. ФЕРТХ, Ф.
 ХЕРХ, Х. ОТХ, Ѡ. ЦЫ, Ц.
 ЧЕРКЪ, Ч. ША. Ш. ЦА, Ц.
 ЕРХ, З. ЕРЪ, Ы. ЕРЬ Ъ.
 ІАТХ, Ѡ. ЮСХ, Ж. КСИ, З.
 ПСИ, П. ОИТА, О. ВЪЖИЦА. В.

Число церковное и цыфрительное.

А.	Б.	Г.	Д.	Е.	З.	З.
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
И.	Д.	І.	Л.	Б.	Г.	Д.
8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.
Е.	З.	З.	И.	Д.	К.	Л.
15.	16.	17.	18.	19.	20.	30.

М.	Н.	Ѣ.	О.	П.	Ч.	Р.
40.	50.	60.	70	80.	90	100.
С.	Т.	У.	Ф.	Х.	Ц.	
200.	300.	400.	500.	600.	700	
Ш.	Щ.	Ъ.	Ы.	Э.	Ю.	
800.	900.	1000.	2000.	3000.		
А.	Б.	В.	Г.	Д.	Е.	
4000.	5000.	6000.	7000.	8000		
Ж.	З.					
9000.	10,000.					

Надъ слова-га, и междѣ рѣ-

чи те ѣмамы тѣзи знацы:

Оѣи ѣсо ѣарїа камора
 крагкма знателцо титла
 словотитла апострофосъ кавика
 ерокъ каплага, двоеточїе
 точка, вопросителнаа ; ? буди-
 телнаа ! бмѣстителнаа ()

MILOVAN JANKOVIĆ, *Bukvar za staro i mlado...*, Beograd (Belgrad) 1862

Буквар за старо и младо. Написао Милован Јанковић. У Београду. У државној штампарији. 1862. [Београдъ 1862]

Bukvar za staro i mlado. Napisao Milovan Janković. U Beogradu. U državnoj štampariji. 1862. [Beograd / Belgrad 1862]

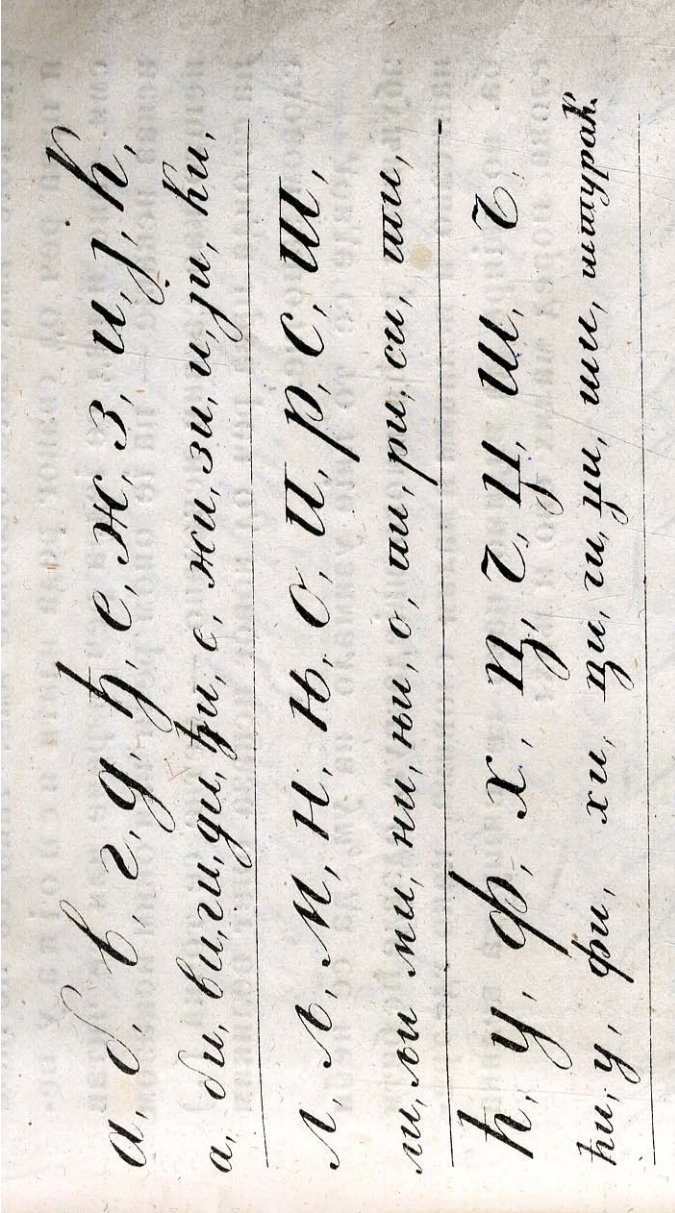

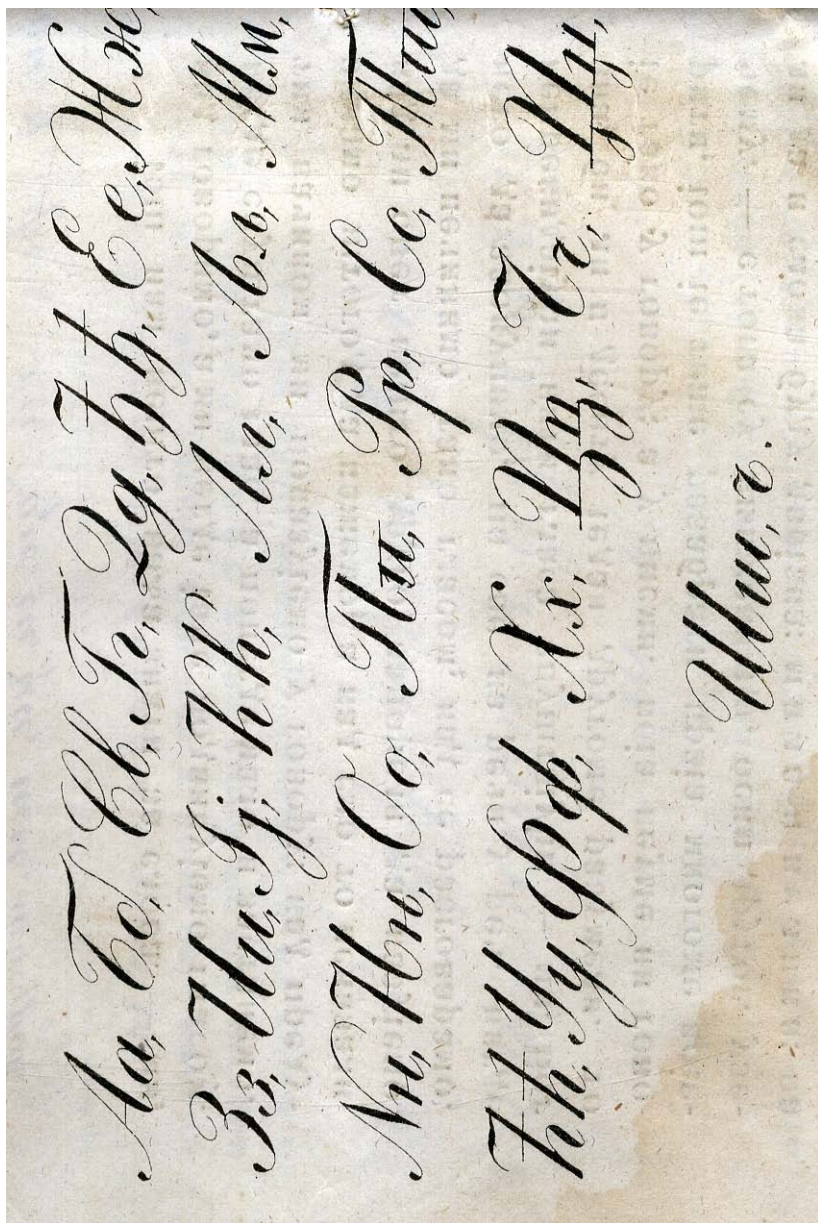
Title page (small)
pp. 30–32: [Handwritten
alphabets]

а, б, в, г, д, е, ж, з, и, ј, к, л, м, н,
о, п, р, с, т, х, ц, ч, ш, џ.

а, б, в, г, д, е, ж, з, и, ј, к, л, м, н,
о, п, р, с, т, х, ц, ч, ш, џ.

[ANON.] *Bukvar za srbska učilišta...*, Budim (Buda)
1863

Букваръ за србска училишта. Круто везанъ и съ леђима у платну за 14 новч. У Будиму, своина књигопечатнѣ кр. угарс. свеучилишта. 1863. [Будимъ 1863]

Bukvar za srbska učilišta. Kruto vezan i s leđima u platnu za 14 novč. U Budimu, svoina knjigopечатnѣ kр. угарс. sveučilišta. 1863. [Budim / Buda 1863]

Title page

- p. 55: Рукописна велика и мала писмена. [Rukopisna velika i mala pismena • Handwritten uppercase and lowercase letters]
- p. 65: Церковна велика и мала писмена. [Cerkovna velika i mala pismena • Uppercase and lowercase church letters]

[N.B. This primer is, in most respects, a straight clone of the one by Platon Atanacković – see pp. 274ff. Only the actual types used for the tables of the handwritten and the Slavonic letters differ.]

БУКВАРЪ

за

србска училишта.

Септанске Српске Школе.
№ 2

Круто везанъ и съ леђима у платну за 14 новч.

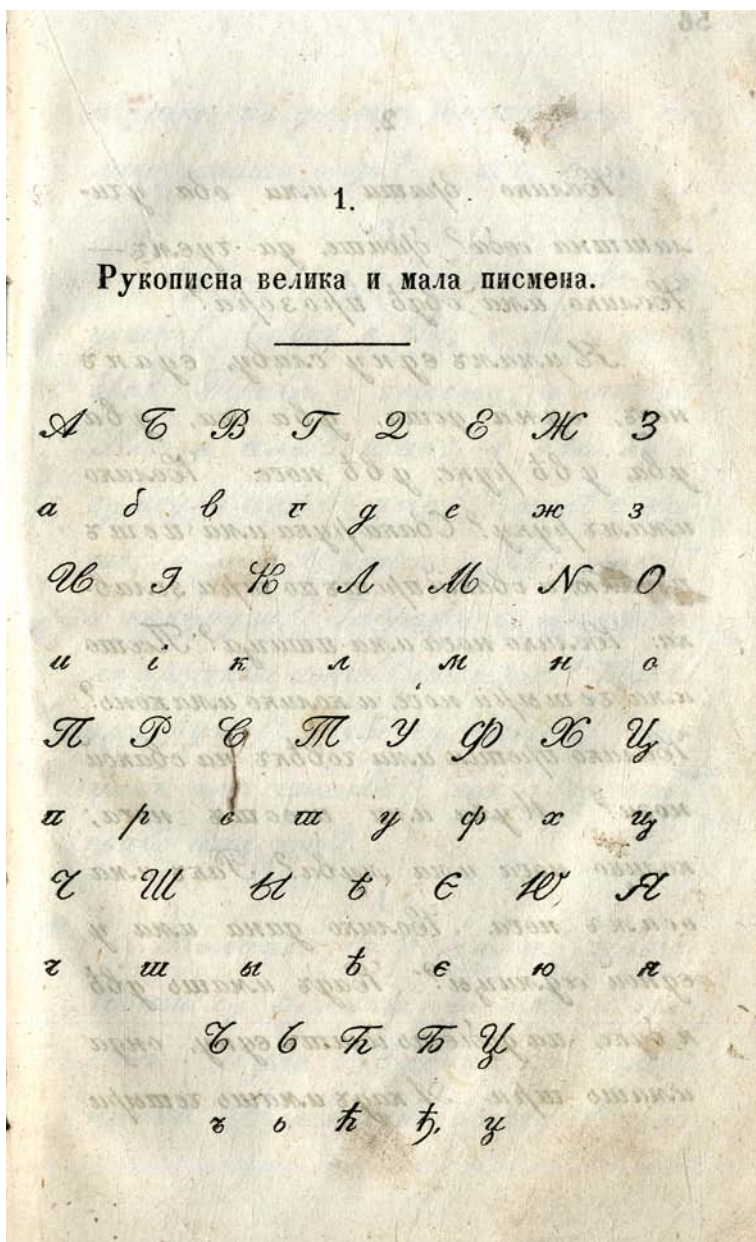
Библиотека
БОЦЕ ВУЈИЋА
у Сенти

У Будиму.

своина књигопечатниъ кр. угарс. свеучилишта.

1863.

I. Bukvár serb.

ЦЕРКОВНА ВЕЛИКА И МАЛА ПИСМЕНА.

А а	Б б	В в	Г г	Д д
азъ	бѣки	вѣди	глаголъ	добро
Е е	Ж ж	З з	З з	И и
еть	живѣте	сѣло	земля	иже
І і	К к	Л л	М м	Н н
і	како	люди	мыслѣте	нашъ
О о	П п	Р р	С с	Т т
онъ	покой	рцы	слово	твердо
Ѹ ѹ	Оу оу	Ф ф	Х х	Ѧ ѧ
Ѹкъ	у	фертъ	хѣръ	отъ
Ц ц	Ч ч	Ш ш	Щ щ	Ъ Ѣ
цы	червъ	ша	ща	дебело еръ
Ы ы	Ь ь	Ѣ ѣ	Ѥ ѥ	Ю ю
еры	танко еръ	ать	е	ю
Ѧ ѧ	Ѩ ѩ	Ѭ ѭ	Ѯ ѯ	Ѱ ѱ
оо	ѩ	Ѭ	къи	пси
		Ѳ ѳ	Ѵ ѵ	
		ѳнта	ѵжица.	

[GAVRILO POPOVIĆ:] *Srbski Bukvar...*, Beograd 1864

[Гаврило Поповић:] Србскій Букваръ за основне србске школе. Прегледала и одобрила школска комисија. Цена е 20. пар. пор. У Београду у Државној штампарији. 1864. [Београдъ 1864]

[Gavriilo Popović:] *Srbskij Bukvar za osnovne srbske škole. Pregledala i odobrila školska komisija. Cena e 20. par. por. U Beogradu u Državnoj štamparii. 1864. [Beograd / Belgrad 1864]*

Title page (small)

- p. 3: Печатана велика и мала слова. [Pečatana velika i mala slova • Printed uppercase and lowercase letters]
- p. 24: Рукописна велика и мала слова. [Rukopisna velika i mala slova • Cursive uppercase and lowercase letters]
- p. 31: Црквена велика и мала слова. [Crkvena velika i mala slova • Uppercase and lowercase church letters]

СРБСКІЙ
Б У К В А Р Ъ

ЗА

ОСНОВНЕ СРБСКЕ ШКОЛЕ.

ПРЕГЛЕДАЛА И ОДОБРИЛА ШКОЛСКА КОМИСИЈА.

Цена е 20. пар. пор.

У БЕОГРАДУ

У ДРЖАВНОЈ ШТАМПАРИЈИ.

1864.

ПЕЧАТАНА

ВЕЛИКА И МАЛА СЛОВА.

А	Б	В	Г	Д	Е	Ж	З
а	б	в	г	д	е	ж	з

И	І	К	Л	М	Н	О	П
и	і	к	л	м	н	о	п

Р	С	Т	У	Ф	Х	Ц	Ч
р	с	т	у	ф	х	ц	ч

Ш	Ы	Ъ	Є	Ю	Я	Ѥ
ш	ы	ѡ	є	ю	я	ѥ

Ѧ	Ѧ.	<i>Синица</i>	<i>Ѧ</i>	<i>Ѧ</i>	<i>Ѧ</i>
ѧ	ѧ.				

*

РУКОПИСНА

ВЕЛИКА И МАЛА СЛОВА.

А	Б	В	Г	Д	Е	Ж
<i>а</i>	<i>б</i>	<i>в</i>	<i>г</i>	<i>д</i>	<i>е</i>	<i>ж</i>
З	И	І	К	Л	М	Н
<i>з</i>	<i>и</i>	<i>і</i>	<i>к</i>	<i>л</i>	<i>м</i>	<i>н</i>
О	П	Р	С	Т	У	Ф
<i>о</i>	<i>п</i>	<i>р</i>	<i>с</i>	<i>т</i>	<i>у</i>	<i>ф</i>
Х	Ц	Ч	Ш	Ы	Ь	Є
<i>х</i>	<i>ц</i>	<i>ч</i>	<i>ш</i>	<i>ы</i>	<i>ь</i>	<i>є</i>
Ю	Я	Ѓ	Ѕ	Ц		
<i>ю</i>	<i>я</i>	<i>ѓ</i>	<i>ѕ</i>	<i>џ</i>		

ЦРКВЕНА

ВЕЛИКА И МАЛА СЛОВА.

а	в	ѡ	г	д	ѣ	ж	з
Ѧ	Ѣ	Ѧ	Г	Д	Ѧ	Ж	З
з	и	ї	к	л	м	н	о
З	И	І	К	Л	М	Н	О
п	р	с	т	ѡ	у	ф	х
П	Р	С	Т	ѡ	У	Ф	Х
ѡ	ѡ	ч	ш	ѡ	ѡ	ы	ь
Ѧ	Ѧ	Ч	Ш	Ѧ	Ѧ	Ы	Ь
ѡ	ѡ	ю	ѡ	ѡ	ѡ	ѡ	ѡ
Ѧ	Ѧ	Ю	ѡ	Ѧ	Ѧ	Ѧ	Ѧ
Ѧ	Ѧ						
Ѧ	Ѧ						

Ѧзѡ, а. БѦки, в. БѦди, в. Глаголъ, г.
 Доврѡ, д. Ётъкѡ, е. Живѣте, ж. Зѡло, з.
 Земла, з. Ыже, н. Ѣ. Како, к. Люди, л.
 Мыслѣте, м. Наши, н. Онѡ, о. Покой, п.
 Рци р. Слово, с. Твердо, т. Ыкъ, у. Укъ,
 Ѣ. Фертѡ, ф. Хѡръ, х. Отѡ, ѡ. Цѡ, ц.
 Чѡрвь, ч. Ша, ш. Ша, ш. Ъръ, ѡ. Ъри, ѡ.
 Ъръ, к. Ытъ, к. Юсъ, ж. Кѡи, ѡ. Пѡи, ѡ.
 Юнта, ѡ. Ужица, г. Цѡ, ц.

Число цифренное ѡ церковное.

Ѧ	Ѣ	Ѣ	Ѧ	Ѣ	Ѣ	Ѣ	Ѣ	Ѣ	Ѣ	Ѣ
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
ѢѢ	ѢѢ	ѦѢ	ѢѢ	ѢѢ	ѢѢ	ѢѢ	ѢѢ	ѢѢ	ѢѢ	ѢѢ
12	13	14	15	16	17	18	19	20	30	40
ѢѢ	ѢѢ	ѢѢ	ѢѢ	ѢѢ	ѢѢ	ѢѢ	ѢѢ	ѢѢ	ѢѢ	ѢѢ
50	60	70	80	90	100	200	300	400	500	
ѢѢ	ѢѢ	ѢѢ	ѢѢ	ѢѢ	ѢѢ	ѢѢ	ѢѢ	ѢѢ	ѢѢ	
600	700	800	900	1000	2000	3000	4000	5000		
ѢѢ	ѢѢ	ѢѢ	ѢѢ	ѢѢ	ѢѢ	ѢѢ	ѢѢ	ѢѢ		
6000	7000	8000	9000	10,000						

Над слова-та, ѡ междѡ рѡчи-тѡ ѡма-
 мы тѡѡ знаци:

Ѧѡѡа' вариѡ ѡвлечѡнаѡ ѡли каѡбра' звѡ-
 теѡ ѡли каѡѡка' ѡсо' ѡпѡстрофѡ' слѡт-
 наѡ ѡли краткаѡ Ѧединѡтеѡнаѡ - ѡли тѡ-
 таѡ' слѡвѡтѡтаѡ Ѧрѡкъ' Запѡтаѡ, тѡчка
 со запѡтаѡ; двоѡтѡчѡ: тѡчка. вопроѡтеѡ-
 наѡ; ѡѡи? звѡтеѡнаѡ ѡли ѡѡдивѡтеѡнаѡ!
 ѡѡѡтѡтеѡнаѡ () раздѡѡѡтеѡнаѡ ѡли пара-
 графѡ § вноѡтеѡнаѡ“, примѡѡтѡтеѡнаѡ *
 почивѡтеѡнаѡ —

I. V. MOMČILOV, *Grammatika za starobălgarskyja jezyk...*, Vienna & Gornja Orjahovica 1865

Грамматика за Старобългарскыя Іѣзыкъ по сичко-то му развитиѣ, съставена отъ Ив. Н. Момчилова. Първо издание. Виѣна, въ типографія-та на Л. Sommerова. 1865. // ... Издава сжщій-тъ съставитель въ Горня-Орѣховица. 1865. [Виѣна // Горня-Орѣховица 1865]

Grammatika za Starobălgarskyja Jezyk po sičko-to mu razvitie, sâstavena ot Iv. N. Momčilova. Prvo izdanije. Vijena, v tipografija-ta na L. Sommerova. 1865. // ... Izdava sâštij-tă sâstavitel' v Gornja-Orjahovica. 1865. [Vienna / Wien resp. Gornja Orjahovica 1865]

ГРАММАТИКА

ЗА

СТАРОБЪЛГАРСКЫЯ ІЕЗЫКЪ

ПО СИЧКО-ТО МУ РАЗВИТИЕ,

СЪСТАВЕНА

ОТЪ

Ив. Н. Момчилова.

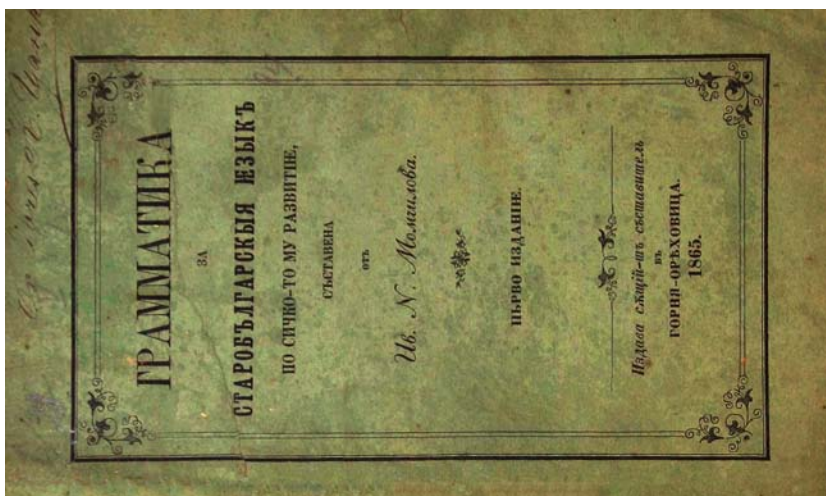
ПЪРВО ИЗДАНИЕ.

Title pages (b/w, small and in colour from both editions)

pp. 9–10: Старобългарскы писмена или буквы. [Starobălgarsky pismena ili bukvy • The Old Bulgarian letters]

[N.B. The Momčilov's earlier 'Pismennica na slavjanskij-a jazyk', Belgrade 1847, does not contain an alphabet table.]

В І Е Н А,
въ типографія-та на Л. Sommerова.
1865.

ВВЕДЕНІЮ.

§ 1. Старобългарска-та граматика учи за правилно-то свойственно устройство на старобългарския языкъ , по сичко-то му развитие.

1. СТАРОБЪЛГАРСКИ ПИСМЕНА ИЛИ БУКВЫ.

§ 2. Старобългарскый-тъ языкъ има 38 буквы , които са-пишатъ и изговорятъ тъй :

древнѣе	сегашнѣе	древнѣе	сегашнѣе
начертаніе на старобългарска-та азбука.		наричанье на буквы-тъ.	
А а	Я я	Азъ	Язъ
Б б	В в	воукъкы	Вѣки
К к	Б в	вѣдѣ	Вѣди
Г г	Г г	глаголи	Глаголь
Д д	Д д	добро	Добро
Є є ю	Є є	єсть	Єсть
Ж ж	Ж ж	живѣте	Живѣте
З з	З з	зѣло	Зѣло
З з	З з	земля	Земля
Н н	И и	нже	Нже
І і	І і	—	І
К к	К к	како	Како
Л л	Л л	люднѣ	Люднѣ
М м	М м	мыслѣте	Мыслѣте
Н н	Н н	нашь	Нашъ
О о	О о ѡ	онъ	Онъ

Древнѣе	сегашнѣе	древнѣе	сегашнѣе
начертаніе на старобългарска-та азбука.		наричане на буквы-тѣ.	
П п	П п	покон	Покѡй
Р р	Р р	ръци	Рци
С с	С с	слово	Слѡво
Т т	Т т	тврѣдо	Твѣрдо
Оу ѿ ѿ	Оу ѿ ѿ	оукъ	Оукъ
Ф ф	Ф ф	фрътъ	Фертъ
Х х	Х х	хъръ	Хкръ
Ѡ ѡ	Ѡ ѡ	отъ	Отъ
Ц ц	Ц ц	ци	Цы
У у у ѿ	У у у ѿ	урьвь	Червь
Ш ш	Ш ш	ша	Ша
Щ щ	Щ щ	шта	Ща
Ъ ъ	Ъ ъ	ьеръ	Єръ
Ы ы ѿ	Ы ы ѿ	ьеры	Єры
Ь ь	Ь ь	ьерь	Єрь
Ѣ ѣ	Ѣ ѣ	ятъ	Иятъ
Ю ю	Ю ю	ю	Ю
Ѧ ѧ Ѧ ѧ			Юсове
Ѧ (а суп. р.)			
Ѧѧ (а суп. р.)			
Ѩ ѩ	Ѩ ѩ ѧ	ѩ	Иѧ
Ѫ ѫ	Ѫ ѫ	ѫн	Кси
Ѭ ѭ	Ѭ ѭ	ѭн	Пси
Ѯ ѯ	Ѯ ѯ	ѯнта	Ѯнта
Ѳ ѳ	Ѳ ѳ	ѳкъ	Иѳница

[ANON.] *Russko-slavjanskij bukvar' / Slavjanskij bukvar'...*, Kiev 1866

Русско-славянскій Букварь. Кієвъ. Въ типографіи И. и А. Давиденко. 1866 года. [pp. 1–32]. Славянскій Букварь. Дозволено Цензурою 19 апрѣля 1866 г. Кієвъ. [Second part of the book; pp. 1–8]. [Кієвъ 1866]

[Part 1:] Russko-slavjanskij Bukvar'. Kiev. V tipografii I. i A. Davidenko. 1866 goda. [Part 2:] Slavjanskij Bukvar'. Dozvoleno Cenzuroju 19 aprělja 1866 g. Kiev. [Kiev 1866]

РУССКО-СЛАВЯНСКІЙ
БУКВАРЬ.

Part 1:

Title page

p. 8: the Russian alphabet

Part 2:

Title page

p. 2: alphabet and numbers

[N.B. the ‘Slavic Primer’ teaches Slavonic letters, while the Russian part teaches Civil Type.]

КІЄВЪ.
Въ типографіи И. и А. Давиденко.
1866 года.

А. б. в. г. е. д. ж. з. и. і. к. л. м. н. о. п. р. с. т.

у. ф. х. ц. ч. ш. щ. ъ. ь. ы. ѣ. э. ю. я. ѿ.

а. б. в. г. е. д. ж. з. и. і. к. л. м. н. о. п. р.

с. т. у. ф. х. ц. ч. ш. щ. ъ. ь. ы. ѣ. э. ю. я. ѿ.

Богъ	<i>Тигръ</i>	Кровь	<i>жжать</i>
Свѣтъ	<i>Барсъ</i>	Столь	<i>сплестъ</i>
Мракъ	<i>страусъ</i>	гвоздь	<i>сплътъ</i>
Вѣтръ	<i>бобръ</i>	стуль	<i>вскрыть</i>
Вихрь	<i>Слонъ</i>	Мастъ	<i>взрять</i>
дождь	<i>Волкъ</i>	Мостъ	<i>стытъ</i>
шерсть	<i>Кротъ</i>	вбить	<i>Ии сусъ</i>
Кустъ	<i>вюнкъ</i>	вслухъ	<i>Иу деи</i>
Прутъ	<i>братъ</i>	взглядъ	<i>А по столъ</i>
Цвѣтъ	<i>Тестъ</i>	о мо ѿоръ	<i>Ар хан гелъ</i>
Плодь	<i>Виукъ</i>	сррять	<i>Гол го ва</i>
Хрѣвъ	<i>Червь</i>	Смерть	<i>Ге ру са лимъ</i>
Листъ	<i>Кустъ</i>	вслухъ	<i>Ви ѿле смъ</i>

Господи Боже помилуй мою мамашу родную и папашу роднаго. Помилуй, Боже, бабушку старушку и дѣдушку старичка.

Спаси, Господи, Царя Александра Николаевича и Царицу Марью Александровну. Мою родину, мою Русь святую отъ всякихъ бѣдъ избави.

СЛАВЯНСКІЙ БУКВАРЬ.

Дозволено цензурою 19 апрѣля 1866 г. Кіевъ.

— 2 —

А а - азъ	І і - і	У у - укъ	Ы ы - еры
Б б - буки	К к - како	Ү ү - у	Ь ь - ерь
В в - вѣди	Л л - люди	Ф ф - фертъ	Ѣ ѣ - ять
Г г - глаголь	М м - мыслѣте	Х х - херь	Е е - э
Д д - добро	Н н - нашъ	Ѧ ѧ - отъ	Ю ю - ю
Є є - ееть	О о - онъ	Ц ц - цы	Ѡ ѡ - о
Ж ж - живѣте	П п - покой	Ч ч - червь	Ѣ ѣ - я
З з - зѣло	Р р - рцы	Ш ш - ша	Ѥ ѥ - кси
З з - земля	С с - слово	Ѧ ѧ - ша	Ѧ ѧ - пси
И и - иже	Т т - твердо	Х х - ерь	Ѧ ѧ - оита
—	—	—	Ѧ ѧ - ижица,

ЧИСЛА.

ā — 1	h̄ — 8	ġ̄ — 60	v̄ — 400
ḅ — 2	ḁ — 9	ō — 70	ḥ̄ — 500
ḡ — 3	ṡ — 10	ḡ — 80	ḫ̄ — 600
ḏ — 4	ḋ — 20	ḥ̄ — 90	ḡ̄ — 700
ḕ — 5	ḁ — 30	ṡ — 100	ḡ̄ — 800
ḗ — 6	ḡ̄ — 40	ḥ̄ — 200	ḡ̄ — 900
ḙ — 7	h̄ — 50	ḥ̄ — 300	ḡ̄ — 1000.

[MILOŠ MANDIĆ:] *Bukvar. Za osnovne škole...*, Sarajevo 1867

[Милош Мандић:] Буквар. За основне школе у вилајету босанском. У Сарајеву, у Вилајетској штампарији 1867. [Сарајево 1867]

[Miloš Mandić:] *Bukvar. Za osnovne škole u vilajetu bosanskom.* U Sarajevu, u Vilajetskoj štampariji 1867. [Sarajevo 1867]

p. 18: Црквена велика и мала слова. [Crkvena velika i mala slova • Uppercase and lowercase church letters]

Б У К В А Р.

**ЗА ОСНОВНЕ ШКОЛЕ
у вилајету босанском.**

**У САРАЈЕВУ,
У ВИЛАЈЕТСКОЈ ШТАМПАРИЈИ
1 8 6 7.**

ЦРКВЕНА

ВЕЛИКА И МАЛА СЛОВА

Ѧа	Ѣѣ	Ѥѥ	Ѧѧ	Ѩѩ	Ѫѫ	Ѭѭ	Ѯѯ	Ѱѱ
а	б	в	г	д	е	ж	з	
Зз	Ии	Іі	Кк	Лл	Мм	Нн	Оо	
з	и	илиј	к	л	м	н	о	
Пп	Рр	Сс	Тт	Ѹѹ	Ѻѻ	Фф	Хх	
п	р	с	т	у	у	ф	х	
Ѧѧ	Цц	Чч	Шш	Щщ	Ъѡ	Ыы		
от	ц	ч	ш	щ	без гласа	и		
Ьь	Ѣѣ	Єе	Юю	Ѧѧ	Ѩѩ	Ѫѫ		
без гласа	је	је	ју	ја	ја	ја		
Ѧѧ	Ѩѩ	Ѫѫ	Ѭѭ	Ѯѯ	Ѱѱ	Ѳѳ	Ѵѵ	
к	п	с	т	и	или	в.		

2

LEV TOLSTOJ, *Azbuka...*, S.-Peterburg 1872

Азбука Графа Л. Н. Толстаго. Книга I. С.-Петербургъ. Тип. Замысловскаго, Больш. Мѣщан., д. №. 33. 1872. [С.-Петербургъ 1872]

Azbuka Grafa L. N. Tolstago. Kniga I. S.-Peterburg. Tip. Zamyslovskago, Bol'sh. Měščan., d. No. 33. 1872. [S.-Peterburg 1872]

Title page

pp. 2–3: Изображеніе буквѣ [Izobraženіe bukv • The letters]

p. 2: Alternate version of page 2

p. 20: Скорописныя буквы [Skoropisnyja bukvy • Handwritten letters]

pp. 143–144: Щет [Ščet • Calculation / Abacus]

А З Б У К А

ГРАФА Л. Н. ТОЛСТАГО

К Н И Г А I.

С.-ПЕТЕРБУРГЪ

Тип. Замысловскаго, Больш. Мѣщан., д. № 33.
1872.

— 2 —

А Б В Г

Д Е Ъ Ж

З И І К Л

М Н О П

— 3 —

Р	С	Т	У
Ф	Х	Ц	Ч
Ш	Щ	Ъ	Ы
Ь	Э	Ю	Я
	Ѡ	Ѳ	

А Б В Г
Д Е Ё Ъ
Ж З И І
К Л М Н
О П

Аа, Бб, Вв, Гг, Дд, Ее, Жж, Зз,
 Ии, Йй, Кк, Лл, Мм, Нн, Оо, Пп,
 Рр, Сс, Тт, Уу, Фф, Хх, Цц, Чч,
 Шш, Щщ, Ъъ, Ыы, Ьь, Ъъ, Ээ,
 Юю, Яя, Ѳѳ, Ѵѵ.

А. Ѧ.

Ѧ-збу-ку у-ча-тъ, на всю и-збу кри-
 ча-тъ.

Ѧ-рши-нѣ на су-сно, ве-дро на ви-но.

А-лъ цвѣ-тъ ми-лъ на ве-сь свѣ-тъ.

а.

И пче-ла ле-ти-тъ на кра-сный цвѣ-
 то-къ.

Се-мей-на-я ка-шка гу-ще ки-пи-тъ.

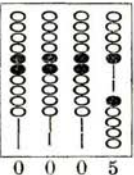
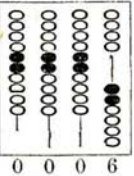
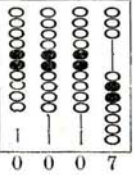
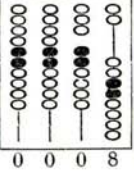
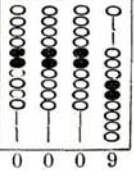
Б. Ѣ.

Ѣу-ла-тъ же-лѣ-зо и ки-се-ль не рѣ-
 же-тъ.

Ѣы-ли бы ко-шки, а мы-шки бу-ду-тъ.

б.

Ка-кой па-ле-ць ни у-ку-си, всё
 бо-ль-но.

Названія.	Славянскія.	Римскія.	На счетахъ.	Арабскія.
Четыре и одинъ. Шесть безъ одного. Пять.	Ѳ	V
Пятокъ.	0 0 0 5	5
Пять и одинъ. Семь безъ одного. Шесть.	Ѣ	VI
Пятокъ и одинъ.	0 0 0 6	6
Шесть и одинъ. Восемь безъ одного. Семь.	Ѥ	VII
Пятокъ и два.	0 0 0 7	7
Семь и одинъ. Девять безъ одного. Восемь.	Ѧ	VIII
Пятокъ и три.	0 0 0 8	8
Восемь и одинъ. Девять безъ одного. Девять.	Ѩ	VIII
Пятокъ и четыре.
или
IX
Десятокъ безъ одного.	0 0 0 9	9

Названія.	Славянскія.	Римскія.	Насчетахъ.	Арабскія.
Десятъ и одинъ. Одинадцать безъ одного.	Десятъ.	Ї X	Десятъ. 0 0 1 0 0 0 0 *	Десятъ. 1 0
Десятъ и одинъ. Двѣнадцать безъ одного.				
Десятъ и два. Тринадцать безъ одного.	Двѣнадцать. Ѧ XII	Десятъ и два. 0 0 1 2	Одинъ десятъ и два. 1 2	
Десятъ и три. Четырнадцать безъ одного.				Тринадцать. Ѓ XIII
Десятъ и четьре. Пятнадцать безъ одного.	Четырнадцать. ДѢ XIV	Десятъ и четьре. 0 0 1 4	Одинъ десятъ и четьре. 1 4	

[ANON.] *Russko-slavjanskaja azbuka...*, S.-Peterburg 1889

Русско-славянская азбука для совмѣстнаго обученія письму и чтенію въ начальныхъ народныхъ и церковно-приходскихъ школахъ. Изданіе третье. Цѣна 10 коп. С.-Петербургъ. Изданіе Книжнаго Магазина “Народная Польза”. 1889. [С.-Петербургъ 1889]

Russko-slavjanskaja azbuka dlja sovměstnago obučenija pis'mu i čteniju v načal'nyx narodnyx i cerkovno-prixodskix školax. Izdanie tret'e. Cěna 10 kop. S.-Peterburg. Izdanie knižnago magazina “Narodnaja Pol'za”. 1889. [S.-Peterburg 1889]

Title page

- p. 3: Русская азбука. Гражданскія заглавныя или прописныя буквы и произношение ихъ. Гражданскія обыкновенныя строчныя буквы. [Russkaja Azbuka. Graždanskija zaglavnyja ili propisnyja bukvy i proiznošenie ix. Graždanskija obyknovennyja stročnyja bukvy • The Russian Alphabet. Civil letters, headline or uppercase. Civil letters, regular lowercase letters]
- p. 16: Чтеніе по церковному. Славянскія заглавныя и строчныя буквы. [Čtenie po cerkovnomu. Slavjanskija zaglavnyja i stročnyja bukvy • Church-style reading. Slavic uppercase and lowercase letters]

СОСТАВЛЕННАЯ И ИЗДАННАЯ
ВЪ ВОСПОМИНАНІЕ О ДНѢ СВЯЩЕННАГО
КОРОНОВАНІЯ
ИХЪ ИМПЕРАТОРСКИХЪ ВЕЛИЧЕСТВЪ

РУССКО-СЛАВЯНСКАЯ

АЗБУКА

ДЛЯ СОВМѢСТНАГО ОБУЧЕНІЯ

ПИСЬМУ и ЧТЕНІЮ

ВЪ НАЧАЛЬНЫХЪ НАРОДНЫХЪ И ЦЕРКОВНО-ПРИХОДСКИХЪ
ШКОЛАХЪ.

ИЗДАНИЕ ТРЕТЬЕ.

ЦѢНА 10 коп.

С.-ПЕТЕРБУРГЪ.

Изданіе Книжнаго Магазина „Народная Польза“.

—
1889.

РУССКАЯ АЗБУКА.

Гражданскія заглавныя или прописныя буквы и произношеніе ихъ.

А Б В Г Д Е Ж З И І

К Л М Н О П Р С Т У

Ф Х Ц Ч Ш Щ Ъ Ы Ь Ъ

Э Ю Я Ѳ ѳ Ѵ.

Гражданскія обыкновенныя строчныя буквы.

**а б в г д е ж з и і й к л м н о п р
с т у ф х ц ч ш щ ъ ы ь ѣ э ю я Ѳ ѳ Ѵ.**

ARSA PAJEVIĆ (ed.), *Crkveno-slavenški bukvar...*, Novi Sad 1895

Црквено-славенски Буквар са читанком за други разред Српске основне школе. Одобрено Српско-народни црквено-школски савет. (Поправљено издање.) Цена је 16 новч. У Новоме Саду. Издање и штампа А. Пајевића. 1895. [Нови Сад 1895]

Crkveno-Slavenski bukvar sa čitankom za drugi razred srpske osnovne škole. Odobrio Srpsko-narodni crkveno-školski savet. (Popravljen izdanje.) Cena je 16 novč. U Novome Sadu. Izdanje i štampa A. Pajevića. 1895. [Novi Sad 1895]

Title page

pp. 18–19: Славенска писмена по азбучном реду [Slavenska pismena po azbučnom redu • The Slavonic letters in their alphabetical order]

ЦРКВЕНО-СЛАВЕНСКИ
БУКВАР

СА

ЧИТАЊКОМ

ЗА ДРУГИ РАЗРЕД СРПСКЕ ОСНОВНЕ ШКОЛЕ.

ОДОБРИО

СРПСКО-НАРОДНИ ЦРКВЕНО-ШКОЛСКИ САВЕТ.

(Исправљено издање.)

~~~~~  
*Цена је 16 новч.*  
~~~~~

У НОВОМЕ САДУ.
ИЗДАЊЕ И ШТАМПА А. ПАЈЕВИЋА.
1895.

СЛАВЕНСКА ПИСМЕНА

ПО АЗБУЧНОМ РЕДУ

СЛАВЕНСКО ПИСМЕНО	СЛАВЕНСКО ПИСМЕНО	СЛАВЕНСКО ПИСМЕНО	СЛАВЕНСКО ПИСМЕНО	СЛАВЕНСКО ПИСМЕНО	СЛАВЕНСКО ПИСМЕНО	СЛАВЕНСКО ПИСМЕНО	СЛАВЕНСКО ПИСМЕНО	
А	а	А	а	аз	І	і	І	і
Б	б	Б	б	буки	К	к	К	к
В	в	В	в	вјсди	Л	л	Л	л
Г	г	Г	г	глагољ	М	м	М	м
Д	д	Д	д	добро	Н	н	Н	н
Е	е	Е	е	јест	О	о	О	о
Ж	ж	Ж	ж	живјоте	П	п	П	п
С	с	С	с	зјело	Р	р	Р	р
З	з	З	з	земља	С	с	С	с
И	и	И	и	мжс	Т	т	Т	т

ИЗДАНА	МАЛА	ГРЕКОС-СЛА	ИЗМЕНА	ВЕРИМЕНА	ИЗДАНА	МАЛА	ГРЕКОС-СЛА	ОМБЛА	ИЗМЕНА
Ѣ	ѣ	Ϸ	ук	Є	е	ϸ	je		
Оу	оу	ϸ	у	Ю	ю	Ϲ	ју		
Ф	ф	Ϲ	ферт	Ш	ш	Ϻ	о		
Х	х	ϻ	хјер	Ѡ	ѡ	ϻ	от		
Ц	ц	ϼ	ци	Ѣ	ѣ	ϼ	(вел.вко)j		
Ч	ч	Ͻ	черв	Ѥ	ѥ	Ͻ	(мало) j		
Ш	ш	Ͽ	ша	Ѧ	ѧ	Ͽ	кси		
Щ	щ	Ͽ	шча	Ѱ	ѱ	Ͽ	пси		
Ъ	ъ	Ͽ	(дебело) јер	Ѳ	ѳ	Ͽ	тита		
Ь	ь	Ͽ	(танко) јер	Ѵ	ѵ	Ͽ	ижица		
Ы	ы	Ͽ	јери						
Ѣ	ѣ	Ͽ	јаѣ						

ANTIN KRUŠEL'NIC'KYJ, *Hramatka (bukvar)...*, Kyïv – Viden' – L'viv 1922

Антін Крушельницький: Граматка (буквар) и Перша читанка для першого року науки. Київ – Відень – Львів. Українське Акційне Видавниче Товариство “Земля”. [Київ – Відень – Львів 1922]

Antin Krušel'nic'kyj: Hramatka (bukvar) i Perša čytanka dlja peršoho roku nauky. Kyïv – Viden' – L'viv. Ukraïns'ke Akcijne Vydavnyče Tovarystvo „Zemlja“. [Kyïv – Viden' – L'viv 1922]

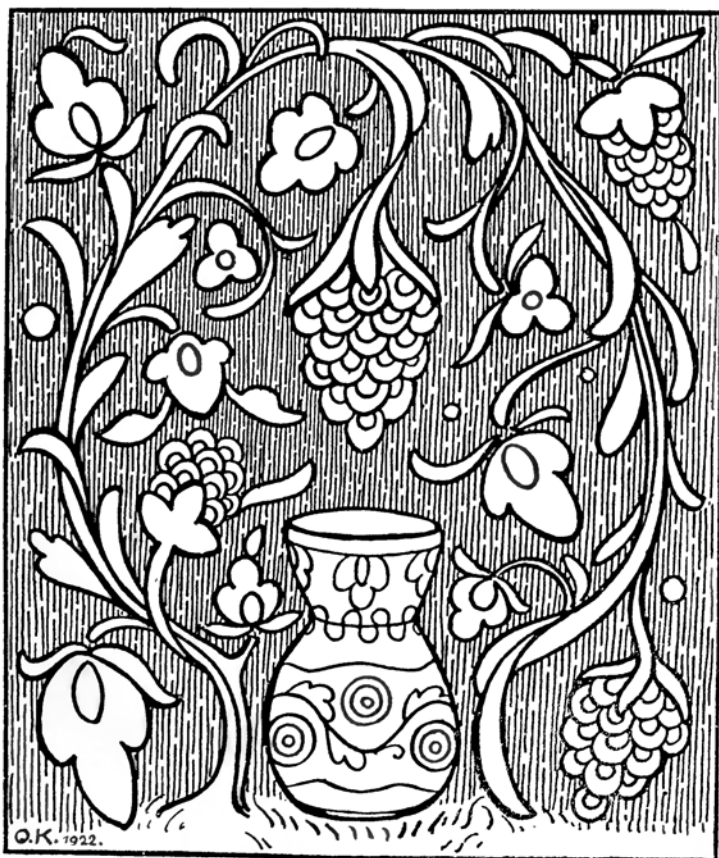

Cover page (black and white)

Title page

p. 136: [Handwritten and printed alphabet]

АНТІН КРУШЕЛЬНИЦЬКИЙ
ГРАМАТКА
БУКВАР
і
ЛЕРША ЗИТАНКА

Sebastian Kempgen

Антін Крушельницький

Граматка (буквар) і Перша читанка

для

першого року науки.

Київ - Відень - Львів.
Українське Акційне Видавниче Товариство
„Земля“.

а. А, б. Б, в. В, г. Г, д. Д,
 е. Е, є. Є, ж. Ж,
 з. З, и. И, і. І, ї. Ї, ъ. Ъ,
 к. К, л. Л, м. М, н. Н, о. О,
 п. П, р. Р, с. С, т. Т, у. У,
 ф. Ф, х. Х, ц. Ц, ч. Ч,
 ш. Ш, щ. Щ, ѳ. Ѵ, ѵ. Ѷ, ѷ. Ѹ, ѹ. Ѻ.

а А,	б Б,	в В,	г Г,	г Г,
д Д,	е Е,	є Є,	ж Ж,	з З,
и И,	і І,	ї Ї,	й Й,	к К,
л Л,	м М,	н Н,	о О,	п П,
р Р,	с С,	т Т,	у У,	ф Ф,
х Х,	ц Ц,	ч Ч,	ш Ш,	щ Щ,
	ь,	ю Ю,	я Я.	

KARL (CARLO) TAGLIAVINI, *Rumänische Konversations-Grammatik...*, Heidelberg 1938

Rumänische Konversations-Grammatik. Fünfte Auflage. Vollständig neu bearbeitet von Dr. Karl Tagliavini. (Lehrbücher Methode Gaspey – Otto – Sauer). Heidelberg 1938. [Heidelberg 1938]

Alphabet page (combined from its parts by us, S.K.)

pp. 432–433: Tabelle der cyrillischen Schrift [Table of the Cyrillic script]

column 1: printed letters (traditional form)

2: modern form (19th c.)

3: mixed cyrillic-latin transitory alphabet (1840–1860)

4: transliteration

5: sound value

6: letter names

7: numerical value

Slavic Alphabet Tables

1	2	3	4	5	6	7
А а	А а	a	a	a, ia	az	1
Б б	Б б	b	b	b	buchi	—
В в	В в	[в] v	v	v	vede, vide	2
Г г	Г г	[г] g	g (gh+ ^{e,1})	g	glagole	3
Д д	Д д	[д] d	d	d	dobru	4
Е е	Е е	e	e (e = ē)	e, ie	iest	5
Ж ж	Ж ж	[ж] j	j	ǰ	jivite	—
З з	—	—	dz	dz	dzelo	6
З з	З з	[з] z, s	z	z	zemle	7
И и	(И и)	i	i	i	ije	8
О о, Ѡ, ѡ	—	—	ǰ, ѡ	ǰ, ft	thita, ftita	9
І і	І і	[і] i	i	i	i	10
К к	К к	[к] k	(c, ch+ ^{e,1})	k	cacu	20
Л л	Л л	[л] l	l	l	liude	30
М м	М м	m	m	m	meslite	40
Н н	Н н	n	n	n	našu	50
Ѣ ѣ	ке	—	x, ks	ks, gs	csi	60
О о	О о	o	o	o	on	70
П п	П п	[п] p	p	p	pocoi	80
Ч ч	Ч ч	č	č	čf	cervu	90
Р р	Р р	[р] r	r	r	ričā, ričī	100
С с	С с	[с] s	s	s	slovā, slovi	200
Т т, тт	Т т	[т] t	t	t	tferdn	300
Ѹ ѹ	Ѹ ѹ	ʒ	u	u	u	—
Ф ф	Ф ф	[ф] f	u	u:	ucu	400
Х х	Х х	[х] h	f	f	fārtā, fert	500
Ѧ ѧ	nc	—	h	h, χ	heru, hier	600
Ѡ ѡ	—	o	ps	ps	psi	700
Ѣ ѣ	—	o	ō	o:	ot	800
Ѥ ѥ	Ц ц	ц	č	ts	či	900
Ѧ ѧ	Ш ш	[ш] š	š	f	ša	—
Ѩ ѩ	Ш ш, шт	[ш] šc, šč, št	št	št	šta	—
Ѭ ѭ	Ъ ѣ	ѣ	ā, ѣ	ā, i	ior	—
Ѯ ѯ	—	—	y	i (i)	iori	—
Ѳ ѳ	(ѳ)	—	ɿ	ā, flumnu	ir	—
Ѵ ѵ	ѣ	—	ě	ěā, e, e	jeti od. eacu	—
Ѷ ѷ	(Ѷ)	[Ѷ] —	ā, ꙗ	i, ā	ius	—
Ю ю	—	—	ju	ju	iu	—
Ѫ ѫ	—	—	ju	jeā, ja	ia(co)	—
Ѭ ѭ	—	—	je	je	ie	—
Ѯ ѯ	—	—	▲	ěā, ja	ia	[900]
Ѳ ѳ	—	—	y	i, u	ipsilon, ijijā	—
Ѵ ѵ	—	[Ѵ] i	ɿ	ī, ēn, u, v	fn	—
Ѷ ѷ	ѵ	ѵ	ǰ	dǰ	gea	—

wir beschränken uns auf die gedruckten Buchstaben. Für die Lesung handschriftlicher Texte ist eine paläographische Vorbereitung unbedingt notwendig¹. Die Tabelle des § 5 bietet eine Darstellung des cyrillischen Alphabets; die erste Spalte enthält die gewöhnlichen Druckschriften, die zweite die modernere Form, die aber nur in einigen Drucken des 19. Jahrhunderts und besonders mit den lateinischen Buchstaben gemischt vorkommt; die dritte enthält das gemischte cyrillisch-lateinische Alphabet der Übergangszeit (1840—1860), vgl. § 8, die vierte die Umschrift der „Asociația pentru editarea textelor române vechi“, die fünfte den Lautwert (nach unserer Lautschrift), die sechste den Namen der Buchstaben (in den altrum. Schulen) und die siebente den Zahlwert der einzelnen Buchstaben (vgl. § 7, Anm.).

§ 5. Tabelle der cyrillischen Schrift:

1	2	3	4	5	6	7
А а	А а	a	a	a, ia	az	1
Б б	Б б	b	b	b	buchi	—
К к	В в	[в] v	v	v	vede, vide	2
Г г	Г г	[г] g	g (gh+e, ¹)	g	glagole	3
Д д	Д д	[д] d	d	d	dobru	4
Е е	Е е	e	e (e = ē)	e, ie	iest	5
Ж ж	Ж ж	[ж] j	j	ǰ	ǰivite	—
З з	—	—	dz	dz	dzelo	6
И и	З з
(И и)	[з] z, s	z	z	zemle	7
Й й	(И и)	i	i	i	ije	8
О о, Ѡ	—	—	Ѡ, ѡ	Ѡ, ft	thita, ftita	9
І і	І і	[і] i	i	i	i	10
К к	К к	k	(c, ch+e, ¹)	k	cacu	20
Л л	Л л	[л] l	l	l	liude	30
М м	М м	m	m	m	meslite	40
Н н	Н н	n	n	n	nașu	50

¹ Es gibt leider kein Handbuch zur Erlernung der rumänischen Paläographie; ein sehr gutes Album für Übungen (jedoch teilweise zu schwer für Selbstunterricht) ist: J. Biauș și M. Cartoian, Album de paleografie românească (Seriile chirilică), Bukarest 1926. Für die slavischen Urkunden vgl. H. Stahl și D. P. Bogdan, Manual de paleografie slavo-română, Bukarest 1936; vgl. auch: E. Kalužnjackij, Кирилловское письмо у Румынь, Petrograd 1915 (in der Энциклопедия славянской филологии, 4, 2).

1	2	3	4	5	6	7
Ѣ ѣ	кѣ	—	x, ks	ks, gs	csi	60
Ѧ ѧ	О о	о	о	o	on	70
Ѩ ѩ	П п	[u] p	p	p	pocoi	80
Ѭ ѭ	Ч ч	ч	č	tf	cervu	90
Ѯ ѯ	Р р	[p] r	r	r	ričā, ričī	100
Ѳ ѳ	С с	[c] s	s	s	slovā, slovi	200
Ѵ ѵ	Т т, ѳ	[T] t	t	t	tferdn	300
Ѷ ѷ	Ѣ ѣ	ѣ	u	u	u	—
Ѹ ѹ	—	—	u	u	ucu	400
Ѻ ѻ	Ф ф	[f] f	f	f	fārtā, fert	500
Ѽ ѽ	Х х	[x] h	h	h, χ	heru, hier	600
ѿ Ѡ	Ѧ ѧ	кѣ	ps	ps	psi	700
ѳ Ѵ	Ѧ ѧ	—	o	o	ot	800
Ѷ ѷ	Ц ц	ц	č	ts	či	900
Ѹ ѹ	Ш ш	[m] š	š	f	ša	—
Ѻ ѻ	Щ щ, ѳ	[m], šc, šc, št	št	št	šta	—
Ѽ ѽ	Ъ ѣ	ѣ	ä, ѣ	ä, i	ior	—
ѿ Ѡ	—	—	y	i (i)	iori	—
ѳ Ѵ	Ь ь	(ь)	ь	ä, stumm	ir	—
Ѷ ѷ	Ѧ ѧ	кѣ	č	čā, ε, e	jeti od. eacu	—
Ѹ ѹ	(Ѧ)	[x] —	ā, Ѧ	i, ə	ius	—
Ѻ ѻ	Ѧ ѧ	кѣ	iu	iu	iu	—
Ѽ ѽ	—	—	iu	ičā, iā	ia(co)	—
ѿ Ѡ	—	—	ie	ie	ie	—
ѳ Ѵ	—	—	ā	čā, iā	ia	[900]
Ѷ ѷ	—	—	y	i, u	ipsilon, ijilā	—
Ѹ ѹ	—	[p] i	Ѧ	i, in, u, u	in	—
Ѻ ѻ	Ѷ ѷ	Ѷ	g	dž	gea	—

§ 6. Über den Wert und den Gebrauch der einzelnen Buchstaben werden wir hier nur das wichtigste erwähnen¹:

а nach Vokal, und besonders nach ѣ, stand für а und lautete iā, z. B. чѣла = celuia (Psaltirea Scheianā).

ѣ im Anlaut und nach Vokal stand für iē und lautete iē, z. B. ера = era [ie'ra] (Palia). In der Psaltirea Scheianā und Hurmuzachi schrieb man meist е für ѣ, mit dem Lautwert iē (z. B. еаѣ, еѣ, еѳѳ).

¹ für tiefere Studien vgl. J. Bărbulescu, *Fonetica alfabetului cirilic în textele române usw.*, Bukarest 1904 (ein Buch, das aber nicht immer einwandfrei ist).

DIMITAR POP EFTIMOV ET AL.: *Bukvar so čitanka...*,
Skopje 1945

Димитар поп Ефтимов и др. (ред.): Буквар со читанка за прво одделение. Скопје 1945. Државно книгоиздателство на Македонија. [Скопје 1945]

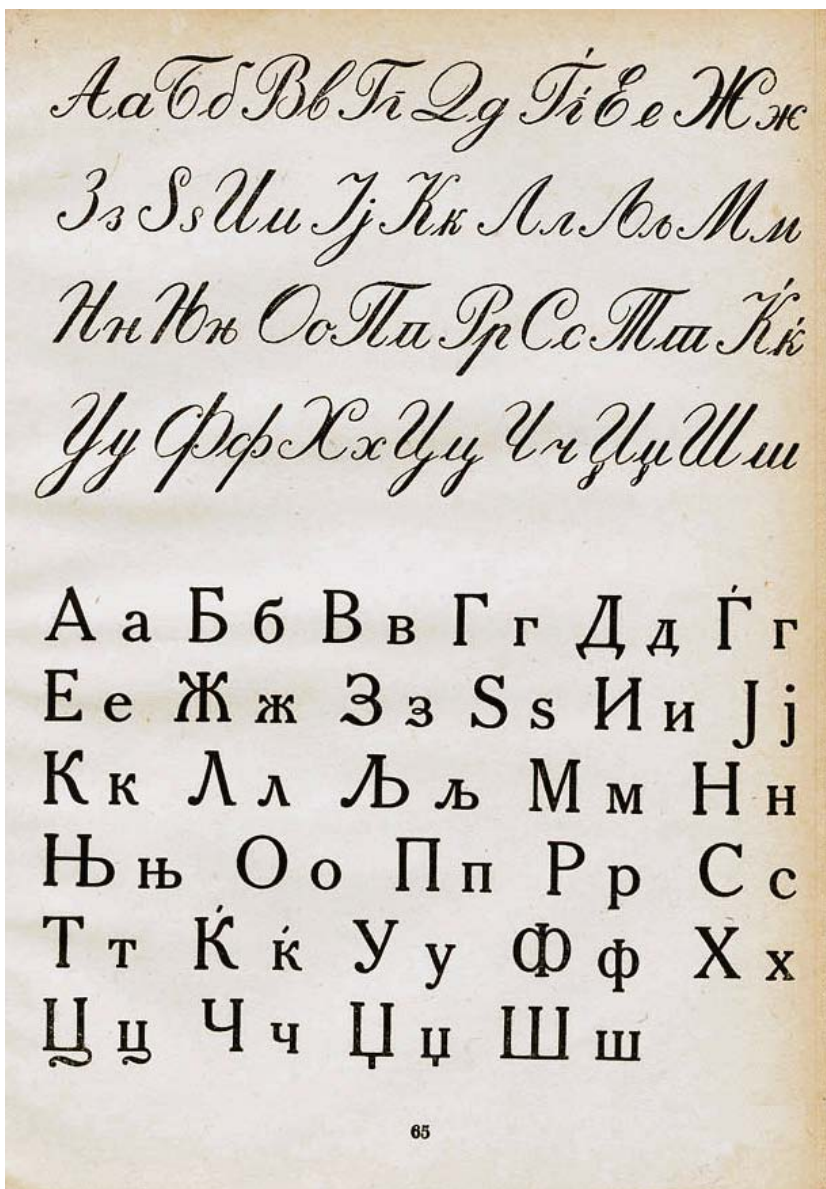
Dimitar pop Eftimov et al. (ed.): *Bukvar so čitanka za prvo oddelenie*.
Skopje 1945. Državno knigoizdatelstvo na Makedonija. [Skopje 1945]

Title page (small; restored by
S.K.)

p. 65: [The Macedonian
alphabet, handwritten
and printed versions;
note the missing acute
on the lowercase <í>
in the printed version]

A. M. SELIŠČEV, *Staroslavjanskij jazyk...*, Moskva 1951

А. М. Селищев, Старославянский язык. Часть первая. Введение, Фонетика. Москва 1951. [Москва 1951]

A. M. Seliščev, Staroslavjanskij jazyk. Čast' pervaja. Vvedenie, Fonetika. Moskva 1951. [Moskva 1951]

p. 36: Глаголическая азбука по письму Зографского евангелия [Glagoličeskaja azbuka po pis'mu Zografskogo evangelija • The Glagolitic alphabet of the Codex Zografensis]

pp. 40–41: Глаголическое и греческое письмо. [Glagoličeskoe i grečeskoe pis'mo • The Glagolitic and the Greek script]

† 1	а	ꙗꙗ 300	т
⌘ 2	б	ꙗꙗ 400	ѡѣ
ꙗꙗ 3	в	ꙗꙗ 500	ѣ
ꙗꙗ 4	г	ꙗꙗ 600	х
ꙗꙗ 5	а	ꙗꙗ 700	ш
ꙗꙗ 6	е	ꙗꙗꙗꙗ ꙗꙗꙗꙗ	
ꙗꙗꙗꙗ 7	ж	ꙗꙗ 900	ц
ꙗꙗꙗꙗ 8	з	ꙗꙗ 1000	ч
ꙗꙗꙗꙗ 9	и	ꙗꙗꙗꙗ ꙗꙗꙗꙗ	
ꙗꙗꙗꙗ 10	і	ꙗꙗꙗꙗ ꙗꙗꙗꙗ	
ꙗꙗꙗꙗ 20	н	ꙗꙗꙗꙗ ꙗꙗꙗꙗ	
ꙗꙗꙗꙗ 10	л	ꙗꙗꙗꙗ ꙗꙗꙗꙗ	
ꙗꙗꙗꙗ 30	к	ꙗꙗꙗꙗ ꙗꙗꙗꙗ	
ꙗꙗꙗꙗ 40	к	ꙗꙗꙗꙗ ꙗꙗꙗꙗ	
ꙗꙗꙗꙗ 50	а	ꙗꙗꙗꙗ ꙗꙗꙗꙗ	
ꙗꙗꙗꙗ 60	м	ꙗꙗꙗꙗ ꙗꙗꙗꙗ	
ꙗꙗꙗꙗ 70	н	ꙗꙗꙗꙗ ꙗꙗꙗꙗ	
ꙗꙗꙗꙗ 80	о	ꙗꙗꙗꙗ ꙗꙗꙗꙗ	
ꙗꙗꙗꙗ 90	п	ꙗꙗꙗꙗ ꙗꙗꙗꙗ	
ꙗꙗꙗꙗ 100	р	ꙗꙗꙗꙗ ꙗꙗꙗꙗ	
ꙗꙗꙗꙗ 200	с	ꙗꙗꙗꙗ ꙗꙗꙗꙗ	

ГЛАГОЛИЧЕСКОЕ.			ГРЕЧЕСКОЕ.
Буквы.	Названіе.	Знаки старшіе и младшіе.	Курсивъ.
a	азъ	ⲁ ⲁ ⲁ ⲁ	ⲁ ⲁ ⲁ
b	буквы	Ⲃ Ⲃ Ⲃ Ⲃ	Ⲃ Ⲃ Ⲃ
g	глаголи	Ⲅ Ⲅ Ⲅ Ⲅ	Ⲅ Ⲅ Ⲅ Ⲅ
d	добро	Ⲇ Ⲇ Ⲇ Ⲇ	Ⲇ Ⲇ Ⲇ
e	есть	Ⲉ Ⲉ Ⲉ Ⲉ	Ⲉ Ⲉ Ⲉ
dz	зѣло	Ⲋ Ⲋ Ⲋ Ⲋ	Ⲋ
i	иже	Ⲍ Ⲍ Ⲍ	Ⲍ Ⲍ Ⲍ Ⲍ
i	ижеи	Ⲏ Ⲏ Ⲏ Ⲏ	Ⲏ (и) Ⲏ (и)
k	како	Ⲑ Ⲑ Ⲑ Ⲑ	Ⲑ Ⲑ Ⲑ
l	люднѣ	Ⲓ Ⲓ Ⲓ	Ⲓ Ⲓ Ⲓ
m	мысланте	Ⲕ Ⲕ	Ⲕ
n	нашь	Ⲗ Ⲗ Ⲗ Ⲗ	Ⲗ Ⲗ Ⲗ Ⲗ
o	онъ	Ⲙ Ⲙ Ⲙ Ⲙ	Ⲙ Ⲙ Ⲙ
p	покои	Ⲛ Ⲛ Ⲛ	Ⲛ Ⲛ Ⲛ
r	рѣци	Ⲝ Ⲝ Ⲝ Ⲝ	Ⲝ Ⲝ Ⲝ Ⲝ
s	слово	Ⲟ Ⲟ Ⲟ	Ⲟ Ⲟ Ⲟ
t	терьдо	Ⲡ Ⲡ Ⲡ	Ⲡ Ⲡ Ⲡ
f	фрѣтъ	Ⲣ Ⲣ Ⲣ	Ⲣ
x	хѣръ	Ⲥ Ⲥ Ⲥ Ⲥ	Ⲥ Ⲥ
o	отъ	ⲧ ⲧ ⲧ	ⲧ ⲧ
e	дита	ⲩ ⲩ	ⲩ
v	вѣдѣ	ⲫ ⲫ	ⲫ
	—		ⲭ

ГЛАГОЛИЧЕСКОЕ.			ГРЕЧЕСКОЕ.
Буквы.	Названіе.	Знаки старшіе и младшіе.	Курсивъ.
ž	живѣте	Ɱ Ɱ Ɱ	$\overset{\text{ж}}{\text{н}} = \frac{\text{с}}{\text{т}} = \tau\sigma$
z	земля	Ɱ Ɱ Ɱ	$\overset{\text{з}}{\text{т}} = \theta\sigma$
dj	ѣа	Ɱ Ɱ	$\overset{\text{д}}{\text{л}} = \delta\epsilon$
	(ѣрьѣъ)		$\text{н} \gamma = \tau\theta$
u	оукъ	Ɱ Ɱ Ɱ	$\left\{ \begin{array}{l} \overset{\text{у}}{\text{о}} = \text{оо}^2 \\ \overset{\text{у}}{\text{у}} = \text{оу}^2 \end{array} \right.$
š	ша	Ɱ Ɱ Ɱ	$\omega \text{ с} \sigma (-\theta\theta)$
št	шта	Ɱ Ɱ	$= \frac{\omega}{\sigma} (-\theta\theta = \theta\theta\tau)$
c(ts)	ци	Ɱ Ɱ Ɱ	$\rho \ \rho \ (-\frac{\text{с}}{\text{т}} = \tau\sigma)$
č	чрьвь	Ɱ Ɱ Ɱ	$\frac{\omega}{\theta} = \theta\theta = \tau\theta\theta$
і	иже	Ɱ Ɱ Ɱ Ɱ	$\theta \ (-\theta\text{т}) = \epsilon\text{т}$
ě(ja)	ять	Ɱ Ɱ Ɱ Ɱ	$\left\{ \begin{array}{l} \overset{\text{ѣ}}{\text{ѣ}} = \epsilon\text{т} + \epsilon \\ \overset{\text{ѣ}}{\text{ѣ}} = \epsilon\text{т} + \alpha \end{array} \right. \text{?}$
ju	ю	Ɱ Ɱ Ɱ	$\gamma^{\circ} = \nu\theta$
ѣ	юсъ	Ɱ Ɱ	$\alpha = \theta\mu = \epsilon\theta$
ѣ		Ɱ = Ɱ. Ɱ	$= \theta + \epsilon\theta$
ї	ижица	Ɱ = Ɱ	$\frac{\epsilon\text{т}}{\nu} = \nu\epsilon\text{т}$
o/ü	кръ	Ɱ Ɱ = 0.Ɱ	$\theta + \epsilon\text{т}$
у	кръ	Ɱ Ɱ	$= \theta + \epsilon\text{т} + \eta$
e/ı	кръ	Ɱ Ɱ = 6.Ɱ	$\epsilon + \epsilon\text{т}$
je	юсъ	Ɱ = Ɱ. Ɱ	$+ \epsilon + \epsilon\theta$
je		Ɱ = Ɱ. Ɱ	$= \eta + \epsilon\theta$

A. I. GORŠKOV, *Staroslavjanskij jazyk...*, Moskva 1963

А. И. Горшков, Старославянский язык. Москва 1963. [Москва 1963]

A. I. Gorškov, Staroslavjanskij jazyk. Moskva 1963. [Moskva 1963]

pp. 48–49: Цифровое значение букв / Глаголические буквы / Кирилловские буквы [Cifrovoe značenie bukv / Glagoličeskie bukvy / Kirillovskie bukvy • The numerical value of the letters / Glagolitic letters / Cyrillic letters]

p. 37: Славянские азбуки глаголица и кириллица [Slavjanskije azbuki glagolica i kirillica • The Slavic alphabets Glagolica and Kirillica]

Глаголические буквы

†	1	Ѡ	2	Ѣ	3	Ѥ	4	Ѧ	5	Ѩ	6	Ѭ	7	Ѯ	8	Ѱ	9
Ѳ	10	Ѵ	20	Ѷ	30	Ѹ	40	Ѻ	50	Ѽ	60	Ѿ	70	Ѣ	80	Ѧ	90
Ѣ	100	Ѥ	200	Ѧ	300	Ѩ	400	Ѭ	500	Ѯ	600	Ѱ	700	Ѳ	800	Ѵ	900

Кирилловские буквы

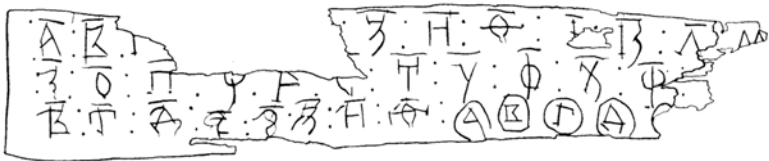
А	1	В	2	Г	3	Д	4	Е	5	З	6	И	8	Ѡ	9		
І	10	К	20	Л	30	М	40	Н	50	О	60	П	80	У	90		
Р	100	С	200	Т	300	У	400	Ф	500	Х	600	Ц	700	Щ	800	Ѧ	900

Глаголица	Кирилица	Звуковые значения букв	Названия букв	Глаголица	Кирилица	Звуковые значения букв	Названия букв
Ⲁ	А	а	аз	Ⲃ	Х	х	хер
Ⲑ	Б	б	буки	Ⲅ	Ц	ц'	цы
Ⲓ	В	в	веди	Ⲇ	Ч	ч'	червь
Ⲕ	Г	г	глаголь	Ⲉ	Ш	ш'	ша
Ⲗ	Д	д	добро	Ⲋ	Щ	ш'т	ща
Ⲙ	Е	е	есть	Ⲍ	Ъ	ь	ер
Ⲛ	Ж	ж'	живете	Ⲏ	Ы	ы	еры
Ⲝ	З	д'з'	зело	Ⲑ	Ь	ь	ерь
Ⲟ	И	з	земля	Ⲓ	Ю	ё	ять
Ⲡ	Н	и	иже	Ⲕ	Я	ю	ю
Ⲣ	О	и	ижеи	Ⲗ	Ѧ	я	
Ⲥ	П	и	ижеи	Ⲙ	Ѣ	је	
ⲗ	Р	г'	г'ервь	Ⲛ	Ѥ	ѣ	
ⲙ	К	к	како	Ⲝ	Ѧ	ѣ	юс малый
ⲟ	Л	л	люди	Ⲟ	Ѣ	іѣ	юс малый
Иотованный
ⲡ	М	м	мыслето	Ⲡ	Ѥ	ѣ	юс большой
ⲣ	Н	н	наш	Ⲣ	Ѧ	іѣ	юс большой
Иотованный
Ⲥ	О	о	он	Ⲥ	Ѣ	кс	кси
ⲗ	П	п	покой	ⲗ	Ѧ	пс	пси
ⲙ	Р	р	рцы	ⲙ	Ѣ	ф	фита
ⲟ	С	с	слово	ⲟ	Ѧ	и	ижица)
ⲡ	Т	т	тврдо	ⲡ	Ѣ	о	от
ⲣ	У	у	ук				
Ⲥ	Ф	ф	ферт				

СЛАВЯНСКИЕ АЗБУКИ ГЛАГОЛИЦА И КИРИЛЛИЦА

Глаголица	Кириллица	Звуковые значения букв	Названия букв	Глаголица	Кириллица	Звуковые значения букв	Названия букв
Ⲑ	А	а	аз	Ⲡ	Х	х	хер
ⲑ	Б	б	буки	ⲡ	Ц	ц	цы
Ⲓ	В	в	веди	Ⲣ	Ч	ч	червь
ⲓ	Г	г	глаголь	ⲣ	Ш	ш	ша
Ⲕ	Д	д	добро	Ⲥ	Щ	ш'т	ща
ⲕ	Е	е	есть	Ⲭ	Ъ	ъ	ер
Ⲍ	Ж	ж'	живете	ⲭ	Ы	ы	еры
ⲍ	З	д'з'	зело	Ⲯ	Ь	ь	ерь
Ⲏ	И	з	земля	ⲯ	Ю	ю	ють
ⲏ	Н	и	иже	Ⲱ	Я	я	ю
Ⲑ	И	и	ижеи	ⲱ	Є	је	юс малый
ⲑ	Р	г'	г'ервь	Ⲳ	І	і	юс малый йотованный
Ⲓ	К	к	како	ⲳ	Ѳ	ѳ	юс большой
ⲓ	Л	л	люди	Ⲵ	Ѳ	ѳ	юс большой йотованный
Ⲕ	М	м	мыслете	ⲵ	Ѳ	ѳ	кс
ⲕ	Н	н	наш	Ⲷ	Ѳ	ѳ	кс
Ⲍ	О	о	он	ⲷ	Ѳ	ѳ	пс
ⲍ	П	п	покой	Ⲹ	Ѳ	ѳ	ф
Ⲏ	Р	р	рцы	ⲹ	Ѳ	ѳ	и
ⲏ	С	с	слово	Ⲻ	Ѳ	ѳ	и
Ⲑ	Т	т	твердо	ⲻ	Ѳ	ѳ	от
ⲑ	У	у	ук	Ⲽ	Ѳ	ѳ	от
Ⲓ	Ф	ф	ферт	ⲽ	Ѳ	ѳ	от

Addendum

Gramota Nr. 342

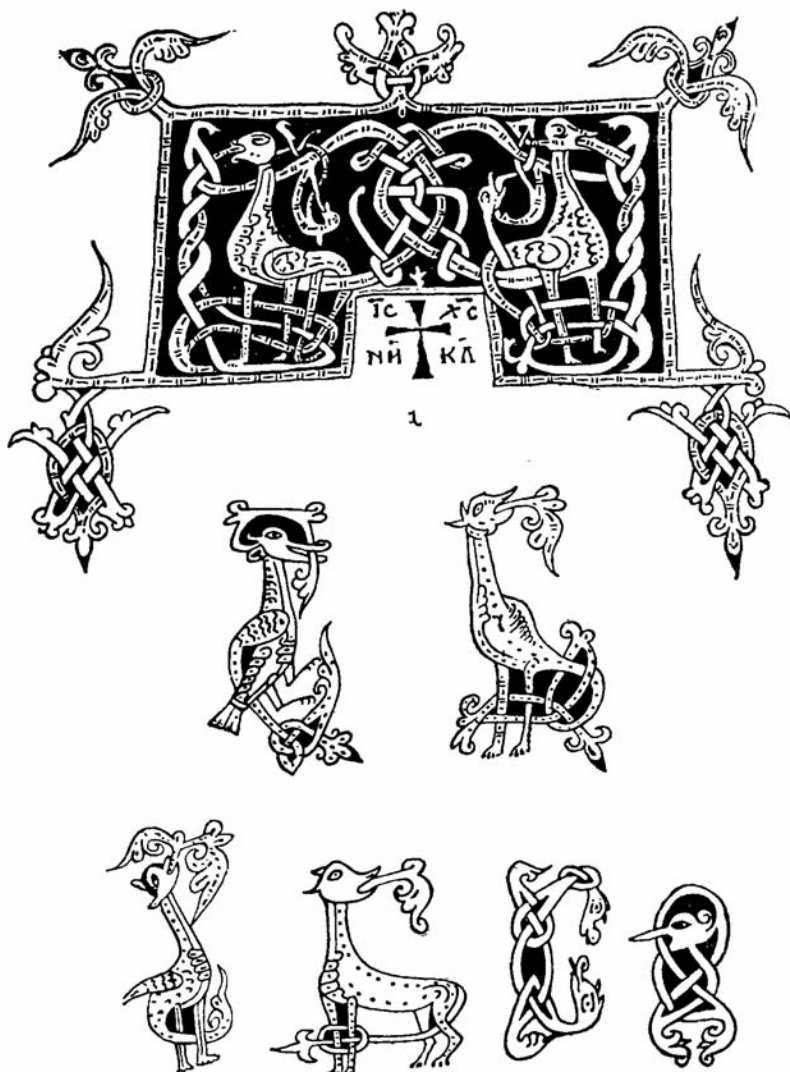
Paleographic Overview of Russian Writing

Although paleography has not been the focus of these albums, we want to round out the alphabet tables by showing several tables that document the development of Russian handwriting through the centuries.

Right: A page from Ščepkin, *Russkaja paleografija* (M. 1918, p. 68), showing some initials from the «Psalterium Bononiense» (Болонская псалтырь • Bolonskaja psaltyr'). For more samples from the same book see Vol. 2, pp. 326ff.

The tables have been adapted from <http://artdesign21.narod.ru/alfavit.html> (original source unknown). There is more information on that site about the specific source which serves to represent a given century.

XI° ВЪКЪ
 А ФФ
 Б Х
 В ѠѠ
 Г Ц
 Д ЧУС
 Е Ш
 Ж Ц
 S ЗЗ ЗЪ
 ИИ ЗИ
 К Ъ
 ЛГ ЪЪ
 М КЪ
 НН Ю
 ОѠ МЖА
 П ЗЗ
 Р С
 ТТ
 ѠѠѠ

1073r

XI° ВЪКЪ
 А Б
 Б В
 Г Д
 Е Ж
 2 З
 И Ъ
 К Ъ
 Л К
 М Ю
 Н АА
 О Ф
 П Р
 С Т
 Ч

1152r

XIII° ВЪКЪ
 А И ѠѠ
 Б Ф
 В Х
 Г ѠѠ
 Д Ц
 Е Ч
 МЖ Ш
 2 Ц
 ЗИ Ш
 И ЗЪ
 К Ъ
 Л Ъ
 М К
 Н Ъ
 ОО О
 П Р
 С Т
 МАЖ
 ѠѠ

1255r

Название буквы	Устав	Полустав	Скорпись	Типографский набор в церковных книгах конца 19 в. (варианты)
како	К	к	«	К К К К
люди	Л	л	л	Л Л Л Л
мыслете	М	м	м	М М М М
наш	Н	н	н	Н Н Н Н
он	О	о	о	О О О О
	Ѡ	ѡ	Ѣ	Ѡ ѡ Ѣ ѣ
покой	Ѡ	ѡ	Ѣ	Ѡ ѡ Ѣ ѣ
	Ѡ	ѡ	Ѣ	Ѡ ѡ Ѣ ѣ
ры	Р	р	р	Р Р Р Р
слово	С	с	с	С С С С
твердо	Т	т	т	Т Т Т Т

Название буквы	Устав	Полустав	Скорпись	Типографский набор в церковных книгах конца 19 в. (варианты)
аз	А	а	а	А А А А
бучи	Б	б	б	Б Б Б Б
веди	В	в	в	В В В В
глаголь	Г	г	г	Г Г Г Г
добро	Д	д	д	Д Д Д Д
есть	Е	е	е	Е Е Е Е
живете	Ж	ж	ж	Ж Ж Ж Ж
зело	З	з	з	З З З З
земля	З	з	з	З З З З
иже	И	и	и	И И И И
и	І	і	і	І І І І

Название буквы	Устав	Полустав	Скоронисъ	Типографский набор в церковных книгах конца 19 в. (варианты)	
				Устав	Скоронисъ
ять	Ѣ	ѣ	ѣѣ	Ѣ	ѢѢѢѢ
ю	Ю	ю	юю	Ю	ЮЮЮЮ
(и + а)
я	Ѡ
ѡ	ѡ	ѡѡ	Ѡ	ѠѠѠѠ
ѡѡѡѡ
кся	Ѣ	ѣ	ѣѣ	Ѣ	ѢѢѢѢ
лси	Ѧ	ѧ	ѧѧ	Ѧ	ѦѦѦѦ
фита	Ѧ	ѧ	ѧѧ	Ѧ	ѦѦѦѦ
йкциа	Ѧ	ѧ	ѧѧ	Ѧ	ѦѦѦѦ
(и + я)	Ѣ	ѣ	ѣѣ	Ѣ	ѢѢѢѢ
(э)	Ѣ	ѣ	ѣѣ	Ѣ	ѢѢѢѢ
юс	Ѣ	ѣ	ѣѣ	Ѣ	ѢѢѢѢ
юс	Ѣ	ѣ	ѣѣ	Ѣ	ѢѢѢѢ

Буквы редко применявшисѧ

Название буквы	Устав	Полустав	Скоронисъ	Типографский набор в церковных книгах конца 19 в. (варианты)	
				Устав	Скоронисъ
ук
(ик)	Ѹ	ѹ	ѹѹ	Ѹ	ѸѸѸѸ
ферт	Ѧ	ѧ	ѧѧ	Ѧ	ѦѦѦѦ
хер	Ѧ	ѧ	ѧѧ	Ѧ	ѦѦѦѦ
от	Ѧ	ѧ	ѧѧ	Ѧ	ѦѦѦѦ
цы	Ѧ	ѧ	ѧѧ	Ѧ	ѦѦѦѦ
червь	Ѧ	ѧ	ѧѧ	Ѧ	ѦѦѦѦ
ша	Ѧ	ѧ	ѧѧ	Ѧ	ѦѦѦѦ
ша	Ѧ	ѧ	ѧѧ	Ѧ	ѦѦѦѦ
ер	Ѧ	ѧ	ѧѧ	Ѧ	ѦѦѦѦ
еры	Ѧ	ѧ	ѧѧ	Ѧ	ѦѦѦѦ
ерь	Ѧ	ѧ	ѧѧ	Ѧ	ѦѦѦѦ

Poluslovica (Russian Cryptography)

Poluslovica ('Half-lettering') is considered a sort of (Russian) cryptographic writing. It is based on the Cyrillic alphabet, but reduces each letter to a characteristic part of its shape – this is where its name derives from. Some letters remain unchanged, some are close to their tachygraphic (*skoropis'*) forms, but all (should) remain different from each other.

Poluslovica has actually been used as a script for several books – the Vatican Library, for example, has a Psalter (XIVth cent.) in its possession which is even accessible online (MSS Vat.slav.8; http://digi.vatlib.it/view/MSS_Vat.slav.8/).

Sample page (p. 34r) from Vat.slav.8 in Poluslovica
Poluslovica alphabets (from Wikipedia)

https://upload.wikimedia.org/wikipedia/ru/f/fb/Азбука_полусловица_из_рукописи_синод_типографии.jpg

https://upload.wikimedia.org/wikipedia/ru/thumb/e/e3/Древнерусская_тайнопись_полусловица.jpg/911px-Древнерусская_тайнопись_полусловица.jpg

A	v c c k v s	M	u x x u u	Ч	v c ч
Б	б б \ " б б	Н	н ч н н ~	Ш	ш ...
В	з 7 з з	О	o u o	Щ	щ
Г	г ' ((r (	ω	ω	Ъ	> б ы >
Δ	γ γ γ Δ γ	П	^ п п u п ^	Ы	>
Е	у ' c e z s	Р	6 p s s	Ь	л б
Є	д б	С	c u c c	Ѣ	+ б +
Ж	↓ γ γ ↓	Т	т м 1	Ю	γ б к
З	з з γ б } з	Ѳ	б б	Ѧ	< А) →
И	и и i i i	Ѳ	е	Ѧ	Ѧ Ѧ Ѧ
К	c c c c	X	~ x	Ѧ	l
Λ	λ ~ λ λ	Ц	ч ч ч		

Wooden Tablet (from Novgorod)

Wax tablets were the common tool to practice writing in Novgorod, but this finding is one of its kind. 14th century.

Birch Bark Alphabets from Novgorod and Stara Russa

Among the 1000+ birch bark letters found in Novgorod and some other North-Russian cities, there are at present 14 alphabets, many of them incompletely written or preserved. Besides alphabets, some birch barks show syllables, and there is one showing letters as numbers (see p. 363; gramota 342, 14th c.). These findings are from the 12th to 15th century. In other words: exactly the same basic components were still being used in the printed primers of the 17th or 18th century – and the methodology and didactics of language teaching obviously did not change for many centuries.

We are presenting here selected alphabets in their chronological order. Only those where a drawing exists, and omitting most fragments. Taken and adapted from gramoty.ru, the official site, were:

№ 591 {1025–1050}, Novgorod, Alphabet (mod. S.K.).

№ 460 {1180–1200}, Novgorod, Alphabet.

№ 778 {1200–1220}, Novgorod, Alphabet.

№ 199 {1240–1260}, Novgorod, drawing by Onfim: Alphabet and syllables.

№ 205 {1240–1260}, Novgorod, drawing by Onfim: Alphabet.

№ 342 {1320–1340}, Novgorod, Numbers (see p. 363).

№ 576 {1360–1380}, Novgorod, Alphabet (incomplete).

№ 623 {1360–1380}, Novgorod, Syllables.

№ Ст. P. 25 {1340–1360}, Staraja Russa, Alphabet.

№ Ст. P. 24 {1380–1400}, Staraja Russa, Alphabet.

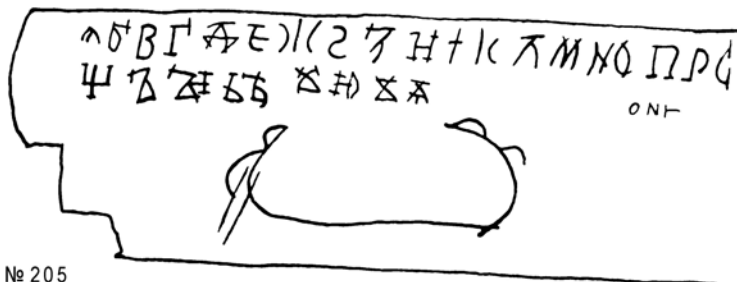
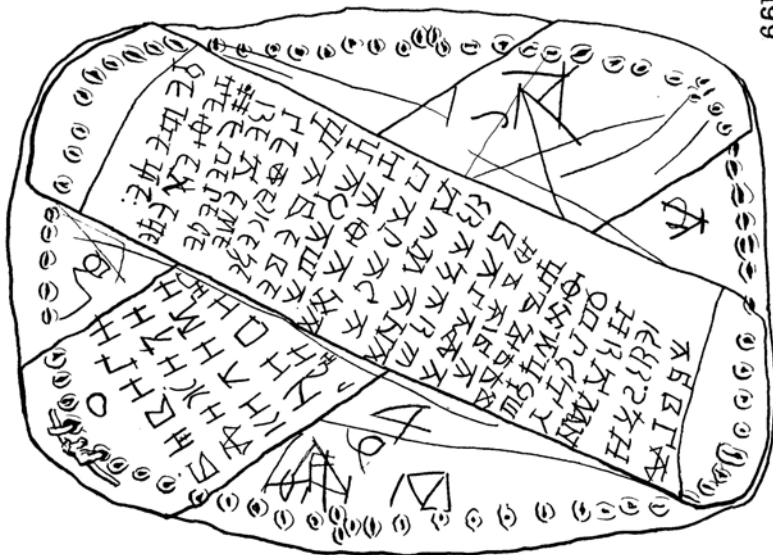
Α Β Γ Δ Ε Ζ Ζ Ζ Η Ι Κ Λ
Μ Ν Ο Π Ρ Σ Τ Ο Υ Φ Χ Ψ Ω
Α Β Γ Δ Ε Ζ Ζ Ζ Η Ι Κ Λ
Μ Ν Ο Π Ρ Σ Τ Ο Υ Φ Χ Ψ Ω

№ 591

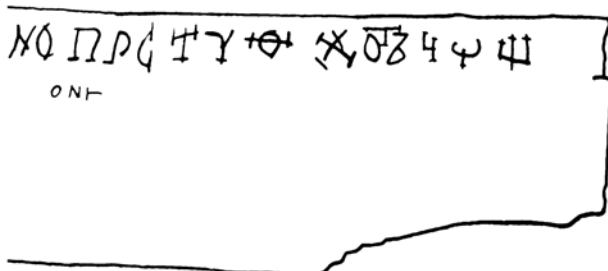
450 Α Β Β Γ Δ Ε Ζ Ζ Ζ Η Ι Κ Λ Λ Μ Ν Ο Π Ρ Σ Τ Υ Φ Α
Χ Ψ Η Θ Ψ Ψ Ψ Ψ Δ Ε Ζ Ζ Ζ Α Υ Ι Ψ

778

Α Β Β Γ Δ Ε Ζ Ζ Ζ Η Ι Κ Λ
Μ Ν Ο Π Ρ Σ Τ Ο Υ Φ Χ Ψ Η
Υ Ψ Δ Ε Ζ Ζ Ζ Η Ι Κ Λ

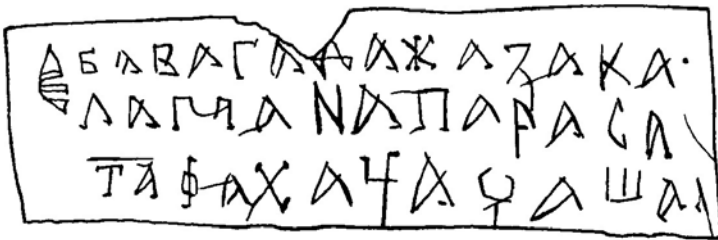

№ 205

№ 576

№ 623

The Project “A better Russian alphabet” 2012

“Проект улучшенной русской азбуки” [Proekt ulučšennoj russkoj azbuki] (<http://rusforum.ru/viewtopic.php?t=5541>)

This project is (or was) the topic of a forum which was active mainly in 2012. The main outcome of this – of course non-official – proposal seems to be the table featured here. There is some additional material on the forum.

During the Soviet era, there have been discussions and solutions how to adapt the Cyrillic alphabet to the needs of non-Slavic speaking peoples of the Soviet union. However, how to make the Cyrillic alphabet as such better seems to have been rarely ever a topic throughout its history. The one tendency which can be observed is how to make Cyrillic more similar to the Latin alphabet – see the reforms by Peter I. and contemporary typographical tendencies.

"школа"	скорость	"школа"	скорость	"школа"	скорость	основные	дополнительные	старые буквы	славянские буквы
Aa	А а	Кк	Хх	Жж	Хх	Б б	В в	С с	Д д
Бб	В в	Л л	Ц ц	Ш ш	Ц ц	Г г	Д д	З з	И и
Вв	Г г	М м	Ч ч	Щ щ	Ч ч	Д д	Е е	И и	Й й
Гг	Д д	Н н	Ш ш	Щ щ	Ш ш	Е е	Ж ж	К к	Л л
Дд	Е е	О о	Щ щ	Щ щ	Щ щ	Ж ж	З з	Л л	М м
Ее	Ж ж	П п	Щ щ	Щ щ	Щ щ	З з	И и	М м	Н н
Жж	И и	Р р	Щ щ	Щ щ	Щ щ	И и	О о	Н н	Р р
Ии	Й й	С с	Щ щ	Щ щ	Щ щ	О о	П п	Р р	С с
Йй	К к	Т т	Щ щ	Щ щ	Щ щ	П п	Р р	С с	Т т
Кк	Л л	У у	Щ щ	Щ щ	Щ щ	Р р	С с	Т т	У у
Лл	М м	Ф ф	Щ щ	Щ щ	Щ щ	С с	Т т	У у	Ф ф
Мм	Н н	Х х	Щ щ	Щ щ	Щ щ	Т т	У у	Ф ф	Х х
Нн	О о	Ц ц	Щ щ	Щ щ	Щ щ	У у	Ф ф	Х х	Ц ц
Оо	П п	Ш ш	Щ щ	Щ щ	Щ щ	Ф ф	Х х	Ц ц	Ш ш
Пп	Р р	Щ щ	Щ щ	Щ щ	Щ щ	Х х	Ц ц	Ш ш	Щ щ
Рр	С с	Щ щ	Щ щ	Щ щ	Щ щ	Ц ц	Ш ш	Щ щ	Щ щ
Сс	Т т	Щ щ	Щ щ	Щ щ	Щ щ	Ш ш	Щ щ	Щ щ	Щ щ
Тт	У у	Щ щ	Щ щ	Щ щ	Щ щ	Щ щ	Щ щ	Щ щ	Щ щ
Уу	Ф ф	Щ щ	Щ щ	Щ щ	Щ щ	Щ щ	Щ щ	Щ щ	Щ щ
Фф	Х х	Щ щ	Щ щ	Щ щ	Щ щ	Щ щ	Щ щ	Щ щ	Щ щ
Хх	Ц ц	Щ щ	Щ щ	Щ щ	Щ щ	Щ щ	Щ щ	Щ щ	Щ щ
Цц	Ш ш	Щ щ	Щ щ	Щ щ	Щ щ	Щ щ	Щ щ	Щ щ	Щ щ
Шш	Щ щ	Щ щ	Щ щ	Щ щ	Щ щ	Щ щ	Щ щ	Щ щ	Щ щ
Щщ	Щ щ	Щ щ	Щ щ	Щ щ	Щ щ	Щ щ	Щ щ	Щ щ	Щ щ

SELECTED SOURCES & LINKS

- Kožičić 1530, 1531*
<http://hrcak.srce.hr/file/21199>; <http://hrcak.srce.hr/file/51328>
<http://reader.digitale-sammlungen.de/resolve/display/bsb10201465.html>
- Inok Sava 1597*
<http://www.rastko.rs/rastko/delo/10224>
- Sobol' 1631*
<http://orsha.eu/rus/o-городе/история/памятники-истории/литературные-памятники/букварь/описание.html>
- Ginammi 1638*
http://digital.onb.ac.at/OnbViewer/viewer.faces?doc=ABO_%2BZ182418305
- Bukvar' 1667*
Uppsala University Library, Slav 62; not available online; photos taken by the library
- Azbuka Rukopisnaja 1698*
<http://lingvostranovedcheskiy.academic.ru/3/АЗБУКА>
- Istomin 1699*
http://arhiva.unilib.rs/unilib/o_nama/izlozbe/staribukvari/
- Ivanovic 1699*
<https://tipariturromanesti.wordpress.com/2012/01/20/bucoavna-balgrad-1699-primul-abecedar-romanesc/>
- Onisifor Ghibu: http://www.dacoromania.inst-puscariu.ro/articole/1998-1999_27.pdf
- Bucvar 1701 (?)*
<http://www.digibuc.ro/colectii/opera-tipografica-romaneasca-1508-1830-c1126> (CRV 294 A)
- Venclović 1717*
<http://www.snnovine.com/2013/51-52/pdfs/sn05.pdf>
- Prokopović 1726, 1758*
<http://digitool.dc.bmms.ro:8881>
- <http://digital.bms.rs/ebiblioteka/publications/view/731>
- http://arhiva.unilib.rs/unilib/o_nama/izlozbe/staribukvari/ (No. 17)
- http://arhiva.unilib.rs/unilib/o_nama/izlozbe/staribukvari/ (No. 8)
- Putneanul 1755*
<http://www.digibuc.ro/colectii/opera-tipografica-romaneasca-1508-1830-c1126> (CRV 294)
- Orfelin 1767, 1776, 1777, 1778*
http://digitalna.nb.rs/sf/NBS/Stara_i_retka_knjiga/Zbirka_knjiga_Zaharije_Orfelina
- <http://politikin-zabavnik.co.rs/pz/content/beograd-koga-visc-nema?page=1670>
- <http://digital.bms.rs/ebiblioteka/publications/view/804>
- Kurzböck, Bukvar' 1770*
<http://digital.bms.rs/ebiblioteka/publications/view/2543>
- Kurzböck, Bucvar' sau înceapere de învățatură 1771*
<http://www.digibuc.ro/colectii/opera-tipografica-romaneasca-1508-1830-c1126> (CRV 374)
- Kurzböck, Načalnoe učenie 1774*
http://arhiva.unilib.rs/unilib/o_nama/izlozbe/staribukvari/ (No. 3)
- Janković de Mirijevo 1776*
<http://digital.bms.rs/ebiblioteka/publications/view/492>
- Google Books
Kurzböck, Bucvariu 1781
<http://www.digibuc.ro/colectii/opera-tipografica-romaneasca-1508-1830-c1126> (CRV 443)

Șincai 1783

<http://dspace.bcuculuj.ro/handle/123456789/12476>

Kurzböck, ABC oder Namenbüchlein 1784 & 1790

<http://www.digibuc.ro/colectii/opera-tipografica-romaneasca-1508-1830-c1126> (CRV 482B)

<http://www.digibuc.ro/colectii/opera-tipografica-romaneasca-1508-1830-c1126> (CRV 553)

Molnar 1788

<http://www.digibuc.ro/colectii/opera-tipografica-romaneasca-1508-1830-c1126> (CRV 521)

Kurzböck, ABC oder Namenbüchlein/Bukvar radi Serbskago... 1789

<http://digital.bms.rs/ebiblioteka/publications/view/2541>

Novaković 1793

<http://digital.bms.rs/ebiblioteka/publications/view/2537>

Alfavit sau bucoavnă 1796

Google Books

Bart 1797

<http://www.digibuc.ro/colectii/opera-tipografica-romaneasca-1508-1830-c1126> (CRV 607)

<http://www.digibuc.ro/colectii/opera-tipografica-romaneasca-1508-1830-c1126> (CRV 786 A)

Bucvariu pentru pruncii 1808

<http://www.digibuc.ro/colectii/opera-tipografica-romaneasca-1508-1830-c1126> (CRV 754A)

Karadžić 1814

Google Books

Bădrov 1814

<http://dspace.bcuculuj.ro/handle/123456789/47659>

Bogic 1816

<http://www.digibuc.ro/colectii/opera-tipografica-romaneasca-1508-1830-c1126> (CRV 900)

Vavilov 1818

<http://dlib.rsl.ru/01002986954>

Bart 1821

<http://dspace.bcuculuj.ro/handle/123456789/47688>

Bob 1823

<http://www.digibuc.ro/colectii/opera-tipografica-romaneasca-1508-1830-c1126> (CRV 1174)

Bukvar ili načalnoe učenje 1825, 1826, 1830

http://www.europeana.eu/portal/record/9200332/BibliographicResource_3000113558022.html

http://www.europeana.eu/portal/record/9200332/BibliographicResource_3000113557526.html

http://www.europeana.eu/portal/record/9200332/BibliographicResource_3000113558165.html

Google Books

Schobeln & Herfurt 1826

<http://www.digibuc.ro/colectii/opera-tipografica-romaneasca-1508-1830-c1126> (CRV 1267)

Bucoavnă 1826

<http://www.digibuc.ro/colectii/opera-tipografica-romaneasca-1508-1830-c1126> (CRV 1267A)

Manole 1827

<https://tiparituriromanesti.wordpress.com/2011/11/14/abecedar-greco-romano-bulgar-bucuresti-1827/>

Peninskij 1827

Google Books

Pleșoianul 1828

<http://www.digibuc.ro/colectii/opera-tipografica-romaneasca-1508-1830-c1126> (CRV 1367)

Njegoš 1836

<https://www.facebook.com/media/set/?set=a.540536869383596.1073741837.488312307939386&type=3>

Theodosij Sinaitski 1838

<http://strumski.com/biblioteka/?id=608>

Radovanović 1838, 1845, 1848

<http://digital.bms.rs/ebiblioteka/publications/view/2786>

Slavic Alphabet Tables

- <http://digital.bms.rs/ebiblioteka/publications/view/2777>
<https://s-media-cache-ak0.pinimg.com/originals/84/0b/97/840b972623f0d3cf43fcef60d13d7080.jpg>
Bukvar' vo upotreblenie junosti 1842, 1847, 1853
- <http://digital.bms.rs/ebiblioteka/publications/view/1172 & 1166>
Ioannović 1846
- <http://primo.nalis.bg/>; search for Каркалеки
Bukvar' bolgarskij 1849
- <http://primo.nalis.bg/>; search for
Atanacković 1853, 1855, 1863
- <http://digital.bms.rs/ebiblioteka/publications/view/920>
<http://digital.bms.rs/ebiblioteka/publications/view/974>
<http://digital.bms.rs/ebiblioteka/publications/view/1034>
<http://digital.bms.rs/ebiblioteka/publications/view/1052>
<http://digital.bms.rs/ebiblioteka/publications/view/1173>
<http://digital.bms.rs/ebiblioteka/publications/view/1181>
<http://digital.bms.rs/ebiblioteka/publications/view/1237>
Karastojanov 1856 & 1861
- <http://primo.nalis.bg/>; search for Карастоянов, Никола
Blaskov 1856
- <http://primo.nalis.bg/>; search for Блъсков Нов Български Буквар
Krăstjuvič 1857
- <http://primo.nalis.bg/>; search for Кръстювич
Slavejkov 1858
- Narodna biblioteka Sofija, St 58.391 II
Janković 1862
- http://arhiva.unilib.rs/unilib/o_nama/izlozbe/staribukvari/ (10)
Bukvar za srbska učilišta 1863
- http://arhiva.unilib.rs/unilib/o_nama/izlozbe/staribukvari/ (11)
Popović 1864
- <http://digital.bms.rs/ebiblioteka/publications/view/2516>
Stefanović 1865
- http://arhiva.unilib.rs/unilib/o_nama/izlozbe/staribukvari/ (16)
Momčilov 1865
- <http://primo.nalis.bg/>; search for Момчилов Грамматика
Russko-slavjanskij bukvar' / Slavjanskij bukvar' 1866
- http://elib.gnpbu.ru/data/russko-slavyanskiy_bukvar_1866/download/russko-slavyanskiy_bukvar_1866.pdf
- Mandić 1867*
- <http://digital.bms.rs/ebiblioteka/publications/view/1067>
Tolstoj 1872
- http://vk.com/doc-51471254_166521729?hash=855d3600f7f83aaf54&dl=cd85d448a4cf48ce13
http://dates.gnpbu.ru/2-7/Tolstoj-azbuka/Azbuka_Tolstoy_Book%201_.pdf
Russko-slavjanskaja azbuka 1889
- <http://dlib.rsl.ru/viewer/01004074472#?page=1>
Pajević 1895
- <http://www.balby.com/istorijac/bukvar/>
Krušel'nič'kyj 1922
- <https://archive.org/details/hramatykabukvari00krusuoft>
Selišček 1951
- http://www.promacedonia.org/pdf/seliscev_staroslavjanskij.pdf
Eftimov 1945
- <http://www.dlib.mk/handle/68275/256>

Sebastian Kempgen

Tagliavini 1938, Selišček 1951, Gorškov 1963

Online not available (?)

General / Other / Varia

<http://digital.bms.rs/ebiblioteka/publications>

http://arhiva.unilib.rs/unilib/o_nama/izlozbe/staribukvari/

<https://tipariturromanesti.wordpress.com/>

Onisifor Ghibu: http://www.dacoromania.inst-puscariu.ro/articole/1998-1999_27.pdf

Vitaly Bezrogov et al. (eds.), International Bibliography of Studies on Reading Primers and

Basal Readers (IBSP) (2011) - online at <https://www.philso.uni-augsburg.de/de/>

[lehrstuehle/paedagogik/igschub/downloads/International_Bibliography.pdf](https://www.philso.uni-augsburg.de/de/lehrstuehle/paedagogik/igschub/downloads/International_Bibliography.pdf)

Brankica Čigoja 2010: <http://www.doiserbia.nb.rs/img/doi/0350-185X/2010/0350-185X1066513C.pdf>

<http://www.zvdd.de> [Zentrales Verzeichnis Digitalisierter Drucke]

**FINIS CORONAT
OPUS.**

Volume 1

Sebastian Kempgen: Slavic Alphabet Tables
 - An Album (1538-1824). Second, expanded edition.
 Bamberg: University of Bamberg Press 2015
 (Babel 10). xii + 237 pp.
 ISBN: 978-3-86309-324-2. € 23,50.

Volume 2

Sebastian Kempgen: Slavic Alphabet Tables
- Volume 2 (1527-1956).

Bamberg: University of Bamberg Press 2015
(Babel 12). xvi + 356 pp.

ISBN: 978-3-86309-360-0. € 29.

